

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ Η' ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΗΡΟΔΟΤΟΣ

ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ΕΚΔΟΘΕΙΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ Α' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ Α' ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΩΝ

Τιμάται μετὰ τοῦ βιβλίουσ. καὶ φόρου δρ. 29.85
(Βιβλίωσημον καὶ Φόρος Ἀναγκ. Δανείου ἀξίας δραχ. 13.85)

Ἀριθμὸς ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως 18429

Ἀριθμὸς ἀδείας κυκλοφορίας 172, 3 Αὐγούστου 1927

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΝΔΕΚΑΤΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΑΙ ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΜΑΡΟΣ & Σ^{ΙΑ}

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,,

44 — ΕΝ ΟΔΩΙ ΣΤΡΑΔΙΟΥ — 44

1927

Μερίμη Κολούρα

Εγού σου κομμάτια ἀγαπᾶω
μὲς ψῆμα ὅσοο μὲς ἀγαπᾶω
ἢ μᾶλλον μὲς ἴσχυρι σου
εἰπὲ νὰ ὄσῃ γ. νὰ εἶναι καλά
σὲ μένη.

42034

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ Η' ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΗΡΟΔΟΤΟΣ

ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ΕΚΔΟΘΕΙΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ Α' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ Α' ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΝΔΕΚΑΤΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΑΙ ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΜΜΑΡΟΣ & Σ^{ΙΑ}

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",

44 — ΕΝ ΟΔΩΙ ΣΤΡΑΔΙΟΥ — 44

1927

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως
καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας».

Ι. Δ. Κολλαροῦ

Τύποις Σ. Χρίστου, Γλάδστονος 12.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Regina Kolakova

Ρ Ι Ο Τ

ΟΥ

Α Δ Ο Κ Ε Ρ Σ Ο Ι Η Σ Σ Ε Ο Σ Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Η

[VI]

Α'. *Ἀτυχής ἐκστρατεία τοῦ Μαρδονίου κατὰ τῆς Ἑλλάδος (492).*

(Κεφ. 43 - 45)

Ἄμα δὲ τῷ ἔαρι, τῶν ἄλλων καταλελυμένων στρατηγῶν 43
ἔκ βασιλέος, Μαρδόνιος ὁ Γωθρῦεω κατέβαινε ἐπὶ θάλασσαν,
στρατὸν πολλὸν μὲν κάρτα πεζὸν ἅμα ἀγόμενος, πολλὸν δὲ
ναυτικόν, ἠλικίην τε νέος ἔων καὶ νεωστὶ γεγαμηκῶς βασι-
λέος Δαρείου θυγατέρα Ἄρτοζώστρην. ἄγων δὲ τὸν στρατὸν
τοῦτον ὁ Μαρδόνιος, ἐπεῖτε ἐγένετο ἐν τῇ Κιλικίῃ, αὐτὸς μὲν
ἐπιβάς ἐπὶ νεὸς ἐκομίζετο ἅμα τῆσι ἄλλῃσι νηυσὶ, στρατιὴν
δὲ τὴν πεζὴν ἄλλοι ἡγεμόνες ἤγον ἐπὶ τὸν Ἑλλάσποντον.
ὥς δὲ παραπλέων τὴν Ἀσίην ἀπίκετο ὁ Μαρδόνιος ἐς τὴν
Ἰωνίην, ἐνθαῦτα τοὺς τυράννους τῶν Ἰώνων καταπαύσας
πάντας δημοκρατίας κατίστη ἐς τὰς πόλεις. ταῦτα δὲ ποιήσας
ἠπεύγετο ἐς τὸν Ἑλλάσποντον. ὥς δὲ συνελέχθη μὲν χρῆμα
πολλὸν νεῶν, συνελέχθη δὲ καὶ πεζῶς στρατὸς πολλός, δια-
βάντες τῆσι νηυσὶ τὸν Ἑλλάσποντον ἐπορεύοντο διὰ τῆς
Εὐρώπης, ἐπορεύοντο δὲ ἐπὶ τε Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας.

Αὗται μὲν ὧν σφι πρόσχημα ἦσαν τοῦ στόλου· ἀτὰρ ἐν 44
νόφ ἔχοντες ὄσας ἂν πλείστας δύναιτο καταστρέφεσθαι

τῶν Ἑλληνίδων πολιῶν, τοῦτο μὲν δὴ τῆσι νηυσὶ Θασίους οὐδὲ χεῖρας ἀνταειραμένους κατεστρέψαντο, τοῦτο δὲ τῷ πεζῷ Μακεδόνας πρὸς τοῖσι ὑπάρχουσι δούλους προσεκτίσαντο· τὰ γὰρ ἐντὸς Μακεδόνων ἔθνεα πάντα σφι ἤδη ἦν ὑποχείρια γεγονότα. ἐκ μὲν δὴ Θάσου διαβαλόντες πέρην ὑπὸ τὴν ἠπειρον ἐκομίζοντο μέχρι Ἀκάνθου, ἐκ δὲ Ἀκάνθου ὀρμώμενοι τὸν Ἄθων περιέβαλλον. ἐπιπεσῶν δέ σφι περιπλέουσι βορέης ἄνεμος μέγας τε καὶ ἄπορος κάρτα τριηχέως περιέσπε πλήθει πολλὰς τῶν νεῶν ἐκβάλλων πρὸς τὸν Ἄθων. λέγεται γὰρ κατὰ τριηκοσίας μὲν τῶν νεῶν τὰς διαφθαρείσας εἶναι, ὑπὲρ δὲ δύο μυριάδας ἀνθρώπων ὥστε γὰρ θηριωδεδεσάτης ἐούσης τῆς θαλάσσης ταύτης τῆς περὶ τὸν Ἄθων, οἱ μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων διεφθείροντο ἀρπαζόμενοι, οἱ δὲ πρὸς τὰς πέτρας ἀρασσόμενοι· οἱ δὲ αὐτῶν νέειν οὐκ ἠπιστέατο καὶ κατὰ τοῦτο διεφθείροντο, οἱ δὲ ῥίγει.

- 45 Ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς οὕτω ἔπρησσε, Μαρδονίῳ δὲ καὶ τῷ πεζῷ στρατοπεδευομένῳ ἐν Μακεδονίῃ νυκτὸς Βρύγοι Θρήικες ἐπεχείρησαν καὶ σφῶν πολλοὺς φονεύουσι οἱ Βρύγοι, Μαρδόνιον δὲ αὐτὸν τραυματίζουσι· οὐ μὲν οὐδὲ αὐτοὶ δουλосύνην διέφυγον πρὸς Περσέων· οὐ γὰρ δὴ πρότερον ἀπανέστη ἐκ τῶν χωρέων τούτων Μαρδόνιος, πρὶν ἢ σφῶν ὑποχειρίους ἐποιήσατο. τούτους μέντοι καταστρεψάμενος ἀπήγγε τὴν στρατιὴν ὀπίσω, ἅτε τῷ πεζῷ τε προσπταίσας πρὸς τοὺς Βρύγους καὶ τῷ ναυτικῷ μεγάλως περὶ Ἄθων. οὗτος μὲν νυν ὁ στόλος αἰσχροῦς ἀγωνισάμενος ἀπαλλάχθη ἐς τὴν Ἀσίην.

**Β'. Δευτέρα ἐκστρατεία τῶν Περσῶν κατὰ
τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὸν Δᾶτιν καὶ Ἀρταφέρνην. —
Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη (490).**

(Κεφ. 94-97, 100-117, 119-120)

Ἀθηναίοισι μὲν δὴ πόλεμος συνήπτο πρὸς Αἰγινήτας· ὁ δὲ 94
Πέρσης τὸ ἔωυτοῦ ἐποίησε, ὥστε ἀναμμνήσκοντός τε αἰεὶ τοῦ
θεράποντος μεμνήσθαι μιν τῶν Ἀθηναίων καὶ Πεισιστρατι-
δέων προσκατημένων καὶ διαβαλλόντων Ἀθηναίους, ἅμα δὲ
βουλόμενος ὁ Δαρεῖος ταύτης ἐχόμενος τῆς προφάσιος κατα-
στρέφεσθαι τῆς Ἑλλάδος τοὺς μὴ δόντας αὐτῇ γῆν τε καὶ
ὔδαρ. Μαρδόνιον μὲν δὴ φλαύρως πρήξαντα τῇ στολῇ παρα-
λύει τῆς στρατηγίης, ἄλλους δὲ στρατηγούς ἀποδέξας ἀπέ-
στειλε ἐπὶ τε Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας, Δᾶτιν τε ἔοντα Μῆδον
γένος καὶ Ἀρταφέρνηα, τὸν Ἀρταφέρνηος παῖδα, ἀδελφιδέον
ἔωυτοῦ· ἐντειλάμενος δὲ ἀπέπεμπε ἐξανδραποδίσαντας Ἀθή-
νας καὶ Ἐρέτριαν ἀγαγεῖν ἔωυτῇ ἐς ὕψιν τὰ ἀνδράποδα.

Ὡς δὲ οἱ στρατηγοὶ οὗτοι οἱ ἀποδεχθέντες πορευόμενοι 95
παρὰ βασιλέος ἀπίκοντο τῆς Κιλικίης ἐς τὸ Ἀλήμιον πεδίον,
ἅμα ἀγόμενοι πεζὸν στρατὸν πολλόν τε καὶ εὖ ἐσκευασμένον,
ἐνθαῦτα στρατοπεδευόμενοισι ἐπήλθε μὲν ὁ ναυτικὸς πᾶς
στρατὸς ὁ ἐπιταχθεὶς ἐκάστοισι, παρεγένοντο δὲ καὶ αἱ ἵππα-
γωγοὶ νέες, τὰς τῇ προτέρῳ ἔτει προεῖπε τοῖσι ἔωυτοῦ δασμο-
φόροισι Δαρεῖος ἐτοιμάζειν. ἐσθαλόμενοι δὲ τοὺς ἵππους ἐς
ταύτας καὶ τὸν πεζὸν στρατὸν ἐσθιβάσαντες ἐς τὰς νέας,
ἔπλεον ἐξακοσίησι τριήρεσι ἐς τὴν Ἰωνίην. ἐνθεῦτεν δὲ οὐ
παρὰ τὴν ἠπειρον εἶχον τὰς νέας ἰθὺ τοῦ τε Ἑλλησπόντου
καὶ τῆς Θρηίκης, ἀλλ' ἐκ Σάμου ὀρμώμενοι παρὰ τε Ἰκαρον
καὶ διὰ νήσων τὸν πλόον ἐποιεῦντο, ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέειν, δεί-

- σαντες μάλιστα τὸν περίπλοον τοῦ Ἄθω, ὅτι τρίτῳ πρότερον ἔτει ποιούμενοι ταύτη τὴν κομιδὴν μεγάλως προσέπταισαν· πρὸς δὲ καὶ ἡ Νάξος σφέας ἠνάγκαζε πρότερον οὐκ ἀλοῦσα.
- 96 Ἐπεὶ δὲ ἐκ τοῦ Ἰκαρίου πελάγεος προσφερόμενοι προσέμιξαν τῇ Νάξῳ (ἐπὶ ταύτην γὰρ δὴ πρώτην ἐπέιχον στρατεύεσθαι οἱ Πέρσαι μεμνημένοι τῶν πρότερον), οἱ Νάξιοι πρὸς τὰ οὖρα οἴχοντο φεύγοντες οὐδὲ ὑπέμειναν. οἱ δὲ Πέρσαι ἀνδραποδισάμενοι, τοὺς κατέλαβον αὐτῶν, ἐνέπρησαν καὶ τὰ ἱρὰ καὶ τὴν πόλιν· ταῦτα δὲ ποιήσαντες ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους ἀνήγοντο. ✕
- 97 Ἐν ᾧ δὲ οὗτοι ταῦτα ἐποίεον, οἱ Δῆλιοι ἐκλιπόντες καὶ αὐτοὶ τὴν Δῆλον οἴχοντο φεύγοντες εἰς Τήνον. τῆς δὲ στρατιῆς καταπλεύουσῃς ὁ Δᾶτις προπλώσας οὐκ ἔα τὰς νέας πρὸς τὴν νῆσον προσορμιζέσθαι, ἀλλὰ πέρην ἐν τῇ Ῥηναίῃ. αὐτὸς δὲ πυθόμενος, ἵνα ἦσαν οἱ Δῆλιοι, πέμπων κήρυκα ἠγόρευέ σφι τάδε· «Ἄνδρες ἱεοί, τί φεύγοντες οἴχεσθε οὐκ ἐπιτήδεα καταγόντες κατ' ἐμεῦ; ἐγὼ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοσοῦτό γε φρονέω καὶ μοι ἐκ βασιλέος ὧδε ἐπέσταλται, ἐν τῇ χώρῃ οἱ δύο θεοὶ ἐγένοντο, ταύτην μηδὲν σίνεσθαι, μήτε αὐτὴν τὴν χώραν μήτε τοὺς οἰκήτορας αὐτῆς. νῦν ὦν καὶ ἅπιτε ἐπὶ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν καὶ τὴν νῆσον νέμεσθε». ταῦτα μὲν ἐπεκηρυκεύσατο τοῖσι Δηλίοισι, μετὰ δὲ λιβανωτοῦ τριηκόσια τάλαντα κατανήσας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἐθυμίησε.
- 100 Δᾶτις μὲν δὴ ταῦτα ποιήσας ἔπλεε ἅμα τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν Ἐρέτριαν πρῶτα, ἅμα ἀγόμενος καὶ Ἴωνας καὶ Αἰολέας. Ἐρετριεὲς δὲ πυνθανόμενοι τὴν στρατιὴν τὴν Περσικὴν ἐπὶ σφέας ἐπιπλέουσιν Ἀθηναίων ἐδεήθησαν σφίσι βοηθοὺς γενέσθαι. Ἀθηναῖοι δὲ οὐκ ἀπείπαντο τὴν ἐπικουρίην, ἀλλὰ τοὺς τετρακισχιλίους τοὺς κληρουχέοντας τῶν ἵπποβοτέων Χαλκιδέων τὴν χώραν, τούτους σφι διδοῦσι τιμωροὺς. τῶν δὲ Ἐρετριέων ἦν ἄρα οὐδὲν ὑγιὲς βούλευμα, οἱ μετεπέμποντο

μὲν Ἀθηναίους, ἐφρόνεον δὲ διφασίας ἰδέας· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐβουλευόντο ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν εἰς τὰ ἄκρα τῆς Εὐβοίης, ἄλλοι δὲ αὐτῶν ἴδια κέρδεα προσδεκόμενοι παρὰ τοῦ Πέρσεω οἴσσεσθαι προδοσίην ἐσκευάζοντο. μαθὼν δὲ τούτων ἐκάτερα, ὡς εἶχε, Αἰσχίνης ὁ Νόθωνος, ἐὼν τῶν Ἐρετριέων τὰ πρῶτα, φράζει τοῖσι ἤκουσι τῶν Ἀθηναίων πάντα τὰ παρεόντα σφι πρήγματα, προσεδέετό τε ἀπαλλάσσεσθαι σφεας εἰς τὴν σφετέρην, ἵνα μὴ προσαπώλωνται. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταῦτα Αἰσχίней συμβουλεύσαντι πείθονται.

Καὶ οὗτοι μὲν διαβάντες εἰς Ὠρωπὸν ἔσωζον σφέας αὐτοῦς· 101
οἱ δὲ Πέρσαι πλέοντες κατέσχον τὰς νέας τῆς Ἐρετρικῆς χώρας κατὰ Ταμύνας καὶ Χοιρέας καὶ Αἰγίλια, κατασχόντες δὲ εἰς ταῦτα τὰ χωρία αὐτίκα ἵππους τε ἐξεβάλλοντο καὶ παρεσκευάζοντο ὡς προσισόμενοι τοῖσι ἐχθροῖσι. οἱ δὲ Ἐρετριεὺς ἐπεξελεθεῖν μὲν καὶ μαχέσασθαι οὐκ ἐποιεῦντο βουλὴν· εἴ πως δὲ διαφυλάξειαν τὰ τείχεα, τούτου σφι πέρι ἔμελε, ἐπειτε ἐνίκα μὴ ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν. προσβολῆς δὲ γινομένης καρτερῆς πρὸς τὸ τεῖχος ἔπιπτον ἐπὶ ἕξ ἡμέρας πολλοὶ μὲν ἀμφοτέρων· τῇ δὲ ἐβδόμῃ Εὐφορβὸς τε ὁ Ἀλκιμάχου καὶ Φλαγχρὸς ὁ Κυνέω, ἄνδρες τῶν ἀστῶν δόκιμοι, προδιδούσι τοῖσι Πέρσησι. οἱ δὲ ἐσελθόντες εἰς τὴν πόλιν τοῦτο μὲν τὰ ἱρὰ συλήσαντες ἐνέπρησαν, ἀποτινύμενοι τῶν ἐν Σάρδισι κατακαυθέντων ἱρῶν, τοῦτο δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἡνδραποδίσαντο κατὰ τὰς Δαρειοῦ ἐντολάς.

Χειρωσάμενοι δὲ τὴν Ἐρέτριαν καὶ ἐπισχόντες ὀλίγας 102-104
ἡμέρας ἔπλεον εἰς γῆν τὴν Ἀττικὴν δοκέοντες ταῦτα τοὺς Ἀθηναίους ποιήσειν, τὰ καὶ τοὺς Ἐρετριεὺς ἐποίησαν. καὶ ἦν γὰρ ὁ Μαραθῶν ἐπιτηδεότατον χωρίον τῆς Ἀττικῆς ἐνιππεῦσαι καὶ ἀγχοτάτω τῆς Ἐρετριῆς, εἰς τοῦτό σφι κατηγέετο Ἴππίης ὁ Πεισιστράτου. Ἀθηναῖοι δέ, ὡς ἐπύθοντο ταῦτα, ἐβώθεον καὶ αὐτοὶ εἰς τὸν Μαραθῶνα. ἦγον δὲ σφεας

στρατηγοὶ δέκα, τῶν ὁ δέκατος ἦν Μιλτιάδης, τοῦ τὸν πατέρα Κίμωνα τὸν Στησαγόρειω κατέλαθε φυγεῖν ἐξ Ἀθηνέων Πεισίστρατον τὸν Ἱπποκράτεος. οὗτος ὁ Μιλτιάδης ἦκων ἐκ τῆς Χερσονήσου ἐστρατήγεε Ἀθηναίων.

105 Καὶ πρῶτα μὲν ἐόντες ἔτι ἐν τῷ ἄστεϊ οἱ στρατηγοὶ ἀποπέμπουσι ἐς Σπάρτην κήρυκα Φειδιππίδην Ἀθηναῖον μὲν ἄνδρα, ἄλλως δὲ ἡμεροδρόμον τε καὶ τοῦτο μελετώντα. τότε δὲ πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ὁ Φειδιππίδης οὗτος δευτεραίος ἐκ τοῦ Ἀθηναίων ἄστεος ἦν ἐν Σπάρτῃ, ἀπικόμενος δὲ ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας ἔλεγε· «ὦ Λακεδαιμόνιοι, Ἀθηναῖοι ὑμῶν δέονται σφίσι βωθῆσαι καὶ μὴ περιδεῖν πόλιν ἀρχαιοτάτην ἐν τοῖσι Ἑλλήσι δουλοσύνη περιπεσοῦσαν πρὸς ἀνδρῶν βαρβάρων· καὶ νῦν Ἐρέτριά τε ἠνδραπόδισται καὶ πόλι λογίμῃ ἢ Ἑλλάς γέγονε ἀσθενεστέρα».

106-107 Ὁ μὲν δὴ σφι τὰ ἐντεταλμένα ἀπήγγελλε, τοῖσι δὲ ἕαδε μὲν βωθέειν Ἀθηναίοισι, ἀδύνατα δὲ σφι ἦν τὸ παραυτίκα ποιέειν ταῦτα οὐ βουλομένοισι λύειν τὸν νόμον· ἦν γὰρ ἱσταμένου τοῦ μηνὸς εἰνάτη, εἰνάτη δὲ οὐκ ἐξελεύσεσθαι ἔφασαν μὴ οὐ πλήρης ἐόντος τοῦ κύκλου. Ἀθηναίοισι δὲ τεταγμένοιισι ἐν τεμένει Ἡρακλέος ἐπήλθον βωθέοντες Πλαταιέες πανδημεῖ· καὶ γὰρ καὶ ἐδεδώκεσαν σφέας αὐτοὺς τοῖσι Ἀθηναίοισι οἱ Πλαταιέες, καὶ πόνους ὑπὲρ αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι συχνοὺς ἤδη ἀναραιρέατο.

108 Τοῖσι δὲ Ἀθηναίων στρατηγοῖσι ἐγίνοντο δίχαι αἱ γνώμαι, τῶν μὲν οὐκ ἐόντων συμβαλεῖν (ὀλίγους γὰρ εἶναι στρατιῇ τῇ Μήδων συμβαλεῖν), τῶν δὲ καὶ Μιλτιάδεω κελυόντων. ὡς δὲ δίχαι τε ἐγίνοντο καὶ ἐνίκα ἢ χεῖρων τῶν γνωμέων, ἐνθαῦτα, ἦν γὰρ ἐνδέκατος ψηφισοφόρος ὁ τῷ κυάμῳ λαχὼν Ἀθηναίων πολεμαρχέειν (τὸ παλαιὸν γὰρ Ἀθηναῖοι ὀμόσηφον τὸν πολεμαρχὸν ἐποιεῦντο τοῖσι στρατηγοῖσι), ἦν δὲ

τότε πολέμαρχος Καλλίμαχος Ἀφιδναῖος, πρὸς τοῦτον ἐλθὼν Μιλτιάδης ἔλεγε τάδε.

«Ἐν σοὶ νῦν, Καλλίμαχε, ἐστὶ ἢ καταδουλώσαι Ἀθήνας 109 ἢ ἐλευθέρας ποιήσαντα μνημόσυνα λιπέσθαι ἐς τὸν ἅπαντα ἀνθρώπων βίον, οἷα οὐδὲ Ἀρμόδιός τε καὶ Ἀριστογείτων. νῦν γὰρ δὴ, ἐξ οὗ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι, ἐς κίνδυνον ἤκουσι μέγιστον. καὶ ἦν μὲν γε ὑποκύψωσι τοῖσι Μῆδοισι, δέδεκται, τὰ πείσονται παραδεδομένοι Ἰππίαῃ, ἣν δὲ περιγένηται αὕτη ἢ πόλις, οἷη τέ ἐστι πρώτη τῶν Ἑλληνίδων πολιῶν γενέσθαι. κῶς ὦν δὴ ταῦτα οἶά τέ ἐστι γενέσθαι, καὶ κῶς ἐς σέ τοι τούτων ἀνήκει τῶν πρηγμάτων τὸ κῦρος ἔχειν, νῦν ἔρχομαι φράσω. ἡμέων τῶν στρατηγῶν ἐόντων δέκα δίχα γίνονται αἱ γνώμαι, τῶν μὲν κελευόντων συμβαλεῖν, τῶν δὲ οὐ. ἦν μὲν νῦν μὴ συμβάλλωμεν, ἔλπομαί τινα στάσιν μεγάλην διασεισῆσαι ἐμπεσοῦσαν τὰ Ἀθηναίων φρονήματα, ὥστε μηδίσαι ἦν δὲ συμβάλλωμεν, πρὶν τι καὶ σαθρὸν Ἀθηναίων μετεξετέροις ἐγγενέσθαι, θεῶν τὰ ἴσα νεμόντων οἰοί τέ εἶμεν περιγενέσθαι τῇ συμβολῇ. ταῦτα ὦν πάντα ἐς σέ νῦν τείνει καὶ ἐκ σέο ἤρτηται. ἦν γὰρ σὺ γνώμη τῇ ἐμῇ προσθῆ, ἔστι τοι πατρίς τε ἐλευθέρη καὶ πόλις πρώτη τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι. ἦν δὲ τὴν τῶν ἀποσπευδόντων τὴν συμβολὴν ἔλῃ, ὑπάρξει τοι, τῶν ἐγὼ κατέλεξα ἀγαθῶν, τὰ ἐναντία».

Ταῦτα λέγων ὁ Μιλτιάδης προσκτάται τὸν Καλλίμαχον 110 προσγενομένης δὲ τοῦ πολεμάρχου τῆς γνώμης ἐκεκύρωτο συμβάλλειν. μετὰ δὲ οἱ στρατηγοί, τῶν ἢ γνώμη ἔφερε συμβάλλειν, ὡς ἐκάστου αὐτῶν ἐγένετο πρυτανική τῆς ἡμέρας, Μιλτιάδῃ παρεδίδουσαν ὁ δὲ δεκόμενος οὔτι κω συμβολὴν ἐποιέετο, πρὶν γε δὴ αὐτοῦ πρυτανική ἐγένετο.

Ὡς δὲ ἐς ἐκεῖνον περιήλθε, ἐνθαῦτα δὴ ἐτάσσοντο ὡδε οἱ 111 Ἀθηναῖοι ὡς συμβαλέοντες· τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρους ἤγέετο ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος· ὁ γὰρ νόμος τότε εἶχε οὕτω τοῖσι

ἸΑθηναίοισι, τὸν πολέμαρχον ἔχειν κέρας τὸ δεξιόν. ἡγεσμένου δὲ τούτου ἐξεδέκοντο, ὡς ἡριθμέοντο, αἱ φυλαὶ ἐχόμεναι ἀλλήλων· τελευταῖοι δὲ ἐτάσσοντο ἔχοντες τὸ εὐώνυμον κέρας Πλαταιέες. ἀπὸ ταύτης δέ σφι τῆς μάχης, θυσίας ἸΑθηναίων ἀναγόντων ἐς τὰς πανηγύριαις τὰς ἐν τῆσι πεντητηρίσι γινομένης, κατεύχεται ὁ κήρυξ ὁ ἸΑθηναῖος ἅμα τε ἸΑθηναίοισι λέγων γίνεσθαι τὰ ἀγαθὰ καὶ Πλαταιεῦσι. τότε δὲ τασσομένων τῶν ἸΑθηναίων ἐν Μαραθῶνι ἐγένετο τοιόνδε τι τὸ στρατόπεδον ἐξισούμενον τῇ Μηδικῇ στρατοπέδῳ, τὸ μὲν αὐτοῦ μέσον ἐγένετο ἐπὶ τάξις ὀλίγας, καὶ ταύτῃ ἦν ἀσθενέστατον τὸ στρατόπεδον, τὸ δὲ κέρας ἐκάτερον ἔρρωτο πλήθει.

112 Ὡς δέ σφι διετέτακτο καὶ τὰ σφάγια ἐγένετο καλὰ, ἐνθαῦτα, ὡς ἀπέθλησαν οἱ ἸΑθηναῖοι, δρόμῳ ἴεντο ἐς τοὺς βαρβάρους. ἦσαν δὲ στάδιοι οὐκ ἐλάσσονες τὸ μεταίχμιον αὐτῶν ἢ ὀκτώ. οἱ δὲ Πέρσαι ὀρέοντες δρόμῳ ἐπιόντας παρεσκευάζοντο ὡς δεξόμενοι, μανίην τε τοῖσι ἸΑθηναίοισι ἐπέφερον καὶ πάγχυ ὀλεθρίην, ὀρέοντες αὐτοὺς ὀλίγους, καὶ τούτους δρόμῳ, ἐπιγομένους οὔτε ἵππου ὑπαρχούσης σφι οὔτε τοξομάτων. ταῦτα μὲν νυν οἱ βάρβαροι κατείκαζον· ἸΑθηναῖοι δέ, ἐπεὶ τε ἀθροῖοι προσέμιξαν τοῖσι βαρβάροισι, ἐμάχοντο ἀξίως λόγου. πρῶτοι μὲν γὰρ Ἑλλήνων πάντων, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, δρόμῳ ἐς πολέμιους ἐχρήσαντο, πρῶτοι δὲ ἀνέσχοντο ἐσθιητὰ τε Μηδικὴν ὀρέοντες καὶ ἄνδρας τοὺς ταύτην ἐσθημένους· τῶς δὲ ἦν τοῖσι Ἑλλήσι καὶ τὸ οὔνομα τὸ Μήδων φόβος ἀκοῦσαι.

113-114 Μαχομένων δὲ ἐν τῇ Μαραθῶνι χρόνος ἐγένετο πολλός. καὶ τὸ μὲν μέσον τοῦ στρατοπέδου ἐνίκων οἱ βάρβαροι, τῇ Πέρσαι τε αὐτοὶ καὶ Σάκαι ἐτετάχατο· κατὰ τοῦτο μὲν δὴ ἐνίκων οἱ βάρβαροι καὶ ῥήξαντες ἐδίωκον ἐς τὴν μεσόγαιαν, τὸ δὲ κέρας ἐκάτερον ἐνίκων ἸΑθηναῖοί τε καὶ Πλαταιέες. νικῶντες δὲ τὸ μὲν τετραμμένον τῶν βαρβάρων φεύγειν ἔω, τοῖσι

δὲ τὸ μέσον ῥήξασι αὐτῶν συναγαγόντες τὰ κέρα ἀμφότερα ἐμάχοντο, καὶ ἐνίκων Ἄθηναῖοι, φεύγουσι δὲ τοῖσι Πέρσησι εἶποντο κόπτοντες, ἐς ὃ ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἀπικόμενοι πῦρ τε αἴτεον καὶ ἐπελαμβάνοντο τῶν νεῶν. καὶ τοῦτο μὲν ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ ὁ πολέμαρχος Καλλιμάχος διαφθείρεται, ἀνὴρ γενόμενος ἀγαθός, ἀπὸ δ' ἔθανε τῶν στρατηγῶν Στησίλεως ὁ Θρασύλεω· τοῦτο δὲ Κυνέγειρος ὁ Εὐφορίωνος ἐνθαῦτα ἐπιλαβόμενος τῶν ἀφλάστων νεὸς τὴν χεῖρα ἀποκοπεῖς πελέκει πίπτει, τοῦτο δὲ ἄλλοι Ἀθηναίων πολλοὶ τε καὶ οὐνομαστοί.

Ἐπταὶ μὲν δὴ τῶν νεῶν ἐπεκράτησαν τρόπῳ τοιούτῳ Ἄθη- 115-117
ναῖοι· τῆσι δὲ λοιπῆσι οἱ βάρβαροι ἐξανακρουσάμενοι καὶ ἀναλαβόντες ἐκ τῆς νήσου, ἐν τῇ ἔλιπον, τὰ ἐξ Ἐρετριῆς ἀνδράποδα, περιέπλεον Σούνιον, βουλόμενοι φθῆναι τοὺς Ἀθηναίους ἀπικόμενοι ἐς τὸ ἄστυ. αἰτίη δὲ ἔσχε ἐν Ἀθηναίοισι ἐξ Ἀλκμεωνιδέων μηχανῆς αὐτοὺς ταῦτα ἐπινοηθῆναι· τούτους γὰρ συνθεμένους τοῖσι Πέρσησι ἀναδέξει ἀσπίδα ἐοῦσι ἡδη ἐν τῆσι νηυσί. οὗτοι μὲν δὴ περιέπλεον Σούνιον· Ἀθηναῖοι δέ, ὡς ποδῶν εἶχον, τάχιστα ἐβώθηον ἐς τὸ ἄστυ καὶ ἐφθησάν τε ἀπικόμενοι, πρὶν ἢ τοὺς βαρβάρους ἴκκειν, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἀπιγμένοι ἐξ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἐν ἄλλῳ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Κυνοσάργεϊ. οἱ δὲ βάρβαροι τῆσι νηυσὶ ὑπεραιωρηθέντες Φαλήρου (τοῦτο γὰρ ἦν ἐπίγειον τότε τῶν Ἀθηναίων) ὑπὲρ τούτου ἀναχωχέυσαντες τὰς νέας ἀπέπλεον ὀπίσω ἐς τὴν Ἀσίην. ἐν ταύτῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ ἀπέθανον τῶν βαρβάρων κατὰ ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἄνδρας, Ἀθηναίων δὲ ἑκατὸν ἐνενήκοντα καὶ δύο.

Τοὺς δὲ τῶν Ἐρετριέων ἡνδραποδισμένους Δαίτις τε καὶ 119
Ἄρταφέρνης, ὡς προσέσχον ἐς τὴν Ἀσίην πλέοντες, ἀνήγαγον ἐς Σοῦσα. βασιλεὺς δὲ Δαρεῖος, πρὶν μὲν αἰχμαλώτους γενέσθαι τοὺς Ἐρετριέας, ἐνειχέ σφι δεινὸν χόλον, οἷα ἀρξάντων ἀδικίης προτέρων τῶν Ἐρετριέων· ἐπεῖτε δὲ εἶδέ σφεας

ἀπαχθέντας παρ' ἑωυτὸν καὶ ὑποχειρίους ἑωυτῷ ἔοντας, ἐποίησε κακὸν ἄλλο οὐδέν, ἀλλὰ σφεας τῆς Κισσίης χώρας κατοίκισε ἐν σταθμῷ ἑωυτοῦ, τῷ οὐνομά ἐστι Ἄρδερικκα, ἀπὸ Σούσων δέκα καὶ διηκοσίους σταδίους ἀπέχοντι. ἐνθαῦτα τοὺς Ἐρετριέας κατοίκισε βασιλεὺς Δαρεῖος, οἳ καὶ μέχρι ἐμέο εἶχον τὴν χώραν ταύτην, φυλάσσοντες τὴν ἀρχαίην γλῶσσαν. τὰ μὲν δὴ περὶ Ἐρετριέας ἔσχε οὕτω.

- 120 Λακεδαιμονίων δὲ ἦγον ἐς τὰς Ἀθήνας δισχιλιοὶ μετὰ τὴν πανσέληνον, ἔχοντες σπουδὴν πολλήν καταλαθεῖν, οὕτω ὥστε τριταῖοι ἐκ Σπάρτης ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ. ὕστεροι δὲ ἀπικόμενοι τῆς συμβολῆς ἰμείροντο ὅμως θεῖσασθαι τοὺς Μήδους· ἐλθόντες δὲ ἐς τὸν Μαραθῶνα ἐθεύσαντο. μετὰ δὲ αἰνέοντες Ἀθηναίους καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ἀπαλλάσσοντο ὀπίσω.

**Α'. Στρατοπέδευσις Ἑλλήνων καὶ Περσῶν
εἰς τὸ στενὸν ἰῶν Θερμοπυλῶν.**

(Κεφ. 201 - 207)

Βασιλεὺς μὲν Ξέρξης ἐστρατοπεδεύετο τῆς Μηλίδος ἐν 201 τῇ Τρηχινίῃ, οἱ δὲ Ἕλληνες ἐν τῇ διόδῳ καλέεται δὲ ὁ χῶρος οὗτος ὑπὸ μὲν τῶν πλεόνων Ἑλλήνων Θερμοπύλαι, ὑπὸ δὲ τῶν ἐπιχωρίων καὶ περιοίκων Πύλαι. ἐστρατοπεδεύοντο μὲν νυν ἑκάτεροι ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισι, ἐπεκράτεε δὲ ὁ μὲν τῶν πρὸς βορέην ἄνεμον ἐχόντων πάντων μέχρι Τρηχίνος, οἱ δὲ τῶν πρὸς νότον καὶ μεσαμβρίην φερόντων τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ἡπείρου.

Ἦσαν δὲ οἷδε Ἑλλήνων οἱ ὑπομένοντες τὸν Πέρσην ἐν 202-203 τούτῳ τῷ χώρῳ: Σπαρτιητέων τε τριηκόσιοι ὀπλίται καὶ Τεγεατέων καὶ Μαντινέων χίλιοι, ἡμίσεες ἑκατέρων, ἐξ Ὀρχομενοῦ τε τῆς Ἀρκαδίας εἴκοσι καὶ ἑκατόν, καὶ ἐκ τῆς λοιπῆς Ἀρκαδίας χίλιοι· τοσοῦτοι μὲν Ἀρκάδων, ἀπὸ δὲ Κορίνθου τετρακόσιοι καὶ ἀπὸ Φλιοῦντος διηκόσιοι καὶ Μυκηναίων ὀγδῶκοντα. οὗτοι μὲν ἀπὸ Πελοποννήσου παρήσαν, ἀπὸ δὲ Βοιωτῶν Θεσπιέων τε ἑπτακόσιοι καὶ Θηβαίων τετρακόσιοι. πρὸς τούτοισι ἐπίκλητοι ἐγένοντο Λοκροὶ τε οἱ Ὀπούντιοι πανστρατιῇ καὶ Φωκέων χίλιοι. αὐτοὶ γὰρ σφεας οἱ Ἕλληνες ἐπεκαλέσαντο λέγοντες δι' ἀγγέλων, ὡς αὐτοὶ μὲν ἦκοιεν πρόδρομοι τῶν ἄλλων, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάχων προσδόκιμοι πᾶσαν εἶεν ἡμέρην, ἢ θάλασσά τε σφι εἶη ἐν φυλακῇ ὑπ' Ἀθηναίων τε φρουρομένη καὶ Αἰγινήτων καὶ τῶν ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντων, καὶ σφι εἶη δεινὸν οὐδέν· οὐ γὰρ θεὸν εἶναι τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα,

ἀλλ' ἄνθρωπον εἶναι δὲ θνητὸν οὐδένα οὐδὲ ἔσσεσθαι, τῷ κακὸν ἐξ ἀρχῆς γινομένην οὐ συνεμίχθη, τοῖσι δὲ μεγίστοισι αὐτῶν μέγιστα ὀφείλειν ὦν καὶ τὸν ἐπελαύνοντα, ὡς ἐόντα θνητὸν, ἀπὸ τῆς δόξης πεσεῖν. οἱ δὲ ταῦτα πυνθανόμενοι ἐβώθηον ἐς τὴν Τρηχίνα.

- 204 Ἦσαν μὲν νυν καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ κατὰ πόλιν ἐκάστων, ὁ δὲ θωμαζόμενος μάλιστα καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος ἠγερέμενος Λακεδαιμόνιος ἦν Λεωνίδης ὁ Ἀναξανδρίδω τοῦ Λέοντος τοῦ Εὐρυκρατίδω τοῦ Ἀναξάνδρου τοῦ Εὐρυκρά-
 τεος τοῦ Πολυδώρου τοῦ Ἀλκαμέεος τοῦ Τηλέκλου τοῦ Ἀρχέλειω τοῦ Ἡγησίλειω τοῦ Δορύσσου τοῦ Λεωδώτew τοῦ Ἐχυστράτου τοῦ Ἦγιος τοῦ Εὐρυσθέεος τοῦ Ἀριστοδήμου τοῦ Ἀριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ Ὑλλου τοῦ Ἡρακλέος, κτησάμενος τὴν βασιλιγίην ἐν Σπάρτῃ ἐξ ἀπροσδοκίτου.
- 205 Οὗτος ὁ Λεωνίδης τότε ἦγε ἐς Θερμοπύλας ἐπιλεξάμενος ἄνδρας τε τοὺς κατεστεῶτας τριηκοσίους, καὶ τοῖσι ἐτύγχανον παῖδες ἐόντες, παραλαβὼν δὲ ἀπίκετο καὶ Θηβαίων τοὺς ἐς τὸν ἀριθμὸν λογισάμενος εἶπον, τῶν ἐστρατήγεε Λεοντιάδης ὁ Εὐρυμάχου. τοῦδε δὲ εἵνεκεν τούτους σπουδῆν ἐποιήσατο Λεωνίδης μόνους Ἑλλήνων παραλαβεῖν ὅτι σφέων μεγάλως κατηγόρητο μηδίζειν παρεκάλεε ὦν ἐς τὸν πόλεμον ἐθέλων εἰδέναί, εἴτε συμπέμφουσι εἴτε καὶ ἀπερέουσι ἐκ τοῦ ἐμφανέος τὴν Ἑλλήνων συμμαχίην. οἱ δὲ ἄλλα φρονέοντες ἔπεμπον.
- 206 Τούτους μὲν τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην πρώτους ἀπέπεμψαν Σπαρτιῆται, ἵνα τούτους ὁρῶντες οἱ ἄλλοι σύμμαχοι στρατεύωνται μηδὲ καὶ οὗτοι μηδίσωσι, ἦν αὐτοὺς πυνθάνωνται ὑπερβαλλομένους· μετὰ δὲ (Κάρνεια γάρ σφι ἦν ἐμποδῶν) ἔμελλον ὀρτάσαντες καὶ φυλακὰς λιπόντες ἐν τῇ Σπάρτῃ κατὰ τάχος βωθήσειν πανδημεῖ. ὥς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν συμμάχων ἐνέωντο καὶ αὐτοὶ ἕτερα ταυῦτα ποιήσειν ἦν γὰρ κατὰ τωτὸ Ὀλυμπιάς τούτοισι τοῖσι πρήγμασι συμπε-

σοῦσα· οὐκ ὦν δοκέοντες κατὰ τάχος οὕτω διακριθήσεσθαι τὸν ἐν Θερμοπύλῃσι πόλεμον ἔπειμπον τοὺς προδρόμους.

Οὗτοι μὲν δὴ οὕτω διενένωντο ποιήσειν· οἱ δὲ ἐν Θερμο- 207
πύλῃσι Ἕλληνας, ἐπειδὴ πέλας ἐγένετο τῆς ἐσβολῆς ὁ Πέρσης, καταρρωδέοντες ἐβουλευόντο περὶ ἀπαλλαγῆς. τοῖσι μὲν νυν ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἐδόκεε ἐλθοῦσι ἐς Πελοπόννησον τὸν Ἴσθμὸν ἔχειν ἐν φυλακῇ· Λεωνίδης δέ, Φωκέων καὶ Λοκρῶν περισπερχθέντων τῇ γνώμῃ ταύτῃ, αὐτοῦ τε μένειν ἐψηφίζετο πέμπειν τε ἀγγέλους ἐς τὰς πόλεις κελεύοντάς σφι ἐπιβωθῆειν, ὡς ἐόντων αὐτῶν ὀλίγων στρατῶν τὸν Μήδων ἀλέξασθαι.

Β'. Αἰ περὶ Θερμοπύλας μάχαι (480)

(Κεφ. 208-213, 215-233)

Ταῦτα βουλευομένων σφέων, ἔπειπε Ξέρξης κατάσκοπον 208
ἵππεα ἰδέσθαι, ὁκόσοι τέ εἰσι καὶ ὅτι ποιόειεν ἀκηκόεε δὲ ἔτι ἐὼν ἐν Θεσσαλίῃ, ὡς ἀλισμένη εἶη ταύτῃ στρατιῇ ὀλίγη, καὶ τοὺς ἡγεμόνας, ὡς εἶησαν Λακεδαιμόνιοι τε καὶ Λεωνίδης ἐὼν γένος Ἡρακλείδης. ὡς δὲ προσήλασε ὁ ἵππεὺς πρὸς τὸ στρατόπεδον, ἐθηεῖτό τε καὶ κατῶρα πᾶν μὲν οὐ τὸ στρατόπεδον· τοὺς γὰρ ἔσω τεταγμένους τοῦ τείχεος, τὸ ἀνορθώσαντες εἶχον ἐν φυλακῇ, οὐκ οἶά τε ἦν κατιδέσθαι· ὁ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε, τοῖσι πρὸ τοῦ τείχεος τὰ ὄπλα ἔκειτο. ἔτυχον δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Λακεδαιμόνιοι ἔξω τεταγμένοι. τοὺς μὲν δὴ ὥρα γυμναζομένους τῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ τὰς κόμας κτενίζομένους. ταῦτα δὴ θηεύμενος ἐθώμαζε καὶ τὸ πλῆθος ἐμάνθανε. μαθὼν δὲ πάντα ἀτρεκέως ἀπίλθαι ὀπίσω κατ' ἡσυχίην· οὔτε γὰρ τις ἐδίωκε ἀλογίης τε ἐκύρησε πολλῆς. ἀπελθὼν δὲ ἔλεγε πρὸς Ξέρξην, τά περ ὀπώπεε, πάντα.

Ἀκούων δὲ Ξέρξης οὐκ εἶχε συμβαλέσθαι τὸ ἐόν· ὅτι παρε- 209
σκευάζοντο ὡς ἀπολεόμενοι τε καὶ ἀπολέοντες κατὰ δύναμιν·

ἀλλ' αὐτῷ γελοῖα γὰρ ἐφαίνοντο ποιέειν, μετεπέμψατο Δημάρητον τὸν Ἀρίστωνος ἐόντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ. ἀπικό-
 μενον δέ μιν εἰρώτα Ξέρξης ἕκαστα τούτων, ἐθέλων μαθεῖν
 τὸ ποιούμενον πρὸς τῶν Λακεδαιμονίων. ὁ δὲ εἶπε· «Ἦκου-
 σας μὲν μευ καὶ πρότερον, εὔτε ὀρμῶμεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα,
 περὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων· ἀκούσας δὲ γέλωτά με ἔθου λέγοντα,
 τῇ περ ὤρων ἐκθησόμενα τὰ πρήγματα ταῦτα· ἐμοὶ γὰρ τὴν
 ἀληθείην ἀσκέειν ἀντία σεῦ, ὦ βασιλεῦ, ἀγὼν μέγιστός ἐστι.
 ἀκουσον δὲ καὶ νῦν. οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀπύκαται μαχησόμενοι
 ἡμῖν περὶ τῆς ἐσόδου, καὶ ταῦτα παρασκευάζονται. νόος
 γὰρ σφι οὕτω ἔχων ἐστί· ἐπεὰν μέλλωσι κινδυνεύειν τῇ ψυχῇ,
 τότε τὰς κεφαλὰς κοσμεύονται. ἐπίστασο δέ, εἰ τούτους τε καὶ
 τὸ ὑπομένον ἐν Σπάρτῃ καταστρέψαι, ἐσσι οὐδὲν ἄλλο ἔθνος
 ἀνθρώπων, τό σε, βασιλεῦ, ὑπομενέει χεῖρας ἀνταειρόμενον·
 νῦν γὰρ πρὸς βασιληίην τε καὶ πόλιν καλλίστην τῶν ἐν
 Ἑλλήσσι προσφέρεαι καὶ ἄνδρας ἀρίστους». κάρτα τε δὴ ἀπι-
 στα Ξέρξῃ ἐφαίνετο τὰ λεγόμενα εἶναι, καὶ δεύτερα ἐπειρώτα,
 ὅτινα τρόπον τοσοῦτοι ἐόντες τῇ ἑωυτοῦ στρατιῇ μαχήσον-
 ται. ὁ δὲ εἶπε· «᾿Ω βασιλεῦ, ἐμοὶ χάσθαι ὡς ἀνδρὶ ψεύ-
 στη, ἦν μὴ ταῦτά τοι ταύτῃ ἐκβῆ, τῇ ἐγὼ λέγω».

- 210 Ταῦτα λέγων οὐκ ἔπειθε τὸν Ξέρξην. τέσσερας μὲν δὴ
 παρεξῆγε ἡμέρας, ἐλπίζων αἰεὶ σφεας ἀποδρῆσεσθαι· πέμπτη
 δέ, ὡς οὐκ ἀπαλλάσσοντο, ἀλλὰ οἱ ἐφαίνοντο ἀναιδεῖν τε καὶ
 ἀβουλίῃ διαχρεώμενοι μένειν, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Μήδους τε
 καὶ Κισσίουσ θυμαθεῖς, ἐντειλάμενός σφεας ζυγρήσαντας
 ἄγειν ἐς ὄψιν τὴν ἑωυτοῦ. ὡς δ' ἐσέπεσον φερόμενοι ἐς τοὺς
 Ἑλληνας οἱ Μῆδοι, ἔπιπτον πολλοί, ἄλλοι δ' ἐπεσῆσαν,
 καὶ οὐκ ἀπήλαυνον, καίπερ μεγάλως προσπταίοντες. δῆλον
 δ' ἐποίηεν παντὶ τῷ καὶ οὐκ ἦκιστα αὐτῷ βασιλεῖ, ὅτι
 πολλοὶ μὲν ἀνθρώποι εἶεν, ὀλίγοι δὲ ἄνδρες· ἐγένετο δὲ ἡ
 συμβολὴ δι' ἡμέρας.

Ἐπείτε δὲ οἱ Μῆδοι τρηχέως περιείποντο, ἐνθαῦτα οὗτοι 211
 μὲν ὑπεξήρισαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξάμενοι ἐπήρισαν, τοὺς ἀθα-
 νάτους ἐκάλεε βασιλεύς, τῶν ἤρχε Ὑδάρνης, ὡς δὴ οὗτοι γε
 εὐπετέως κατεργασόμενοι. ὡς δὲ καὶ οὗτοι συνέμισγον τοῖσι
 Ἕλλησι, οὐδὲν πλέον ἐφέροντο τῆς στρατιῆς τῆς Μηδικῆς,
 ἀλλὰ τὰ αὐτά, ἅτε ἐν στεينوπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι καὶ
 δούρασι βραχυτέροισι χρεώμενοι, ἤπερ οἱ Ἕλληνες, καὶ οὐκ
 ἔχοντες πλήθει χρῆσασθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐμάχοντο ἀξίως
 λόγου, ἄλλα τε ἀποδεικνύμενοι ἐν οὐκ ἐπισταμένοισι μάχε-
 σθαι ἐξεπιστάμενοι καί, ὅπως ἐντρέψειαν τὰ νῶτα, ἀλέες
 φεύγεσκον δῆθεν· οἱ δὲ βάρβαροι ὄρωντες φεύγοντας βοῆ τε
 καὶ πατάγῃ ἐπήρισαν· οἱ δ' ἂν καταλαμβανόμενοι ὑπέστρεφον
 ἀντίοι εἶναι τοῖσι βαρβάροισι, μεταστρεφόμενοι δὲ κατέβαλλον
 πλήθει ἀναριθμήτους τῶν Περσέων· ἐπιπτον δὲ καὶ αὐτῶν
 τῶν Σπαρτιητέων ἐνθαῦτα ὀλίγοι. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἐδυνάετο
 παραλαβεῖν οἱ Πέρσαι τῆς ἐσόδου πειρώμενοι καὶ κατὰ τέλεια
 καὶ παντοίως προσβάλλοντες, ἀπήλαυνον ὀπίσω.

Ἐν ταύτῃσι τῆσι προσόδοισι τῆς μάχης λέγεται βασιλέα 212
 θηγούμενον τρεῖς ἀναδραμεῖν ἐκ τοῦ θρόνου, δεῖσαντα περὶ τῆ
 στρατιῆς. τότε μὲν οὕτω ἠγωνίσαντο, τῇ δὲ ὑστεραίῃ οἱ βάρ-
 βαροι οὐδὲν ἄμεινον ἀέθλιον· ἅτε γὰρ ὀλίγων ἐόντων, ἐλπί-
 σαντές σφεας κατατετρωματίσθαι τε καὶ οὐκ οἴους τε ἔσεσθαι
 ἔτι χεῖρας ἀνταείρασθαι συνέβαλλον. οἱ δὲ Ἕλληνες κατὰ
 τάξιν τε καὶ κατὰ ἔθνεα κεκοσμημένοι ἦσαν καὶ ἐν μέρει
 ἕκαστοι ἐμάχοντο πλὴν Φωκέων· οὗτοι δὲ ἐς τὸ οὖρος ἐτά-
 χθησαν φυλάξοντες τὴν ἀτραπὸν. ὡς δὲ οὐδὲν εὕρισκον
 ἀλλοιότερον οἱ Πέρσαι, ἢ τῇ προτεραίῃ ἐνώρων, ἀπήλαυνον.

Ἀπορέοντας δὲ βασιλέος, ὃ τι χρήσεται τῷ παρεόντι 213
 πράγματι, Ἐπιάλτης ὁ Εὐρυδῆμου, ἀνὴρ Μηλιεύς, ἤλθέ· οἱ
 ἐς λόγους, ὅς μὲγα τι παρὰ βασιλέος δοκέων οἴσεσθαι
 ἔφρασε τε τὴν ἀτραπὸν τὴν διὰ τοῦ οὖρος φέρουσαν ἐς

Θερμοπύλας καὶ διέφθειρε τοὺς ταύτη ὑπομείναντας Ἑλλήνων. ὕστερον δὲ δεισας Λακεδαιμονίους ἔφυγε εἰς Θεσσαλίην, καὶ οἱ φυγόντι ὑπὸ τῶν Πυλαγόρων ἀργύριον ἐπεκηρύχθη. χρόνῳ δὲ ὕστερον (κατήλθε γὰρ εἰς Ἀντικύρην) ἀπέθανε ὑπὸ Ἀθηναίω, ἀνδρὸς Τρηχινίου.

215 Ἐέρξης δέ, ἐπεὶ οἱ ἤρесе, τὰ ὑπέσχετο ὁ Ἐπιάλτης κατεργάσσεσθαι, αὐτίκα περιχαρῆς γενόμενος ἔπειπε Ὑδάρνεα καὶ τῶν ἐστρατήγεε Ὑδάρνης· ὀρμέατο δὲ περὶ λύχων ἀφὰς ἐκ τοῦ στρατοπέδου. τὴν δὲ ἀτραπὸν ταύτην ἐξεύρον μὲν οἱ ἐπιχώριοι Μηλιέες, ἐξευρόντες δὲ Θεσσαλοῖσι κατηγγήσαντο ἐπὶ Φωκέας τότε, ὅτε οἱ Φωκέες φράξαντες τείχεϊ τὴν ἐσβολὴν ἦσαν ἐν σκέπη τοῦ πολέμου· ἐκ τόσου δὴ κατεδέδεκτο ἐοῦσα οὐδὲν χρηστὴ Μηλιεῦσι.

216 Ἐχει δὲ ὧδε ἡ ἀτραπὸς αὕτη· ἀρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ τοῦ διὰ τῆς διασφάγος βέοντος, οὐνομα δὲ τῆ οὔρεϊ τούτῳ καὶ τῇ ἀτραπῷ τούτῳ κεῖται, Ἀνόπαια· τείνει δὲ ἡ Ἀνόπαια αὕτη κατὰ βράχιν τοῦ οὔρεος, λήγει δὲ κατὰ τὴν Ἀλτηνὸν πόλιν, πρώτην ἐοῦσαν τῶν Λοκρίδων πρὸς τῶν Μηλιέων, καὶ κατὰ Μελάμπυγόν τε καλεζόμενον λίθον καὶ κατὰ Κερκώπων ἔδρας, τῇ καὶ τὸ στεινότατόν ἐστι. κατὰ ταύτην δὴ τὴν ἀτραπὸν καὶ οὕτω ἔχουσιν οἱ Πέρσαι, τὸν Ἀσωπὸν διαβάντες, ἐπορεύοντο πᾶσαν τὴν νύκτα, ἐν δεξιῇ μὲν ἔχοντες οὔρεα τὰ Οἰταίων, ἐν ἀριστερῇ δὲ τὰ Τρηχινίων. ἠώς τε δὴ διέφαινε, καὶ οἱ ἐγένοντο ἐπ' ἀκρωτηρίῳ τοῦ οὔρεος. κατὰ δὲ τοῦτο τοῦ οὔρεος ἐφύλασσαν, ὡς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται, Φωκέων χίλιοι ὀπλῖται, βυόμενοί τε τὴν σφετέρην χώραν καὶ φρουρέοντες τὴν ἀτραπὸν. ἡ μὲν γὰρ κάτω ἐσβολὴ ἐφυλάσσετο ὑπ' ὧν εἴρηται, τὴν δὲ διὰ τοῦ οὔρεος ἀτραπὸν ἐθελονταὶ Φωκέες ὑποδεξάμενοι Λεωνίδῃ ἐφύλασσαν.

217 Ἐμαθον δὲ σφεας οἱ Φωκέες ὧδε ἀναβεθηκότας· ἀναβαίνοντες γὰρ ἐλάνθανον οἱ Πέρσαι τὸ οὔρος πᾶν ἐδὼν δρυῶν

ἐπίπλεον. ἦν μὲν δὴ νηνεμίη, ψόφου δὲ γινομένου πολλοῦ, ὡς οἰκὸς ἦν φύλλων ὑποκεχυμένων ὑπὸ τοῖσι ποσὶ, ἀνά τε ἔδραμον οἱ Φωκέες καὶ ἐνέδυνον τὰ ὄπλα, καὶ αὐτίκα οἱ βάρβαροι παρήσαν. ὡς δὲ εἶδον ἄνδρας ἐνδυομένους ὄπλα, ἐν θώματι ἐγένοντο· ἐλπόμενοι γὰρ οὐδέν σφι φανήσεσθαι ἀντίξοον ἐνεκύρησαν στρατῷ. ἐνθαῦτα Ὑδάρνης καταρρωδήσας, μὴ οἱ Φωκέες ἔωσι Λακεδαιμόνιοι, εἶρετο Ἐπιάλτην, ὅποδαπὸς εἶη ὁ στρατός, πυθόμενος δὲ ἀτρεκέως διέτασσε τοὺς Πέρσας ὡς ἐς μάχην. οἱ δὲ Φωκέες, ὡς ἐβάλλοντο τοῖσι τοξεύμασι πολλοῖσί τε καὶ πυκνοῖσι, οἴχοντο φεύγοντες ἐπὶ τοῦ οὖρος τὸν κόρυμβον ἐπιστάμενοι, ὡς ἐπὶ σφέας ὀρμήθησαν ἀρχήν, καὶ παρεσκευάδατο ὡς ἀπολεόμενοι. οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα ἐφρόνεον, οἱ δὲ ἀμφὶ Ἐπιάλτην καὶ Ὑδάρνεα Πέρσαι Φωκέων μὲν οὐδένα λόγον ἐποιεῦντο, οἱ δὲ κατέβαινον τὸ οὖρος κατὰ τάχος.

Τοῖσι δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι ἐοῦσι Ἑλλήνων πρῶτον μὲν ὁ ²¹⁸ μάντις Μεγιστίης, ἐσιδὼν ἐς τὰ ἱρά, ἔφρασε τὸν μέλλοντα ἔσεσθαι ἅμα ἦροί σφι θάνατον· ἐπὶ δὲ καὶ αὐτόμολοι ἦσαν οἱ ἐξαγγελιαντες τῶν Περσέων τὴν περίσδοι. οὗτοι μὲν ἔτι νυκτὸς ἐσήμηναν, τρίτοι δὲ οἱ ἡμεροσκόποι καταδραμόντες ἀπὸ τῶν ἄκρων ἤδη διαφαινούσης ἡμέρης. ἐνθαῦτα ἐβουλεύοντο οἱ Ἕλληνες, καὶ σφειων ἐσχίζοντο αἱ γνώμαι· οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔωι τὴν τάξιν ἐκλιπεῖν, οἱ δὲ ἀντέτεινον. μετὰ δὲ τοῦτο διακριθέντες οἱ μὲν ἀπαλλάσσοντο καὶ διασκεδασθέντες κατὰ πόλις ἕκαστοι ἐτρέποντο, οἱ δὲ αὐτῶν ἅμα Λεωνίδῃ μένειν αὐτοῦ παρεσκευάδατο.

Λέγεται δὲ καί, ὡς αὐτὸς σφειας ἀπέπεμψε Λεωνίδης, μὴ ²¹⁹⁻²²⁰ ἀπόλωνται, κηδόμενος· αὐτῷ δὲ καὶ Σπαρτιηγέων τοῖσι παρσοῦσι οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν, ἐς τὴν ἦλθον φυλάξοντες ἀρχήν. ταύτῃ καὶ μᾶλλον τῇ γνώμῃ πλειεστός εἰμι, Λεωνίδην, ἐπεῖτε αἴσθητο τοὺς συμμάχους ἐόντας ἀπρο-

- θύμους καὶ οὐκ ἐθέλοντας συνδιακινδυνεύειν, κελεύσαι σφεας ἀπαλλάσσεσθαι, αὐτῷ δὲ ἀπιέναι οὐ καλῶς ἔχειν. μένοντι δὲ αὐτοῦ κλέος μέγα ἐπέειπετο, καὶ ἡ Σπάρτης εὐδαιμονίη οὐκ ἐξηλείφετο. ἐκέχρηστο γὰρ ὑπὸ τῆς Πυθίης τοῖσι Σπαρτιήτησι χρωσμένοισι περὶ τοῦ πολέμου τούτου αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ἐγειρομένου ἢ Λακεδαίμονα ἀνάστατον γενέσθαι ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἢ τὸν βασιλέα σφείων ἀπολέσθαι. ταῦτά τε δὴ ἐπιλεγόμενον Λεωνίδην καὶ βουλόμενον κλέος καταθέσθαι μόνων Σπαρτιητέων, ἀποπέμψαι τοὺς συμμάχους δοκέω μᾶλλον ἢ γνώμη διενειχθέντας οὕτω ἀκόσμως οἴχεσθαι τοὺς οἰχομένους.
- 221 Μαρτύριον δὲ μοι καὶ τότε οὐκ ἐλάχιστον τούτου πέρι γέγονε, ὅτι καὶ τὸν μάντιν, ὃς εἶπετο τῇ στρατιῇ ταύτῃ, Μεγιστήν τὸν Ἀκαρνῆνα, λεγόμενον εἶναι τὰ ἀνέκαθεν ἀπὸ Μελάμποδος, τοῦτον εἶπαντα ἐκ τῶν ἱρώων τὰ μέλλοντά σφι ἐκθαίνειν, φανερός ἐστι Λεωνίδης ἀποπέμπτων, ἵνα μὴ συναπόληται σφι. ὁ δὲ ἀποπεμπόμενος αὐτὸς μὲν οὐκ ἀπέλιπε, τὸν δὲ παῖδα συστρατευόμενον, ἐόντα οἱ μουνογενέα, ἀπέπεμψε.
- 222 Οἱ μὲν νυν σύμμαχοι οἱ ἀποπεμπόμενοι οἴχοντό τε ἀπιόντες καὶ ἐπέειποντο Λεωνίδῃ, Θεσπιέες δὲ καὶ Θηβαῖοι κατέμειναν μῦνοι παρὰ Λακεδαιμονίοισι. τούτων δὲ Θηβαῖοι μὲν ἀέκοντες ἔμενον καὶ οὐ βουλόμενοι· κατεῖχε γὰρ σφεας Λεωνίδης ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιεύμενος· Θεσπιέες δὲ ἐκόντες μάλιστα, οἳ οὐκ ἔφασαν ἀπολιπόντες Λεωνίδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἀπαλλάξεσθαι, ἀλλὰ καταμείναντες συναπέθανον. ἐστρατήγεε δὲ αὐτῶν Δημόφιλος Διαδρόμεω.
- 223 Ἐέρξης δέ, ἐπεὶ ἡλίου ἀνατείλαντος σπονδὰς ἐποιήσατο, ἐπισχὼν χρόνον ἐς ἀγορῆς κου μάλιστα πληθῶρην πρόσσοδον ἐποιέετο· καὶ γὰρ ἐπέσταλτο ἐξ Ἐπιάλτεω οὕτω· ἀπὸ γὰρ τοῦ οὔρεος ἢ κατάβασις συντομωτέρη τέ ἐστι καὶ βραχύτερος ὁ χῶρος πολλόν, ἢ ἤπερ ἢ περίοδος τε καὶ ἀνάβασις. οἳ τε δὴ

βάρβαροι οἱ ἀμφὶ Ξέρξην προσήμισαν, καὶ οἱ ἀμφὶ Λεωνίδην Ἕλληγες, ὡς τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἔξοδον ποιούμενοι, ἤδη πολλῶν μᾶλλον ἢ κατ' ἀρχὰς ἐπεξήμισαν ἐς τὸ εὐρύτερον τοῦ αὐχένος· τὸ μὲν γὰρ ἔρυμα τοῦ τεύχεος ἐφυλάσσετο, οἱ δὲ ἀνὰ τὰς προτέρας ἡμέρας ὑπεξιώντες ἐς τὰ στεινόπορα ἐμάχοντο· τότε δὲ συμμίσχοντες ἔξω τῶν στεινῶν ἔπιπτον πλήθει πολλοὶ τῶν βαρβάρων· ὅπισθε γὰρ οἱ ἠγήμενοι τῶν τελέων ἔχοντες μάστιγας ἐρράπιζον πάντα ἄνδρα, αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐποτρύνοντες. πολλοὶ μὲν δὴ ἐσέπιπτον αὐτῶν ἐς τὴν θάλασσαν καὶ διεσφείροντο, πολλῶν δ' ἔτι πλευνες κατεπατέοντο ζῶοι ὑπ' ἀλλήλων· ἦν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου. ἅτε γὰρ ἐπιστάμενοι τὸν μέλλοντα σφίσι ἔσσεσθαι θάνατον ἐκ τῶν περιόντων τὸ οὖρος ἀπεδείκνυντο βρώμης ὅσον εἶχον μέγιστον ἐς τοὺς βαρβάρους, παραχρεώμενοί τε καὶ ἀτέοντες. δούρατα μὲν νυν τοῖσι πλέοσι αὐτῶν τηρικαῦτα ἤδη ἐτύγχανε κατεηγότα, οἱ δὲ τοῖσι ξίφεσι διεργάζοντο τοὺς Πέρσας.

Καὶ Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ τῇ πόνῃ πίπτει ἀνὴρ γενόμενος 224 ἄριστος, καὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ οὐνομαστοὶ Σπαρτηγέτων, τῶν ἐγὼ ὡς ἀνδρῶν ἀξίων γενομένων ἐπυθόμην τὰ οὐνόματα, ἐπυθόμην δὲ καὶ ἀπάντων τῶν τριηκοσίων· καὶ δὴ καὶ Περσέων πίπτουσι ἐνθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ οὐνομαστοί, ἐν δὲ δὴ καὶ Δαρείου δύο παῖδες, Ἄβροκόμης τε καὶ Ὑπεράνθης.

Ξέρξῳ τε δὴ δύο ἀδελφοὶ ἐνθαῦτα πίπτουσι μαχόμενοι, 225 καὶ ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ τοῦ Λεωνίδεω Περσέων τε καὶ Λακεδαιμονίων ὄθισμός ἐγένετο πολλός, ἐς ὃ τοῦτόν τε ἀρετῇ οἱ Ἕλληγες ὑπεξείρυσαν καὶ ἐτρέψαντο τοὺς ἐναντίους τετράκις. τοῦτο δὲ συνεστήκει, μέχρι οὗ οἱ σὺν Ἐπιάλτῃ παρεγέγοντο. ὡς δὲ τούτους ἦκειν ἐπύθοντο οἱ Ἕλληγες, ἐνθεῦτεν ἤδη ἕτεροιοῦτο τὸ νεῖκος· ἔς τε γὰρ τὸ στεινὸν τῆς ὁδοῦ ἀνεχώρουν ὀπίσω, καὶ παραμειψάμενοι τὸ τεῖχος ἐλθόντες ἵζοντο ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες ἀλέες οἱ ἄλλοι πλὴν Θηβαίων. ὁ δὲ

κολωνὸς ἔστι ἐν τῇ ἐσόδῳ, ὅκου νῦν ὁ λίθινος λέων ἔστηκε ἐπὶ Λεωνίδῃ. ἐν τούτῳ σφέας τῷ χώρῳ ἀλεξομένους μαχαίρησι, τοῖσι αὐτῶν ἐτύγγανον ἔτι περιεῶσαι, καὶ χερσὶ καὶ στόματι κατέχωσαν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οἱ μὲν ἐξ ἐναντίας ἐπισπόμενοι καὶ τὸ ἔρυμα τοῦ τείχεος συγχώσαντες, οἱ δὲ περιελθόντες πάντοθεν περισταδόν.

226-227 Λακεδαιμονίων δὲ καὶ Θεσπιέων τοιούτων γενομένων ὁμῶς λέγεται ἄριστος ἀνὴρ γενέσθαι Σπαρτιήτης Διγνέκης, τὸν τότε φασὶ εἶπαι τὸ ἔπος, πρὶν ἢ συμμιξαί σφεας τοῖσι Μήδοισι, πυθόμενον πρὸς τευ τῶν Τρηχινίων, ὡς, ἐπεὰν οἱ βάρβαροι ἀπιέωσι τὰ τοξεύματα, τὸν ἥλιον ὑπὸ τοῦ πλήθεος τῶν ὀιστῶν ἀποκρύπτουσι· τοσοῦτο πλήθος αὐτῶν εἶναι· τὸν δὲ οὐκ ἐκπλαγέντα τούτοις εἶπαι, ἐν ἀλογίῃ ποιούμενον τὸ Μήδων πλήθος, ὡς πάντα σφι ἀγαθὰ ὁ Τρηχίνιος ξείνος ἀγγέλλοι, εἰ ἀποκρυπτόντων τῶν Μήδων τὸν ἥλιον ὑπὸ σκιῇ ἔσοιτο πρὸς αὐτοὺς ἢ μάχη καὶ οὐκ ἐν ἡλίῳ. ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα τοιουτότροπα ἔπεά φασι Διγνέκεια τὸν Λακεδαιμόνιον λιπέσθαι μνημόσυνα. μετὰ δὲ τοῦτον ἀριστεύσαι λέγονται Λακεδαιμόνιοι δύο ἀδελφοί, Ἀλφεός τε καὶ Μάρων, Ὁρσιφάντου παῖδες. Θεσπιέων δὲ εὐδοκίμειε μάλιστα, τῷ οὔνομα ἦν Διθύραμβος Ἀρματίδω.

228 Θαφθεῖσι δὲ σφι αὐτοῦ ταύτῃ, τῇ περ ἔπεσον, καὶ τοῖσι πρότερον τελευτήσασι, ἢ τοὺς ὑπὸ Λεωνίδω ἀποπεμφθέντας οἴχεσθαι, ἐπιγέγραπται γράμματα λέγοντα τάδε·

*μυριάσιν ποτὲ τῆδε τριακοσίαις ἐμάχοντο
ἐκ Πελοποννήσου χιλιάδες τέτορες.*

ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται, τοῖσι δὲ Σπαρτιήτῃσι ἰδίῃ·

*ὦ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῆδε
κείμεθα τοῖς κείνων δῆμασι παιδόμενοι.*

Λακεδαιμόνιοισι μὲν δὴ τοῦτο, τῷ δὲ μάντι τότε·

μνήμα τόδε κλεινοῦ Μεγιστία, ὃν ποτε Μῆδοι
 Σπερχεῖδ' ὄν ποταμὸν κτεῖναν ἀμειψάμενοι,
 μάντιος, ὃς τότε κῆρας ἐπεροχομένας σάφρα εἰδὼς
 οὐκ ἔτλη Σπάρτης ἠγεμόνας προλιπεῖν.

ἐπιγράμμασι μὲν νυν καὶ στήλῃσι, ἔξω ἢ τὸ τοῦ μάντιος
 ἐπίγραμμα, Ἀμφικτύονές εἰσι σφεας οἱ ἐπικοσμήσαντες· τὸ
 δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίῳ Σιμωνίδῃς ὁ Λεωπρέπεός ἐστι
 κατὰ ξεινίην ὁ ἐπιγράφας.

Δύο δὲ τούτων τῶν τριηκοσίων λέγεται, Εὐρυτόν τε καὶ ²²⁹
 Ἀριστόδημον, παρεὼν αὐτοῖσι ἀμφοτέροισι κοινῷ λόγῳ χρη-
 σαμένοισι ἢ ἀποσωθῆναι ὁμοῦ ἐς Σπάρτην, ὡς μεμετιμένοι τε
 ἦσαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὑπὸ Λεωνίδῳ καὶ κατεκέατο ἐν
 Ἀλπηνοῖσι ὀφθαλμῶντες ἐς τὸ ἔσχατον, ἦ, εἴ γε μὴ ἐβού-
 λοντο νοστήσαι, ἀποθανεῖν ἅμα τοῖσι ἄλλοισι παρεὼν σφι
 τούτων τὰ ἕτερα ποιέειν οὐκ ἐθελῆσαι ὁμοφρονέειν, ἀλλὰ
 γνώμη διενειχθέντας Εὐρυτόν μὲν πυθόμενον τῶν Περσέων
 τὴν περίοδον, αἰτήσαντά τε τὰ ὄπλα καὶ ἐνδύντα, ἄγειν ἐω-
 τὸν κελεῦσαι τὸν εἰλωτα ἐς τοὺς μαχομένους, ὅπως δὲ αὐτὸν
 ἦγαγε, τὸν μὲν ἀγαγόντα οἴχεσθαι· φεύγοντα, τὸν δὲ ἐσπε-
 σόντα ἐς τὸν ὄμιλον διαφθαρῆναι, Ἀριστόδημον δὲ λιποψυ-
 χέοντα λειφθῆναι. εἰ μὲν νυν ἦν μόνον Ἀριστόδημον ἀλγή-
 σαντα ἀπονοστήσαι ἐς Σπάρτην ἢ καὶ ὁμοῦ σφειν ἀμφοτέρων
 τὴν κομιδὴν γενέσθαι, δοκέειν ἐμοὶ οὐκ ἂν σφι Σπαρτιήτας
 μῆνιν οὐδεμίαν προσθέσθαι· νυνὶ δὲ τοῦ μὲν αὐτῶν ἀπολο-
 μένου, τοῦ δὲ τῆς μὲν αὐτῆς ἐχομένου προφάσιος, οὐκ
 ἐθελήσαντος δὲ ἀποθνήσκειν, ἀναγκαίως σφι ἔχειν μῆνισαι
 μεγάλως Ἀριστοδήμῳ.

Οἱ μὲν νυν οὕτω σωθῆναι λέγουσι Ἀριστόδημον ἐς Σπάρ- ²³⁰⁻²³²
 τήν καὶ διὰ πρόφασιν τοιήνδε, οἱ δὲ ἄγγελον πεμφθέντα ἐκ
 τοῦ στρατοπέδου, ἐξεδὸν αὐτῷ καταλαβεῖν τὴν μάχην γινομέ-
 νην οὐκ ἐθελῆσαι, ἀλλ' ὑπομείναντα ἐν τῇ ὁδῷ περιγενέσθαι,

τὸν δὲ συνάγγελον αὐτοῦ ἀπικόμενον ἐς τὴν μάχην ἀποθανεῖν. ἀπονοστήσας δὲ ἐς Λακεδαίμονα ὁ Ἀριστόδημος ὄνειδος τε εἶχε καὶ ἀτιμίην· πάσχων δὲ τοιαύδε ἠτίμωτο· οὔτε οἱ πῦρ οὔδεις ἔναυε Σπαρτιητέων οὔτε διελέγετο, ὄνειδος τε εἶχε ὁ τρέσας Ἀριστόδημος καλεόμενος. ἀλλ' ὁ μὲν ἐν τῇ ἐν Πλαταιῆσι μάχῃ ἀνέλαθε πᾶσαν τὴν ἐπενειχθεῖσάν οἱ αἰτίην. λέγεται δὲ καὶ ἄλλον ἀποπεμφθέντα ἄγγελον ἐς Θεσσαλίην τῶν τριηκοσίων τούτων περιγενέσθαι, τῷ οὔνομα εἶναι Παντίτην· νοστήσαντα δὲ τοῦτον ἐς Σπάρτην, ὡς ἠτίμωτο, ἀπάγξασθαι.

- 233 Οἱ δὲ Θηβαῖοι, τῶν ὁ Λεοντιάδης ἐστρατήγεε, τέως μὲν μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐόντες ἐμάχοντο, ὑπ' ἀναγκαίης ἐχόμενοι, πρὸς τὴν βασιλέος στρατιήν· ὡς δὲ εἶδον κατυπέρτερα τῶν Περσέων γινόμενα τὰ πρήγματα, οὕτω δὴ, τῶν σὺν Λεωνιδῇ Ἑλλήνων ἐπειγομένων ἐπὶ τὸν κολωνόν, ἀποσχισθέντες τούτων χεῖράς τε προέτεινον καὶ ἦσαν ἄσσον τῶν βαρβάρων, λέγοντες τὸν ἀληθέστατον τῶν λόγων, ὡς καὶ μηδ' ἔζουσι καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ ἐν πρώτοισι ἔδωσαν βασιλείῃ, ὑπὸ δὲ ἀναγκαίης ἐχόμενοι ἐς Θερμοπύλας ἀπικοίατο καὶ ἀναίτιοι εἶεν τοῦ τρώματος τοῦ γεγονότος βασιλείῃ. ὥστε ταῦτα λέγοντες περιεγίνοντο· εἶχον γὰρ καὶ Θεσσαλοὺς τῶν λόγων τούτων μάρτυρας. οὐ μόντοι τά γε πάντα εὐτύχησαν· ὡς γὰρ αὐτοὺς ἔλαβον οἱ βάρβαροι ἐλθόντας, τοὺς μὲν τινὰς καὶ ἀπέκτειναν προσιόντας, τοὺς δὲ πλεῖνας αὐτῶν κελεύσαντος Ξέρξεω ἔστιζον στίγματα βασιλῆα, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ Λεοντιάδεω.

Α'. Αἱ παρὰ τὸ Ἄρτεμίσιον ναυμαχίαι (480).

(Κεφ. 1-17)

Οἱ δὲ Ἑλλήνων ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντες ἦσαν ¹ οἷδε· Ἀθηναῖοι μὲν νέας παρεχόμενοι ἑκατὸν καὶ εἴκοσι καὶ ἑπτὰ· ὑπὸ δὲ ἀρετῆς τε καὶ προθυμίας Πλαταιέες, ἄπειροι τῆς ναυτικῆς ἐόντες, συνεπλήρουν τοῖσι Ἀθηναίοισι τὰς νέας· Κορίνθιοι δὲ τεσσεράκοντα νέας παρείχοντο, Μεγαρέες δὲ εἴκοσι, καὶ Χαλκιδέες ἐπλήρουν εἴκοσι Ἀθηναίων σφι παρεχόντων τὰς νέας, Αἰγινῆται δὲ ἑκτωκαίδεκα, Σικυώνιοι δὲ δυοκαίδεκα, Λακεδαιμόνιοι δὲ δέκα, Ἐπιδαύριοι δὲ ἑκτώ, Ἐρετριέες δὲ ἑπτὰ, Τροιζήνιοι δὲ πέντε, Στυρέες δὲ δύο καὶ Κήριοι δύο τε νέας καὶ πεντηκοντέρους δύο· Λοκροὶ δὲ σφι οἱ Ὀπούντιοι ἐπεβώθεον πεντηκοντέρους ἔχοντες ἑπτὰ. ἦσαν μὲν ὧν οὗτοι οἱ στρατευόμενοι ἐπ' Ἄρτεμίσιον, εἴρηται δὲ μοι καὶ ὅσον τὸ πλῆθος ἕκαστοι τῶν νεῶν παρείχοντο. ἀριθμὸς δὲ τῶν συλλεχθεισῶν νεῶν ἐπ' Ἄρτεμίσιον ἦν, πάρεξ τῶν πεντηκοντέρων, διηκόσια καὶ ἑβδομήκοντα καὶ μία.

Τὸν δὲ στρατηγὸν τὸν τὸ μέγιστον κράτος ἔχοντα παρεί- ²⁻³
χοντο Σπαρτιῆται, Εὐρυδιάδην τὸν Εὐρυκλείδω. οἱ γὰρ σύμ-
μαχοι οὐκ ἔφασαν, ἦν μὴ ὁ Λάκων ἡγεμονεύῃ, Ἀθηναίοισι
ἔφθεσθαι ἡγεομένοισι, ἀλλὰ λύσειν τὸ μέλλον ἔσσεσθαι στρα-
τευμα. ἐγένετο γὰρ κατ' ἀρχὰς λόγος, πρὶν ἢ καὶ ἐς Σικελίην
πέμπειν ἐπὶ συμμαχίην, ὡς τὸ ναυτικὸν Ἀθηναίοισι χρεὼν
εἶη ἐπιτρέπαι. ἀντιβάντων δὲ τῶν συμμάχων εἶκον οἱ Ἀθη-
ναῖοι, μέγα τε ποιούμενοι περιεῖναι τὴν Ἑλλάδα καὶ γρόντες,
εἰ στασιάσουσι περὶ τῆς ἡγεμονίας, ὡς ἀπολέεται ἡ Ἑλλάς,

δρθὰ νοεῦντες· στάσις γὰρ ἔμφυλος πολέμου ὁμοφρονέοντος τοσούτῳ κάκιόν ἐστι, ὅσῳ πόλεμος εἰρήνης. ἐπιστάμενοι ὦν αὐτὸ τοῦτο οὐκ ἀντέτεινον, ἀλλ' εἶκον, μέχρι ὅσου κάρτα ἐδέοντο αὐτῶν, ὡς διέδεξαν. ὡς γὰρ δὴ ὠσάμενοι τὸν Πέρσην περὶ τῆς ἐκείνου ἤδη τὸν ἀγῶνα ἐποιεῦντο, πρόφασιν τὴν Πausανίεω ὕβριν προΐσχύμενοι ἀπειλοντο τὴν ἡγεμονίην τοὺς Λακεδαιμονίους. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐγένετο.

- 4 Τότε δὲ οὗτοι οἱ καὶ ἐπ' Ἄρτεμισίον Ἑλλήνων ἀπικόμενοι, ὡς εἶδον νέας τε πολλὰς καταχθείσας ἐς τὰς Ἄφετας καὶ στρατιῆς ἅπαντα πλέα, ἐπεὶ αὐτοῖσι παρὰ δόξαν τὰ πρήγματα τῶν βαρβάρων ἀπέβαινε, ἢ ὡς αὐτοὶ κατεδόκειον, καταρρωδήσαντες ὀρησιμὸν ἐβουλεύοντο ἀπὸ τοῦ Ἄρτεμισίου ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα. γινόντες δὲ σφεας οἱ Εὐβοέες ταῦτα βουλευομένους ἐδέοντο Εὐρυβιάδew προσμεῖναι χρόνον ὀλίγον, ἔστ' ἂν αὐτοὶ τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας ὑπεκθέωνται. ὡς δὲ οὐκ ἔπειθον, μεταδάντες τὸν Ἀθηναίων στρατηγὸν πείθουσι Θεμιστοκλέα ἐπὶ μισθῷ τριήκοντα ταλάντοισι, ἐπ' ᾧ τε καταμεινάντες πρὸ τῆς Εὐβοίης ποιήσονται τὴν ναυμαχίην.
- 5 Ὁ δὲ Θεμιστοκλέης τοὺς Ἑλληνας ἐπισχεῖν ὧδε ποιέει· Εὐρυβιάδῃ τούτων τῶν χρημάτων μεταδιδοὶ πέντε τάλαντα ὡς παρ' ἐωυτοῦ δῆθεν διδούς. ὡς δὲ οἱ οὗτος ἀνεπέπειστο, Ἄδειμάντος γὰρ ὁ Ὠκύτου, Κορινθίων στρατηγός, τῶν λοιπῶν ἡσπαιρε μόνος, φάμενος ἀποπλώσεσθαί τε ἀπὸ τοῦ Ἄρτεμισίου καὶ οὐ παραμεινέειν, πρὸς δὲ τοῦτον εἶπε ὁ Θεμιστοκλέης ἐπομόσας· «Οὐ σύ γε ἡμέας ἀπολείψεις, ἐπεὶ τοι ἐγὼ μέζω δῶρα δώσω, ἢ βασιλεὺς ἂν τοι ὁ Μῆδων πέμψει ἀπολιπόντι τοὺς συμμάχους». ταῦτά τε ἅμα ἡγόρευε καὶ πέμπει ἐπὶ τὴν νέα τὴν Ἀδειμάντου τάλαντα ἀργυρίου τρία. οὗτοι τε δὴ πληγέντες δῶροισι ἀναπεπεισμένοι ἦσαν καὶ τοῖσι Εὐβοεῦσι ἐκεχάριστο, αὐτὸς τε ὁ Θεμιστοκλέης ἐκέρδηνε· ἐλάνθανε δὲ τὰ λοιπὰ ἔχων, ἀλλ' ἠπιστάτο οἱ

μεταλαβόντες τούτων τῶν χρημάτων ἐκ τῶν Ἀθηνέων ἔλθειν ἐπὶ τῇ λόγῳ τούτῳ τὰ χρήματα.

Οὕτω δὴ κατέμεινάν τε ἐν τῇ Εὐβοίῃ καὶ ἐναυμάχησαν. 6 ἐγένετο δὲ ὧδε· ἐπείτε δὴ ἐς τὰς Ἀφετάς περὶ δείλην πρωίην γινομένην ἀπίκατο οἱ βάρβαροι, πυθόμενοι μὲν ἔτι καὶ πρότερον περὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ναυλοχέειν νέας Ἑλληνίδας ὀλίγας, τότε δὲ αὐτοὶ ἰδόντες, πρόθυμοι ἦσαν ἐπιχειρέειν, εἴ κως ἔλοιεν αὐτάς. ἐκ μὲν δὴ τῆς ἀντίης προσπλέειν οὐ κώ σφι ἔδόκεε τῶνδε εἵνεκεν, μή κως ἰδόντες οἱ Ἕλληνες προσπλέοντας ἐς φυγὴν ὀρήσειαν, φεύγοντάς τε εὐφρόνη καταλαμβάνη. καὶ ἔμελλον δῆθεν ἐκφεύξεσθαι, ἔδεε δὲ μηδὲ πυρφόρον τῷ ἐκείνων λόγῳ ἐκφυγόντα περιγενέσθαι.

Πρὸς ταῦτα ὧν τάδε ἐμηχανῶντο τῶν νεῶν ἀπάσεων 7 ἀποκρίναντες διηκοσίας περιέπεμπον ἔξωθεν Σκιαθου, ὡς ἂν μὴ ὀφθείησαν ὑπὸ τῶν πολεμίων περιπλέουσαι Εὐβοίαν, κατὰ τε Καφηρέα καὶ περὶ Γεραιστὸν ἐς τὸν Εὐριπον, ἵνα δὴ περιλάβοιεν, οἱ μὲν ταύτῃ ἀπικόμενοι καὶ φράξαντες αὐτῶν τὴν ὀπίσω φέρουσαν ὁδόν, σφεις δὲ ἐπισπόμενοι ἐξ ἐναντίης. ταῦτα βουλευσάμενοι ἀπέπεμπον τῶν νεῶν τὰς ταχθείσας, αὐτοὶ οὐκ ἐν νόφῃ ἔχοντες ταύτης τῆς ἡμέρης τοῖσι Ἕλλησι ἐπιθήσεσθαι, οὐδὲ πρότερον ἢ τὸ σύνθημά σφι ἔμελλε φανήσεσθαι παρὰ τῶν περιπλεόντων ὡς ἠκόντων. ταύτας μὲν δὴ περιέπεμπον, τῶν δὲ λοιπέων νεῶν ἐν τῇσι Ἀφετῇσι ἐποιεῦντο ἀριθμὸν.

Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἐν τῇ οὗτοι ἀριθμὸν ἐποιεῦντο 8 τῶν νεῶν (ἦν γὰρ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τούτῳ Σκυλλίης Σκιωναῖος, δῦτης τῶν τότε ἀνθρώπων ἀριστος, ὃς καὶ ἐν τῇ ναυηγίῃ τῇ κατὰ Πήλιον γενομένη πολλὰ μὲν ἔσωσε τῶν χρημάτων τοῖσι Πέρσησι, πολλὰ δὲ καὶ αὐτὸς περιεβάλετο), οὗτος ὁ Σκυλλίης ἐν νόφῃ μὲν εἶχε ἄρα καὶ πρότερον αὐτομολήσειν ἐς τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ' οὐ γὰρ οἱ παρέσχε ὡς τότε.

ὄτεφ μὲν δὴ τρόπῳ τὸ ἐνθεῦτεν ἔτι ἀπίκετο ἐς τοὺς Ἑλλη-
νας, οὐκ ἔχω εἶπαι ἀτρεκέως· θωμάζω δέ, εἰ τὰ λεγόμενά
ἔστι ἀληθέα. λέγεται γάρ, ὡς ἐξ Ἄφετέων δὺς ἐς τὴν θάλασ-
σαν οὐ πρότερον ἀνέσχε, πρὶν ἢ ἀπίκετο ἐπὶ τὸ Ἄρτεμίσιον,
σταδίους μάλιστα κη τούτους ἐς ὀγδῶκοντα διὰ τῆς θαλάσ-
σης διεξελθῶν. λέγεται μὲν νυν καὶ ἄλλα ψευδέσει εἶκελα περὶ
τοῦ ἀνδρὸς τούτου, τὰ δὲ μετεξέτερα ἀληθέα. περὶ μέντοι
τούτου γνώμη μοι ἀποδεδέχθω πλοῖφ μιν ἀπικέσθαι ἐπὶ τὸ
Ἄρτεμίσιον. ὡς δὲ ἀπίκετο, αὐτίκα ἐσήμηγε τοῖσι στρατη-
γοῖσι τὴν τε ναυηγίην, ὡς γένοιτο, καὶ τὰς περιπεμφθείσας
τῶν νεῶν περὶ Εὐβοίαν.

9 Τοῦτο δὲ ἀκούσαντες οἱ Ἕλληνας λόγον σφίσι αὐτοῖσι
ἐδίδοσαν. πολλῶν δὲ λεχθέντων ἐνίκα τὴν ἡμέρην ἐκείνην
αὐτοῦ μείναντάς τε καὶ ἀλυσθέντας, μετέπειτα νύκτα μέσῃν
παρέντας πορεύεσθαι καὶ ἀπαντᾶν τῆσι περιπλεούσῃσι τῶν
νεῶν. μετὰ δὲ τοῦτο, ὡς οὐδεὶς σφι ἐπέπλεε, δεῖλην ὀψίην
γινομένην τῆς ἡμέρης φυλάξαντες αὐτοὶ ἐπανέπλεον ἐπὶ τοὺς
βαρβάρους, ἀπόπειραν αὐτῶν ποιήσασθαι βουλόμενοι τῆς τε
μάχης καὶ τοῦ διεκπλόου.

10 Ὅρέοντες δὲ σφεας οἱ τε ἄλλοι στρατιῶται οἱ Ξέρξῃ καὶ
οἱ στρατηγοὶ ἐπιπλέοντας νηυσὶ ὀλίγησι, πάγχυ σφι μανίην
ἐπενείκαντες, ἀνήγον καὶ αὐτοὶ τὰς νέας ἐλπίσαντές σφεας
εὐπετέως αἰρήσειν, οἰκότα κάρτα ἐλπίσαντες, τὰς μὲν γε
τῶν Ἑλλήνων ὀρέοντες ὀλίγας νέας, τὰς δὲ ἐσωτῶν πλήθει
τε πολλαπλησίας καὶ ἄμεινον πλεούσας· καταφρονήσαντες
ταῦτα ἐκυκλοῦντο αὐτοὺς ἐς μέσον. ὅσοι μὲν νυν τῶν Ἰώνων
ἦσαν εὐνοοὶ τοῖσι Ἕλλησι, ἀέκοντές τε ἐστρατεύοντο, συμ-
φορὴν τε ἐποιεῦντο μεγάλην, ὀρέοντες περιεχομένους αὐτοὺς
καὶ ἐπιστάμενοι, ὡς οὐδεὶς αὐτῶν ἀπονοστήσει· οὕτω ἀσθε-
νέα σφι ἐφαίνετο εἶναι τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα. ὅσοισι
δὲ καὶ ἠδομένοισι ἦν τὸ γινόμενον, ἄμιλλαν ἐποιεῦντο, ὅπως

αὐτὸς ἕκαστος πρῶτος νέα Ἀττικὴν ἐλὼν δῶρα παρὰ βασιλέος λάμβηται. Ἀθηναίων γὰρ αὐτοῖσι λόγος ἦν πλεῖστος ἀνὰ τὰ στρατόπεδα.

Τοῖσι δὲ Ἑλλήσι ὡς ἐσήμηνε, πρῶτα μὲν ἀντίπρωροι 11 τοῖσι βαρβάροισι γενόμενοι ἐς τὸ μέσον τὰς πρύμνας συνήγαγον, δεύτερα δὲ σημήναντος ἔργου εἶχοντο, ἐν ὀλίγῳ περ ἀπολαμφθέντες καὶ κατὰ στόμα. ἐνθαῦτα τριήκοντα νέας αἰρέουσι τῶν βαρβάρων καὶ τὸν Γόργου τοῦ Σαλαμινίων βασιλέος ἀδελφεὸν Φιλάονα τὸν Χέρσιος, λόγιμον ἐόντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἄνδρα. πρῶτος δὲ Ἑλλήνων νέα τῶν πολεμίων εἶλε ἀνὴρ Ἀθηναῖος, Λυκομήδης Αἰσχραίου, καὶ τὸ ἀριστήιον ἔλαβε οὗτος. τοὺς δ' ἐν τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ ἑτεραλκέως ἀγωνιζομένους νύξ ἐπελθοῦσα διέλυσε. οἱ μὲν δὲ Ἑλληγες ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἀπέπλεον, οἱ δὲ βάρβαροι ἐς τὰς Ἀφετάς, πολλὸν παρὰ δόξαν ἀγωνισάμενοι. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Ἀντίδωρος Δήμνιος μόνος τῶν σὺν βασιλείῃ Ἑλλήνων ἐόντων αὐτομολεῖ ἐς τοὺς Ἑλληγας, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τοῦτο τὸ ἔργον ἔδωσαν αὐτῷ χῶρον ἐν Σαλαμῖνι.

Ὡς δὲ εὐφρόνη ἐγεγόνεε, ἦν μὲν τῆς ὥρης μέσον θέρος, 12-13 ἐγένετο δὲ ὕδωρ τε ἄπλετον διὰ πάσης τῆς νυκτὸς καὶ σκληραὶ βρονταὶ ἀπὸ τοῦ Πηλίου. οἱ δὲ νεκροὶ καὶ τὰ ναυήγια ἐξεφορέοντο ἐς τὰς Ἀφετάς, καὶ περὶ τε τὰς πύργους τῶν νεῶν εἰλέοντο καὶ ἐτάρασσον τοὺς ταρσοὺς τῶν κωπέων. οἱ δὲ στρατιῶται οἱ ταύτῃ ἀκούοντες ταῦτα ἐς φόβον κατιστέατο, ἐλπίζοντες πάγχυ ἀπολέεσθαι, ἐς οἷα κακὰ ἦγον. πρὶν γὰρ ἢ καὶ ἀναπνεῦσαι σφεας ἔκ τε τῆς ναυηγίης καὶ τοῦ χειμῶνος τοῦ γενομένου κατὰ Πήλιον, ὑπέλαβε ναυμαχίῃ καρτερή, ἐκ δὲ τῆς ναυμαχίης ὄμβρος τε λάβρος καὶ βεῦματα ἰσχυρὰ ἐς θάλασσαν ὠρμηγμένα βρονταὶ τε σκληραὶ. καὶ τοῦτοισι μὲν τοιαύτη νύξ ἐγένετο· τοῖσι δὲ ταχθεῖσι αὐτῶν περιπλέειν Εὐβοίαν ἢ αὐτῇ περ ἐοῦσα νύξ πολλὸν ἦν ἔτι ἀγριωτέρη, τοσοῦτῳ

ἄσφι ἐν πελάγει φερομένοισι ἐπέπιπτε, καὶ τὸ τέλος σφι ἐγένετο ἄχαρι. ὥς γὰρ δὴ πλέουσι αὐτοῖσι χειμῶν τε καὶ τὸ ὕδωρ ἐπεγίνετο ἐοῦσι κατὰ τὰ Κοῖλα τῆς Εὐβοίης, φερόμενοι τῷ πνεύματι καὶ οὐκ εἰδότες, τῇ ἐφέροντο, ἐξέπιπτον πρὸς τὰς πέτρας. ἐποιεέτο τε πᾶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ὅπως ἂν ἐξισωθεῖη τῷ Ἑλληνικῷ τὸ Περσικὸν μηδὲ πολλῶ πλέον εἶη.

- 14 Οὗτοι μὲν νυν περὶ τὰ Κοῖλα τῆς Εὐβοίης διεφθείροντο· οἱ δὲ ἐν Ἀφειτῆσι βάρβαροι, ὥς σφι ἀσμένοισι ἡμέρη ἐπέλαμψε, ἀτρέμας τε εἶχον τὰς νέας, καὶ σφι ἀπεχρᾶτο κακῶς πρήσουσι ἡσυχίην ἄγειν ἐν τῷ παρεόντι. τοῖσι δὲ Ἑλλήσι ἐπεβώθειον νέες τρεῖς καὶ πεντήκοντα Ἀττικάι. αὐταί τε δὴ σφας ἐπέρρωσαν ἀπικόμεναι καὶ ἅμα ἀγγελίῃ ἐλθοῦσα, ὥς τῶν βαρβάρων οἱ περιπλέοντες τὴν Εὐβοίαν πάντες εἶησαν διεφθαρμένοι ὑπὸ τοῦ γενομένου χειμῶνος. φυλάξαντες δὴ τὴν αὐτὴν ὥρην πλέοντες ἐπέπεσον νηυσὶ Κιλίσσησι. ταύτας δὲ διαφθείραντες, ὥς εὐφρόνη ἐγίνετο, ἀπέπλεον ὀπίσω ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον.
- 15 Τρίτῃ δὲ ἡμέρῃ δεινὸν τι ποιησάμενοι οἱ στρατηγοὶ τῶν βαρβάρων νέας οὕτω σφι ὀλίγας λυμαίνεσθαι καὶ τὸ ἀπὸ Ξέρξεω δειμαίνοντες οὐκ ἀνέμειναν ἔτι τοὺς Ἑλλήνας μάχης ἄρξαι, ἀλλὰ παρακελευσάμενοι κατὰ μέσον ἡμέρης ἀνήγον τὰς νέας. συνέπιπτε δέ, ὥστε τὰς αὐτὰς ἡμέρας τὰς τε ναυμαχίας γίνεσθαι ταύτας καὶ τὰς πεζομαχίας τὰς ἐν Θερμοπύλῃσι. ἦν δὲ πᾶς ὁ ἀγὼν τοῖσι κατὰ θάλασσαν περὶ τοῦ Εὐρίπου, ὥσπερ τοῖσι ἀμφὶ Λεωνίδην τὴν ἐσβολὴν φυλάσσειν. οἱ μὲν δὴ παρεκελεύοντο, ὅπως μὴ παρήσουσι ἐς τὴν Ἑλλάδα τοὺς βαρβάρους· οἱ δ', ὅπως τὸ Ἑλληνικὸν στρατεύμα διαφθείραντες τοῦ πόρου κρατήσουσι.
- 16 Ὡς δὲ ταξάμενοι οἱ Ξέρξεω ἐπέπλεον, οἱ Ἑλληνες ἀτρέμας εἶχον πρὸς τῷ Ἀρτεμισίῳ. οἱ δὲ βάρβαροι μηχανοειδὲς ποιήσαντες τῶν νεῶν ἐκυκλοῦντο, ὥς περιλάβοιεν αὐτούς.

ἐνθεύτην οἱ Ἕλληνας ἐπανεπλεόν τε καὶ συνέμισγον. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ παραπλήσιοι ἀλλήλοισι ἐγίνοντο. ὁ γὰρ Ξέρξης στρατὸς ὑπὸ μεγάρθους τε καὶ πλήθεος αὐτὸς ὑπ' ἐωυτοῦ ἔπιπτε, ταρασσομένων τε τῶν νεῶν καὶ περιπιπτεουσέων περὶ ἀλλήλας· ὅμως μέντοι ἀντείχε καὶ οὐκ εἶκε· δεινὸν γὰρ χρῆμα ἐποιεῦντο ὑπὸ νεῶν ὀλίγων ἐς φυγὴν τράπεσθαι.

Πολλοὶ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων νέες διεφθείροντο, πολλοὶ δὲ ἄνδρες, πολλῶ δ' ἔτι πλεῦνες νέες τε τῶν βαρβάρων καὶ ἄνδρες. οὕτω δὲ ἀγωνιζόμενοι διέστησαν χωρὶς ἑκάτεροι. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Αἰγύπτιοι μὲν τῶν Ξέρξεω στρατιωτέων ἤριστευσαν, οἱ ἄλλα τε ἔργα μεγάλα ἀπεδέξαντο καὶ νέας αὐτοῖσι ἀνδράσι εἶλον Ἑλληνίδας πέντε. τῶν δὲ Ἑλλήνων κατὰ ταύτην τὴν ἡμέρην ἤριστευσαν Ἀθηναῖοι, καὶ Ἀθηναίων Κλεινίης ὁ Ἀλκιβιάδew, ὃς δαπάνην οἰκητήν παρεχόμενος ἐστρατεύετο ἀνδράσι τε διηκοσίοισι καὶ οἰκητῇ νηί. ὧς δὲ διέστησαν, ἄσμενοι ἑκάτεροι ἐς ὄρμον ἠπαίγοντο.

Β'. Κατάπλους τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου εἰς Σαλαμίνα.
Ἐκκένωσις τῶν Ἀθηνῶν.— Ἀλωσις τῶν Ἀθηνῶν
καὶ πυρπόλησις τῆς ἀκροπόλεως αὐτῶν.

(Κεφ. 40-42, 49-55)

Ὁ δὲ Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου 40 Ἀθηναίων δεηθέντων ἐς Σαλαμίνα κατίσχει τὰς νέας. τῶνδε δὲ εἵνεκεν προσεδείθησαν αὐτῶν σχεῖν πρὸς Σαλαμίνα Ἀθηναῖοι, ἵνα αὐτοὶ παιδάς τε καὶ γυναῖκας ὑπεξαγάγονται ἐκ τῆς Ἀττικῆς, πρὸς δὲ καὶ βουλευσῶνται, τὸ ποιητέον αὐτοῖσι ἔσται. ἐπὶ γὰρ τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι βουλήν ἔμελλον ποιήσεσθαι ὡς ἐφεισμένοι γνώμης. δοκόντες γὰρ εὐρήσειν Πελοποννησίους πανδημει ἐν τῇ Βοιωτίῃ ὑποκατημένους τὸν

βάρβαρον τῶν μὲν εὖρον οὐδὲν ἐόν, οἱ δὲ ἐπυνθάνοντο τὸν Ἴσθμὸν αὐτοὺς τειχέοντας, τὴν Πελοπόννησον περὶ πλείστου τε ποιευμένους περιεῖναι καὶ ταύτην ἔχοντας ἐν φυλακῇ, τὰ ἄλλα δὲ ἀπιέναι. ταῦτα πυνθανόμενοι οὕτω δὴ προσεδεήθησάν σφρων σχεῖν πρὸς τὴν Σαλαμίνα.

- 41 Οἱ μὲν δὲ ἄλλοι κατέσχον ἐς τὴν Σαλαμίνα, Ἀθηναῖοι δὲ ἐς τὴν ἑωυτῶν. μετὰ δὲ τὴν ἄπιξιν κήρυγμα ἐποιήσαντο, Ἀθηναίων τῇ τις δύναται, σώζειν τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας. ἐνθαῦτα οἱ μὲν πλείστοι ἐς Τροίζηνα ἀπέστειλαν, οἱ δὲ ἐς Αἴγινα, οἱ δὲ ἐς Σαλαμίνα. ἔσπευσαν δὲ ταῦτα ὑπεκθέσθαι, τῷ χρηστηρίῳ τε βουλόμενοι ὑπηρετέειν καὶ δὴ καὶ τοῦδε εἶνεκεν οὐκ ἦμιστα· λέγουσι Ἀθηναῖοι ὄφιν μέγαν φύλακα τῆς ἀκροπόλιος ἐνδιαιτᾶσθαι ἐν τῷ ἱρῷ. λέγουσί τε ταῦτα καὶ δὴ καὶ ὡς ἐόντι ἐπιμήνια ἐπιτελέουσι προτιθέντες· τὰ δ' ἐπιμήνια μελιτόεσσα ἐστί. αὕτη δ' ἢ μελιτόεσσα ἐν τῷ πρόσθε αἰεὶ χρόνῳ ἀναισιμουμένη τότε ἦν ἄφαστος. σημηνάσης δὲ ταῦτα τῆς ἱρείης μᾶλλον τι οἱ Ἀθηναῖοι καὶ προθυμότερον ἐξέλιπον τὴν πόλιν ὡς καὶ τῆς θεοῦ ἀπολελοιπιύης τὴν ἀκρόπολιν. ὡς δὲ σφι πάντα ὑπεξέκειτο, ἔπλεον ἐς τὸ στρατόπεδον.
- 42 Ἐπεὶ δὲ οἱ ἀπ' Ἀρτεμισίου ἐς Σαλαμίνα κατέσχον τὰς νέας, συνέρρειε καὶ ὁ λοιπὸς πυνθανόμενος ὁ τῶν Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἐκ Τροίζηνος· ἐς γὰρ Πώγωνα, τὸν Τροίζηνων λιμένα, προεῖρητο συλλέγεσθαι. συνελέχθησάν τε δὴ πολλῶ πλεῦνες νέες, ἣ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἐναυμάχουν, καὶ ἀπὸ πολλῶν πλεῦνων. ναύαρχος μὲν νυν ἐπὶν αὐτός, ὅσπερ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, Εὐρυδιάδης Εὐρυκλείδω, ἀνὴρ Σπαρτιήτης, οὐ μέντοι γένεος τοῦ βασιλεῖου ἐών, νέας δὲ πολλῶν πλείστας τε καὶ ἄριστα πλεούσας παρείχοντο Ἀθηναῖοι ὀγδώκοντα καὶ ἑκατόν· ἀριθμὸς δὲ ἐγένετο ὁ πᾶς τῶν νεῶν πάρεξ τῶν πεντηκοντέρων τριηκόσαι καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ὀκτώ.
- 49 Ὡς δὲ ἐς τὴν Σαλαμίνα συνήλθον οἱ στρατηγοί, ἐβου-

λεύοντο προθέντος Εὐρυβιάδω γνώμην ἀποφαίνεσθαι τὸν βουλόμενον, ὅκου δοκέει ἐπιτηδεότατον εἶναι ναυμαχίην ποιέεσθαι, τῶν αὐτοὶ χωρέων ἐγκρατέες εἰσὶ· ἡ γὰρ Ἀττικὴ ἀπειτο ἤδη, τῶν δὲ λοιπέων πέρι προετίθεε. αἱ γνῶμαι δὲ τῶν λεγόντων αἱ πλείους συνεξέπιπτον πρὸς τὸν Ἴσθμῶν πλώσαντας ναυμαχέειν πρὸ τῆς Πελοποννήσου, ἐπιλέγοντες τὸν λόγον τόνδε, ὡς, ἦν νικηθέωσι τῇ ναυμαχίῃ, ἐν Σαλαμῖνι μὲν ἐόντες πολιορκήσονται ἐν νήσῳ, ἵνα σφι τιμωρίῃ οὐδεμία ἐπιφανήσεται, πρὸς δὲ τῷ Ἴσθμῳ ἐς τοὺς ἐσωτῶν ἐξοίσονται.

Ταῦτα τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατηγῶν ἐπιλεγομένων 50 ἐληλύθεε ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἀγγέλλων ἦκειν τὸν βάρβαρον ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ πᾶσαν αὐτὴν πυρπολέεσθαι. ὁ γὰρ διὰ Βοιωτῶν τραπόμενος στρατὸς ἅμα Ξέρξῃ, ἐμπρήσας Θεσπείων τὴν πόλιν, αὐτῶν ἐκλειοιπτόων ἐς Πελοπόννησον, καὶ τὴν Πλαταιέων ὡσαύτως, ἦκέ τε ἐς τὰς Ἀθήνας καὶ πάντα ἐκεῖνα ἐδηρίου. ἐνέπρησε δὲ Θεσπειάν τε καὶ Πλάταιαν πυθόμενος Θηβαίων, ὅτι οὐκ ἐμῆδιζον. ἀπὸ δὲ τῆς διαβάσιος τοῦ Ἐλλησπόντου, ἔνθεν πορεύεσθαι ἤρξαντο οἱ βάρβαροι, εἷνα αὐτοῦ διατρίψαντες μῆνα, ἐν τῷ διέβαινον ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐν τρισὶ ἑτέροισι μῆσι ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ, Καλλιάδω ἄρχοντος Ἀθηναίοισι.

Καὶ αἰρέουσι ἐρῆμον τὸ ἄστυ, καὶ τινες ὀλίγους εὐρίσκουσι 51 τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ ἱρῷ ἐόντας, ταμίας τε τοῦ ἱεροῦ καὶ πένητας ἀνθρώπους, οἱ φραξάμενοι τὴν ἀκρόπολιν θύρησὶ τε καὶ ξύλοισι ἡμύοντο τοὺς ἐπιόντας, ἅμα μὲν ὑπ' ἀσθενείης βίου οὐκ ἐκχωρήσαντες ἐς Σαλαμῖνα, πρὸς δὲ αὐτοὶ δοκέοντες ἐξευρηκέαι τὸ μαντήιον, τὸ ἢ Πυθίῃ σφι ἔχρησε, τὸ ξύλινον τεῖχος ἀνάλωτον ἔσεσθαι αὐτὸ δὴ τοῦτο εἶναι τὸ κρησφύγετον κατὰ τὸ μαντήιον καὶ οὐ τὰς νέας.

Οἱ δὲ Πέρσαι ἰζόμενοι ἐπὶ τὸν καταντίον τῆς ἀκροπόλιος 52 ὄχθον, τὸν Ἀθηναῖοι καλέουσι Ἀρήιον πάγον, ἐπολιόρκειον

τρόπον τοιόνδε· ὅπως στυππεῖον περὶ τοὺς διστοῦς περιθέντες ἄψιαιαν, ἐτόξευον ἐς τὸ φράγμα. ἐνθαῦτα Ἀθηναίων οἱ πολιορκούμενοι ὅμως ἠμύνοντο, καίπερ ἐς τὸ ἔσχατον κακοῦ ἀπιγμένοι καὶ τοῦ φράγματος προδεδωκότος. οὐδὲ λόγους τῶν Πεισιστρατιδῶν προσφερόντων περὶ ὁμολογίης ἐνεδέκοντο, ἀμυνόμενοι δὲ ἄλλα τε ἀντεμηχανῶντο καὶ δῆ καὶ προσιόντων τῶν βαρβάρων πρὸς τὰς πύλας ὀλοιστράχους ἀπίεσαν, ὥστε Ξέρξην ἐπὶ χρόνον συχνὸν ἀπορίῃσι ἐνέχεσθαι οὐ δυνάμενόν σφεας ἔλειν.

53 Χρόνῳ δ' ἐκ τῶν ἀπόρων ἐφάνη δὴ τις ἔξοδος τοῖσι βαρβάροισι· ἔδρε γὰρ κατὰ τὸ θεοπρόπιον πᾶσαν τὴν Ἀττικὴν τὴν ἐν τῇ ἠπείρῳ γενέσθαι ὑπὸ Πέρσῃσι. ἔμπροσθε ὦν πρὸ τῆς ἀκροπόλιος, ὅπισθε δὲ τῶν πυλέων καὶ τῆς ἀνάδου, τῇ δὴ οὔτε τις ἐφύλασσε οὔτ' ἂν ἤλπισε, μὴ κοτέ τις κατὰ ταῦτα ἀναβαίῃ ἀνθρώπων, ταύτῃ ἀνέβησάν τινες κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς Κέκροπος θυγατρὸς Ἀγλαύρου, καίτοι περ ἀποκρήμνου ἐόντος τοῦ χώρου. ὡς δὲ εἶδον αὐτοὺς ἀναβεηκότας οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν, οἱ μὲν ἐρρίπτεον ἑωυτοὺς κατὰ τοῦ τείχεος κάτω καὶ διεφθείροντο, οἱ δὲ ἐς τὸ μέγαρον κατέφευγον. τῶν δὲ Περσέων οἱ ἀναβεηκότερες πρῶτον μὲν ἐτράποντο πρὸς τὰς πύλας, ταύτας δὲ ἀνοίξαντες τοὺς ἰκέτας ἐφόνευσαν· ἐπεὶ δὲ σφι πάντες κατέστρωντο, τὸ ἱρὸν συλήσαντες ἐνέπρησαν τὴν ἀκρόπολιν.

54 Σχῶν δὲ παντελῶς τὰς Ἀθήνας Ξέρξης ἀπέπεμψε ἐς Σοῦσα ἄγγελον ἰππέα Ἀρταβάνῃ ἀγγελέοντα τὴν παρεούσαν σφι εὐπρηξίην. ἀπὸ δὲ τῆς πέμψις τοῦ κήρυκος δευτέρῃ ἡμέρῃ συγκαλέσας Ἀθηναίων τοὺς φυγάδας, ἑωυτῷ δὲ ἐπομένους, ἐκέλευε τρόπῳ τῷ σφετέρῳ θῆσαι τὰ ἱρὰ ἀναβάντας ἐς τὴν ἀκρόπολιν, εἴτε δὴ ὦν ὅσιν τινὰ ἰδὼν ἐνυπνίου ἐνετέλλετο ταῦτα, εἴτε καὶ ἐνθῦμῳ οἱ ἐγένετο ἐμπρήσαντι τὸ ἱρὸν. οἱ δὲ φυγάδες τῶν Ἀθηναίων ἐποίησαν τὰ ἐντεταλμένα.

Τοῦ δὲ εἶνεκεν τούτων ἐπεμνήσθηγ, φράσω. ἔστι ἐν τῇ ἀκρο- 55
πόλει ταύτῃ Ἐρεχθέος τοῦ γηγενέος λεγομένου εἶναι νηός, ἐν
τῷ ἐλαίῳ τε καὶ θάλασσα ἐνι, τὰ λόγος παρ' Ἀθηναίων Ποσει-
δέωνά τε καὶ Ἀθηναίην ἐρίσαντας περὶ τῆς χώρας μαρτύρια
θέσθαι. ταύτην ὡν τὴν ἐλαίην ἅμα τῷ ἄλλῳ ἱρῷ κατέλαθε
ἐμπρησθῆναι ὑπὸ τῶν βαρβάρων· δευτέρῃ δὲ ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς
ἐμπρησίως Ἀθηναίων οἱ θύειν ὑπὸ βασιλέος κελευόμενοι, ὡς
ἀνέδησαν ἐς τὸ ἱρόν, ὤρων βλαστὸν ἐκ τοῦ στελέχεος ὅσον τε
πηχυαῖον ἀναδεδραμηκότα. οὗτοι μὲν νυν ταῦτα ἔφρασαν.

Γ'. Πολεμικὸν συμβούλιον τῶν Ἑλλήνων.

(Κεφ. 56-64)

Οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλληνας, ὡς σφι ἐξηγγέληθ, ὡς ἔσχε 56
τὰ περὶ τὴν Ἀθηνέων ἀκρόπολιν, ἐς τοσοῦτον θόρυβον ἀπί-
κοντο, ὥστε ἔνιοι τῶν στρατηγῶν οὐδὲ κυρωθῆναι ἔμενον τὸ
προκείμενον πρῆγμα, ἀλλ' ἔς τε τὰς νέας ἐσέπιπτον καὶ
ἰστία ἀείροντο ὡς ἀποθευσόμενοι. τοῖσί τε ὑπολειπομένοισι
αὐτῶν ἐκυρώθη πρὸ τοῦ Ἴσθμοῦ ναυμαχέειν. νύξ τε ἐγένετο,
καὶ οἱ διαλυθέντες ἐκ τοῦ συνεδρίου ἐσέβαινον ἐς τὰς νέας.

Ἐνθαῦτα δὲ Θεμιστοκλέα ἀπικόμενον ἐπὶ τὴν νέα εἶρετο 57
Μνησίφιλος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὅτι σφι εἶη βεβουλευμένον.
πυθόμενος δὲ πρὸς αὐτοῦ, ὡς εἶη δεδογμένον ἀνάγειν τὰς
νέας πρὸς τὸν Ἴσθμόν καὶ πρὸ τῆς Πελοποννήσου ναυμα-
χέειν, εἶπε· «Οὐ τοι ἄρα, ἦν ἀπαείρωσι τὰς νέας ἀπὸ Σαλα-
μῖνος, περὶ οὐδεμιῆς ἔτι πατρίδος ναυμαχήσεις· κατὰ γὰρ
πόλις ἕκαστοι τρέφονται, καὶ οὔτε σφέας Εὐρυβιάδης κατέ-
χειν δυνήσεται οὔτε τις ἀνθρώπων ἄλλος, ὥστε μὴ οὐ δια-
σκεδασθῆναι τὴν στρατιήν, ἀπολέεται τε ἡ Ἑλλάς ἀβουλήσι.
ἀλλ' εἴ τις ἔστι μηχανή, ἔθι καὶ πειρῶ διαχέαι τὰ βεβουλευ-

μένα, ἦν κως δύνῃ ἀναγνώσαι Εὐρυβιάδην μεταβουλεύσασθαι, ὥστε αὐτοῦ μένειν».

58 Κάρτα τε τῷ Θεμιστοκλείῃ ἤρесе ἡ ὑποθήκη, καὶ οὐδὲν πρὸς ταῦτα ἀμειψάμενος ἦε ἐπὶ τὴν νέα τὴν Εὐρυβιάδew. ἀπικόμενος δὲ ἔφη ἐθέλειν οἱ κοινόν τι πρῆγμα συμμῖξαι· ὁ δ' αὐτὸν ἐς τὴν νέα ἐκέλευε ἐσθάντα λέγειν, εἴ τι θέλει. ἐνθαῦτα ὁ Θεμιστοκλέης παριζόμενός οἱ καταλέγει ἐκείνά τε πάντα, τὰ ἤκουσε Μνησιφίλου, ἐωυτοῦ ποιεύμενος, καὶ ἄλλα πολλὰ προστιθείς, ἐς ὃ ἀνέγνωσε χρηζῶν ἕκ τε τῆς νεὸς ἐκβῆναι συλλέξαι τε τοὺς στρατηγούς ἐς τὸ συνέδριον.

59 Ὡς δὲ ἄρα συνελέχθησαν, πρὶν ἢ τὸν Εὐρυβιάδην προθεῖναι τὸν λόγον, τῶν εἵνεκεν συνήγαγε τοὺς στρατηγούς, πολλὸς ἦν ὁ Θεμιστοκλέης ἐν τοῖσι λόγοισι οἷα κάρτα δεόμενος. λέγοντος δὲ αὐτοῦ ὁ Κορίνθιος στρατηγὸς Ἀδείμαντος ὁ Ὠκύτου εἶπε· «Ἵ Θεμιστόκλεες, ἐν τοῖσι ἀγῶσι οἱ προεξανιστάμενοι ραπίζονται»· ὁ δὲ ἀπολύμενος ἔφη· «Οἱ δὲ γε ἐγκαταλειπόμενοι οὐ στεφανοῦνται».

60 Τότε μὲν ἠπίως πρὸς τὸν Κορίνθιον ἀμείψατο· πρὸς δὲ τὸν Εὐρυβιάδην ἔλεγε ἐκείνων μὲν ἔτι οὐδὲν τῶν πρότερον λεχθέντων, ὥς, ἐπεὰν ἀπαείρωσι ἀπὸ Σαλαμίνας, διαδρήσονται· παρεόντων γὰρ τῶν συμμάχων οὐκ ἔφερε οἱ κόσμον οὐδένα κατηγορεῖν· ὁ δὲ ἄλλου λόγου εἶχετο, λέγων τάδε·

α) «Ἐν σοὶ νῦν ἐστὶ σῶσαι τὴν Ἑλλάδα, ἦν ἐμοὶ πείθη ναυμαχίην αὐτοῦ μένων ποιέεσθαι, μηδὲ πειθόμενος τούτων τοῖσι λόγοισι ἀναζεύξῃς πρὸς τὸν Ἴσθμόν τὰς νέας. ἀντίθες γὰρ ἐκάτερον ἀκούσας, πρὸς μὲν τῷ Ἴσθμῷ συμβάλλων ἐν πελάγει ἀναπεπταμένῃ ναυμαχήσεις, τὸ ἥκιστα ἡμῖν σύμφορόν ἐστι νέας ἔχουσι βαρυτέρας καὶ ἀριθμὸν ἐλάσσονας· τοῦτο δὲ ἀπολείεις Σαλαμῖνά τε καὶ Μέγαρα καὶ Αἴγινα, ἦν περ καὶ τὰ ἄλλα εὐτυχήσωμεν. ἅμα γὰρ τῷ ναυτικῷ αὐτῶν ἔψεται καὶ ὁ πεζὸς στρατός, καὶ οὕτω σφέας

αὐτὸς ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον, κινδυνεύσεις τε ἀπάσῃ τῇ Ἑλλάδι.

β)» Ἦν δέ, τὰ ἐγὼ λέγω, ποιήσης, τοσάδε ἐν αὐτοῖσι χρηστά εὐρήσεις· πρῶτα μὲν ἐν στεινῷ συμβάλλοντες νηυσὶ ὀλίγησι πρὸς πολλάς, ἦν τὰ οἰκότα ἐκ τοῦ πολέμου ἐκβαίνῃ, πολλὸν κρατήσομεν· τὸ γὰρ ἐν στεινῷ ναυμαχέειν πρὸς ἡμέων ἐστί, ἐν εὐρυχωρίῃ δὲ πρὸς ἐκείνων. αὐτὶς δὲ Σαλαμίς περιγίνεται, ἐς τὴν ἡμῖν ὑπέκκειται τέκνα τε καὶ γυναῖκες, καὶ μὲν καὶ τόδε ἐν αὐτοῖσι ἔνεστι, τοῦ καὶ περιέχεσθε μάλιστα· ὁμοίως αὐτοῦ τε μένων προναυμαχῆσεις Πελοποννήσου καὶ πρὸς τῷ Ἴσθμῳ, οὐδὲ σφεας, εἴπερ εὖ φρονέεις, ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον.

γ)» Ἦν δέ γε καί, τὰ ἐγὼ ἐλπίζω, γένηται καὶ νικήσομεν τῆσι νηυσὶ, οὔτε ὑμῖν ἐς τὸν Ἴσθμὸν παρέσονται οἱ βάρβαροι οὔτε προβήσονται ἑκαστέρω τῆς Ἀττικῆς, ἀπίασί τε οὐδενὶ κόσμῳ, Μεγάροισί τε κερδανέομεν περιεοῦσι καὶ Αἰγίνη καὶ Σαλαμῖνι, ἐν τῇ ἡμῖν καὶ λόγιόν ἐστι τῶν ἐχθρῶν κατύπερθε γενέσθαι. οἰκότα μὲν νυν βουλευομένοισι ἀνθρώποισι ὡς τὸ ἐπίπαν ἐθέλει γίνεσθαι· μὴ δὲ οἰκότα βουλευομένοισι οὐκ ἐθέλει οὐδὲ ὁ θεὸς προσχωρέειν πρὸς τὰς ἀνθρωπιάς γνώμας».

Ταῦτα λέγοντος Θεμιστοκλέος αὐτὶς ὁ Κορίνθιος Ἀδείμαντος 61 ἐπεφέρετο, σιγᾶν τε κελεύων, τῷ μὴ ἔστι πατρίς, καὶ Εὐρυτιάδην οὐκ ἔων ἐπιψηφίζειν ἀπόλι ἀνδρὶ πόλιν γὰρ τὸν Θεμιστοκλέα παρεχόμενον οὕτω ἐκέλευε γνώμας συμβάλλεσθαι. ταῦτα δὲ οἱ προσέφερε, ὅτι ἠλώκεσάν τε καὶ κατείχοντο αἱ Ἀθηναί. τότε δὴ ὁ Θεμιστοκλέης κεινόν τε καὶ τοὺς Κορινθίους πολλὰ τε καὶ κακὰ ἔλεγε, ἐωυτοῖσί τε ἐδήλου λόγῳ ὡς εἶη καὶ πόλις καὶ γῆ μέζων ἤπερ ἐκείνοισι, ἔστ' ἂν διηκόσαι νέες σφι ἔωσι πεπληρωμένοι· οὐδαμοὺς γὰρ Ἑλλήνων αὐτοὺς ἐπιόντας ἀποκρούσεσθαι.

- 62 Σημαίνων δὲ ταῦτα τῷ λόγῳ διέβαινε ἐς Εὐρυβιάδην, λέγων μᾶλλον ἐπεστραμμένα· «Σὺ εἰ μενέεις αὐτοῦ καὶ μένων ἔσσαι ἀνὴρ ἀγαθός· εἰ δὲ μή, ἀνατρέψεις τὴν Ἑλλάδα· τὸ πᾶν γὰρ ἡμῖν τοῦ πολέμου φέρουσι αἱ νέες. ἀλλ' ἐμοὶ πείθεο. εἰ δὲ ταῦτα μὴ ποιήσεις, ἡμεῖς μὲν, ὡς ἔχομεν, ἀναλαμβάνοντες τοὺς οἰκέτας κομμεύμεθα ἐς Σίριν τὴν ἐν Ἰταλίῃ, ἥπερ ἡμετέρη τέ ἐστι ἐκ παλαιοῦ ἔτι, καὶ τὰ λόγια· λέγει ὑπ' ἡμέων αὐτὴν δεῖν κτισθῆναι· ὑμεῖς δὲ συμμάχων τοιῶνδε μουνωθέντες μεμνήσεσθε τῶν ἐμῶν λόγων».
- 63-64 Ταῦτα δὲ Θεμιστοκλέος λέγοντος ἀνεδιδάσκειτο Εὐρυβιάδης· δοκέειν δέ μοι, ἀρρωδήσας μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους ἀνεδιδάσκειτο, μὴ σφεας ἀπολίπωσι, ἦν πρὸς τὸν Ἴσθμὸν ἀνάγῃ τὰς νέας· ἀπολιπόντων γὰρ Ἀθηναίων οὐκέτι ἐγίνοντο ἀξιόμαχοι οἱ λοιποί. ταύτην δὲ αἰρέεται τὴν γνώμην, αὐτοῦ μένοντας διαναυμαχέειν. οὕτω μὲν οἱ περὶ Σαλαμίνα ἔπεισ ἀκροβολισάμενοι, ἐπεῖτε Εὐρυβιάδῃ ἔδοξε, αὐτοῦ παρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχήσοντες. ἡμέρη τε ἐγίνετο καὶ ἄμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι σεισμὸς ἐγένετο ἐν τε τῇ γῆ καὶ τῇ θαλάσῃ. ἔδοξε δέ σφι εὐξασθαι τοῖσι θεοῖσι καὶ ἐπικαλέσασθαι τοὺς Αἰακίδας συμμάχους. ὡς δέ σφι ἔδοξε, καὶ ἐποίησαν ταῦτα· εὐξάμενοι γὰρ πᾶσι τοῖσι θεοῖσι αὐτόθεν μὲν ἐκ Σαλαμίνας Αἴαντά τε καὶ Τελαμῶνα ἐπεκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Αἰακὸν καὶ τοὺς ἄλλους Αἰακίδας νέα ἀπέστελλον ἐς Αἴγιαν.

Δ'. Πολεμικὸν συμβούλιον τῶν Περσῶν.

(Κεφ. 66-67, 70)

Οἱ δὲ ἐς τὸν Ξέρξῳ ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντες, ἐπειδὴ 66-67
 ἐκ Τρηχίνος θεησάμενοι τὸ τρῶμα τὸ Λακωνικὸν διέβησαν ἐς
 τὴν Ἰστιαίην, ἐπισχόντες ἡμέρας τρεῖς ἔπλεον δι' Εὐρίπου, καὶ
 ἐν ἐτέρῃσι τρισὶ ἡμέρῃσι ἐγένοντο ἐν Φαλήρῳ, ὡς δὲ ἀπίκοντο
 ἐς τὸ Φάληρον, ἐνθαῦτα κατέβη αὐτὸς Ξέρξης ἐπὶ τὰς νέας,
 ἐθέλων σφι συμμιξαί τε καὶ πυθέσθαι τῶν ἐπιπλεόντων τὰς
 γνώμας. ἐπεὶ δὲ ἀπικόμενος προΐζετο, παρήσαν μετὰπεμπτοι
 οἱ τῶν ἐθνέων τῶν σφετέρων τύραννοι καὶ ταξίαρχοι ἀπὸ
 τῶν νεῶν, καὶ ἔζοντο ὡς σφι βασιλεὺς ἐκάστη τιμὴν ἐδεδώ-
 κες, πρῶτος μὲν ὁ Σιδώνιος βασιλεὺς, μετὰ δὲ ὁ Τύριος,
 ἐπὶ δὲ ὄλλοι. ὡς δὲ κόσμῳ ἐπεξῆς ἔζοντο, πέμψας Ξέρξης
 Μαρδόνιον εἰρώτα, ἀποπειρώμενος ἐκάστου, εἰ ναυμαχίην
 ποιήσειτο.

Ἐπεὶ δὲ περιῶν εἰρώτα ὁ Μαρδόνιος, οἱ δὲ πλευνες κατὰ 70
 τὸ γινώμην ἐξεφέροντο κελεύοντες ναυμαχίην ποιέεσθαι.
 τοιγαρῶν Ξέρξης τοῖσι πλέοσι πείθεσθαι ἐκέλευε· αὐτὸς δὲ
 παρεσκεύαστο θεήσασθαι ναυμαχέοντας. ἐπειδὴ δὲ παρήγγ-
 γελλον ἀναπλέειν, ἀνήγον τὰς νέας ἐπὶ τὴν Σαλαμίνα, καὶ
 παρεκρίθησαν διαταχθέντες κατ' ἡσυχίην. τότε μὲν νυν οὐκ
 ἐξέχρησέ σφι ἡ ἡμέρῃ ναυμαχίην ποιήσασθαι, νύξ γὰρ ἐπε-
 γένετο, οἱ δὲ παρεσκευάζοντο ἐς τὴν ὑστεραίην. τοὺς δὲ
 Ἕλληνας εἶχε δέος τε καὶ ἀρρωδίη, οὐκ ἦριστα δὲ τοὺς ἀπὸ
 Πελοποννήσου. ἀρρώδεον δέ, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐν Σαλαμίनि
 κατήμενοι ὑπὲρ γῆς τῆς Ἀθηναίων ναυμαχέειν μέλλοιεν,
 νικηθέντες τε ἐν νήσῳ ἀπολαμφθέντες πολιορκήσονται, ἀπέν-
 τες τὴν ἐσωτῶν ἀφύλακτον.

*Ε. Προσπάθειαι τοῦ Θεμιστοκλέους
ὅπως οἱ Ἕλληνες ναυμαχήσωσιν ἐν Σαλαμῖνι.*

(Κεφ. 71-72, 74-76, 78-82)

71-72 Τῶν δὲ βαρβάρων ὁ πεζὸς ὑπὸ τὴν παρεούσαν νύκτα ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι τὰ δυνατὰ πάντα ἐμμηχάνητο, ὅπως κατ' ἤπειρον μὴ ἐσβάλοιεν οἱ βάρβαροι· ὡς γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα Πελοποννήσιοι τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην ἐν Θερμοπύλῃσι τετελευτηκέναι, συνδραμόντες ἐκ τῶν πολιῶν ἐς τὸν Ἴσθμὸν ἔζοντο, καὶ σφι ἐπὶ στρατηγὸς Κλεόμβροτος ὁ Ἀναξανδρίδew, Λεωνίδew δὲ ἀδελφεός. ἔζόμενοι δὲ ἐν τῷ Ἴσθμῳ καὶ συγχώσαντες τὴν Σκιρωνίδα ὁδόν, μετὰ τοῦτο ὡς σφι ἔδοξε βουλευομένοισι, οἰκοδόμεον διὰ τοῦ Ἴσθμοῦ τείχος. ἅτε δὲ ἐουσέων μυριάδων πολλέων καὶ παντὸς ἀνδρὸς ἐργαζομένου ἦνετο τὸ ἔργον· καὶ γὰρ λίθοι καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ φορμοὶ φάμμου πλήρεις ἐσεφορέοντο, καὶ ἐλίτυον οὐδένα χρόνον οἱ βωθήσαντες ἐργαζόμενοι, οὔτε νυκτὸς οὔτε ἡμέρης, οἱ δὲ βωθήσαντες ἐς τὸν Ἴσθμὸν πανδημεὶ οἶδε ἦσαν Ἕλλήνων, Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Ἀρκάδες πάντες καὶ Ἡλεῖοι καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυώνιοι καὶ Ἐπιδαύριοι καὶ Φλιάσιοι καὶ Τροιζήνιοι καὶ Ἐρμιονέες. οὗτοι μὲν ἦσαν οἱ βωθήσαντες καὶ ὑπεραρρωδέοντες τῇ Ἑλλάδι κινδυνεύουση, τοῖσι δὲ ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἔμελε οὐδέν. Ὀλύμπια δὲ καὶ Κάρνεια παροιχόκεε ἤδη.

74 Οἱ μὲν δὲ ἐν τῷ Ἴσθμῳ τοιοῦτω πόνῳ συνέστασαν, ἅτε περὶ τοῦ παντὸς ἤδη δρόμον θέοντες καὶ τῆσι νηυσὶ οὐκ ἐλπίζοντες ἐλλάμψεσθαι· οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι ὁμως ταῦτα πυνθανόμενοι ἀρρωδέον οὐκ οὕτω περὶ σφίσι αὐτοῖσι δειμαίνοντες, ὡς περὶ τῆς Πελοποννήσου. τέως μὲν δὲ αὐτῶν ἀνὴρ ἀνδρὶ παραστάς σιγῇ λόγον ἐποιεέτο, θῶμα ποιούμενοι τὴν

Εὐρυδιάδω αὐθουλίην, τέλος δὲ ἐξερράγη ἐς τὸ μέσον. σύλλογός τε δὴ ἐγένετο, καὶ πολλὰ ἐλέγετο περὶ τῶν αὐτῶν, οἱ μὲν, ὡς ἐς τὴν Πελοπόννησον χρεὼν εἶη ἀποπλέειν καὶ περὶ ἐκείνης κινδυνεύειν μηδὲ πρὸς χώρας δοριαλώτου μένοντας μάχεσθαι, Ἄθηναῖοι δὲ καὶ Αἰγινήται καὶ Μεγαρέες αὐτοῦ μένοντας ἀμύνεσθαι.

Ἐνθαῦτα Θεμιστοκλῆς, ὡς ἔσσοῦτο τῇ γνώμῃ ὑπὸ τῶν 75 Πελοποννησίων, λαθὼν ἐξέρχεται ἐκ τοῦ συνεδρίου, ἐξελθὼν δὲ πέμπει ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ Μήδων ἄνδρα πλοῖφ ἐντελάμενος, τὰ λέγειν χρεὼν, τῷ οὐνομα μὲν ἦν Σίκινος, οἰκέτης δὲ καὶ παιδαγωγός ἦν τῶν Θεμιστοκλέος παιδῶν· τὸν δὴ ὕστερον τούτων τῶν πρηγμάτων Θεμιστοκλῆς Θεσπιέα τε ἐποίησε, ὡς ἐπεδέκοντο οἱ Θεσπιέες πολιήτας, καὶ χρίμασι ὄλθιον. ὅς τότε πλοῖφ ἀπικόμενος ἔλεγε πρὸς τοὺς στρατηγούς τῶν βαρβάρων τάδε· «Ἐπεμψέ με στρατηγός ὁ Ἄθηναίων λάθρη τῶν ἄλλων Ἑλλήνων (τυγχάνει γὰρ φρονέων τὰ βασιλέος καὶ βουλόμενος μᾶλλον τὰ ὑμέτερα κατύπερθε γίνεσθαι ἢ τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα) φράσσοντα, ὅτι οἱ Ἑλληνες δρησιμὸν βουλευόμενοι καταρρωδηκότες, καὶ νῦν παρέχει κάλλιστον ὑμέας ἔργον ἀπάντων ἐξεργάσασθαι, ἣν μὴ περιδῆτε διαδράντας αὐτούς. οὔτε γὰρ ἀλλήλοισι ὁμοφρονέουσι οὔτ' ἔτι ἀντιστήσονται ὑμῖν, πρὸς ἑωυτούς τε σφέας ὄψεσθαι ναυμαχέοντας, τοὺς τὰ ὑμέτερα φρονέοντας καὶ τοὺς μί».

Ὁ μὲν ταῦτά σφι σημήνας ἐκποδῶν ἀπαλλάσσετο· τοῖσι 76 δὲ ὡς πιστὰ ἐγένετο τὰ ἀγγελθέντα, τοῦτο μὲν ἐς τὴν νησιδα τὴν Ψυττάλειαν, μεταξὺ Σαλαμῖνός τε καιμένην καὶ τῆς ἠπείρου, πολλοὺς τῶν Περσέων ἀπεβίβασαν· τοῦτο δέ, ἐπειδὴ ἐγένοντο μέσαι νύκτες, ἀνήγον μὲν τὸ ἀπ' ἐσπέρης κέρας κυκλούμενοι πρὸς τὴν Σαλαμίνα, ἀνήγον δὲ οἱ ἀμφὶ τὴν Κέον τε καὶ τὴν Κυνόσουραν τεταγμένοι, κατειχόν τε μέχρι Μουχιγίης πάντα τὸν πορθμὸν τῆσι νηυσί. τῶνδε δὲ εἶνε-

κεν ἀνήγγον τὰς νέας, ἵνα δὴ τοῖσι Ἕλλησι μηδὲ φυγεῖν ἐξῆν, ἀλλ' ἀπολαμφθέντες ἐν τῇ Σαλαμῖνι δοῖεν τίσιν τῶν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἀγωνισμάτων. ἐς δὲ τὴν νησιδα Ψυττάλειαν καλεομένην ἀπεβίβαζον τῶν Περσέων τῶνδε εἵνεκεν, ὥς, ἐπεὰν γίνηται ναυμαχίη, ἐνθαῦτα μάλιστα ἐξοισομένων τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν ναυηγίων (ἐν γὰρ δὴ πόρῳ τῆς ναυμαχίης τῆς μελλούσης ἔσεσθαι ἔκειτο ἡ νῆσος), ἵνα τοὺς μὲν περιποιέωσι, τοὺς δὲ διαφθείρωσι. ἐποίεον δὲ σιγῇ ταῦτα, ὥς μὴ πυθανοίετο οἱ ἐναντίοι. οἱ μὲν δὲ ταῦτα τῆς νυκτὸς οὐδὲν ἀποκοιμηθέντες παραρτέοντο.

- 78-79 Τῶν δὲ ἐν Σαλαμῖνι στρατηγῶν ἐγένετο ὄθισμός λόγων πολλός. ἤδεσαν δὲ οὐκῶ, ὅτι σφέας περιεκυκλοῦντο τῆσι νηυσὶ οἱ βάρβαροι, ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἡμέρης ὄρων αὐτοὺς τεταγμένους, ἐδόκειον κατὰ χώραν εἶναι. συνεστηκότων δὲ τῶν στρατηγῶν ἐξ Αἰγίνης διέβη Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος μὲν, ἐξωστρακισμένος δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου, τὸν ἐγὼ νενόμικα, πυθανόμενος αὐτοῦ τὸν τρόπον, ἄριστον ἀνδρα γενέσθαι ἐν Ἀθήνῃσι καὶ δικαιοτάτον. οὗτος ὠνήρ στὰς ἐπὶ τὸ συνέδριον ἐξεκαλέετο Θεμιστοκλέα, ἐόντα μὲν ἐσωτῆρ οὐ φίλον, ἐχθρὸν δὲ τὰ μάλιστα· ὑπὸ δὲ μεγάλους τῶν παρεόντων κακῶν λήθην ἐκείνων ποιούμενος ἐξεκαλέετο θέλων αὐτῷ συμμῖξαι. προακηχόεε δέ, ὅτι σπεύδοιεν οἱ ἀπὸ Πελοποννήσου ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς τὸν Ἴσθμόν. ὥς δὲ ἐξῆλθέ οἱ Θεμιστοκλέης, ἔλεγε Ἀριστείδης τάδε· «Ἡμέας στασιάξειν χρεόν ἐστι ἐν τε τῇ ἄλλῃ καιρῷ καὶ δὴ καὶ ἐν τῇδε περὶ τοῦ ὀκότερος ἡμέων πλέω ἀγαθὰ τὴν πατρίδα ἐργάσεται. λέγω δὲ τοι, ὅτι ἴσον ἐστὶ πολλά τε καὶ ὀλίγα λέγειν περὶ ἀποπλόου τοῦ ἐνθεῦτεν Πελοποννησίοισι. ἐγὼ γὰρ αὐτόπτης τοι λέγω γενόμενος, ὅτι νῦν, οὐδ' ἦν θέλωσι Κορίνθιοί τε καὶ αὐτὸς Εὐρυβιάδης, οἳοί τε ἔσονται ἐκπλῶσαι· περιεχόμεθα γὰρ ὑπὸ τῶν πολεμίων κύκλω. ἀλλ' ἐσελθὼν σφι ταῦτα σήμῃνον».

Ὁ δ' ἀμείβετο τοισίδε· «Κάρτα τε χρηστὰ διακελεύεαι καὶ 80-81
 εὐ ἤγγειλας· τὰ γὰρ ἐγὼ ἐδεόμην γενέσθαι, αὐτὸς αὐτόπτης
 γενόμενος ἦκεις. ἴσθι γὰρ ἐξ ἐμέο τὰ ποιούμενα ὑπὸ Μήδων·
 ἔδραε γάρ, ὅτε οὐκ ἐκόντες ἤθελον ἐς μάχην κατίστασθαι οἱ
 Ἕλληγες, ἀέκοντας παραστήσασθαι. σὺ δέ, ἐπεὶπερ ἦκεις
 χρηστὰ ἀπαγγέλλων, αὐτὸς σφι ἄγγειλον· ἦν γὰρ ἐγὼ αὐτὰ
 λέγω, δόξω πλάσας λέγειν καὶ οὐ πείσω ὡς οὐ ποιούντων
 τῶν βαρβάρων ταῦτα. ἀλλὰ σφι σήμηνον αὐτὸς παρελθὼν, ὡς
 ἔχει. ἐπεὶ δὲ σημήνησι, ἦν μὲν πείθονται, ταῦτα δὴ τὰ κάλ-
 λιστα· ἦν δὲ αὐτοῖσι μὴ πιστὰ γένηται, ὁμοῖον ἡμῖν ἔσται·
 οὐ γὰρ ἔτι διαδρήσονται, εἴπερ περιεχόμεθα πανταχόθεν, ὡς
 σὺ λέγεις». ταῦτα ἔλεγε παρελθὼν ὁ Ἀριστείδης, φάμενος ἐξ
 Αἰγίνης τε ἦκειν καὶ μόγις ἐκπλῶσαι λαθὼν τοὺς ἐπορμέον-
 τας περιέχεσθαι γὰρ πᾶν τὸ στρατόπεδον τὸ Ἑλληνικὸν ὑπὸ
 τῶν νεῶν τῶν Ξέρξεω παραρτέεσθαι τε συνεβούλευε ὡς ἀλε-
 ξησομένους. καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἶπας μετεστῆκε, τῶν δὲ αὐτῆς
 ἐγένετο λόγων ἀμφισβασίη· οἱ γὰρ πλεῖνες τῶν στρατηγῶν
 οὐκ ἐπείθοντο τὰ ἐσαγγεληθέντα.

Ἀπιστεόντων δὲ τούτων ἦκε τριήρης ἀνδρῶν Τηγνίων αὐτο- 82
 μολέουσα, τῆς ἦρχε ἀνὴρ Παναίτιος ὁ Σωσιμένης, ἥπερ δὴ
 ἔφερε τὴν ἀληθείην πᾶσαν. διὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον ἐνεγράφη-
 σαν Τήγνιοι ἐν Δελφοῖσι ἐς τὸν τρίποδα ἐν τοῖσι τὸν βάρβαρον
 κατελοῦσι. σὺν τε ὧν ταύτῃ τῇ νηὶ τῇ αὐτομολησάσῃ ἐς
 Σαλαμίνα καὶ τῇ πρότερον ἐπ' Ἀρτεμίσιον τῇ Δημνίῃ ἐξέπλη-
 ροῦτο τὸ ναυτικὸν τοῖσι Ἕλλησι ἐς τὰς ὀγδῶκοντα καὶ τριη-
 κοσίας νέας· δύο γὰρ δὴ νεῶν τότε κατέδραε ἐς τὸν ἀριθμὸν

ΣΤ'. Ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία (480).

(Κεφ. 83-96)

- 83 Τοῖσι δὲ Ἕλλησι ὡς πιστὰ δὴ τὰ λεγόμενα ἦν τῶν Τηνίων ῥήματα, παρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχήσοντες. ἤως τε δὴ διαφαίνε, καὶ οἱ σύλλογον τῶν ἐπιβατέων ποιησάμενοι, προηγγόρευε εὖ ἔχοντα μὲν ἐκ πάντων Θεμιστοκλέης· τὰ δὲ ἔπεα ἦν πάντα τὰ κρέσσω τοῖσι ἔσσοσι ἀντιτιθέμενα, ὅσα δὴ ἐν ἀνθρώπου φύσει καὶ καταστάσει ἐγγίνεται· παραινέσας δὲ τούτων τὰ κρέσσω αἰρέεσθαι καὶ καταπλέξας τὴν ῥῆσιν ἐσθαίνειν ἐκέλευε ἐς τὰς νέας. καὶ οὗτοι μὲν δὴ ἐσέβαινον, καὶ ἦκε ἡ ἀπ' Αἰγίνης τριήρης, ἣ κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀπεδήμησε.
- 84 Ἐνθαῦτα ἀνήγον τὰς νέας ἀπάσας οἱ Ἕλληνες. ἀναγομένοισι δέ σφι αὐτίκα ἐπεκέατο οἱ βάρβαροι. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι Ἕλληνες πρύμνην ἀνεκρούοντο καὶ ὠκελλον τὰς νέας, Ἀμεινίης δὲ Παλληγεύς, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ἐξαναχθεὶς νηὶ ἐμβάλλει. συμπλακείσης δὲ τῆς νεὸς καὶ οὐ δυναμένων ἀπαλλαγῆναι, οὕτω δὴ οἱ ἄλλοι Ἀμεινίῃ βωθέοντες συνέμισγον. Ἀθηναῖοι μὲν οὕτω λέγουσι τῆς ναυμαχίης γενέσθαι τὴν ἀρχήν, Αἰγίνῃται δὲ τὴν κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀποδημήσασαν ἐς Αἰγίαν, ταύτην εἶναι τὴν ἄρξασαν. λέγεται δὲ καὶ τάδε, ὡς φάσμα σφι γυναικὸς ἐφάνη· φανείσαν δὲ διακελεύσασθαι, ὥστε καὶ ἅπαν ἀκοῦσαι τὸ τῶν Ἑλλήνων στρατόπεδον, ὀνειδίσασαν πρότερον τάδε· «ὦ δαϊμόνιοι, μέχρι κόσου ἔτι πρύμνην ἀνακρούσεσθε;»
- 85 Κατὰ μὲν δὴ Ἀθηναῖους ἐτετάχατο Φοίνικες· οὗτοι γὰρ εἶχον τὸ πρὸς Ἐλευσίνος τε καὶ ἐσπέρης κέρας· κατὰ δὲ Λακεδαιμονίους Ἴωνες· οὗτοι δ' εἶχον τὸ πρὸς τὴν ἡῶ τε καὶ τὸν Πειραιέα. ἤθελοκάκεον μέντοι αὐτῶν κατὰ τὰς Θεμιστοκλέος ἐντολὰς ὀλίγοι, οἱ δὲ πλεῖνες οὐ. ἔχω μὲν νυν συχῶν οὐνόματα τριηράρχων καταλέξει τῶν νέας Ἑλληνίδας ἐλόν-

των, χρήσομαι δὲ αὐτοῖσι οὐδὲν πλὴν Θεομήστορος τε τοῦ Ἄνδροδάμαντος καὶ Φυλάκου τοῦ Ἰστιαίου, Σαμίων ἀμφοτέρων. τοῦδε δὲ εἵνεκεν μέμνημαι τούτων μόνων, ὅτι Θεομήστωρ μὲν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Σάμου ἐτυράννευσε καταστῆσαντων τῶν Περσέων, Φύλακος δὲ εὐεργέτης βασιλεὺς ἀνεγράφη καὶ χώρη οἱ ἐδωρήθη πολλή. οἱ δ' εὐεργέται βασιλεῖς ὀροσάγγαι καλέονται Περσιστί.

Περὶ μὲν νυν τούτους οὕτω εἶχε· τὸ δὲ πλῆθος τῶν νεῶν 86 ἐν τῇ Σαλαμῖνι ἐκεραΐζετο, αἱ μὲν ὑπ' Ἀθηναίων διαφθειρόμεναι, αἱ δὲ ὑπὸ Αἰγινήτων. ἅτε γὰρ τῶν μὲν Ἑλλήνων σὺν κόσμῳ ναυμαχεόντων κατὰ τάξιν, τῶν δὲ βαρβάρων οὔτε τεταγμένων ἔτι οὔτε σὺν νόμῳ ποιούντων οὐδέν, ἔμελλε τοιοῦτό σφι συνοίσεσθαι, οἷόν περ ἀπέθη. καίτοι ἦσαν γε καὶ ἐγένοντο ταύτην τὴν ἡμέρην μακρῶ ἀμείνονες αὐτοὶ ἑωυτῶν ἢ πρὸς Εὐβοίῃ, πᾶς τις προθυμεόμενος καὶ δειμαίνων Ξέρξην, ἐδόκεε τε ἕκαστος ἑωυτὸν θεήσεσθαι βασιλέα.

Κατὰ μὲν δὴ τοὺς ἄλλους οὐκ ἔχω εἰπεῖν ἀτρεκέως, ὡς 87 ἕκαστοι τῶν βαρβάρων ἢ τῶν Ἑλλήνων ἠγωνίζοντο· κατὰ δὲ Ἀρτεμισίην τάδε ἐγένετο, ἀπ' ὧν εὐδοκίμησε μᾶλλον ἔτι παρὰ βασιλέϊ· ἐπειδὴ γὰρ ἐς θόρυβον πολλὸν ἀπίκετο τὰ βασιλεῖος πράγματα, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἢ ναῦς ἢ Ἀρτεμισίης ἐδιώκετο ὑπὸ νεὸς Ἀττικῆς· καὶ ἡ οὐκ ἔχουσα διαφυγεῖν (ἔμπροσθε γὰρ αὐτῆς ἦσαν ἄλλαι νέες φιλιαί, ἡ δὲ αὐτῆς πρὸς τῶν πολεμίων μάλιστα ἐτύγγανε ἐοῦσα) ἔδοξέ οἱ τότε ποιῆσαι, τὸ καὶ συνήνευκε ποιησάσῃ· διωκομένη γὰρ ὑπὸ τῆς Ἀττικῆς φεύγουσα ἐνέβαλε νηὶ φιλίῃ ἀνδρῶν τε Καλυνδέων καὶ αὐτοῦ ἐπιπλέοντος τοῦ Καλυνδέων βασιλεῖος Δαμασιθύμου. εἰ μὲν καὶ τι νεῖκος πρὸς αὐτὸν ἐγεγόνεε ἔτι περὶ Ἑλλήσποντον ἔόντων, οὐ μέντοι ἔγωγε ἔχω εἰπεῖν, οὔτε εἰ ἐκ προνοίης αὐτὰ ἐποίησε, οὔτε εἰ συνεκύρησε ἢ τῶν Καλυνδέων κατὰ τύχην παραπεσοῦσα νηῦς. ὡς δὲ ἐνέβαλέ τε καὶ κατέ-

δυσε, εὐτυχίῃ χρησαμένη διπλᾶ ἑωυτὴν ἀγαθὰ ἐργάσατο· ὃ τε γὰρ τῆς Ἀττικῆς νεὸς τριήραρχος, ὡς εἶδε μιν ἐμβάλουσαν νηὶ ἀνδρῶν βαρβάρων, νομίσας τὴν νέα τὴν Ἀρτεμισίης ἢ Ἑλληνίδα εἶναι ἢ αὐτομολέειν ἐκ τῶν βαρβάρων καὶ αὐτοῖσι ἀμύνειν, ἀποστρέψας πρὸς τὰς ἄλλας ἐτρέπετο.

88 Τοῦτο μὲν τοιοῦτο αὐτῇ συνήνεκε γενέσθαι, διαφυγεῖν τε καὶ μὴ ἀπολέσθαι· τοῦτο δὲ συνέβη, ὥστε κακὸν ἐργασασμένην ἀπὸ τούτων αὐτὴν μάλιστα εὐδοκιμῆσαι παρὰ Ξέρξῃ. λέγεται γὰρ βασιλέα θηεῦμενον μαθεῖν τὴν νέα ἐμβαλοῦσαν καὶ δῆ τινα εἶπαι τῶν παρεόντων· «Δέσποτα, ὄρας Ἀρτεμισίην, ὡς εὖ ἀγωνίζεται καὶ νέα τῶν πολεμίων κατέδυσε;» καὶ τὸν ἐπειρέσθαι, εἰ ἀληθῆως ἐστὶ Ἀρτεμισίης τὸ ἔργον, καὶ τοὺς φάναι, σαφέως τὸ ἐπίσημον τῆς νεὸς ἐπισταμένους· τὴν δὲ διαφθαρεῖσαν ἠπιστάτο εἶναι πολεμίην. τὰ τε γὰρ ἄλλα, ὡς εἴρηται, αὐτῇ συνήνεκε ἐς εὐτυχίην γενόμενα καὶ τὸ τῶν ἐκ τῆς Καλυνδικῆς νεὸς μηδὲνα ἀποσωθέντα κατήγορον γενέσθαι. Ξέρξῃν δὲ εἶπαι λέγεται πρὸς τὰ φραζόμενα· «Οἱ μὲν ἄνδρες γεγονάσι μοι γυναῖκες, αἱ δὲ γυναῖκες ἄνδρες». ταῦτα μὲν Ξέρξῃν φασὶ εἶπαι.

89 Ἐν δὲ τῷ πόνῳ τούτῳ ἀπὸ μὲν ἔθανε ὁ στρατηγὸς Ἀριαβίγνης ὁ Δαρεῖου, Ξέρξῃω ἐὼν ἀδελφεός, ἀπὸ δὲ ἄλλοι πολλοὶ τε καὶ οὐνομαστοὶ Περσῶν καὶ Μήδων καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων, ὀλίγοι δὲ τινες καὶ Ἑλλήνων. ἅτε γὰρ νέειν ἐπιστάμενοι, τοῖσι αἱ νέες διεφθείροντο, οἱ μὴ ἐν χειρῶν νόμῳ ἀπολύμενοι ἐς τὴν Σαλαμίνα διένεον· τῶν δὲ βαρβάρων οἱ πολλοὶ ἐν τῇ θαλάσῃ διεφθάρησαν, νέειν οὐκ ἐπιστάμενοι. ἐπεὶ δὲ αἱ πρῶται ἐς φυγὴν ἐτρέποντο, ἐνθαῦτα αἱ πλείεσται διεφθείροντο· οἱ γὰρ ὀπισθε τεταγμένοι, ἐς τὸ πρόσθε τῆσι νηυσὶ παριέναι πειρώμενοι ὡς ἀποδεξόμενοι τι καὶ αὐτοὶ ἔργον βασιλεί, τῆσι σφετέρῃσι νηυσὶ φευγούσῃσι περιέπιπτον.

90 Ἐγένετο δὲ καὶ τότε ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ· τῶν τινες Φοι-

νίκων, τῶν αἱ νέες διεφθάραι, ἐλθόντες παρὰ βασιλέα διεβαλλον τοὺς Ἴωνας, ὡς δι' ἐκείνους ἀπολοίατο αἱ νέες, ὡς προδόντων. συνήνεικε ὦν οὕτω, ὥστε Ἴώνων τε τοὺς στρατηγούς μὴ ἀπολέσθαι, Φοινίκων τε τοὺς διαβάλλοντας λαβεῖν τοιόνδε μισθόν· ἔτι τούτων ταῦτα λεγόντων ἐνέβαλε νηὶ Ἀττικῇ Σαμοθρηκίῃ νηὺς. ἢ τε δὴ Ἀττικῇ κατεδύετο, καὶ ἐπιφερομένη Αἰγιναιῖ νηὺς κατέδυσε τῶν Σαμοθρηκίων τὴν νέα. ἅτε δὲ ἐόντες ἀκοντισταὶ οἱ Σαμοθρηκίαις τοὺς ἐπιβάτας ἀπὸ τῆς καταδυσάσης νεὸς βάλλοντες ἀπήραξαν καὶ ἐπέβησάν τε καὶ ἔσχον αὐτήν. ταῦτα γενόμενα τοὺς Ἴωνας ἐρρύσατο· ὡς γὰρ εἶδε σφεας Ἐέρξης ἔργον μέγα ἐργασαμένους, ἐτράπετο πρὸς τοὺς Φοίνικας ἅτε ὑπερλυπεόμενός τε καὶ πάντας αἰτιώμενος, καὶ σφειων ἐκέλευσε τὰς κεφαλὰς ἀποταμῆναι, ἵνα μὴ αὐτοὶ κακοὶ γενόμενοι τοὺς ἀμείνονας διαβάλλωσι. ὅπως γὰρ τινα ἴδοι Ἐέρξης τῶν ἐωυτοῦ ἔργον τι ἀποδεικνύμενον ἐν τῇ ναυμαχίῃ, κατήμενος ὑπὸ τῷ οὐρεῖ τῷ ἀντίον Σαλαμῖνος, τὸ καλέεται Αἰγάλεως, ἀνεπυθάνετο τὸν ποιήσαντα, καὶ οἱ γραμματισταὶ ἀνέγραφον πατρόθεν τὸν τριήραρχον καὶ τὴν πόλιν. πρὸς δέ τι καὶ προσεβάλετο φίλος Ἴώνων ἐὼν Ἀριαράμνης, ἀνὴρ Πέρσης, παρεὼν τούτου τοῦ Φοινικίου πάθεος.

Οἱ μὲν δὴ πρὸς τοὺς Φοίνικας ἐτράποντο· τῶν δὲ βαρβάρων 91
ἐς φυγὴν τραπομένων καὶ ἐκπλεόντων πρὸς τὸ Φάληρον Αἰγινῆται ὑποστάντες ἐν τῷ πορθμῷ ἔργα ἀπεδέξαντο λόγου ἄξια. οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ θορύβῳ ἐκεράτίζον τὰς τε ἀντισταμένας καὶ τὰς φευγούσας τῶν νεῶν, οἱ δὲ Αἰγινῆται τὰς ἐκπλεούσας· ὅπως δὲ τινες τοὺς Ἀθηναίους διαφύγοιεν, φερόμενοι ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Αἰγινῆτας.

Ἐνθαῦτα συνεκύρεον νέες ἢ τε Θεμιστοκλέος διώκουσα νέα 92
καὶ ἡ Πολυκρίτου τοῦ Κρίου, ἀνδρὸς Αἰγινῆτεω, νηὶ ἐμβαλοῦσα Σιδωνίῃ, ἢπερ εἶλε τὴν προφυλάσσουσαν ἐπὶ Σκιαθῶ τὴν Αἰγιναιῖν, ἐπ' ἧς ἔπλεε Πυθῆης ὁ Ἰσχενοῦ, τὸν οἱ Πέρσαι κατα-

κοπέντα ἀρετῆς εἵνεκεν εἶχον ἐν τῇ νηϊ ἐκπαγλεόμενοι· τὸν δὲ περιάγουσα ἅμα τοῖσι Πέρσῃσι ἤλω νηὺς ἡ Σιδωνίη, ὥστε Πυθέην οὕτω σωθῆναι ἐς Αἴγιναν. ὡς δὲ ἐσεῖδε τὴν νέα τὴν Ἀττικὴν ὁ Πολύκριτος, ἔγνω τὸ σημήμιον ἰδὼν τῆς στρατηγίδος, καὶ βώσας τὸν Θεμιστοκλέα ἐπεκερτόμησε ἐς τῶν Αἰγινητέων τὸν μηδισμὸν ὀνειδίζων. ταῦτα μὲν νυν νηϊ ἐμβαλὼν ὁ Πολύκριτος ἀπέρριψε ἐς Θεμιστοκλέα· οἱ δὲ βάρβαροι, τῶν αἰ νέες περιεγένοντο, φεύγοντες ἀπίκοντο ἐς Φάληρον ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατόν.

- 93 Ἐν δὲ τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ ἤκουσαν Ἑλλήνων ἄριστα Αἰγινηταί, ἐπὶ δὲ Ἀθηναῖοι, ἀνδρῶν δὲ Πολύκριτός τε ὁ Αἰγινητῆς καὶ Ἀθηναῖοι Εὐμένης τε ὁ Ἀναγυράσιος καὶ Ἀμεινίης ὁ Παλληνεύς, ὃς καὶ Ἀρτεμισίην ἐπεδίωξε. εἰ μὲν νυν ἔμαθε, ὅτι ἐν ταύτῃ πλέοι Ἀρτεμισίη, οὐκ ἂν ἐπαύσατο πρότερον, ἢ εἰλέ μιν ἢ καὶ αὐτὸς ἤλω. τοῖσι γὰρ Ἀθηναίων τριηράρχοισι παρεκεκέλευστο, πρὸς δὲ καὶ ἄεθλον ἔκειτο μύρια δραχμαί, ὃς ἂν μιν ζωὴν ἔλῃ· δεινὸν γάρ τι ἐποίησαντο γυναῖκα ἐπὶ τὰς Ἀθήνας στρατεύεσθαι. αὕτη μὲν δὴ, ὡς πρότερον εἴρηται, διέφυγε· ἦσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι, τῶν αἰ νέες περιεγεγόνεσαν, ἐν τῷ Φαλήρῳ.

- 94 α) Ἀδείμαντον δέ, τὸν Κορινθίου στρατηγόν, λέγουσι Ἀθηναῖοι αὐτίκα κατ' ἀρχάς, ὡς συνέμισγον αἰ νέες, ἐκπλαγέντα τε καὶ ὑπερδείσαντα, τὰ ἰστία ἀειράμενον οἴχεσθαι φεύγοντα, ἰδόντας δὲ τοὺς Κορινθίους τὴν στρατηγίδα φεύγουσαν ὡσαύτως οἴχεσθαι. ὡς δὲ ἄρα φεύγοντας γίνεσθαι τῆς Σαλαμινίης κατὰ τὸ ἱρὸν Ἀθηναίης Σκιράδος, περιπίπτειν σφι κέλητα θεῖη πομπῇ, τὸν οὔτε πέμφαντα φανῆναι οὐδένα, οὔτε τι τῶν ἀπὸ τῆς στρατιῆς εἰδόσι προσφέρεσθαι τοῖσι Κορινθίοισι. τῆδε δὲ συμβάλλονται εἶναι θεῖον τὸ πρήγμα· ὡς γὰρ ἀγχοῦ γενέσθαι τῶν νεῶν, τοὺς ἀπὸ τοῦ κέλητος λέγειν τάδε· «Ἀδείμαντε, σὺ μὲν ἀποστρέψας τὰς νέας ἐς

φυγὴν ὄρμησαι καταπροδοὺς τοὺς Ἑλληνας· οἱ δὲ καὶ δὴ νικῶσι, ὅσον αὐτοὶ ἠρώωντο ἐπικρατῆσαι τῶν ἐχθρῶν».

β) Ταῦτα λεγόντων, ἀπιστέειν γὰρ τὸν Ἀδείμαντον, αὐτὶς τάδε λέγειν, ὡς αὐτοὶ οἰοί τε εἶεν ἀγόμενοι ὄμηροι ἀποθνήσκειν, ἢ μὴ νικῶντες φαίνονται οἱ Ἑλληνες. οὕτω δὴ ἀποστρέψαντα τὴν νέα αὐτόν τε καὶ τοὺς ἄλλους ἐπ' ἐξεργασμένοισι ἐλθεῖν ἐς τὸ στρατόπεδον. τούτους μὲν τοιαύτη φάτις ἔχει ὑπὸ Ἀθηναίων· οὐ μέντοι αὐτοὶ γε Κορίνθιοι ὁμολογέουσι, ἀλλ' ἐν πρώτοισι σφέας αὐτοὺς τῆς ναυμαχίης νομίζουσι γενέσθαι· μαρτυρεῖ δέ σφι καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς.

Ἀριστείδης δὲ ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, τοῦ καὶ 95-96 ὀλίγῳ τι πρότερον τούτων ἐπεμνήσθην ὡς ἀνδρὸς ἀρίστου, οὗτος ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ τῷ περὶ Σαλαμίνα γενομένῳ τάδε ἐποίησε· παραλαβὼν πολλοὺς τῶν ὀπλιτέων, οἱ παρετετάχατο παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Σαλαμίνης χώρας, γένος ἐόντες Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ψυττάλειαν νῆσον ἀπέβησε ἄγων, οἱ τοὺς Πέρσας τοὺς ἐν τῇ νησίδι ταύτῃ κατεφόνευσαν πάντας. ὡς δὲ ἡ ναυμαχία διελέλυτο, κατειρῶσαντες ἐς τὴν Σαλαμίνα οἱ Ἑλληνες τῶν ναυηγίων, ὅσα ταύτῃ ἐτύγχανε ἔτι ἐόντα, ἐτοιμοὶ ἦσαν ἐς ἄλλην ναυμαχίην, ἐλπίζοντες τῆσι περιεούσησι νηυσὶ ἔτι χρήσεσθαι βασιλεύειν.

Α'. Ἐπέλασις τοῦ Περσικοῦ ἱππικοῦ κατὰ τῶν Ἑλλήνων. — Θάνατος τοῦ ἱππάρχου Μασίστιου.

(Κεφ. 20-24)

- 20 Μαρδόνιος δέ, ὡς οὐ κατέβαινον οἱ Ἕλληνες ἐς τὸ πεδίον, πέμπει ἐς αὐτοὺς πᾶσαν τὴν ἵππον, τῆς ἱππάρχου Μασίστιος εὐδοκιμῶν παρὰ Πέρσησι, τὸν Ἕλληνας Μακίστιον καλέουσι, ἵππον ἔχων Νισαῖον χρυσοχάλινόν τε καὶ ἄλλως κεκοσμημένον καλῶς. ἐνθαῦτα ὡς προσήλασαν οἱ ἱππῶται πρὸς τοὺς Ἕλληνας, προσέβαλον κατὰ τέλεα· προσβαλόντες δὲ κακὰ μεγάλα ἐργάζοντο καὶ γυναϊκᾶς σφεας ἀπεκάλεον.
- 21 Κατὰ συντυχίην δὲ Μεγαρέες ἔτυχον ταχθέντες τῇ τε τὸ ἐπιμαχώτατον ἦν τοῦ χωρίου παντός, καὶ ἡ πρόσοδος μάλιστα ταύτῃ ἐγένετο τῇ ἵππῳ. προσβαλοῦσης ὦν τῆς ἵππου οἱ Μεγαρέες πιεζόμενοι ἔπεμπον ἐπὶ τοὺς στρατηγούς τῶν Ἑλλήνων κήρυκα, ἀπικόμενος δὲ ὁ κήρυξ πρὸς αὐτοὺς ἔλεγε τάδε· «Μεγαρέες λέγουσι· ἡμεῖς, ἄνδρες σύμμαχοι, οὐ δυνατοί εἰμεν τὴν Περσέων ἵππον δέκεσθαι μῶνοι, ἔχοντες στάσιν ταύτην, ἐς τὴν ἔστημεν ἀρχήν· ἀλλὰ καὶ ἐς τόδε λιπαρήν τε καὶ ἀρετῇ ἀντέχομεν καίπερ πιεζόμενοι. νῦν τε εἰ μή τινας ἄλλους πέμπετε διαδόχους τῆς τάξις, ἵστε ἡμέας ἐκλείφοντας τὴν τάξιν». ὁ μὲν δὴ σφι ταῦτα ἀπήγγειλε, Πausανίης δὲ ἀπεπειράτο τῶν Ἑλλήνων, εἴ τινας ἐθέλοιεν ἄλλοι ἐθελονταὶ ἰέναι τε ἐς τὸν χώρον τοῦτον καὶ τάσσεσθαι διάδοχοι Μεγαρεῦσι. οὐ βουλομένων δὲ τῶν ἄλλων Ἀθηναῖοι ὑπεδέξαντο, καὶ Ἀθηναίων οἱ τριηκόσιοι λογάδες, τῶν ἐλοχίγηε Ὀλυμπιόδωρος ὁ Λάμπωνος.
- 22 Οὗτοι ἦσαν οἱ τε ὑποδεξάμενοι καὶ οἱ πρὸ τῶν ἄλλων τῶν παρεόντων Ἑλλήνων ἐς Ἐρυθρὰς ταχθέντες, τοὺς τοξότας

προσελόμενοι μαχομένων δέ σφρων ἐπὶ χρόνον τέλος τοιόνδε ἐγένετο τῆς μάχης· προσβαλοῦσης ἵππου κατὰ τέλεα ὁ Μασιστίου προέχων τῶν ἄλλων ἵππος βάλλεται τοξεύματι τὰ πλευρά, ἀλγήσας δὲ ἴσταται τε ὀρθῶς καὶ ἀποσείεται τὸν Μασίστιον. πεσόντι δὲ αὐτῷ οἱ Ἀθηναῖοι αὐτίκα ἐπεκέατο. τὸν τε δὴ ἵππον αὐτοῦ λαμβάνουσι καὶ αὐτὸν ἀμυνόμενον κτείνουσι, κατ' ἀρχὰς οὐ δυνάμενοι. ἐνεσκεύαστο γὰρ οὕτω ἐντὸς θώρηκα εἶχε χρύσειον λεπιδωτόν, κατύπερθε δὲ τοῦ θώρηκος κίθωνα φοινίκειον ἐνδεδύκει. τύπτοντες δὲ ἐς τὸν θώρηκα ἐποίεον οὐδέν, πρὶν γε δὴ μαθῶν τις τὸ ποιούμενον παῖει μιν ἐς τὸν ὀφθαλμόν. οὕτω δὴ ἔπεσέ τε καὶ ἀπέθανε. ταῦτα δὲ κως γινόμενα ἐλελήθεε τοὺς ἄλλους ἱππέας· οὔτε γὰρ πεσόντα μιν εἶδον ἀπὸ τοῦ ἵππου οὔτε ἀποθνήσκοντα, ἀναχωρήσιός τε γινομένης καὶ ὑποστροφῆς οὐκ ἔμαθον τὸ γινόμενον.

Ἐπεῖτε δὲ ἔστησαν, αὐτίκα ἐπόθεσαν, ὡς σφρας οὐδεὶς ἦν ²³ ὁ τάσσω. μαθόντες δὲ τὸ γεγονός, διακελευσάμενοι ἤλαυνον τοὺς ἵππους πάντας, ὡς ἂν τὸν νεκρὸν ἀνελοῖατο. ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι οὐκέτι κατὰ τέλεα προσελαύνοντας τοὺς ἱππέας ἀλλὰ πάντας, τὴν ἄλλην στρατιὴν ἐπεβώσαντο. ἐν ᾗ δὲ ὁ πεζὸς ἅπας ἐπεβώθεε, ἐν τούτῳ μάχη ὀξέα περὶ τοῦ νεκροῦ γίνεται. ἕως μὲν νυν μῦνοι ἦσαν οἱ τριηκόσιοι, ἐσσοῦντό τε πολλὸν καὶ τὸν νεκρὸν ἀπέλιπον· ὡς δὲ σφι τὸ πλήθος ἐπεβώθησε, οὕτω δὴ οὐκέτι οἱ ἱππῶται ὑπέμενον, οὐδέ σφι ἐξεγένετο τὸν νεκρὸν ἀνελέσθαι, ἀλλὰ πρὸς ἐκείνῳ ἄλλους προσαπώλεσαν τῶν ἱππέων. ἀποστήσαντες ὧν ὄσον τε δύο στάδια ἐβουλεύοντο ὅ τι χρεὸν εἴη ποιέειν· ἐδόκει δὲ σφι ἀναρχίης εὐούσης ἀπελαύνειν παρὰ Μαρδόνιον.

Ἀπικομένης δὲ τῆς ἵππου ἐς τὸ στρατόπεδον πένθος ²⁴ ἐποίησαντο Μασιστίου πᾶσά τε ἡ στρατιὴ καὶ Μαρδόνιος μέγιστον, σφέας τε αὐτοὺς κείροντες καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποζύγια, οἰμωγῇ τε χρώμενοι ἀπλέτη. ἅπασαν γὰρ τὴν

Βοιωτίην κατείχε ἡχώ ὡς ἀνδρὸς ἀπολομένου μετὰ γε Μαρδόνιον λογιμωτάτου παρὰ τε Πέρσησι καὶ βασιλεί. οἱ μὲν νυν βάρβαροι τρόπῳ τῷ σφετέρῳ ἀποθανόντα ἐτίμων Μασίστιον, οἱ δὲ Ἕλληνες ὡς τὴν ἵππον ἐδέξαντο προσβάλλουσαν καὶ δεξάμενοι ὤσαντο, ἐθάρσησαν πολλῶ μᾶλλον. καὶ πρῶτα μὲν εἰς ἄμαξαν ἐσθέντες τὸν νεκρὸν παρὰ τὰς τάξεις ἐκόμιζον· ὁ δὲ νεκρὸς ἦν θέγης ἄξιος μεγάλῃος εἵνεκεν καὶ κάλλεος. τῶν δὲ εἵνεκεν καὶ ταῦτα ἐποίουν· ἐκλείποντες τὰς τάξεις ἐφοίτων θεγρόμενοι Μασίστιον.

Β'. Παράταξις Ἑλλήνων καὶ Περσῶν ἐν Πλαταιαῖς.

(Κεφ. 25-26, 28-32)

25 Μετὰ δὲ ἔδοξέ σφι ἐπικαταβῆναι εἰς Πλαταιάς· ὁ γὰρ χώρος ἐφαίνετο πολλῶ ἐὼν ἐπιτηδεότερός σφι ἐνστρατοπεδεύεσθαι ὁ Πλαταικὸς τοῦ Ἐρυθραίου τά τε ἄλλα καὶ εὐδρότερος. εἰς τοῦτον δὴ τὸν χώρον καὶ ἐπὶ τὴν κρήνην τὴν Γαργαφίην τὴν ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ ἐοῦσαν ἔδοξέ σφι χρεὸν εἶναι ἀπικέσθαι καὶ διαταχθέντας στρατοπεδεύεσθαι. ἀναλαβόντες δὲ τὰ ὄπλα ἦσαν διὰ τῆς ὑπωρέγης τοῦ Κιθαιρῶνος παρὰ Ὑσιὰς εἰς τὴν Πλαταιίδα γῆν, ἀπικόμενοι δὲ ἐτάσσοντο κατ' ἔθνεα πλησίον τῆς τε κρήνης τῆς Γαργαφίης καὶ τοῦ τεμένεος τοῦ Ἀνδροκράτους τοῦ ἦρωος διὰ ὄχθων τε οὐκ ὑψηλῶν καὶ ἀπέδου χωρίου.

26 Ἐνθαῦτα ἐν τῇ διατάξει ἐγένετο λόγων πολλὸς ὠθισμὸς Τεγεγετέων τε καὶ Ἀθηναίων· ἐδικαίουν γὰρ αὐτοὶ ἐκάτεροι ἔχειν τὸ ἕτερον κέρασ, καὶ καινὰ καὶ παλαιὰ παραφέροντες ἔργα. Λακεδαιμονίων δὲ ἀνέβρωσε ἅπαν τὸ στρατόπεδον Ἀθηναίους ἀξιανικότερους εἶναι ἔχειν τὸ κέρασ ἢ περ

Ἄρκάδας. οὕτω δὲ ἔσχον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὑπερεβάλλοντο τοὺς Τεγεήτας.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐτάσσοντο ὧδε οἱ ἐπιφροϊτώντες τε καὶ οἱ 28 ἀρχὴν ἐλθόντες Ἑλλήνων· τὸ μὲν δεξιὸν κέρασ εἶχον Λακεδαιμονίων μύριοι· τούτων δὲ τοὺς πεντακισχιλίους ἔοντας Σπαρτιήτας ἐφύλασσαν φιλοὶ τῶν εἰλώτων πεντακισχιλιοὶ καὶ τρισμύριοι, περὶ ἄνδρα ἕκαστον ἑπτὰ τεταγμένοι. προσεχέας δὲ σφίσι εἶλοντο ἐστάναι οἱ Σπαρτιῆται τοὺς Τεγεήτας καὶ τιμῆς εἵνεκεν καὶ ἀρετῆς· τούτων δ' ἦσαν ὀπλίται χίλιοι καὶ πεντακόσιοι. μετὰ δὲ τούτους ἴσταντο Κορινθίων πεντακισχιλιοὶ, παρὰ δὲ σφίσι εὗροντο παρὰ Πausανίῳ ἐστάναι Ποτιδαιητέων τῶν ἐκ Παλλήνης τοὺς παρεόντας τριηκοσίους. τούτων δὲ ἐχόμενοι ἴσταντο Ἀρκάδες Ὀρχομένιοι ἑξακόσιοι, τούτων δὲ Σικυώνιοι τρισχιλιοὶ. τούτων δὲ εἶχοντο Ἐπιδαυρίων ὀκτακόσιοι. παρὰ δὲ τούτους Τροιζηνίων ἐτάσσοντο χίλιοι, Τροιζηνίων δὲ ἐχόμενοι Λεπρεητέων διηκόσιοι, τούτων δὲ Μυκηναίων καὶ Τιρυνθίων τετρακόσιοι, τούτων δὲ ἐχόμενοι Φλιάσιοι χίλιοι· παρὰ δὲ τούτους ἔστησαν Ἑρμιονέες τριηκόσιοι. Ἑρμιονέων δὲ ἐχόμενοι ἴσταντο Ἐρετριέων τε καὶ Στυρέων ἑξακόσιοι, τούτων δὲ Χαλκιδέες τετρακόσιοι, τούτων δὲ Ἀμπρακιωτέων πεντακόσιοι. μετὰ δὲ τούτους Λευκαδίων καὶ Ἀνακτορίων ὀκτακόσιοι ἔστησαν, τούτων δὲ ἐχόμενοι Παλέες οἱ ἐκ Κεφαλληνῆς διηκόσιοι. μετὰ δὲ τούτους Αἰγινητέων πεντακόσιοι ἐτάχθησαν. παρὰ δὲ τούτους ἐτάσσοντο Μεγαρέων τρισχιλιοὶ. εἶχοντο δὲ τούτων Πλαταιέες ἑξακόσιοι. τελευταῖοι δὲ καὶ πρῶτοι Ἀθηναῖοι ἐτάσσοντο κέρασ ἔχοντες τὸ εὐόνυμιον ὀκτακισχιλιοὶ, ἐστρατήγεε δ' αὐτῶν Ἀριστείδης Λυσιμάχου.

Οὗτοι, πλὴν τῶν ἑπτὰ περὶ ἕκαστον τεταγμένων Σπαρ- 29-30
τιήτησι, ἦσαν ὀπλίται, συνάπαντες ἔοντες ἀριθμὸν τρεῖς τε μυριάδες καὶ ὀκτὼ χιλιάδες καὶ ἑκατοντάδες ἑπτὰ. ὀπλίται

μὲν οἱ πάντες συλλεγέντες ἐπὶ τὸν βάρβαρον ἦσαν τοσοῦτοι, φιλῶν δὲ πλῆθος ἦν τόδε· τῆς μὲν Σπαρτιητικῆς τάξεως πεντακισχίλιοι καὶ τρισμῦριοι ἄνδρες ὡς ἐόντων ἑπτὰ περὶ ἕκαστον ἄνδρα, καὶ τούτων πᾶς τις παρήρητο ὡς ἐς πόλεμον· οἱ δὲ τῶν λοιπῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἑλλήνων φιλοί, ὡς εἰς περὶ ἕκαστον ἑὼν ἄνδρα, πεντακόσιοι καὶ τετρακισχίλιοι καὶ τρισμῦριοι ἦσαν. φιλῶν μὲν δὴ τῶν ἀπάντων τῶν μαχίμων ἦν τὸ πλῆθος ἕξ τε μυριάδες καὶ ἑννέα χιλιάδες καὶ ἑκατοντάδες πέντε· τοῦ δὲ σύμπαντος Ἑλληνικοῦ τοῦ συνελθόντος ἐς Πλαταιάς σὺν τε ὀπλίτησι καὶ φιλοῖσι τοῖσι μαχίμοις ἑνδεκα μυριάδες ἦσαν μιῆς χιλιάδος, πρὸς δὲ ὀκτακοσίων ἀνδρῶν καταδέουσαι. σὺν δὲ Θεσπιέων τοῖσι παρεοῦσι ἕξεπληροῦντο αἱ ἑνδεκα μυριάδες· παρήσαν γὰρ καὶ Θεσπιέων ἐν τῇ στρατοπέδῳ οἱ περιέοντες, ἀριθμὸν ἐς ὀκτακοσίους καὶ χιλίους· ὄπλα δὲ οὐδ' οὗτοι εἶχον.

- 31 Οὗτοι μὲν νυν ταχθέντες ἐπὶ τῇ Ἀσωπῷ ἐστρατοπεδεύοντο· οἱ δ' ἄμφι Μαρδόνιον βάρβαροι, ὡς ἀπεκίθρευσαν Μασίστιον, παρήσαν, πυθόμενοι τοὺς Ἑλληνας εἶναι ἐν Πλαταιῆσι, καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὸν Ἀσωπὸν τὸν ταύτῃ βέοντα. ἀπικόμενοι δὲ ἀντετάσσοντο ὧδε ὑπὸ Μαρδονίου· κατὰ μὲν Λακεδαιμονίους ἔστησε Πέρσας. καὶ δὴ πολλὸν γὰρ περιῆσαν πλῆθει οἱ Πέρσαι, ἐπὶ τε τάξις πλεῦνας ἐκεκοσμέατο καὶ ἐπέιχον καὶ τοὺς Τεγεήτας. ἔταξε δὲ οὕτω ὅ τι μὲν ἦν αὐτῶν δυνατώτατον, πᾶν ἀπολέξας ἔστησε ἀντίον Λακεδαιμονίων, τὸ δὲ ἀσθενέστερον παρέταξε κατὰ τοὺς Τεγεήτας. ταῦτα δ' ἐποίησε φραζόντων τε καὶ διδασκόντων Θηβαίων. Περσέων δὲ ἔχομένους ἔταξε Μήδους· οὗτοι δὲ ἐπέσχον Κορινθίους τε καὶ Ποτιδαιήτας καὶ Ὀρχομενίους τε καὶ Σικυωνίους. Μήδων δὲ ἔχομένους ἔταξε Βακτρίους· οὗτοι δὲ ἐπέσχον Ἐπιδαυρίους τε καὶ Τροιζηνίους καὶ Λεπρεήτας τε καὶ Τιρυνθίους καὶ Μυκηναίους τε καὶ Φλιασίους. μετὰ δὲ Βακτρίους ἔστησε Ἰνδούς·

οὔτοι δὲ ἐπέσχον Ἐρμιονέας τε καὶ Ἐρετριέας καὶ Στυρέας τε καὶ Χαλκιδέας. Ἰνδῶν δὲ ἐχομένους Σάκας ἔταξε, οἳ ἐπέσχον Ἀμπρακιώτας τε καὶ Ἀνακτορίου καὶ Λευκαδίου καὶ Παλάας καὶ Αἰγινίτας. Σακέων δὲ ἐχομένους ἔταξε ἀντία Ἀθηναίων τε καὶ Πλαταιέων καὶ Μεγαρέων Βοιωτοῦς τε καὶ Λοκροῦς καὶ Μηλιέας καὶ Θεσσαλοῦς καὶ Φωκέων τοὺς χιλιούς. οὐ γὰρ ὦν ἅπαντες οἱ Φωκέες ἐμήδισαν, ἀλλὰ τινες αὐτῶν καὶ τὰ Ἑλλήνων ἠὔξον περὶ τὸν Παρνησσὸν κατειλημένοι, καὶ ἐνθεῦτεν ὀρμώμενοι ἔφερόν τε καὶ ἤγον τήν τε Μαρδονίου στρατιήν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἐόντας Ἑλλήνων. ἔταξε δὲ καὶ Μακεδόνας τε καὶ τοὺς περὶ Θεσσαλίην οἰκημένους κατὰ τοὺς Ἀθηναίους.

Ταῦτα μὲν τῶν ἐθνέων τὰ μέγιστα οὐνόμασται τῶν ὑπὸ ³² Μαρδονίου ταχθέντων, τάπερ ἐπιφανέστατά τε ἦν καὶ λόγου πλείστου. ἐνήσαν δὲ καὶ ἄλλων ἐθνέων ἄνδρες ἀναμεμιγμένοι, Φρυγῶν τε καὶ Μυσῶν καὶ Θρηήκων τε καὶ Παϊόνων καὶ τῶν ἄλλων, ἐν δὲ καὶ Αἰθιοπίων τε καὶ Αἰγυπτίων οἳ τε Ἐρμοτύβιες καὶ οἱ Καλασίριες καλεόμενοι μαχαιροφόροι, οἳπερ εἰσὶ Αἰγυπτίων μῶνοι μάχιμοι. τούτους δὲ ἔτι ἐὼν ἐν Φαλήρῳ ἀπὸ τῶν νεῶν ἀπεβιδάσατο ἐόντας ἐπιβάτας· οὐ γὰρ ἐτάχθησαν ἐς τὸν πεζὸν τὸν ἅμα Ξέρξη ἀπικόμενον ἐς Ἀθήνας Αἰγύπτιοι. τῶν μὲν δὲ βαρβάρων ἦσαν τριήκοντα μυριάδες· τῶν δὲ Ἑλλήνων τῶν Μαρδονίου συμμάχων οἶδε μὲν οὐδεὶς ἀριθμόν· οὐ γὰρ ὦν ἠριθμήθησαν· ὡς δὲ ἀπεικάσαι, ἐς πέντε μυριάδας συλλεγῆναι εἰκάζω. οὔτοι οἱ παραταχθέντες πεζοὶ ἦσαν, ἢ δὲ ἵππος χωρὶς ἐτέτακτο.

**Γ'. Ἀγγελία τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας
Ἀλεξάνδρου.— Ἀλλαγὴ θέσεως τῶν στρατῶν.**

(Κεφ. 44-49)

44 Ὡς δὲ πρόσω τῆς νυκτὸς προελήλατο καὶ ἡσυχίῃ ἐδόκει εἶναι ἀνὰ τὰ στρατόπεδα καὶ μάλιστα οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἐν ὕπνῳ, τηνικαῦτα προσελάσας ἵππῳ πρὸς τὰς φυλακὰς τὰς Ἀθηναίων Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω, στρατηγός τε ἐὼν καὶ βασιλεὺς Μακεδόνων, ἐδίζητο τοῖσι στρατηγοῖσι ἐς λόγους ἐλθεῖν. τῶν δὲ φυλάκων οἱ μὲν πλεῖνες παρέμενον, οἱ δ' ἔθεον ἐπὶ τοὺς στρατηγούς, ἐλθόντες δ' ἔλεγον, ὡς ἄνθρωπος ἦκοι ἐπ' ἵππου ἐκ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Μῆδων, ὃς ἄλλο μὲν οὐδὲν παραγυμνοὶ ἔπος, τοὺς στρατηγούς δὲ οὐνομάζων ἐθέλειν φησὶ ἐς λόγους ἐλθεῖν.

45 Οἱ δέ, ἐπεὶ ταῦτα ἤκουσαν, αὐτίκα εἶποντο ἐς τὰς φυλακὰς ἀπικομένοισι δὲ ἔλεγε Ἀλέξανδρος τάδε·

α) « Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραθήκην ὑμῖν τὰ ἔπεα τάδε τίθεμαι, ἀπόρρητα ποιούμενος πρὸς μηδένα λέγειν ὑμέας ἄλλον ἢ Παυσανίην, μὴ με καὶ διαφθείρητε· οὐ γὰρ ἂν ἔλεγον, εἰ μὴ μεγάλως ἐκηδόμην συναπάσης τῆς Ἑλλάδος. αὐτός τε γὰρ Ἑλληὴν γένος εἰμὶ τῶρχαιον, καὶ ἀντ' ἐλευθέρης δεδουλωμένην οὐκ ἂν ἐθέλοισι ὄραν τὴν Ἑλλάδα.

β) » Λέγω δὲ ὧν, ὅτι Μαρδόνιῳ τε καὶ τῇ στρατιῇ τὰ σφάγια οὐ δύναται καταθύμια γενέσθαι· πάλαι γὰρ ἂν ἐμάχεσθε. νῦν δὲ οἱ δέδοκται τὰ μὲν σφάγια εἶναι χαίρειν, ἅμα ἡμέρη δὲ διαφωσκούση συμβολὴν ποιέεσθαι· καταρρώδηκε γὰρ, μὴ πλεῖνες συλληχθῆτε, ὡς ἐγὼ εἰκάζω. πρὸς ταῦτα ἐτοιμάζεσθε. ἦν δὲ ἄρα ὑπερβάλλεται τὴν συμβολὴν Μαρδόνιος καὶ μὴ ποιέηται, λιπαρέετε μένοντες· ὀλίγων γὰρ σφι ἡμερέων

λείπεται σιτία. ἦν δὲ ὑμῖν ὁ πόλεμος ὄδῃ κατὰ νόον τελευτήσῃ, μνησθῆναι τινα χρεὴ καὶ ἐμεῦ ἐλευθερώσιος πέρι, ὃς Ἑλλήνων εἵνεκεν οὕτω ἔργον παράβολον ἐργασμαί ὑπὸ προθυμίας, ἐθέλων ὑμῖν δηλώσαι τὴν διάνοιαν τὴν Μαρδονίου, ἵνα μὴ ἐπιπέσωσι ὑμῖν οἱ βάρβαροι μὴ προσδεκομένοισί κω. εἰμὶ δὲ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών».

Ὁ μὲν ταῦτα εἶπας ἀπήλαυνε ὀπίσω ἐς τὸ στρατόπεδον 46 καὶ τὴν ἐσωτοῦ τάξιν· οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ἐλθόντες ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας ἔλεγον Πausανίῃ, τάπερ ἤκουσαν Ἀλεξάνδρου. ὁ δὲ τούτῳ τῷ λόγῳ καταρρωθήσας τοὺς Πέρσας ἔλεγε τάδε· «Ἐπεὶ τοίνυν ἐς ἡῶ ἡ συμβολὴ γίνεται, ὑμέας μὲν χρεὸν ἐστὶ τοὺς Ἀθηναίους στήναι κατὰ τοὺς Πέρσας, ἡμέας δὲ κατὰ τοὺς Βοιωτοὺς τε καὶ τοὺς κατ' ὑμέας τεταγμένους Ἑλλήνων τῶνδε εἵνεκεν· ὑμεῖς ἐπίστασθε τοὺς Μήδους καὶ τὴν μάχην αὐτῶν ἐν Μαραθῶνι μαχεσάμενοι, ἡμεῖς δὲ ἄπειροί τε εἰμεν καὶ ἀδαεῖς τούτων τῶν ἀνδρῶν· Σπαρτιητέων γὰρ οὐδεὶς πεπειρήται Μήδων· ἡμεῖς δὲ Βοιωτῶν καὶ Θεσσαλῶν ἔμπειροί εἰμεν. ἀλλ' ἀναλαβόντας τὰ ὄπλα χρεὸν ἐστὶ ἰέναι ὑμέας μὲν ἐς τόδε τὸ κέρας, ἡμέας δὲ ἐς τὸ εὐώνυμον». πρὸς δὲ ταῦτα εἶπαν οἱ Ἀθηναῖοι τάδε· «Καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν πάλαι ἀπ' ἀρχῆς, ἐπεῖτε εἶδομεν κατ' ὑμέας τασσομένους τοὺς Πέρσας, ἐν νόῳ ἐγένετο εἰπεῖν ταῦτα, τάπερ ὑμεῖς φθάντες προφέρετε· ἀλλὰ ἀρρωδέομεν, μὴ ὑμῖν οὐκ ἠδῆες γένωνται οἱ λόγοι. ἐπεὶ δ' ὄν αὐτοὶ ἐμνήσθητε, καὶ ἠδομένοισι ἡμῖν οἱ λόγοι γεγόνασι καὶ ἐτοιμοὶ εἰμεν ποιέειν ταῦτα».

Ὡς δ' ἤρρεσκε ἀμφοτέροισι ταῦτα, ἠὼς τε διέφαινε καὶ 47 διαλλάσσοντο τὰς τάξεις, γνόντες δὲ οἱ Βοιωτοὶ τὸ ποιούμενον ἐξαγορεύουσι Μαρδονίῳ. ὁ δ', ἐπεῖτε ἤκουσε, αὐτίκα μετίσταναι καὶ αὐτὸς ἐπειράτο παράγων τοὺς Πέρσας κατὰ τοὺς Λακεδαιμονίους. ὧς δὲ ἔμαθε τοῦτο τοιοῦτο γινόμενον ὁ

Παυσανίης, γνούς, ὅτι οὐ λανθάνει, ὀπίσω ἦγε τοὺς Σπαρτιήτας ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας· ὡς δ' αὐτως καὶ ὁ Μαρδόνιος ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου.

- 48 Ἐπεὶ δὲ κατέστησαν ἐς τὰς ἀρχαίας τάξεις, πέμψας ὁ Μαρδόνιος κήρυκα ἐς τοὺς Σπαρτιήτας ἔλεγε τάδε·

α) «ὦ Λακεδαιμόνιοι, ὑμεῖς δὴ λέγεσθε εἶναι ἄνδρες ἄριστοι ὑπὸ τῶν τῆδε ἀνθρώπων ἐκπαγλαιομένων, ὡς οὔτε φεύγετε ἐκ πολέμου οὔτε τάξιν ἐκλείπετε, μένοντές τε ἢ ἀπόλλυτε τοὺς ἐναντίους ἢ αὐτοὶ ἀπόλλυσθε. τῶν δ' ἄρ' ἦν οὐδὲν ἀληθές· πρὶν γὰρ ἢ συμμῖξαι ἡμέας ἐς χειρῶν τε νόμον ἀπικέσθαι, καὶ δὴ φεύγοντας καὶ τάξιν ἐκλείποντας ὑμέας εἶδομεν ἐν Ἀθηναίοισι τε τὴν πρόπειραν ποιουμένους αὐτοὺς τε ἀντὶα δούλων τῶν ἡμετέρων τασσομένους. ταῦτα οὐδαμῶς ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργα, ἀλλὰ πλείστον δὴ ἐν ὑμῖν ἐφεύσθημεν· προσδεκόμενοι γὰρ κατὰ κλέος, ὡς δὴ πέμψετε ἐς ἡμέας κήρυκα προκαλούμενοι καὶ βουλόμενοι μούνοισι Πέρσησι μάχεσθαι, ἄρτιοι ἐόντες ποιέειν ταῦτα οὐδὲν τοιοῦτο λέγοντας ὑμέας εὔρομεν, ἀλλὰ πτώσσοντας μάλλον.

β) «Νῦν ὦν, ἐπειδὴ οὐκ ὑμεῖς ἤρξατε τούτου τοῦ λόγου, ἀλλ' ἡμεῖς ἄρχομεν. τί δὴ οὐ πρὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων ὑμεῖς, ἐπεῖτε δεδόξασθε εἶναι ἄριστοι, πρὸ δὲ τῶν βαρβάρων ἡμεῖς, ἴσοι πρὸς ἴσους ἀριθμὸν ἐμαχεσάμεθα; καὶ ἦν μὲν δοκῆ καὶ τοὺς ἄλλους μάχεσθαι, οἱ δ' ὦν μετέπειτεν μαχέσθων ὕστεροι· εἰ δὲ καὶ μὴ δοκεῖ, ἀλλ' ἡμέας μούνοισι ἀποχρᾶν, ἡμεῖς δὲ διαμαχεσόμεθα· ὀκότεροι δ' ἂν ἡμέων νικήσωσι, τούτους τῷ ἅπαντι στρατοπέδῳ νικᾶν».

- 49 Ὁ μὲν ταῦτα εἶπας τε καὶ ἐπισχῶν χρόνον, ὡς οἱ οὐδεὶς οὐδὲν ὑπεκρίνετο, ἀπαλλάσσετο ὀπίσω, ἀπελθὼν δὲ ἐσήμινε Μαρδονίῳ τὰ καταλαβόντα. ὁ δὲ περιχαρῆς γενόμενος καὶ ἐπαρθεὶς ψυχρῇ νίκῃ ἐπήγχε τὴν ἵππον ἐπὶ τοὺς Ἑλληνας. ὡς δὲ ἐπήλασαν οἱ ἱππότες, ἐσίνοντο πᾶσαν τὴν στρατιῆν

τὴν Ἑλληνικὴν ἔσακοντίζοντές τε καὶ ἐστοξεύοντες ὥστε ἵπποτοξόται τε ἔοντες καὶ προσφέρεσθαι ἄποροι τὴν τε κρήνην τὴν Γαργαφίην, ἀπ' ἧς ὑδρεύετο πᾶν τὸ στράτευμα τὸ Ἑλληνικόν, συνετάραξαν καὶ συνέχωσαν.

Δ'. Ἡ ἐν Πλαταιαῖς μάχη (479).

(Κεφ. 58-70)

Μαρδόνιος δέ, ὡς ἐπύθετο τοὺς Ἑλληνας ἀποικομένους ⁵⁸ ὑπὸ νύκτα εἶδε τε τὸν χῶρον ἐρήμιον, καλέσας τὸν Ληρισαῖον Θώρηκα καὶ τοὺς ἀδελφεοὺς αὐτοῦ Εὐρύπυλον καὶ Θρασυδήμιον ἔλεγε·

α) «ὦ παῖδες Ἀλεύεω, ἔτι τί λέξετε τάδε ὄρωντες ἐρήμιον; ὑμεῖς γὰρ οἱ πλησιόχωροι ἐλέγετε Λακεδαιμονίους οὐ φεύγειν ἐκ μάχης, ἀλλὰ ἄνδρας εἶναι τὰ πολέμια πρώτους· τοὺς πρότερόν τε μετισταμένους ἐκ τῆς τάξις εἶδετε, νῦν τε ὑπὸ τὴν παροικομένην νύκτα καὶ οἱ πάντες ὀρώμεν διαδράντας· διέδεξάν τε, ἐπεὶ σφεας ἔδεε πρὸς τοὺς ἀψευδέως ἀρίστους ἀνθρώπων μάχῃ διακριθῆναι, ὅτι οὐδένες ἄρα ἔοντες ἐν οὐδαμοῖσι ἐοῦσι Ἑλλησι ἐναπεδεικνύατο.

β) »Καὶ ὑμῖν μὲν ἐοῦσι Περσέων ἀπίροισι πολλὴ ἔκ γε ἐμεῦ ἐγίνετο συγγνώμη ἐπαινεόντων τούτους, τοῖσί τι καὶ συνηδέατε· Ἀρταβάζου δὲ θῶμα καὶ μᾶλλον ἐποιοῦμην τὸ καὶ καταρρωδῆσαι Λακεδαιμονίους καταρρωδήσαντά τε ἀποδέξασθαι γνώμην δειλοτάτην, ὡς χρεὸν εἶη ἀναξεύξαντας τὸ στρατόπεδον ἰέναι ἐς τὸ Θηβαίων ἄστει πολιορκησομένους· τὴν ἔτι πρὸς ἐμεῦ βασιλεὺς πεύσεται. καὶ τούτων μὲν ἐτέρωθι ἔσται λόγος· νῦν δὲ ἐκείνοισι ταῦτα ποιεῦσι οὐκ ἐπιτρεπτέα ἐστί, ἀλλὰ διωκτέσι εἰσὶ, ἐς ὃ καταλαμφθέντες δώσουσι ἡμῖν τῶν δὴ ἐποίησαν Πέρσας πάντων δίκας».

- 59 Ταῦτα εἶπας ἤγε τοὺς Πέρσας δρόμῳ διαδάντας τὸν Ἄσσωπὸν κατὰ στίβον τῶν Ἑλλήνων ὡς δὴ ἀποδιδρησκόντων, ἐπειχέ τε ἐπὶ Λακεδαιμονίους τε καὶ Τεγεήτας μούνοισι Ἀθηναίους γὰρ τραπομένους ἐς τὸ πεδίον ὑπὸ τῶν ὄχθων οὐ κατώρα. Πέρσας δὲ ὄρωντες ὀρμημένους διώκειν τοὺς Ἕλληνας οἱ λοιποὶ τῶν βαρβαρικῶν τελέων ἄρχοντες αὐτίκα πάντες ἤειραν τὰ σημίγια καὶ ἐδίωκον, ὡς ποδῶν ἕκαστος εἶχον, οὔτε κόσμῳ οὔδενι κοσμηθέντες οὔτε τάξι. καὶ οὗτοι μὲν βοῆ τε καὶ ὀμίλῳ ἐπήισαν ὡς ἀναρπασόμενοι τοὺς Ἕλληνας.
- 60 Παισανίης δέ, ὡς προσέκειτο ἢ ἵππος, πέμψας πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἱπέα λέγει τάδε· «Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀγῶνος μεγίστου προκειμένου ἐλευθέρην εἶναι ἢ δεδουλωμένην τὴν Ἑλλάδα προδεδόμεθα ὑπὸ τῶν συμμάχων ἡμεῖς τε οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ὑμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τὴν παροιχομένην νύκτα διαδράντων. νῦν ὧν δέδοκται τὸ ἐνθεῦτεν τὸ ποιητέον ἡμῖν ἀμυνομένους γάρ, τῇ δυνάμεθα ἄριστα, περιστέλλειν ἀλλήλους. εἰ μὲν νῦν ἐς ὑμέας ὄρμησε ἀρχὴν ἢ ἵππος, χρὴν δὴ ἡμέας τε καὶ τοὺς μετ' ἡμέων τὴν Ἑλλάδα οὐ προδιδόντας Τεγεήτας βοθέειν ὑμῖν νῦν δέ, ἐς ἡμέας γὰρ ἅπασα κενώρηκε, δίκαιοί ἐστε ὑμεῖς πρὸς τὴν πιεζομένην μάλιστα τῶν μοιρέων ἀμυνοέστες ἴεσθαι. εἰ δ' ἄρα αὐτοὺς ὑμέας καταλελάθηκε ἀδύνατόν τι βοθέειν, ὑμεῖς δ' ἡμῖν τοὺς τοξότας ἀποπέμψαντες χάριν θέσθε. συνοῖδαμεν δὲ ὑμῖν ὑπὸ τὸν παρεόντα τόνδε πόλεμον ἐοῦσι πολλὸν προθυμοτάτοισι, ὥστε καὶ ταῦτα ἐσακούειν».
- 61 Ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ὡς ἐπύθοντο, ὀρμέατο βοθέειν καὶ τὰ μάλιστα ἐπαμύνειν. καὶ σφι ἤδη στείχουσι ἐπιτίθενται οἱ ἀντιταχθέντες Ἑλλήνων τῶν μετὰ βασιλέος γενομένων, ὥστε μηκέτι δύνασθαι βωθῆσαι· τὸ γὰρ προσκειμένον σφας ἐλύπεε. οὕτω δὲ μουνωθέντες Λακεδαιμόνιοι καὶ Τεγεῆται ἐόν-

τες σὺν φιλοῖσι ἀριθμὸν οἱ μὲν πεντακισμῦριοι, Τεγεῆται δὲ τρισχίλιοι (οὗτοι γὰρ οὐδαμὰ ἀπεσχίζοντο ἀπὸ Λακεδαιμονίων), ἐσφαγιάζοντο ὡς συμβαλέοντες Μαρδόνιῳ καὶ τῇ στρατιῇ τῇ παρεούσῃ. καὶ οὐ γὰρ σφι ἐγένετο τὰ σφάγια χρηστά, ἔπιπτόν τε αὐτῶν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πολλοὶ καὶ πολλῶ πλευνες ἐτρωματίζοντο· φράξαντες γὰρ τὰ γέρρα οἱ Πέρσαι ἀπίεσαν τῶν τοξευμάτων πολλὰ ἀφειδέως οὕτω, ὥστε πιεζομένων τῶν Σπαρτιητέων καὶ τῶν σφαγίων οὐ γινομένων ἀποβλέψαντα τὸν Πausανίην πρὸς τὸ Ἡραῖον τὸ Πλαταιέων ἐπικαλέσασθαι τὴν θεὸν χρηίζοντα μηδαμῶς σφεας ψευσθῆναι τῆς ἐλπίδος.

Ταῦτα δ' ἔτι τούτου ἐπικαλομένου προεξαναστάντες πρὸ- 62
 τεραι οἱ Τεγεῆται ἐχώρεον ἐς τοὺς βαρβάρους, καὶ τοῖσι Λακεδαιμονίοισι αὐτίκα μετὰ τὴν εὐχὴν τὴν Πausανίεω ἐγένετο θυομένοισι τὰ σφάγια χρηστά. ὡς δὲ χρόνῳ κοτὲ ἐγένετο, ἐχώρεον καὶ οὗτοι ἐπὶ τοὺς Πέρσας, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντίοι τὰ τόξα μετέντες. ἐγένετο δὲ πρῶτον περὶ τὰ γέρρα μάχη, ὡς δὲ ταῦτα ἐπεπτώκει, ἤδη ἐγένετο μάχη ἰσχυρὴ παρ' αὐτὸ τὸ Δημήτριον καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν, ἐς ὃ ἀπίκοντο ἐς ὠθισμόν· τὰ γὰρ δούρατα ἐπιλαμβανόμενοι κατέκλων οἱ βάρβαροι. λήματι μὲν νυν καὶ ῥώμῃ οὐκ ἔσσονες ἦσαν οἱ Πέρσαι, ἄνοπλοι δὲ ἐόντες καὶ πρὸς ἀνεπιστήμονες καὶ οὐκ ὁμοιοὶ τοῖσι ἐναντίοισι σοφίην. προεξαΐσσοντες δὲ κατ' ἓνα καὶ δέκα, καὶ πλευνές τε καὶ ἐλάσσονες συστρεφόμενοι ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Σπαρτιήτας καὶ διεφθείροντο.

Τῇ δὲ ἐτύγχανε αὐτὸς ἐὼν Μαρδόνιος ἀπ' ἵππου τε μαχό- 63
 μενος λευκοῦ ἔχων τε περὶ ἑωυτὸν λογάδας Περσέων τοὺς ἀρίστους χιλίους, ταύτῃ δὲ καὶ μάλιστα τοὺς ἐναντίους ἐπίεσαν. ὅσον μὲν νυν χρόνον Μαρδόνιος περιῆν, οἱ δὲ ἀντειχόν καὶ ἀμυνόμενοι κατέβαλλον πολλοὺς τῶν Λακεδαιμονίων. ὡς δὲ Μαρδόνιος ἀπέθανε καὶ τὸ περὶ ἐκεῖνον τεταγμένον ἐδὸν

ἰσχυρότατον ἔπεσε, οὕτω δὲ καὶ οἱ ἄλλοι ἐτρέποντο καὶ εἶξαν τοῖσι Λακεδαιμονίοισι. πλείστον γὰρ σφεας ἐδηλέετο ἢ ἐσθλῆς ἐρήμιος ἐοῦσα ὄπλων· πρὸς γὰρ ὀπλίτας ἐόντες γυμνήτες ἀγῶνα ἐποιεῦντο.

64 Ἐνθαῦτα ἦ τε δίκη τοῦ φόνου τοῦ Λεωνίδεω κατὰ τὸ χρηστήριον τοῖσι Σπαρτιήτησι ἐκ Μαρδονίου ἐπετελέετο, καὶ νίκην ἀναιρέεται καλλίστην ἀπασέων, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, Πausανίης ὁ Κλεομβρότου τοῦ Ἀναξανδρίδεω. τῶν δὲ κατύπερθε οἱ προγόνων τὰ οὐνόματα εἴρηται ἐς Λεωνίδην· οὗτοί γὰρ σφι τυγχάνουσι ἐόντες. ἀποθνήσκει δὲ Μαρδόνιος ὑπὸ Ἀριμνήστου, ἀνδρὸς ἐν Σπάρτῃ λογίμου, ὃς χρόνῳ ὕστερον μετὰ τὰ Μηδικὰ ἔχων ἀνδρας τριηκοσίους συνέβαλε ἐν Στενυκλήρῳ πολέμου ἐόντος Μεσσηνίοισι πᾶσι καὶ αὐτὸς τε ἀπέθανε καὶ οἱ τριηκόσιοι.

65 Ἐν δὲ Πλαταιῆσι οἱ Πέρσαι, ὡς ἐτρέποντο ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, ἔφευγον οὐδένα κόσμον ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ ἐσωτῶν καὶ ἐς τὸ τεῖχος τὸ ξύλινον, τὸ ἐποίησαντο ἐν μοίρῃ τῇ Θηβαΐδι. θῶμα δέ μοι, ὅπως παρὰ τῆς Δήμητρος τὸ ἄλλος μαχομένων οὐδὲ εἰς ἐφάνη τῶν Περσέων οὔτε ἐσελθῶν ἐς τὸ τέμενος οὔτε ἐναποθανῶν, περὶ τε τὸ ἶρὸν οἱ πλείστοι ἐν τῷ βεβήλῳ ἔπεσον. δοκέω δέ, εἴ τι περὶ τῶν θείων πρηγμάτων δοκέειν δεῖ, ἢ θεὸς αὐτῇ σφεας οὐκ ἐδέετο ἐμπρήσαντας τὸ ἶρὸν τὸ ἐν Ἐλευσίει.

66 Αὕτη μὲν νυν ἡ μάχη ἐπὶ τοσοῦτο ἐγένετο· Ἀρτάβαζος δὲ ὁ Φαρνάκεος αὐτίκα τε οὐκ ἠρέσκετο κατ' ἀρχὰς λειπομένου Μαρδονίου ἀπὸ βασιλέος, καὶ τότε πολλὰ ἀπαγορεύων οὐδὲν ἦνυε συμβάλλειν οὐκ ἔων. ἐποίησέ τε αὐτὸς τοιάδε ὡς οὐκ ἀρεσκόμενος τοῖσι πρηγμασι τοῖσι ἐκ Μαρδονίου ποιουμένοις· τῶν ἐστρατήγεε ὁ Ἀρτάβαζος (εἶχε δὲ δύναμιν οὐκ ὀλίγην, ἀλλὰ καὶ ἐς τέσσερας μυριάδας ἀνθρώπων περὶ ἐσωτόν), τούτους, ὅπως ἢ συμβολῇ ἐγένετο, εὖ ἐξεπιστάμενος, τὰ

ἔμελλε ἀποβήσασθαι ἀπὸ τῆς μάχης, ἦγε κατηρτημένος παραγγείλας κατὰ τὸ αὐτὸ ἵεναι πάντας, τῇ ἂν αὐτὸς ἐξηγγέηται, ὅπως ἂν αὐτὸν ὀρώσι σπουδῆς ἔχοντα. ταῦτα παραγγείλας ὡς ἐς μάχην ἦγε δῆθεν τὸν στρατὸν προτερῶν δὲ τῆς ὁδοῦ ὥρα καὶ δὴ φεύγοντας τοὺς Πέρσας. οὕτω δὲ οὐκέτι τὸν αὐτὸν κόσμον κατηγέετο, ἀλλὰ τὴν ταχίστην ἐτρόχαζε φεύγων οὔτε ἐς τὸ ξύλινον τεῖχος οὔτε ἐς τὸ Θηβαίων τεῖχος, ἀλλ' ἐς Φωκέας ἐθέλων ὡς τάχιστα ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἀπικέσθαι.

Καὶ δὲ οὗτοι μὲν ταύτῃ ἐτράποντο· τῶν δὲ ἄλλων Ἑλλή- 67-68
νων τῶν μετὰ βασιλέος ἐθελοκακεόντων Βοιωτοὶ Ἀθηναίοισι ἐμαχέσαντο χρόνον ἐπὶ συχνόν· οἱ γὰρ μηδίζοντες τῶν Θηβαίων, οὗτοι εἶχον προθυμίην οὐκ ὀλίγην μαχόμενοι τε καὶ οὐκ ἐθελοκακέοντες οὕτω, ὥστε τριηκόσιοι αὐτῶν οἱ πρῶτοι καὶ ἄριστοι ἐνθαῦτα ἔπεσον ὑπ' Ἀθηναίων. ὡς δὲ ἐτράποντο καὶ οὗτοι, ἔφευγον ἐς τὰς Θήβας, οὐ τῆπερ οἱ Πέρσαι. καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων ὁ πᾶς ὄμιλος οὔτε διαμαχεσάμενος οὐδενὶ οὔτε τι ἀποδεξάμενος ἔφευγον. δηλοῖ τέ μοι, ὅτι πάντα τὰ πρήγματα τῶν βαρβάρων ἤρτητο ἐκ Περσέων, εἰ καὶ τότε οὗτοι, πρὶν ἢ καὶ συμμῆξαι τοῖσι πολεμίοισι, ἔφευγον, ὅτι καὶ τοὺς Πέρσας ὤρων. οὕτω τε πάντες ἔφευγον πλὴν τῆς ἵππου τῆς τε ἄλλης καὶ τῆς Βοιωτῆς· αὕτη δὲ τοσαῦτα προσωφέλεε τοὺς φεύγοντας, αἰεὶ τε πρὸς τῶν πολεμίων ἀγγιστα ἐοῦσα ἀπέργουσα τε τοὺς φιλοῦς φεύγοντας ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων.

Οἱ μὲν δὲ νικῶντες εἶποντο τοὺς Ξέρξῳ διώκοντές τε καὶ 69
φονεύοντες· ἐν δὲ τούτῃ τῇ γινομένῃ φόβῳ ἀγγέλλεται τοῖσι ἄλλοις Ἑλλησι τοῖσι τεταγμένοις περὶ τὸ Ἡραῖον καὶ ἀπογενομένοις τῆς μάχης, ὅτι μάχη τε γέγονε καὶ νικῶεν οἱ μετὰ Πausανίῳ. οἱ δὲ ἀκούσαντες ταῦτα οὐδένα κόσμον ταχθέντες οἱ μὲν ἀμφὶ Κορινθίους ἐτράποντο διὰ τῆς ὑπώ-

ρέης καὶ τῶν κολωνῶν τὴν φέρουσαν ἄνω ἰθὺ τοῦ ἱροῦ τῆς Δήμητρος, οἱ δὲ ἀμφὶ Μεγαρέας τε καὶ Φλιασίους διὰ τοῦ πεδίου τὴν λειοτάτην τῶν ὁδῶν. ἐπεῖτε δὲ ἀγχοῦ τῶν πολεμίων ἐγίνοντο οἱ Μεγαρέες καὶ Φλιάσιοι, ἀπιδόντες σφέας οἱ τῶν Θηβαίων ἱππῶται ἐπειγομένους οὐδένα κόσμον ἧλαυνον ἐπ' αὐτοὺς τοὺς ἵππους, τῶν ἱππάρχες Ἀσωπόδωρος ὁ Τιμάνδρου. ἐσπεσόντες δὲ κατεστόρεσαν αὐτῶν ἑξακοσίους, τοὺς δὲ λοιποὺς κατήραξαν διώκοντες ἐς τὸν Κιθαιρῶνα.

- 70 α) Οὗτοι μὲν δὴ ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἀπώλοντο· οἱ δὲ Πέρσαι καὶ ὁ ἄλλος ὄμιλος, ὡς κατέφυγον ἐς τὸ ξύλινον τεῖχος, ἔφθησαν ἐπὶ τοὺς πύργους ἀναβάντες, πρὶν ἢ τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπικέσθαι, ἀναβάντες δὲ ἐφράξαντο, ὡς ἐδυνέατο ἄριστα, τὸ τεῖχος. προσελθόντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων κατεστήκεε σφι τειχομαχίη ἐρρωμενεστέρα. ἕως μὲν γὰρ ἀπῆσαν οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ δ' ἠμύνοντο καὶ πολλῶ πλέον εἶχον τῶν Λακεδαιμονίων ὥστε οὐκ ἐπισταμένων τειχομαχέειν· ὡς δὲ σφι οἱ Ἀθηναῖοι προσήλθον, οὕτω δὴ ἰσχυρῇ ἐγένετο τειχομαχίη καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν. τέλος δὲ ἀρετῇ τε καὶ λιπαρίῃ ἐπέβησαν Ἀθηναῖοι τοῦ τεύχεος καὶ ἤρειπον, τῇ δὲ ἐσεχέοντο οἱ Ἕλληνας.

β) Πρῶτοι δὲ ἐσῆλθον Τεγεῆται ἐς τὸ τεῖχος, καὶ τὴν σκηνὴν τὴν Μαρδονίου οὗτοι ἦσαν οἱ διαρπάσαντες, τὰ τε ἄλλα ἐξ αὐτῆς καὶ τὴν φάτνην τῶν ἵππων ἐοῦσαν χαλκίην πᾶσαν καὶ θέης ἀξίην. τὴν μὲν νυν φάτνην ταύτην τὴν Μαρδονίου ἀνέθεσαν ἐς τὸν νηὸν τῆς Ἀλέης Ἀθηναίης Τεγεῆται, τὰ δὲ ἄλλα ἐς τωυτό, ὅσα περ ἔλαβον, ἐσήνεικαν τοῖσι Ἕλλησι. οἱ δὲ βάρβαροι οὐδὲν ἔτι στίφος ἐποιήσαντο πεσόντος τοῦ τεύχεος οὔτε τις αὐτῶν ἀλκῆς ἐμέμνητο, ἀλύκταζόν τε οἷα ἐν ὀλίγῳ χώρῳ πεφορημένοι τε καὶ πολλαὶ μυριάδες κατειλημμένοι ἀνθρώπων. παρῆν τε τοῖσι Ἕλλησι φονεῦειν οὕτω, ὥστε

τριήκοντα μυριάδων στρατοῦ καταδευουσέων τεσσέρων, τὰς ἔχων Ἀρτάβαζος ἔφευγε, τῶν λοιπέων μὴδὲ τρεῖς χιλιάδας περιγενέσθαι. Λακεδαιμονίων δὲ τῶν ἐκ Σπάρτης ἀπέθανον οἱ πάντες ἐν τῇ συμβολῇ εἰς καὶ ἐνενήκοντα, Τεγεγετέων δὲ ἑκκαίδεκα, Ἀθηναίων δὲ δύο καὶ πεντήκοντα.

Ε'. Ἡ ἐν Μυκάλῃ μάχῃ (479).

(Κεφ. 90-92, 96-106)

Τῆς δὲ αὐτῆς ἡμέρης, τῆσπερ ἐν Πλαταιῆσι τὸ τρῶμα 90 ἐγένετο, συνεκύρησε γενέσθαι καὶ ἐν Μυκάλῃ τῆς Ἰωνίης. ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ Δήλῳ κατέατο οἱ Ἕλληνες οἱ ἐν τῆσι νηυσὶ ἅμα Λευτυχίδῃ τῷ Λακεδαιμονίῳ ἀπικόμενοι, ἤλθόν σφι ἄγγελοι ἀπὸ Σάμου Λάμπων τε Θρασυκλῆος καὶ Ἀθηναγόρης Ἀρχεστρατίδου καὶ Ἡγησίστρατος Ἀρισταγόρου, πεμφθέντες ὑπὸ Σαμίων λάθρῃ τῶν τε Περσέων καὶ τοῦ τυράννου Θεομήστορος τοῦ Ἀνδροδάμαντος, τὸν κατέστησαν Σάμου τύραννον οἱ Πέρσαι. ἐπελθόντων δὲ σφῶν ἐπὶ τοὺς στρατηγούς ἔλεγε Ἡγησίστρατος πολλὰ καὶ παντοῖα, ὡς, ἦν μόνον ἴδωνται αὐτοὺς οἱ Ἴωνες, ἀποστήσονται ἀπὸ Περσέων, καὶ ὡς οἱ βάρβαροι οὐκ ὑπομένουσι· ἦν δὲ καὶ ἄρα ὑπομείνωσι, οὐκ ἐτέρην ἄγρην τοιαύτην εὑρεῖν ἂν αὐτοὺς. θεοὺς τε κοινὸς ἀνακαλέων προέτραπε αὐτοὺς ρύσασθαι ἄνδρας Ἕλληνας ἐκ δουλοσύνης καὶ ἀπαμῦναι τὸν βάρβαρον. εὐπετές τε αὐτοῖσι ἔφη ταῦτα γίνεσθαι· τὰς τε γὰρ νέας αὐτῶν κακῶς πλέειν καὶ οὐκ ἀξιομάχους κείνοισι εἶναι. αὐτοῖ τε, εἴ τι ὑποπεύουσι, μὴ δόλῳ αὐτοὺς προάγοιεν, ἐτοῖμοι εἶναι ἐν τῆσι νηυσὶ τῆσι ἐκείνων ἀγόμενοι ὄμηροι εἶναι.

Ὡς δὲ πολλὸς ἦν λισσόμενος ὁ ξεῖνος ὁ Σάμιος, εἶρετο 91 Λευτυχίδης εἴτε κληρόνος εἵνεκεν θέλων πυθέσθαι εἴτε καὶ

- κατὰ συντυχίην· «ὦ ξεῖνε Σάμιε, τί τοι τὸ οὔνομα;» ὁ δὲ εἶπε· «Ἥγησίστρατος». ὁ δὲ ὑπαρπάσας τὸν ἐπιλοιπον λόγον, εἶ τινα ὄρμητο λέγειν ὁ Ἥγησίστρατος, εἶπε· «Δέχομαι τὸν οἰωνόν, ὦ ξεῖνε Σάμιε. σὺ δὲ ἡμῖν ποίεε, ὅπως αὐτός τε δοῦς πίστιν ἀποπλώσῃαι καὶ οἱ σὺν σοὶ ἔοντες οἶδε, ἢ μὲν Σαμίους ἡμῖν προθύμους ἔσσεσθαι συμμάχους».
- 92 Ταῦτά τε ἅμα ἠγγόρευε καὶ τὸ ἔργον προσήγγε· αὐτίκα γὰρ οἱ Σάμιοι πίστιν τε καὶ ὄρκια ἐποιεῦντο συμμαχίης πέρα πρὸς τοὺς Ἑλληνας. ταῦτα δὲ ποιήσαντες οἱ μὲν ἀπέπλεον ὀπίσω ἐς τὴν ἑωυτῶν πλῆν Ἥγησιστράτου· μετὰ σφέων γὰρ ἐκέλευε πλέειν τὸν Ἥγησίστρατον, οἰωνόν τὸ οὔνομα ποιούμενος· οἱ δὲ Ἑλληνες ἐπισχόντες ταύτην τὴν ἡμέρην τῇ ὑστεραίῃ ἐκαλλίρεοντο.
- 96 Τοῖσι δὲ Ἑλλήσι ὡς ἐκαλλίρησε, ἀνήγον τὰς νέας ἐκ τῆς Δήλου πρὸς τὴν Σάμον· ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο τῆς Σαμίης πρὸς Καλάμοισι, οἱ μὲν αὐτοῦ ὄρμησάμενοι κατὰ τὸ Ἑραιοὺν τὸ ταύτῃ παρεσκευάζοντο ἐς ναυμαχίην· οἱ δὲ Πέρσαι πυθόμενοι σφεας προσπλέειν ἀνήγον καὶ αὐτοὶ πρὸς τὴν ἤπειρον τὰς νέας τὰς ἄλλας, τὰς δὲ Φοινίκων ἀπῆκαν ἀποπλέειν. βουλευομένοισι γὰρ σφι ἐδόκεε ναυμαχίην μὴ ποιέεσθαι· οὐ γὰρ ὧν ἐδόκεον ὁμοιοὶ εἶναι· ἐς δὲ τὴν ἤπειρον ἀπέπλεον, ὅπως ἔωσι ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατὸν τὸν σφέτερον ἔοντα ἐν τῇ Μυκάλῃ, ὃς κελεύσαντος Ξέρξῃω καταλελειμμένος τοῦ ἄλλου στρατοῦ Ἰωνίην ἐφύλασσε· τοῦ πλήθους μὲν ἦν ἕξ μυριάδες, ἐστρατήγεε δὲ αὐτοῦ Τιγράνης κάλλει τε καὶ μεγάλῃ ὑπερέρων Περσέων. ὑπὸ τούτων μὲν δὴ τὸν στρατὸν ἐβουλευσαντο καταφυγόντες οἱ τοῦ ναυτικοῦ στρατηγοὶ ἀνειρῦσαι τὰς νέας καὶ περιβαλέσθαι ἔρκος ἔρυμα τῶν νεῶν καὶ σφέων αὐτῶν κρησφύγετον.
- 97 Ταῦτα βουλευσάμενοι ἀνήγοντο· ἀπικόμενοι δὲ παρὰ τὸ τῶν Ποτινέων ἶρὸν τῆς Μυκάλῃς ἐς Γαίσιωνά τε καὶ Σκολο-

πέοντα, τῇ Δῆμητρος Ἐλευσινίης ἐστὶ ἱρόν, τὸ Φίλιστος ὁ Πασικλέος ἰδρύσατο Νεῖλεφ τῷ Κόδρου ἐπιστόμενος ἐπὶ Μιλῆτου κτιστύν, ἐνθαῦτα τὰς τε νέας ἀνείρυσαν καὶ περιεβάλλοντο ἔρκος καὶ λίθων καὶ ξύλων, δένδρεα ἐκκόψαντες ἡμέρα, καὶ σκόλοπας περὶ τὸ ἔρκος κατέπηξαν. καὶ παρεσκευάδατο ὡς πολιορκησόμενοι καὶ ὡς νικήσοντες· ἐπ' ἀμφότερα γὰρ ἐπιλεγόμενοι παρεσκευάζοντο.

Οἱ δὲ Ἕλληνας, ὡς ἐπύθοντο οἰχωκότητας τοὺς βαρβάρους 98 ἐς τὴν ἡπειρον, ἤχθοντο ὡς ἐκπεφευγόντων, ἐν ἀπορίῃ τε εἶχοντο, ὅτι ποιέωσι, εἴτε ἀπαλλάσσονται ὀπίσω, εἴτε καταπλέωσι ἐπ' Ἑλλησπόντου. τέλος δὲ ἔδοξε τούτων μὲν μῆδότερα ποιέειν, ἐπιπλέειν δὲ ἐπὶ τὴν ἡπειρον. παρασκευασάμενοι ὧν ἐς ναυμαχίην καὶ ἀποβάθρας καὶ τὰ ἄλλα, ὅσων ἔδεε, ἔπλεον ἐπὶ τῆς Μυκάλης. ἐπεὶ δὲ ἀγγχοῦ τε ἐγίνοντο τοῦ στρατοπέδου καὶ οὐδεὶς ἐφαίνετό σφι ἐπαναγόμενος, ἀλλ' ὄρων νέας ἀνεγκυσιμένας ἔσω τοῦ τείχεος, πολλὸν δὲ πεζὸν παρακεκριμένον παρὰ τὸν αἰγιαλόν, ἐνθαῦτα πρῶτον μὲν ἐν τῇ νηὶ παραπλέων, ἐγγρήμφας τῷ αἰγιαλῷ τὰ μάλιστα, Λευτυχίδης ὑπὸ κήρυκος προηγόρευε τοῖσι Ἴωσι λέγων· «Ἄνδρες Ἴωνες, ὅσοι ὑμέων τυγχάνουσι ἐπακούοντες, μάθετε, τὰ λέγω· πάντως γὰρ οὐδὲν συνήσουσι Πέρσαι, τῶν ἐγὼ ὑμῖν ἐντέλλομαι. ἐπεὰν συμμίσγωμεν, μεμνήσθαι τινα χρεὶ ἐλευθερίας μὲν πάντων πρῶτον, μετὰ δὲ τοῦ συνθήματος Ἑρῆς. καὶ τάδε ἴστω καὶ ὁ μὴ ἐπακούσας ὑμέων πρὸς τοῦ ἐπακούσαντος».

Λευτυχίδεω δὲ ταῦτα ὑποθεμένου δευτέρα δὴ τάδε ἐποίηεν 99 οἱ Ἕλληνας· προσσχόντες τὰς νέας ἀπέβησαν ἐς τὸν αἰγιαλόν. καὶ οὗτοι μὲν ἐτάσσοντο· οἱ δὲ Πέρσαι, ὡς εἶδον τοὺς Ἕλληνας παρασκευαζομένους ἐς μάχην καὶ τοῖσι Ἴωσι παραινέσαντας, τοῦτο μὲν ὑπονώσαντες τοὺς Σαμίους τὰ Ἑλλήνων φρονέειν ἀπαιρέονται τὰ ὄπλα· οἱ γὰρ ὧν Σάμιοι ἀπικομένων Ἀθηναίων αἰχμαλώτων ἐν τῇσι νηυσὶ τῶν βαρβάρων,

τοὺς ἔλαβον ἀνά τὴν Ἀττικὴν λελειμμένους οἱ Ξέρξεω, τοὺς λυσάμενοι πάντας ἀποπέμπουσι ἐποδιάσαντες ἐς Ἀθήνας· τῶν εἵνεκεν οὐκ ἤκιστα ὑποψίην εἶχον, πεντακοσίας κεφαλὰς τῶν Ξέρξεω πολεμίων λυσάμενοι. τοῦτο δὲ τὰς διόδους τὰς ἐς τὰς κορυφὰς τῆς Μυκάλῃς φερούσας προστάσσοις τοῖσι Μιλησίοις φυλάσσειν ὡς ἐπισταμένοιςι δῆθεν μάλιστα τὴν χώραν· ἐποίεον δὲ τούτου εἵνεκεν, ἵνα ἐκτὸς τοῦ στρατοπέδου ἔωσι. τοὺτους μὲν Ἴώνων, τοῖσι καὶ κατεδόκεον νεοχμὸν ἂν τι ποιέειν δυνάμιος ἐπιλαβομένοιςι, τρόποιςι τοῖούτοιςι προεφυλάσσοντο οἱ Πέρσαι, αὐτοὶ δὲ συνεφόρησαν τὰ γέρρα ἕρκος εἶναι σφίσι.

100 Ὡς δὲ ἄρα παρεσκευάστο τοῖσι Ἕλλησι, προσήισαν πρὸς τοὺς βαρβάρους. ἰούσι δὲ σφι φήμη τε ἐσέπτατο ἐς τὸ στρατόπεδον πᾶν καὶ κηρυκίῃον ἐφάνη ἐπὶ τῆς κυματωγῆς κείμενον· ἡ δὲ φήμη διτλήθη σφι ὧδε, ὡς οἱ Ἕλληνες τὴν Μαρδονίου στρατιὴν νικῶεν ἐν Βοιωτοῖσι μαχόμενοι. δῆλα δὲ πολλοῖσι τεκμηρίοιςι ἐστὶ τὰ θεῖα τῶν πρηγμάτων, εἰ καὶ τότε τῆς αὐτῆς ἡμέρης συμπύπτοντος τοῦ τε ἐν Πλαταιῆσι καὶ τοῦ ἐν Μυκάλῃ μέλλοντος ἔσεσθαι τρώματος φήμη τοῖσι Ἕλλησι τοῖσι ταύτῃ ἐσαπίκετο, ὥστε θαρσῆσαι τε τὴν στρατιὴν πολλῶ μᾶλλον καὶ ἐθέλειν προθυμότερον κινδυνεύειν.

101 Καὶ τότε ἕτερον συνέπεσε γενόμενον, Δήμητρος τεμένεα Ἐλευσινίης παρ' ἀμφοτέρας τὰς συμβολὰς εἶναι. καὶ γὰρ δὴ ἐν τῇ Πλαταιίδι παρ' αὐτὸ τὸ Δημήτριον ἐγίνετο, ὡς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ἡ μάχη, καὶ ἐν Μυκάλῃ ἔμελλε ὡσαύτως ἔσεσθαι. γεγονέναι δὲ νίκην τῶν μετὰ Πausανίειω Ἑλλήνων ὀρθῶς σφι ἡ φήμη συνέβαινε ἐλθοῦσα· τὸ μὲν γὰρ ἐν Πλαταιῆσι πρῶτῃ ἔτι τῆς ἡμέρης ἐγίνετο, τὸ δὲ ἐν Μυκάλῃ περὶ δείλην. ὅτι δὲ τῆς αὐτῆς ἡμέρης συνέβαινε γίνεσθαι μῆγός τε τοῦ αὐτοῦ, χρόνῳ οὐ πολλῶ σφι ὕστερον δῆλα ἀναμνηθάνουσι ἐγίνετο. ἦν δὲ ἄρρωδίῃ σφι, πρὶν τὴν φήμην

ἔσαπικέσθαι, οὔτι περι σφέων αὐτῶν οὔτω, ὡς τῶν Ἑλλήνων, μὴ περι Μαρδονίῳ πταίση ἢ Ἑλλάς. ὡς μέντοι ἡ κληδὼν αὐτῆ σφι ἐσέπτατο, μᾶλλον τι καὶ ταχύτερον τὴν πρόσσῶν ἐποιοῦντο. οἱ μὲν δὲ Ἑλληνας καὶ οἱ βάρβαροι ἔσπευδον ἐς τὴν μάχην, ὡς σφι καὶ αἱ νῆσοι καὶ ὁ Ἑλλήσποντος ἄεθλα προέκειτο.

α) Τοῖσι μὲν νυν Ἀθηναίοισι καὶ τοῖσι προσεχέσι τούτοις 102 τεταγμένοις μέχρι κοῦ τῶν ἡμισέων ἢ ὁδοῦ ἐγίνετο κατ' αἰγιαλὸν τε καὶ ἄπεδον χῶρον, τοῖσι δὲ Λακεδαιμονίοισι καὶ τοῖσι ἐπεξῆς τούτοις τεταγμένοις κατὰ τε χαράδρην καὶ οὖρεα. ἐν ᾧ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι περιήρισαν, οὗτοι οἱ ἐπὶ τῷ ἐτέρῳ κέραϊ καὶ δὴ ἐμάχοντο. ἕως μὲν νυν τοῖσι Πέρσῃσι ὄρθια ἦν τὰ γέρρα, ἡμύνοντό τε καὶ οὐδὲν ἔλασσον εἶχον τῇ μάχῃ· ἐπεῖτε δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν προσεχέων ὁ στρατός, ὅπως ἑωυτῶν γένηται τὸ ἔργον καὶ μὴ Λακεδαιμονίων, παρακελευσάμενοι ἔργου εἶχοντο προθυμότερον, ἐνθευτεν ἦδη ἕτεροιοῦτο τὸ πρῆγμα. διωσάμενοι γὰρ τὰ γέρρα οὗτοι φερόμενοι ἐσέπεσον ἄλλες ἐς τοὺς Πέρσας, οἱ δὲ δεξάμενοι καὶ χρόνον συχρὸν ἀμυνόμενοι τέλος ἔφευγον ἐς τὸ τεῖχος.

β) Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυώνιοι καὶ Τροιζήνιοι (οὗτοι γὰρ ἦσαν ἐπεξῆς τεταγμένοι) συνεπισπόμενοι συνεσέπιπτον ἐς τὸ τεῖχος. ὡς δὲ καὶ τὸ τεῖχος ἀραίρητο, οὗτ' ἔτι πρὸς ἀλλήν ἐτράποντο οἱ βάρβαροι, πρὸς φυγὴν τε ὀρμέατο οἱ ἄλλοι πλὴν Περσέων. οὗτοι δὲ κατ' ὀλίγους γινόμενοι ἐμάχοντο τοῖσι αἰεὶ ἐς τὸ τεῖχος ἐσπίπτουσι Ἑλλήνων. καὶ τῶν στρατηγῶν τῶν Περσικῶν δύο μὲν ἀποφεύγουσι, δύο δὲ τελευτῶσι· Ἀρταύνης μὲν καὶ Ἰθαμίτρης τοῦ ναυτικοῦ στρατηγέοντες ἀποφεύγουσι, Μαρδόντης δὲ καὶ ὁ τοῦ πεζοῦ στρατηγὸς Τιγράνης μαχόμενοι τελευτῶσι. ἔτι δὲ μαχομένων τῶν Περσέων ἀπίκοντο Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ μετ' αὐτῶν καὶ τὰ λοιπὰ συνδιεχειρίζον. ἔπεσον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν

Ἑλλήνων συχνοὶ ἐνθαῦτα, ἄλλοι τε καὶ Σικυωνίων ὁ στρατηγὸς Περίλεως.

103 Τῶν δὲ Σαμίων οἱ στρατευόμενοι ἔοντες τε ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῷ Μηδικῷ καὶ ἀπαραιρημένοι τὰ ὄπλα, ὡς εἶδον αὐτίκα κατ' ἀρχὰς γινομένην ἑτεραλκέα τὴν μάχην, ἔρδον, ὅσον ἐδυνάετο, προσωφελέειν ἐθέλοντες τοῖσι Ἑλλησι. Σαμίους δὲ ἰδόντες οἱ ἄλλοι Ἴωνες ἄρξαντας, οὕτω δὴ καὶ αὐτοὶ ἀποστάντες ἀπὸ Περσέων ἐπέθεντο τοῖσι βαρβάροισι.

104 Μιλησίοισι δὲ προσετέτακτο μὲν ἐκ τῶν Περσέων τὰς διόδους τηρέειν σωτηρίας εἵνεκὲν σφι, ὡς, ἦν ἄρα σφέας καταλαμβάνη, οἷά περ κατέλαβε, ἔχοντες ἡγεμόνας σώζονται ἐς τὰς κορυφὰς τῆς Μυκάλης. ἐτάχθησαν μὲν νυν ἐπὶ τοῦτο τὸ πρῆγμα οἱ Μιλήσιοι τούτου τε εἵνεκεν καὶ ἵνα μὴ παρεόντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ τι νεοχμὸν ποιέοιεν· οἱ δὲ πᾶν τὸ ἐναντίον τοῦ προσεταγμένου ἐποίησαν, ἄλλας τε κατηγεόμενοί σφι ὁδοὺς φεύγουσι, αἱ δὲ ἔφερον ἐς τοὺς πολεμίους, καὶ τέλος αὐτοὶ σφι ἐγίνοντο κτείνοντες πολεμιώτατοι. οὕτω δὴ τὸ δεῦτερον Ἴωνίη ἀπὸ Περσέων ἀπέστη.

105-106 Ἐν δὲ ταύτῃ τῇ μάχῃ Ἑλλήνων ἠρίστευσαν Ἀθηναῖοι καὶ Ἀθηναίων Ἑρμόλυκος ὁ Εὐθύνου, ἀνὴρ παγκράτιον ἐπασκῆσας. τοῦτον δὲ τὸν Ἑρμόλυκον κατέλαβε ὕστερον τούτων, πολέμου ἔοντος Ἀθηναίοισι τε καὶ Καρυστίοισι, ἐν Κύρνῳ τῆς Καρυστίας χώρας ἀποθανόντα ἐν μάχῃ κείσθαι ἐπὶ Γεραιστῷ. μετὰ δὲ Ἀθηναίους Κορίνθιοι καὶ Τροιζῆνιοι καὶ Σικυώνιοι ἠρίστευσαν. ἐπεῖτε δὲ κατεργάσαντο οἱ Ἕλληνες τοὺς πολλούς, τοὺς μὲν μαχομένους, τοὺς δὲ καὶ φεύγοντας, τῶν βαρβάρων, τὰς νέας ἐνέπηρσαν καὶ τὸ τεῖχος ἅπαν, τὴν ληΐην προεξαγαγόντες ἐς τὸν αἰγιαλόν, καὶ θησαυροὺς τινὰς χρημάτων εὗρον· ἐμπρήσαντες δὲ τὸ τεῖχος καὶ τὰς νέας ἀπέπλεον.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Βεγγίη Κολάρα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος Ἡροδότου.

Ὁ Ἡρόδοτος, υἱὸς τοῦ Λύξου καὶ τῆς Δρουῦς, ἐγεννήθη περὶ τὸ 484 π. Χ. ἐν τῇ Ἀλικαρνασσῶ τῆς Καρίας, Λωρική ἀποικία. Κατήγετο ἐξ ἐπιφανοῦς καὶ εὐπόρου οἰκογενείας.

Ὁ Ἡρόδοτος ἔτυχε λίαν ἐπιμεμηλεμένης παιδεύσεως. Ἐχων ὡς διδάσκαλον τὸν θεῖον αὐτοῦ ποιητὴν Πανύασιν ἐδιδάχθη τὸν Ὅμηρον καὶ ἐμελέτησε τὰ ἔργα τῶν πρώτων Ἑλλήνων ἱστοριογράφων, τῶν καλουμένων *λογογράφων*, οἵτινες συνέγραφον γεωγραφικὰς περιηγήσεις ἢ ἱστορίας πόλεων ἢ γενῶν κατὰ τοὺς μύθους καὶ τὰς παραδόσεις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, χωρὶς ὁμῶς νὰ φροντίζωσι νὰ χωρίζωσι τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τοῦ ψεύδους τῶν μύθων.

Ἐν τῇ Ἀλικαρνασσῶ τύραννος τότε ἦτο ὁ Λύγδαμις, ἔγγονος τῆς βασιλείσεως Ἀρτεμισίας, ἣτις ἔξεστράτευσε μετὰ τοῦ Ξέρξου κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ μετέσχε τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας. Κατὰ τοῦ τυράννου τούτου ἐγένετο στάσις, ἣς μετέσχε καὶ ὁ Ἡρόδοτος· ἀλλ' ἡ στάσις ἀπέτυχε καὶ ὁ Ἡρόδοτος ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν τότε ἀκμάζουσαν νῆσον Σάμον. Βραδύτερον — πάντως πρὸ τοῦ 454 — ἐπανελθὼν εἰς τὴν Ἀλικαρνασσὸν συνήργησε μὲν εἰς τὴν ἐκδίωξιν τοῦ τυράννου Λυγδάμιδος, ἀλλὰ ἐπέσυρεν—ἄγνωστον τίνι αἰτία— τὸ μῖσος τῶν ἑαυτοῦ συμπολιτῶν· διὰ τοῦτο ἠναγκάσθη νὰ καταλίπῃ διὰ παντὸς τὴν πατρίδα του.

Ποῦ μετὰ τὴν ἀποδημίαν αὐτοῦ ἀπῆλθεν ὁ Ἡρόδοτος δὲν γνωρίζομεν· εὐρίσκομεν ὁμῶς αὐτὸν τῷ 445 ἐν Ἀθήναις, ὅπου ἀνέγνω μέρος τῆς ἱστορίας του, δι' οὗ τοσοῦτον συνεχίνησε καὶ ἔτερεψε τοὺς Ἀθηναίους, ὥστε ἔδωσαν αὐτῷ δωρεὰν 10 ταλάντων. Ἐν Ἀθήναις συνεδέθη διὰ φιλίας μετὰ τοῦ Περικλέους καὶ ἄλλων σπουδαίων ἀνδρῶν.

Ὅτε δὲ τῷ 444 ἀφωκίσθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐν τῇ Κάτω Ἰταλία ἡ πόλις Θούριοι, μετέβη καὶ ὁ Ἡρόδοτος εἰς αὐτὴν καὶ

ἐγκατεστάθη ἐκεῖ καὶ ἐγένετο ἡ πόλις αὕτη δευτέρα πατρίς του, δι' ὃ καὶ Θούριος ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐκαλεῖτο.

Ὁ Ἡρόδοτος ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἱστοριῶν τῶν λογογράφων ἠσθάνθη τοσοῦτον ἐνθουσιασμόν, ὥστε ἀπεφάσισε καὶ αὐτὸς νὰ συγγράψῃ τὴν ἱστορίαν τῶν πολέμων, οὓς διεξήγαγον οἱ Ἕλληνες κατὰ τῶν Περσῶν. Θέλων δὲ νὰ γνωρίσῃ ἐξ ἰδίας αὐτοψίας τὰ πράγματα ἐπεχείρησε μακροτάτας περιηγήσεις εἰς διαφόρους μεμακροσμένας χώρας, ἅν καὶ ἡ συγκοινωνία τότε ἦτο ἀτελεστάτη, ἡ δὲ ἀσφάλεια διὰ τοὺς ταξειδεύοντας λίαν ἀμφίβολος· οὕτως ἐπεσκέφθη ὄχι μόνον τὰ πλησιαίτατα μέρη τῆ ἑαυτοῦ πατρίδι καὶ τὰ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατοικούμενα Δυτικὰ καὶ Βόρεια παράλια τῆς Μ. Ἀσίας, ἀλλὰ καὶ τὴν Αἴγυπτον μέχρις Ἐλεφαντίνης, τὴν Λιβύην μέχρι τῶν περιχώρων τῆς Κυρήνης, τὴν Φοινίκην, τὴν Βαβυλωνίαν, τὴν Περσίαν, τὰς ἐν τῷ Κιμμερίῳ Βοσπόρῳ Ἑλληνίδας πόλεις, τὴν πρόσοικον αὐταῖς Σκυθίαν, τὴν κυρίως Ἑλλάδα καὶ τὴν Κάτω Ἰταλίαν.

Ποῦ καὶ πότε ἀπέθανεν ὁ Ἡρόδοτος εἶναι ἄγνωστον· κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπέθανε τῷ 424 ἐν Θουρίοις.

2. Τὸ ἱστορικὸν ἔργον τοῦ Ἡροδότου.

Τὸ ἱστορικὸν ἔργον τοῦ Ἡροδότου, ὃπερ προσεπόρισεν αὐτῷ τὸν τιμητικὸν τίτλον τοῦ πατρὸς τῆς ἱστορίας, καλεῖται ὑπὸ τοῦ ἰδίου *ἱστορίας ἀπόδειξις* (=ἀπόδειξις, διήγησις), διηρέθη δὲ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων εἰς ἑννέα βιβλία, ὧν ἕκαστον ὀνομάζεται ἀπὸ μιᾶς Μούσης. Ἐν αὐτῷ περιέχεται πλοῦτος γνώσεων ἱστορικῶν, γεωγραφικῶν, φυσικῶν, ἀρχαιολογικῶν κλπ., ἀλλ' ἡ κυρία ἰδέα, περὶ τὴν ὁποίαν πλέκονται πᾶσαι αἱ ἄλλαι γνώσεις, εἶναι οἱ ἐπὶ Δαρείου καὶ Ξέρξου πόλεμοι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν.

Ὁ Ἡρόδοτος, ἅν καὶ Δωριεὺς, ἔγραψε τὸ ἔργον του ἐν Ἰωνικῇ διαλέκτῳ καὶ ὄχι, ὡς ἠδύνατό τις νὰ προσδοκῆσθαι, ἐν Δωρικῇ· πρὸς τοῦτο ἦτο ἠναγκασμένος ἕνεκα τῶν πρὸ αὐτοῦ λογογράφων, οἵτινες, πάντες σχεδὸν Ἴωνες, εἶχον μεταχειρισθῆ τὴν Ἰωνικὴν διάλεκτον ὡς γλῶσσαν τῶν συγγραφεῶν των.

3. Σύνοψις τῶν κυριωτάτων διαφορῶν
τῆς Ἑροδοτείου διαλέκτου ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς.

A'. Φωνήεντα.

Ἀνταλλαγή φωνηέντων.

α') Παρ' Ἑροδότῳ ὑπάρχει η ἀντὶ \bar{a} καὶ $\bar{\alpha}$ καὶ ἀντιστρόφως: σοφίη, θεήσομαι, ἡήρ, πρήσσω, Θρηῆξ, τριηκόσιοι, πέρην, νηός, νηῦς, νηυσί. — πρῶρη, ἀληθείη. — λάξομαι (τοῦ ῥήμ. λαγχάνω), χρᾶσθαι, λάμφομαι, ἐλάμφθην (τοῦ ῥ. λαμβάνω). — α ἀντὶ ο ὑπάρχει ἐν τοῖς ἀρρωδία, ἀρρωδέω.

β') ε ἀντὶ α καὶ ει καὶ ἀντιστρόφως: τέσσερες. — κρέσσω, μέζων, ἔργω, ἐδέχθην, δεδέχθαι (τοῦ ῥ. δείκνυμι), ἔωθα, (εἰς τὰ θηλυκὰ τῶν εἰς υς ἐπιθέτων) θήλεα, ταχέα. — τράπω, τάμνω. — κεινός, ξεῖνος, στεινός, εἰρωτάω, εἴνεκεν, εἰρύω, εἰρέσθαι.

γ') ω ἀντὶ αυ, ου, ευ, οη: τρωμα, θωμα, θωμάζω. — ὦν, γῶν (=οῦν, γοῦν). — πλώσομαι, πλώσας. — ὀγδώκοντα, ἔδωσα, βωθέω, ἐνένωντο (ὑπερσυντλ. τοῦ ῥ. νοέω). — ωυ ἀντὶ αυ: ἐμευτοῦ, σεωυτοῦ, ἔωυτοῦ.

δ') ου ἀντὶ ο: μοῦνος (=μόνος), νοῦσος, οὔρος (=ὄρος), οὔνομα, οὔνομάζω.

Συναίρεσις.

Ἡ συναίρεσις παραλείπεται συχνάκις παρ' Ἑροδότῳ ἔν τε τῇ κλίσει καὶ ἐν τῇ ῥίζῃ: πλόος, χρύσεος, βασιλεί, βασιλέες, ῥίγεϊ, γένεος, ἀληθέα, Θεμιστοκλέης. — μενέομεν, ἀποβαλέεις, φαίνεαι, πείθεο, φανέωσι, ποιέω, ποιέεις, ποίεε. — ἔαρ, διστός, δηιώ, ῥηίδιος, βασιληίη, ἀνθρωπήιος, οἰκηίη, ἀνδρήςιος, ἀεθλος κτλ.

Χασμωδία, ἔκθλιψις, κρᾶσις.

Ἡ χασμωδία εἶναι συνηθεστάτη· ὅθεν ἔλλειπει

α') τὸ εὐφωνικὸν ν.

β') τὸ σ ἐν τοῖς ἄχει, μέχει, οὔτω.

Ἡ δὲ ἔκθλιψις καὶ ἡ κραῖσις εἶναι σπανία· ἰδιάζουσα παρὰ τοῖς Ἰωσιν εἶναι ἡ κραῖσις τοῦ ο·α εἰς ω: *ὠνήρ, ὠτύς, τωυτό.*

Β'. Ἀνταλλαγὴ συμφώνων.

α') Ἀντὶ π ὑπάρχει κ εἰς ὅλα τὰ ἀντωνυμικὰ ἐπίθετα καὶ ἐπιρρ. τὰ σχηματιζόμενα ἐκ θέματος πο:

κοῖος, δοκοῖος, κόσοι, κότερος, κῆ, κότε, κοῦ, ὄκωσ κτλ.
—ἀλλὰ *δοποδαπός.*

β') ἀντὶ χ ὑπάρχει κ: *δέκομαι, οὐκί.*

γ') ἀντὶ θ » τ ἐν τῷ αὔτις.

δ') Μετάθεσις τοῦ δασέος γίνεται ἐν τοῖς:
ἐνθεῦτεν (=ἐντεῦθεν), *ἐνθαῦτια* (=ἐνταῦθα), *κιθῶν* (=χιτών).

ε') Τὰ ψιλὰ πρὸ δασυνομένου φωνήεντος δὲν τρέπονται εἰς δασέα οὔτε ἐν τῷ μέσῳ οὔτε ἐν τέλει λέξεως: *ἐπεξῆς, αὐτημερόν, ἀπικνέομαι, ἀπῆκε, μετήμι, ἀποδος.*—*ἀπ'οῦ, μετ'οῦ, οὐκ ἕτερος.*

Ὁ Δυϊκὸς ἀριθμὸς ἐλλείπει ἐν τε τοῖς ὀνόμασι καὶ ἐν τοῖς ῥήμασι.

Γ'. Κλίσεις.

Πρῶτη κλίσις.

α') Ἡ ἐνικὴ γενκ. τῶν εἰς—ης λήγει εἰς—εω, τῶν εἰς—ης εἰς—εω: Πέροσης, γενκ. *Πέροσεω, Ξέρξης—Ξέρξεω, πολίτης—πολιτήεω.* — βορέης, γενκ. *βορέω, Ἐρμέης—Ἐρμέω.*

β') ἡ ἐνκ. αἰτκ. πολλῶν κυρίων ὀνομάτων εἰς—ης λήγει ἄλλοτε μὲν εἰς—ην: *Ξέρξην, Δεωνίδαην,* ἄλλοτε δὲ εἰς—εα: *Ξέρξεα, Δεωνίδαεα.*

γ') ἡ γενκ. πληθ. τῶν πρωτοκλίτων οὐσιαστικῶν τε καὶ ἐπιθέτων λήγει εἰς—εων: *γνωμέων, πολιητέων—λοιπέων, πολλέων—αυτέων—εουσέων.*

Ἐξαιρέσεις: Ἐξαιροῦνται τὰ θηλυκὰ τῶν βαρυτόνων ἐπιθέτων, μετοχῶν, ἀντωνυμιῶν τῶν ληγουσῶν εἰς *ος, η, ον,* ὃν ἡ γενκ. πληθ. εἶναι ὁμοία τῇ τῶν ἀρσενικῶν: *ἄλλων, φίλων, ἐκείνων, ἀλικομένων, τούτων.*

δ') ἡ δοτκ. πληθ. λήγει εἰς—ησι (ῆσι): *γνώμησι, τιμῆσι, λοιπῆσι, αὐτῆσι.*

Δευτέρα κλίσις.

Ἡ δοτικ. πληθ. εἰς — οἰσι (οῖσι) : λόγοισι, θεοῖσι.

ΣΗΜ. Κατὰ τὴν δευτέραν Ἀττικὴν κλίσιν ὀλίγα ὀνόματα κλίνονται :
 α') τὰ κύρια ὀνόματα τὰ καταλήγοντα εἰς — λεως : Μενέλεως, Χαρίλεως,
 Ἀρκεσίλεως, Θρασύλεως, β') τὰ Μίνως, Ἄθως, Ἀμφιάρεως. Ἐντὶ δὲ
 τῶν λεώς, νεώς, κάλως, λαγώς μεταχειρίζεται ὁ Ἡρ. τοὺς Ἰωνικοὺς τύπους :
 λῆός, νῆός, κάλος, λαγός· καὶ ἂντι τῶν ἐπιθέτων πλέως, ἴλεως, ἀξιόχρεως
 τοὺς Ἰωνικοὺς τύπους πλέος, η, ον — ἴλεος, ον — ἀξιόχρεος, ον.

Τρίτη κλίσις.

α') Τὰ κύρια ὀνόματα εἰς — κλέης κλίνονται οὕτω :

Θεμιστοκλέης, — κλέος, κλέι, — κλέα, — κλεες.

β') Τὰ εἰς — ις λήγοντα ὀνόματα κλίνονται οὕτω :

πόλις, πόλιος, πόλι, πόλιν

πόλιες, πολίων, πόλισι, πόλις ἢ πόλιας.

γ') Τὰ οὐσιαστικά εἰς — εὺς κλίνονται οὕτω : βασιλεύς, βασι-
 λέος, βασιλέι, βασιλέα, βασιλεῦ — έες, — έων, — εὔσι, — έας.

δ') Τὸ κέρας κλίνεται οὕτω : κέρας, κέρεος, κέρεϊ, κέρεα,
 κερέων.

ε') Τὸ νηῦς (=ἄττ. ναῦς) κλίνεται οὕτω : νηῦς, νεός, νηί,
 νέα — νέες, νεῶν, νησί, νέας

Ἐπίθετα, Παραθετικά, Ἀριθμητικά.

α') Ἐντὶ τοῦ πολλὺς εὔρηται πολλάκις πολλός· τὸ δὲ οὐδέτε-
 ρον εἶναι πολλὸν καὶ πολύ.

β') Ἐπίθετα εἰς — εος καὶ — ηιος (=ἄττ. εἰος) διατηροῦσιν ἐν
 τοῖς παραθετικοῖς τὸ ο καὶ προηγουμένης βραχείας συλλαβῆς :
 ἐπιτηδεότερος, — ότατος (διότι = ἄττ. ἐπιτηδειότατος), ἀνδρηό-
 τερος, οἰκηιότερος (διότι τὸ ηι θεωρητέον ὡς δίφθογγος).

γ') Τοῦ ταχὺς συγκρ. ταχύτερος καὶ θάσσων ὑπερθ. τάχιστος.

δ') Τὸ πολλός ἐν τῇ ὀνομ. τοῦ συγκριτ. ἔχει πλέων, πλέον
 καὶ πλεῦν, ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις πτώσεσι τὸ μὲν : πλέονι, πλέονα
 (πλέω), πλεόνων, πλέοσι, τὸ δὲ : πλεῦνος, πλεῦνα, πλεῦνες,
 πλεύνων. πλεῦνας.

ε') Τὸ ἀριθμ. *δύο* ἄλλοτε μὲν εἶναι ἄκλιτον, ἄλλοτε δὲ κλίνε-
ται: *δύο, δυῶν, δυοῖσι, δύο*.

Ἐντὶ τοῦ δώδεκα λέγει ὁ Ἡρ. *δυνώδεκα*, ἀντὶ τοῦ τέσσαρες,
τέσσερες, ὡσαύτως *τεσσερεσκαίδεκα*.

Ἐπιφωνηματικά.

α') Ἐντὶ τῆς γενκ. ἐμοῦ, σοῦ ἀπαντῶσιν οἱ τύποι *ἐμέο* ἢ *ἐμεῦ*,
σέο ἢ *σεῦ*.

Ἡ δοκ. τῆς προσωπικῆς ἀντων. τοῦ β' προσ. ἀπαντᾷ *σοὶ* ὀρθο-
τονουμένη καὶ *τοὶ* ἐγκλιτικῇ. Ἡ αἰτ. τοῦ γ' προσ. ἀπαντᾷ *μιν*
(ἐγκλιτικῇ) ἀντὶ αὐτόν, αὐτήν καὶ ἑαυτόν, ἑαυτήν, ἢ δὲ δοκ. πληθ.
σφίσι ἀντὶ ἑαυτοῖς, ἑαυταῖς, καὶ *σφι* (ἐγκλιτ.) ἀντὶ αὐτοῖς, αὐταῖς.
Ἐκτὸς τούτου ὁ Ἡρ. ἔχει καὶ οὐδ. πληθ. *σφεα* = αὐτά.

β') Ἡ *ὄδε* ἐν τῇ δοκ. πληθ. ἔχει *τοισίδε* καὶ *τησίδε*.

γ') Τῶν ἀναφορικῶν ἀντων. σχηματίζονται, πλὴν τῶν ὀνομα-
σικῶν ὄ, ἦ, οἷ, αἷ, ἐν πάσαις ταῖς πτώσεσι τύποι ἀπὸ τ ἀρχόμενοι:
τοῦ, τῆς, τῶν, τά.

Μετὰ τὰς προθέσεις ὅμως ἐκθλιβομένης κεῖνται οἱ ἀπὸ φωνήεν-
τος ἀρχόμενοι τύποι: *ἀντ' ὧν, ἀπ' οὔ, μετ' ἧς* κτλ.

Ὡσαύτως ἐν χρονικαῖς ἐκφράσεσιν οὐδέποτε ἀπαντῶσιν οἱ ἀπὸ
τ ἀρχόμενοι τύποι: *ἐν ᾧ, ἐξ οὔ, ἐς ὄ, ἕως οὔ*.

δ') Ἡ *ὄστις* σχηματίζει τοὺς ἐξῆς τύπους, ἐν τῇ γενκ. τοῦ ἐνι-
κοῦ *ὄτευ*, ἐν τῇ δοκ. *ὄτεω*: ἐν τῇ πληθυντ. γενκ. *ὄτεων*, δοκ.
ὄτεοισι: οὐδ. πληθ. *ἄσσα*.

ε') *τίς*, γενκ. *τεῦ*, δοκ. *τέω* καὶ *τίνι*: πληθ. *τέων*, δοκ. *τέοισι*:
τοὺς αὐτοὺς τύπους (ἀλλ' ἐγκλιτικούς) ἔχει καὶ ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία.

Δ') Ἐπιφώνημα.

Αὔξεις.

α') Τὰ θαμιστικά εἰς — *σκον* καὶ — *σκόμην* δὲν λαμβάνουσιν
αὔξησιν οὔτε συλλαβικὴν οὔτε χρονικὴν: *ἄγεσκον, ποιέεσκον*,
ὀδυνρέσκετο: καὶ ἐν τῷ ὑπερσυντλ. ἑλλείπει πολλάκις ἡ συλλαβικὴ
αὔξησις: *δέδοκτο, καταλέλειπτο*.

Τὰ ῥήμ. **βούλομαι, δύναμαι** καὶ **μέλλω** ἔχουσιν **ε**.

β') Ἡ χρονικὴ αὔξησις παρὰ τισι ῥήμασιν ἐλλείπει πάντοτε, ὡς **ἀγινέω, ἀμείδομαι** κ. ἄλ., ἰδίως παρὰ πᾶσι τοῖς ἀπὸ **αι, αυ, ει, ευ** καὶ **οι** ἀρχομένοις ῥήμασι.

γ') Ὁ παρατατικὸς τοῦ **ὄρέω** (= ὄραω) ἀπαντᾷ **ὠρων**.

Καταλήξεις.

α') Μένουσιν ἀσυναίρετοι αἱ καταλήξεις **-αο, -εαι, -εο** (ἢ τελευταία συναίρεται μόνον εἰς **ευ**): **ἐργάσαο, οἴχσαι, ἐγένεο**. Ὡσαύτως ἡ **-εω** ἐν τῇ ὑποτακτικῇ τοῦ παθ. ἀορίστου (**αἰρεθέω, αἰρεθέωμεν**) καὶ τοῦ ἀορ. β' ἐνεργητ. (**θέω, θέωμεν** κτλ.) ὁμοίως ἡ **-εω** καὶ **-εομεν** ἐν τῷ μέλλοντι τῶν ὑγρολήκτων ῥημάτων (**σημανέω, σημανέομεν**).

β') Ὁ ἐνεργητ. ὑπερσυντ. ἔχει τὰς καταλήξεις **εα, εας, εε, εατε**: **ἐώθεα, ἐώθεας, ἐώθεε, ἐωθέατε**.

γ') Ἐντὶ τῶν καταλήξεων **-νται** καὶ **-ντο** ἀπαντῶσιν **-αται** καὶ **-ατο** 1) ἐν τῷ παθ. παρακμ. καὶ ὑπερσυντ. (**ἀπίκατο**—ἀφιγμένοι ἦσαν, **ἐτετάχατο, τετύφαται, ἐσκευάδαται, δεδέχεται**). 2) ἐν τῇ ὀριστικῇ τοῦ παθ. ἐνεστῶτος καὶ παρακτ. τῶν εἰς **-μι** ῥημάτων (**τιθέαται, ἰστέαται, δυνέαται, ἐδεικνύατο, ἐκέατο**). 3) ἐν τῇ ἐνδοτικῇ (**γενοίατο, ἀγοίατο, τισαίατο**).

Συνηρημένα.

α') Τὰ εἰς **-εω** μένουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀσυναίρετα: **καλέω, καλέεις, καλέης, καλέοιμι, κάλεε, καλέειν** κτλ. Ἄλλα καὶ **δεῖ, δεῖν**, παρακτ. ὅμως **ἔδεε**.

Πολλάκις τὸ **-εο** συναίρεται εἰς **ευ**: **ποιεῦσι, ποιεύμενος, ἐποιεῦντο**.

Ἡ καταλήξις τῆς προστακτικῆς **-εσο** βραχύνεται εἰς **εο**: **ἠγέο, λυπέο, ποιέο** καὶ ἡ **-εσαι** εἰς **εαι**: **φοβέαι**.

β') Τὰ εἰς **-αω** συναίρουσιν ὡς ἐν τῇ Ἀτικῇ διαλέκτῳ εἰς τινα ὅμως ῥήματα εἰς **-αω** τὸ **α** πρὸ ἐπομένου **ο** ἐξασθενοῦται εἰς **ε**: **ὄρέω, φοιτέω, εἰρωτέω, ὄρέομεν, ὠρεον** κτλ. Εἰς τὸ **χράομαι** τὸ **-αω** πανταχοῦ γίνεται **-εω** (**χρᾶονται, χρᾶόμενος**),

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[VI]

Α'. Ἀτυχῆς ἐκστρατεία τοῦ Μαρδονίου
κατὰ τῆς Ἑλλάδος (492).

(Κεφ. 43 - 45)

Κεφ. 43.

Καταλελυμένων, δηλ. τῆς στρατηγίας· καταλύω τῆς στρατηγίας=παύω τῆς στρατηγίας — ἐκ=ὑπό. — βασιλέως=ἄττ. βασιλέως. — Γωθρῦεω=ἄττ. Γωθρῦου ὀνομαστ. Γωθρῦης=ἄττ. Γωθρῦας. — πολλόν=ἄττ. πολύν. — κάρτα=ἄττ. μάλα· συναπτόν τῷ πολλόν. — ἅμα ἄγομαι=ἄγω μετ' ἑμαυτοῦ. — ναυτικὸς (στρατὸς)=στρατὸς προωρισμένος διὰ τὰ πλοῖα. — ἡλικίην=ἄττ. ἡλικίαν· αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — ἔων=ἄττ. ὄν. — γεγάμηκα=ἔχω νυμφευθῆ. — Ἀριοζώστην=ἄττ. Ἀριοζώστραν. — ἐπείτε=ἄττ. ἐπεὶ. — γίγνομαι ἐν Κιλικίῃ (-α)=φθάνω εἰς Κιλικίαν. — νεὸς=ἄττ. νεῶς. — νομίζομαι=ἀποπλέω· τοῦ β. τούτου γίνεται χρῆσις καὶ ἐν τῇ κατὰ γῆν πορείᾳ καὶ ἐν τῇ κατὰ θάλασσαν. — ἅμα τῆσι ἄλλοις νησι=ἄττ. σὺν ταῖς ἄλλαις ναοῖ — στρατιῆν=ἄττ.; — παραπλέω=πλέω παρὰ τὴν παραλίαν. — ἀπίκειο=ἄττ. ἀφίκειο. — ἐνθαῦτα=ἄττ. ἐνταῦθα. — καταπαύσας, δηλ. τῆς ἀρχῆς. — κατίστη=ἄττ. καθίστη· καθίστημι=ἰδρύω. — τὰς πόλεις=ἄττ. τὰς πόλεις. — ἐπείγομαι=σπεύδω. — χρῆμα=πλήθος· χρῆμα πολλόν (=ἄττ. πολὺ) νεῶν=νῆες πολλαί. — ἐπορεύοντο δέ, ὁ δὲ=καὶ μάλιστα.

Ἄμα δὲ τῷ ἔαρι, τοῦ ἔτους 492. — τῶν ἄλλων καταλελυμένων στρατῶν, ἐννοοῦνται πάντες οἱ κατὰ τὰς παραθαλασσίας στρατηγίας Πέρσαι στρατηγοί, ὧν ἡ ἐνέργεια κατὰ τὴν Ἰωνικὴν ἐπανάστασιν ἐθεωρήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως παρὰ τὸ προσήκον βραδεῖα.

Μεταξὺ τῶν παυθέντων στρατηγῶν ἦτο καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως Ἀρταφέρνης. — ἐν **Κιλικίῃ**, ἐνταῦθα ἀνέμενον τὰ πλοῖα, δι' ἃ ἦτο προωρισμένοι οἱ **ναυτικοὶ στρατοί**, ὃν μεθ' ἑαυτοῦ ἐκ τῆς Περσίδος ἦγεν ὁ Μαρδόνιος. — **τοὺς τυράννους**, εἰς οὓς ὁ Ἀρταφέρνης εἶχεν ἐπιτρέψει τὴν διοίκησιν τῶν πόλεων. — **ἐπὶ τε Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας**, ἵνα ἐκδικηθῶσιν αὐτάς, διότι ἔλαβον μέρος εἰς τὴν Ἰωνικὴν ἐπανάστασιν καὶ εἰς τὴν πυρπόλησιν τῶν Σάρδεων.

Κεφ. 44.

᾽Ων = ἄττ. οὖν. — **σφι** = ἄττ. σφίσι = αὐτοῖς. — **πρόσχημα** = πρόφασις. — **σιόλος** = ἐκστρατεία. — **ἀτὰρ** = δέ, ὅμως. — **ἐν νόῳ** (= ἄττ. νῶ) **ἔχω** = ἔχω κατὰ νοῦν. — **ῥοας ἂν πλείστας δύναιντο τῶν Ἑλλ. πολιῶν** (= ἄττ. πόλεων) = ὅσον περισσοτέρας πόλεις ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἠδύναντο. — **καταστρέφεσθαι**, ἐκ τοῦ ἐν νόῳ ἔχοντες **καταστρέφομαι** = καθυποτάσσω. — **τοῦτο μὲν... τοῦτο δέ** = ἀφ' ἑνὸς μὲν... ἀφ' ἑτέρου δέ. — **δή**, δηλοῖ τὴν συνέπειαν τοῦ ἐν νόῳ ἔχοντες κτλ. = κατὰ ταῦτα. — **ἤησι νηυσὶ** = ἄττ. ; — **ἀνταϊραμένους** (= ἄττ. ἀνταραμένους), δηλ. αὐτοῖς (τοῖς Πέρσαις). — **χειρὰς ἀνταίρωμαί τινι** = ἐγείρω χειρὰς ἐναντίον τινός, ἀντίσταμαι κατὰ τινος. — **πρὸς τοῖσι** (= ἄττ. τοῖς) **ὑπάρχουσι**, δηλ. δούλοις. — **δούλους**, κατγρμ. = ὡς δούλους. — **προσκιῶμαι** = προσέτι ἀποκτῶ. — **ἐντός** = ἐντεῦθεν, δηλ. ἀνατολικῶς τῆς Μακεδονίας (ἐὰν παρατηρῆ τις ἀπὸ τῆς Περσίδος). — **ἔθνεα** = ἄττ. ἔθνη. — **σφι**, ποιητικὸν αἷτιον τοῦ ἦν... **γεγονότα**, ὅπερ = ἐγεγόνει· τὸ δὲ **ὑποχείριος γίγνομαι** = ὑποτάσσομαι, ὑποδουλοῦμαι. — **διαβάλλω** = διαπλέω· μετὰ τούτου συναπτέον τὸ **πέρην** = ἄττ. **πέραν** = εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος. — **περιέβαλλον**, παρατατκ. ἀποπειρατικός. — **περιβάλλω** = **περιπλέω**. — **βορέης** = ἄττ. βορέας, βορρᾶς. — **ἄπορος** = ἀκαταμάχητος. — **τροχέως περιέσπε**, δηλ. αὐτοὺς (τοὺς Πέρσαις). — **τροχέως** = ἄττ. **τραχέως**· **τραχέως περιέπω τινά** = κακοποιῶ, βλάπτω τινά. — **πλήθει** = ἄττ. **πλήθει** = ὡς πρὸς τὸ πλῆθος. — **κατὰ τριακοσίας** = ἄττ. εἰς ἢ περὶ τριακοσίας. — **ὑπὲρ δὲ δύο μ. ἀνθρώπων**, δηλ. τοὺς διαφθαζέντας. — **ὥστε... εὐοσης** = ἄττ. **ἄτε... οὔσης**. — **θηριώδης** = πλήρης ἀγρίων θηρίων (= ἀρπακτικῶν ἰχθύων). — **ἡ πέτρα** = ὁ βράχος, ἐν ᾧ ὁ πέτρος = ὁ λίθος. — **ἀρασσόμενοι**, δηλ. διεφθείροντο. — **ἀράσσω** = κτυπῶ,

κατασυντρίβω ἀράσσομαι πρὸς τὰς π. = καταρρίπτομαι ἐπάνω εἰς... — οἱ δὲ = ἄλλοι πάλιν. — νέειν = ἄττ. νεῖν νέω = κολυμβῶ. — ἠπιστέατο = ἄττ. ἠπίσταντο. — κατὰ τοῦτο = διὰ τοῦτο, διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν. — ῥίγει = ἄττ. ;

Αὐται, δηλ. ἡ Ἐρέτρια καὶ αἱ Ἀθηναίαι. — ἦν ὑποχείρια γ., τὰ ἔθνη ταῦτα εἶχεν ὑποτάξει πρὸ 18 ἐτῶν ὁ Μεγάβαζος μετὰ τὴν κατὰ τῶν Σκυθῶν στρατείαν τοῦ Δαρείου.

Κεφ. 45.

Οὕτω πρήσσω (= ἄττ. πράττω) = τοιαύτην τύχην ἔχω. — Θρήικες = ἄττ. Θραῖκες. — ἐπιχειρῶ τινι = προσβάλλω τινά, ἐπιτίθεμαι κατὰ τινος. — σφεων = ἄττ. σφῶν. — τρωματίζω = ἄττ. τραυματίζω. — οὐ μὲν (= ἄττ. μὴν) οὐδὲ = ἀλλ' ὅμως οὐδέ. — δουλοσύνη = ἄττ. δουλεία. — πρὸς, μετὰ γενκ. = ἐκ μέρους. — δὴ = ὡς γνωστόν. — ἀπανίσταμαι = ἀπομακρύνομαι. — χωρέων = ἄττ. χωρῶν. — πρὶν ἢ = ἄττ. πρὶν. — σφεας = ἄττ. σφᾶς. — ἄτε τῷ πεζῷ κτλ. = ἄτε μεγάλως προσπταίσας τῷ τε πεζῷ πρὸς τοὺς Βρ. καὶ τῷ ναυτικῷ περὶ Ἀθῶν = ἐπειδὴ μεγάλως ἠτύχησε καὶ ὡς πρὸς τὸν πεζὸν στρατὸν ἀπέναντι τῶν Βρύγων καὶ ὡς πρὸς τὸ ναυτικὸν περὶ τὸν Ἀθῶν. Ἡ ἔννοια: ἐπειδὴ καὶ ὁ πεζὸς στρατὸς πολὺ ἐβλάβη ὑπὸ τῶν Βρύγων καὶ τὸ ναυτικὸν περὶ τὸν Ἀθῶν. — νυν = τοίνυν. — ὁ σιόλος = ὁ στρατός. — αἰσχροῶς = ἀδόξως. — ἀπαλλάχθη = ἄττ. ἀπηλλάγη· ἀπαλλάσσομαι = ἀπέρχομαι.

Β'. Δευτέρω ἐκστρατεία τῶν Περσῶν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὸν Δάτιν καὶ Ἀρταφέρνην. — Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη (490).

(Κεφ. 94-97, 100-117, 119-120)

Κεφ. 94.

Ἀθηναίοισι (= ἄττ. Ἀθηναίοις), ποιητκ. αἴτιον τοῦ συνῆπτο — ὁ Πέρσης = ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν. — τὸ ἑωυτοῦ = ἄττ. τὸ ἑαυτοῦ· τὸ ἑμαντοῦ ποιῶ = ἐκτελῶ τὸ σχέδιόν μου. —

ὥστε μετὰ μετχ. = ; (πρὸλ. κεφ. 44 «ὥστε εὐσῆσης»). — **μιν** (= ἄττ. **αὐτόν**), συναπτέον τῷ ὥστε **ἀναμιμνήσκοντος**. — **αλει** = ἄττ. **ἀέι**. — **προσκατημένων** (= ἄττ. **προσκαθημένων**), δηλ. τῷ **Πέρσῃ** προσκάθημαι τῷ **Πέρσῃ** = μένω, ζῶ πλησίον τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν. — **τῆς προφάσιος** = ἄττ. **τῆς προφάσεως**. — **ἔχομαι τῆς προφάσεως** = ἐπωφελοῦμαι ἐκ τῆς. . . — **τῆς Ἑλλάδος** = **τῶν Ἑλλήνων** ἐξαρτ. ἐκ τοῦ **τοὺς μὴ δόντας**. — **γῆν καὶ ὕδωρ**, ὡς σημεῖα ὑποταγῆς. — **φλαύρωσ** (= ἄττ. **φαύλωσ**) **πράττω τινὶ** = ἀτυχῶ εἰς τι. — **στόλος** = ἐκστρατεία. — **παρालύω** = παύω. — **ἀποδέξας** = ἄττ. **ἀποδείξας**· **ἀποδείκνυμι** = διορίζω. — **ἀδελφιδούς** = ἀνεψιός. — **ἐντελάμενος δὲ κτλ.**, ἢ σύνταξις: **ἀπέπεμπε δὲ (αὐτοὺς) ἐντελάμενος (αὐτοῖς) Ἄθ. καὶ Ἐρ.** ἐξανδραποδίσαντας ἀγαγεῖν τὰ ἀνδράποδα. — **Ἄθῆνας καὶ Ἐρέτριαν** = **Ἀθηναίους καὶ Ἐρετριεὺς**. — **ἄγω τινὶ ἐς ὄψιν** = φέρω ἐνώπιόν τινος.

Ἀθηναῖοι πόλ. . . , ὁ Δαρεῖος μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐκστρατείας τοῦ Μαρδονίου ἀπέστειλε κήρυκας εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἵνα ἀπαιτήσῃ **γῆν καὶ ὕδωρ**. Πλείστα πόλεις τῆς Ἑλλάδος καὶ πᾶσαι σχεδὸν αἱ νῆσοι, ἐν αἷς καὶ ἡ Αἴγινα, ἔδωκαν ταῦτα πλὴν τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Σπάρτης, αἵτινες καὶ ἐφόνευσαν τοὺς κήρυκας. Τοὺς Αἰγινήτας ὡς προσχωρήσαντας εἰς τοὺς Πέρσας κατήγγειλαν οἱ ἐχθροὶ τῶν Ἀθηναίων εἰς τοὺς Σπαρτιάτας, ὧν ὁ βασιλεὺς Κλεομένης ἐπιθυμῶν νὰ τιμωρήσῃ τοὺς Αἰγινήτας ἐπὶ τῇ ἀποστασίᾳ ἀναγκάζει αὐτοὺς νὰ παραδώσωσιν εἰς τοὺς Ἀθην. δέκα ἄνδρας ἐκ τῶν ἐπιφανῶν ὡς ὁμήρουσ· βραδύτερον οἱ Αἰγιν. ἀπήτησαν τὴν ἀπόδοσιν τῶν ὁμήρων καὶ ἐπειδὴ οἱ Ἀθην. ἠρνήθησαν ἐξερράγη μεταξὺ τῶν δύο ἀντιζήλων πόλεμος μακρὸς (491 π. Χ.). — **μεμνήσθαι μιν**, ὅτε ἀνηγγέλθη τῷ Δαρείῳ ἡ πυρπόλησις τῶν Σάρδεων, διέταξεν οὗτος ἕνα τῶν ὑπηρετῶν του νὰ λέγῃ εἰς αὐτὸν τρίς, ὅσάκις κάθηται εἰς τὴν τράπεζαν «**δέεσποτα, μέμνεο τῶν Ἀθηναίων**». — **Πεισιστρατιδέων**, δηλ. τοῦ Ἰππίου καὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ, αἵτινες μετὰ τὴν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐξορίαν τῶν (510) εἶχαν καταφύγει εἰς τὸν μέγαν βασιλέα. — **Ἐρέτριαν**, διατι ὁ Δαρεῖος ἀποστέλλει κατὰ τῆς **Ἐρετριεὺς** καὶ τῶν **Ἀθηνῶν** τοὺς στρατηγούς;

Κεφ. 95.

Ἀποδεχθέντες = ἄττ. ἀποδειχθέντες. — **ἐνιαυθα** = τότε. — **στρατοπεδευομένοισι**, δηλ. αὐτοῖσι. — **ἐκάστοισι** = ἄττ. ἐκάστοις, δηλ. τῶν δασμοφόρων· **δασμοφόροι** = οἱ φόρου ὑποτελεῖς. — **νέες** = ἄττ.; — **τὰς** = ἄττ. ἄς. — **προεῖπε** = ἐκέλευσεν. — **ἐσβαλόμενοι** = εἰσθέμενοι. — **παρὰ τὴν ἡπειρον** = πλησίον τῆς ξηρᾶς. — **ἔχω τὰς νέας** (= ἄττ. τὰς ναῦς) = διευθύνω τὰς ναῦς. — **ἰθὺ** (= ἄττ. εὐθὺ) **τοῦ τε Ἑλλ...** = κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν Ἑλλ... — **ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέειν**, τὸ ἀπαρμφ. ἀπολύτως = καθὼς ἐγὼ βέβαια νομίζω. — **τρίτῳ πρότερον ἔτει** = πρὸ δύο ἐτῶν. — **ποιούμενοι** = ἄττ. ποιούμενοι. — **ποιούμαι τὴν κομιδὴν** = κομίζομαι = πλέω. — **ταύτη** = ἐκεῖ (δηλ. περὶ τὸν Ἄθων). — **πρὸς δὲ** = πρὸς τούτοις δέ. — **ἠνάγκαζε**, δηλ. **διὰ νήσων τὸν πλοῦν ποιῆσθαι**. — **οὐκ ἄλοῦσα** = ἄττ. οὐχ ἄλοῦσα· ἢ μετχ. ἐπιθευική.

Πεζὸν στρατὸν πολλόν, αἱ δυνάμεις τῶν Περσῶν ἀνῆρχοντο πιθανῶς εἰς 100,000 πεζικοῦ στρατοῦ, 100,000 ἵππικοῦ καὶ 600 πλοῖα ἐκτὸς τῶν ἱππαγωγῶν. — **οὐ... εἶχον τὰς νέας ἰθὺ...**, ὡς ἐν τῇ πρώτῃ ἐκστρατείᾳ. — **διὰ νήσων**, δηλ. τῶν Κυκλάδων. — **τρίτῳ περ. ἔτει**, δηλ. κατὰ τὸ ἔτος 492. — **οὐκ ἄλοῦσα**, οἱ Πέρσαι πρὸ 9 ἐτῶν (τῷ 499 π. X.) ὑπὸ τὸν Ἀρισταγόραν καὶ Μεγαβάτην εἶχον ἀποπειραθῆναι νὰ ὑποτάξωσι τὴν Νάξον· ἢ ἀπὸ πειρᾶ τῶν ὅμως αὕτη ἀπέτυχε, διότι ὁ Μεγαβάτης κατέστησε γνωστὰ τοῖς Ναξίοις τὰ σχέδια τῶν Περσῶν θέλων νὰ ἐκδικηθῆ τὸν Ἀρισταγόραν, πρὸς ὃν συνεχρούσθη· διότι, ἐὰν ἡ στρατεία αὕτη ἀπετύγγανεν, ὁ Ἀρισταγόρας, ὅστις ὑπεκίνησε ταύτην, θὰ περιέπιπεν εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ βασιλέως.

Κεφ. 96.

Προσφέρομαι = προσπλέω. — **προσμίγνυμι τῇ Νάξῳ** = φθάνω, ἀποδιβάζομαι εἰς τὴν N. — **δὴ** = ὡς γνωστόν. — **ἐπέιχον**, δηλ. **τὸν νοῦν ἐπέχω τὸν νοῦν** = διανοοῦμαι. — **οὔρεα** = ἄττ. ὄρη. — **οἶχοντο** = ἄττ. ὄχοντο. — **οὐδὲ** = καὶ οὐ (διότι οὐδεμία ἄρνησις προηγείται). — **τοὺς κατέλαβον αὐτῶν** = τούτους αὐτῶν,

οὓς κατέλαβον.—καταλαμβάνω=εὕρισκω.—*ἱερά*=ἄττ. *ἱερά*.—*ἐπὶ*=ἐναντίον.

Τῶν πρότερον, δηλ. τῆς ἀποτυχούσης ἐκστρατείας τοῦ Ἀρισταγόρου καὶ Μεγαβάτου.

Κεφ. 97.

Στρατιή (-ᾶ)=στόλος.—*προπλώσας*=ἄττ. *προπλεύσας*.—*εἶα*=ἄττ. *εἶα* οὐκ ἐῷ=ἐμποδίζω.—*ἐν τῇ Ῥ*=πλησίον τῆς Ῥ.—*ἵνα*=ὅπου.—*ἠγόρευε*=διέταττε (τὸν κήρυκα) νὰ λέγῃ.—*οὐκ ἐπιτήδεα* (=ἄττ. *ἐπιτήδεια*) *καταγιγνώσκω* *κατά τινος*=οὐχὶ δικαίως κρίνω περὶ τινος.—*ἐπὶ τοσοῦτό γε φρονέω*=εἴμαι βεβαίως ἀρκετὰ νοήμων.—*ἐκ*=ὑπὸ.—*ὧδε ἐπέσταλται*=*τοιαύτη ἐπιστολὴ γεγένηται*=ἔχει δοθῆ τοιαύτη ἐντολή.—*ἐν τῇ χώρῃ . . . ταύτην*=*ταύτην τὴν χώραν, ἐν ἣ ὁ δύο θεοὶ ἐγένοντο*.—*μηδὲν*=*μηδὲν ὄλως*.—*σίνομαι*=ἄττ. *βλάπτω*.—*ὧν*=ἄττ.;—*ἄπιτε*=ἐπανάλθετε (δηλ. ἐκ Τήνου).—*ἐπὶ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν*=*ἐπὶ τὰ ὑμῶν αὐτῶν*=εἰς τὰς ἰδιοκτησίας σας.—*νέμομαι*=ἔχω, *οἰκῶ*.—*ἐπικηρυκεύομαι*=διὰ κήρυκος παραγγέλλω.—*μετὰ δὲ*=ἄττ. *μετὰ δὲ ταῦτα*.—*κατανέω*=συσσωρεύω.—*θυμιάω*=καίω ὡς θυμίαμα, ὡς προσφοράν.

Καὶ αὐτοί, ὡς δηλ. καὶ οἱ Νάξιοι.—*τῆς στρατιῆς*, δηλ. τῶν Περσῶν.—*ἱεροί*, ὡς κάτοικοι ἱερᾶς χώρας· διότι ἡ Δήλος ἦτο ἀφιερωμένη τῇ Ἀπόλλωνι καὶ τῇ Ἀρτέμιδι.—*οἱ δύο θεοί*, ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἄρτεμις.—*ταύτην μηδὲν σίνεσθαι*, ὁ Δάτις δεικνύει τοιαύτην διαγωγὴν πρὸς τοὺς Δηλίους, διότι ἡ Δήλος ἦτο ἱερά τοῦ Ἀπόλλωνος, θεοῦ τοῦ φωτός καὶ τοῦ ἡλίου, καὶ τῆς Ἀρτέμιδος, τῆς θεᾶς τῆς σελήνης· τὸν δὲ ἥλιον καὶ τὴν σελήνην ἐλάτρευον ὡς θεοὺς καὶ οἱ Πέρσαι· δι' αὐτὸ καὶ ἡ μεγαλοπρεπὴς θυσία τοῦ Δάτιδος κατωτέρω.—*τριηκόσια τάλαντα*. τὸ *τάλαντον* ἐνταῦθα μέτρον βάρους ἴσον μὲ 26 περίπου χιλιόγρ.· τὸ δὲ χιλιόγρ.=312 1/2 δράμ.· ἐπομένως πόσας ὀκάδας ἐν ὄλῳ λιθιανωτοῦ ἔκαστον ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ὁ Δάτις;—*ἐπὶ τοῦ βωμοῦ*, τοῦ Ἀπόλλωνος.

Κεφ. 100.

Πρῶτα=ἄττ. *πρῶτον*· συναπτόεν τῇ *ποιήσας*.—*ἀπείπαντο*=ἄττ. *ἀπείπιον*=ἠρνήθησαν.—*τοὺς κληρουχέοντας*=ἄττ. *τοὺς κληρουχοῦντας*· *κληρουχῶ*=ὡς κληροῦχος κατέχω, κατοικῶ.—

τῶν ἱπποβοτέων—ἀττ. *τῶν ἱπποβοτῶν*.—*τούτους*, ἐπαναλαμβάνει τὸ προηγούμενον *τοὺς τετρακισχιλίους*.—*διδούσι*—ἀττ. *διδόασι*.—*τιμωρὸς*—βοηθός.—*ἄρα*—ὡς κατόπιν εἰδείχθη.—*ὕγιες βούλευμα*—συνετὴ ἀπόφασις.—*οἷ*—διότι οὗτοι.—*διφασίας*—ἀττ. *διττάς*· τὸ δὲ *διφ.* *ιδέας* σύστοιχον ἀντικμ. τοῦ *ἐφρόνεον*—εἶχον διπλᾶς γνώμας—διαφοροτρόπως ἐσκέπτοντο—δὲν ἦσαν σύμφωνοι πρὸς ἀλλήλους· ἐπεξηγεῖται δὲ τοῦτο διὰ τοῦ *οἱ μὲν γάρ... ἄλλοι δέ*.—*ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν ἐς...*, βραχυλογία ἀντὶ *ἐκλιπόντες τὴν πόλιν φυγεῖν ἐς...*—*τὸ ἄκρον*—ἢ κορυφὴ (ὄρος).—*προσδεκόμενοι*—ἀττ. *προσδεχόμενοι*· *προσδέχομαι*—ἐλπίζω.—*οἴσασθαι*—ὅτι θὰ λάβωσι δι' ἑαυτούς.—*Πέρσεω*—ἀττ. *Πέρσου*· *Πέρσης* = ; (βλ. κεφ. 94).—*ἐσκευάζοντο*—ἀττ. *παρεσκευάζοντο*.—*τούτων ἑκάτερα, ὡς εἶχε*, κατὰ πρόληψιν—*ὡς τούτων ἑκάτερα* (= *ἐκάτερον*) *εἶχε*—πῶς εἶχεν ἑκάτερον τούτων, ὅτι δηλ. ἄλλοι μὲν ἐπεθύμουν νὰ φύγωσιν, ἄλλοι δὲ νὰ προδώσωσιν τὴν πόλιν.—*ἐών*—ἀττ.;—*τὰ πρῶτα*—ὁ πρῶτος.—*τοῖσι ἤκουσι τῶν Ἀθηναίων*—*τοῖς ἤκουσιν Ἀθηναίους*.—*τὰ παρεόντα πρήγματα*—ἢ παρούσα κατάστασις.—*προσεδέετο*—*ἐδέετο*—ἀττ. *ἐδεῖτο*· ἐνταῦθα συνετάχθη μετὰ αὐτ. καὶ ἀπαρμψ. (*ἀπαλλάσσεσθαί σφεας*) ἀντὶ γενκ. καὶ ἀπαρμψ.: *προσεδέετο σφεων ἀπαλλάσσεσθαι*.—*ἀπαλλάσσομαι* = ; (κεφ. 45).—*ἐς τὴν σφ.*, δηλ. *χώραν*.—*ἵνα μὴ προσαπόλωνται*—ἵνα μὴ γαί αὐτοί, ἐκτὸς δηλ. τῶν Ἐρετριέων, καταστραφῶσι.—*ταῦτα*, ἀντικμ. τοῦ *συμβουλεύσαντι*.

Τοὺς κληρουχέοντας, οἱ Ἀθηναῖοι τῷ 506 π. Χ. νικήσαντες τοὺς Χαλκιδεῖς τῆς Εὐβοίας διήρσαν τὴν χώραν αὐτῶν εἰς 4.000 *κλήρους*, οὓς ἔδωκαν ὡς κατοχὴν εἰς τοὺς ἀπόρους συμπολίτας των, οἵτινες ὡς λαβόντες τοὺς *κλήρους* τούτους (δηλ. τὰ κληρωθέντα αὐτοῖς κτήματα) ἐκαλοῦντο *κληροῦχοι*. Οἱ κληροῦχοι διέμενον πάντοτε πολῖται Ἀθηναῖοι κατὰ τε τὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα.—*τῶν ἱπποβοτέων, ἱπποβοταί* ἐκαλοῦντο οἱ πελοῦσιοι Χαλκιδεῖς, οἱ ἀριστοκρατικοί.

Κεφ. 101.

Κατέχω (τὰς νέας) κατὰ τι ἢ ἔξ τι—ἀγκυροβολῶ πλησίον εἰς τι.—*ἐς ταῦτα τὰ χωρία*, ὁ προσδιορισμὸς συναπτεῖς τῷ *κατασχόν*—

τες, δι' οὗ ὁ Ἡρ. ἐπαναλαμβάνει τὴν προηγουμένην ἔννοιαν **κατέσχον τὰς νέας**.—**χωρίον**=τόπος.—**ἐκβάλλομαι**=ἐκθιβάζω (ἐκ τοῦ πλοίου).—**ὡς προσοισόμενοι**=ὡς ἐπιθησόμενοι.—**ἐποιεῦντο βουλὴν**=ἐβουλεύοντο.—**εἴκως** (=ἄττ. πως) **διαφυλάξιαν** = ἂν ἴσως δυνηθῶσι νὰ διαφυλάξωσιν.—**πῆρι**, ἀναστροφῆ = **περὶ τούτου σφι ἔμελε**, ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου **τούτου σφι ἔμελε μέλει τινί τινος**=φροντίζει τις περὶ τινος.—**ἐπειτε**=ἄττ.;—**ἐνίκα**, ὡς ὑποκμ. **(τὸ) μὴ ἐκλιπεῖν**.—**Κυνέω**=ἄττ. **Κυνέου** ὀνομαστ. **Κυνέας**.—**ἀσίδς**=πολίτης.—**δόκιμος**=ἐπιφανής.—**προδιδούσι**, δηλ. τὴν πόλιν.—**τοῦτο μὲν... τοῦτο δέ**=; (κεφ. 44).—**ἀποίνυμαι** (=ἄττ. **τιμωροῦμαι**) **τῶν ἱρῶν**=λαμβάνω ἐκδίχησιν διὰ τὰ ἱερά.—**Σάρδιαι**=ἄττ.;

Διαβάντες, δηλ. διὰ τοῦ Εὐρίπου.—**ἵππους**, διότι ἡ Ἐρέτρια ἦτο ἰσχυρὰ κατὰ τὸ ἵππικόν.—**τῶν ἐν Σ. κατ. ἱρῶν**, κατὰ τὴν Ἰωνικὴν ἐπανάστασιν οἱ Ἴωνες, ὑποστηριζόμενοι ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ Ἐρετριέων, εἶχον πυρπολήσει τὰς Σάρδεϊς καὶ τὸ ἐν αὐταῖς ἱερὸν τῆς θεᾶς Κυβήθης.—**κατὰ τὰς Δαρ. ἐντολάς**, περὶ τοῦ πράγμ. βλ. ἀνωτέρω ἐν κεφ. 94 **«ἐντειλάμενος ἀπέπεμπε... τὰ ἀνδράποδα»**.

Κεφ. 102 - 104.

Χειροῦμαι (-δομαι) = ὑποτάσσω.—**ἐπέχω** = ἀναμένω.—**ταῦτὰ τοὺς Ἀθηναίους ποιήσειν**, μετὰ διπλῆς αἰτιατικ. κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ **κακὰ ἢ ἀγαθὰ ποιεῖν τινα**.—**τὰ** = ἄττ. ἄ.—**ἦν γάρ, ὁ γάρ** ἐνταῦθα αἰτιολογεῖ τὴν ἐπομένην πρότασιν ὥστε=ἐπειδὴ.—**ἐπιτηδεότατον**=ἄττ. **ἐπιτηδεϊότατον**.—**ἐνιππεῦσαι**=**ἱππεῦσαι ἐν αὐτῷ**, δηλ. **τῷ χωρίῳ**=εἰς τὸ νὰ ἱππεύσῃ τις (=νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ ἵππικοῦ) ἐν αὐτῷ.—**ἀγχοτάτω** = ἄττ. **ἐγγυτάτω** ὑπερθ. τοῦ **ἀγχοῦ**.—**κατηγέετο**=**καθηγεῖτο** **καθηγοῦμαι τινι**=δεικνύω εἰς τινα τὴν ὁδόν.—**ἐδώθεον**=ἄττ. **ἐδοήθουν** **βοηθῶ** = σπεύδω πρὸς ἀπόκρουσίν τινος, πρὸς μάχην.—**τοῦ** (=ἄττ. οὔ) **τὸν π... κατέλαβε** (ἀπροσ.) **φυγεῖν ἐξ Ἀθηνέων Πεισίστρατον** (βραχυλογία = **φυγεῖν ἐξ Ἀθηνῶν ἀποφεύγων τὸν Πεισ.**)=τοῦ ὁποῖου ὁ πατήρ Κίμων, ὁ υἱὸς τοῦ Στῆσαγόρου, συνέβη νὰ φύγῃ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἀποφεύγων τὴν δυσμένειαν τοῦ Πεισιστράτου.

(**Ἐπειθοντο**) ταῦτα, ποῖα;—**καὶ αὐτοί**, ὡς καὶ οἱ Πέρσαι.—**δέκα**, εἰς ἕξ ἐκάστης φυλῆς.—**ἦκων**, μετ' ἀπουσίαν 20 ἐτῶν.—**ἐκ τῆς Χερσονήσου**, τῆς Θρακικῆς, ἔνθα μέχρι τοῦδε ἕξῃ μακρὰν τῆς πατρίδος του ὡς ἡγεμῶν.

Κεφ. 105.

Κήρυκα, κατῆρμ.—ὡς κήρυκα.—**ἄλλως** = κατὰ τὰ ἄλλα.—**ἡμεροδρόμος** = ὁ τρέχων καθ' ἑλγν τὴν ἡμέραν, ὁ ταχυδρόμος, ὁ ἀγγελιαφόρος.—**τοῦτο**, δηλ. **τὸ ἡμεροδρομεῖν**.—**μελετῶ τι** = ἔχω τι ὡς ἐπάγγελμα.—**ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας** = ἐνώπιον τῶν ἀρχόντων.—**ἐν τοῖσι Ἑλλῆσι**, βραχυλογικῶς ἀντί: **ἐν ταῖς πόλεσι τῶν Ἑλλήνων** ἢ δὲ **ἐν** = μεταξύ.—**δουλοσύνη** (= ἄττ;) **περιπίπτω** = **δουλοῦμαι**.—**πρὸς ἀνδρῶν β.**, ποιητικ. αἷτιον.—**καὶ γὰρ** = **γάρ**.—**πόλι λογίμω**, δοτικ. τοῦ μέτρου εἰς τὸ **ἀσθενεστέρη** = κατὰ μίαν πόλιν ἀξιόλογον (δηλ. τὴν Ἐρέτριαν).

Ἡμεροδρόμον, τότε οἱ πεζοπόροι ἦσαν τὰ μέσα τῆς πρὸς ἀλλήλους συνεννοήσεως τῶν ἀνθρώπων. Νῦν ποῖα εἶναι;—**δευτεροαῖτος**, ἢ Σπάρτη ἀπέιχε τῶν Ἀθηνῶν περὶ τὰ 1.200 στάδια, σχεδὸν = 220 χιλιόμετρα, ἤτοι 35-40 ὥρας, ὑπολογιζομένου ὅτι ὁ ἀνθρωπος διανύει 5-6 χιλιόμ. τὴν ὥραν.—**ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας**, δηλ. τοὺς ἐφόρους.—**πόλιν ἀρχαιοτάτην**, δηλ. τὰς Ἀθήνας.

Κεφ. 106 - 107.

Ἐαδε, ἀόρ. β' τοῦ **ἀνδάνω** = ἀρέσκω.—**ἀδύνατα** = **ἀδύνατον**.—**τὸ παραντίκα** = ἀμέσως.—**οὐ βουλομένοισι**, μετχ. αἰτλγκ.—**εἰνάτη** (δηλ. **ἡμέρα**), βραχυλογικῶς ἐλέχθη τοῦτο ἀντὶ νὰ λεχθῆ **«κατὰ τὸν χρόνον ἀπὸ τῆς ἐνάτης μέχρι τῆς πανσελήνου»**.—**ἐξελεύσεσθαι** = ἄττ. **ἐξιέναι**.—**μὴ οὐ** (= **μὴ**) **πλ. ἐόντος τοῦ κύκλου**, δηλ. τῆς σελήνης = ἐὰν δὲν εἶναι πλήρης ὁ κύκλος τῆς σελήνης (δηλ. ἐὰν δὲν εἶναι πανσέληνος).—**τὸ τέμενος** = τὸ ἱερόν.—**καὶ γὰρ καὶ** = **διότι καί**.—**ἐδεδώκεσαν σφέας αὐτοὺς τοῖσι Ἀθ.** = εἶχον τεθῆ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Ἀθηναίων.—**πόνος** = πόλεμος.—**συχνός** = πολὺς.—**ἀναραιρέατο** = ἄττ. **ἀνήρητο** **ἀναιροῦμαι** = ἀναλαμβάνω.

Ἰσταμένου τοῦ μηνός, οἱ Ἕλληνες διήρουν τὸν μῆνα εἰς τρεῖς δεκάδας (1—10, 10—20, 20—30)· εἰς τὰς ἡμέρας τῆς 1ης δεκάδος προσετίθετο τὸ **Ἰσταμένου ἢ ἀρχομένου μηνός**, εἰς τὰς τῆς 2ας **ἐπὶ δέκα ἢ μεσοῦντος** καὶ εἰς τὰς τῆς 3ης **φθίνοντος ἢ λήγοντος**. — **μὴ οὐ πλήρως** . . . , πιθανώτερον φαίνεται ὅτι οἱ Σπαρτ. ἐκωλύοντο νὰ στρατεύωνται ὑπὸ τῆς ἐορτῆς τῶν **Καρνείων**, τῆς τελουμένης πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος κατὰ τὸν Σπαρτιατικὸν μῆνα **Κάρνειον**, τὸν ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὸν Ἀττικὸν **Μεταγειννιῶνα** καὶ περίπου πρὸς τὸ σημερινὸν χρονικὸν διάστημα τὸ ἀπὸ 15 Αὐγούστου — 15 Σεπτεμβρίου. — **ἐν τεμένει Ἡρ.**, τοῦτο ἔκειτο πλησίον τοῦ Μαραθῶνος. — **ἐδεδ. σφέας αὐτοὺς τοῖσι Ἀθ.**, τοῦτο ἐγένετο ἐν ἔτει 519, πιθανῶς μετὰ τὴν ἐκβολὴν τῶν Πεισιστρατιδῶν κατὰ τὰς στρατείας τοῦ Κλεομένους.

Κεφ. 108

Γίνομαι δίχα—διαίρουμαι (εἰς δύο μέρη), διχάζομαι. — **τῶν μὲν οὐκ ἐόντων . . . τῶν δέ . . . κελευόντων**, μετχ. ἀπόλ. αἰτιολγ. — **εἶναι**, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ νοουμένου ῥ. ἔλεγον. — **συμβαλεῖν**, προσδιορίζει τὸ ἐπίθ. **ὀλίγους· συμβάλλω** = συμπλέκομαι. — **καὶ Μιλτ.**, ὁ **καὶ** = μετὰξὺ τῶν ὁποίων καὶ . . . — **κελευόντων**, δηλ. **συμβαλεῖν**. — **ἐγίνοντο**, ποῖον τὸ ὑποκείμεν. ; — **ἐνίκα** = ἐμελλε νὰ ἐπικρατήσῃ. — **ἐνθαῦτα** = τότε. — **ἦν γὰρ, ὁ γὰρ** αἰτιολογεῖ τὰ κατωτέρω· ὥστε = ; — **ψηφιδοφόρος** = ψηφοφόρος. — **ὁ τῶ κυάμφ λαχῶν**—ἄστις ἤθελε τύχει διὰ τοῦ κυάμου (= κλήρου). — **τοῖσι στρατηγοῖσι**, συναπτέον τῷ **ὁμόψηφον· ὁμόψηφος** = ὁ ἔχων τὸ αὐτὸ δικαίωμα ψήφου.

Τῶν μὲν οὐκ ἐόντων συμ., διότι ἤθελον νὰ περιμένωσι τὴν βοήθειαν τῶν Σπαρτ. — **τῶν δέ . . . κελευόντων**, διότι ἐφοβοῦντο στάσιν τινὰ ἐν Ἀθήναις ἐνδεχομένην νὰ γείνη ὑπὸ τῶν φίλων τοῦ Ἰππίου, ἧτις ἐπόμενον ἦτο νὰ ἐπιφέρῃ τὴν παράδοσιν τῆς πόλεως διὰ προδοσίας. — **ὀλίγους**, ἡ ὀλγὴ δύναμις τῶν Ἀθην. μετὰ τῶν 1.000 Πλαταιέων συνεποσοῦτο εἰς 11.000· πόση ἦτο ἡ δύναμις τῶν Περσῶν ; — **ἡ χείρων**, τίς ἦτο αὕτη ; — **ὁ τῶ κυάμφ λαχῶν**, τοῦτο ἀντίκειται τῷ **αἰρετὸς ἢ χειροτονητός**· διὰ τῆς τελευταίας ἐκφράσεως ἐδηλοῦντο ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐξελέγοντο ὑπὸ τοῦ λαοῦ διὰ ψηφοφορίας, ὡς οἱ στρατηγοί· διὰ δὲ τῆς πρώτης (**ὁ τῶ κυάμφ λαχῶν**)

ἐκαίνοι, οἵτινες διὰ κλήρου ἐξελέγοντο, ὡς οἱ ἄρχοντες· ἐπειδὴ δὲ διὰ τὴν κλήρωσιν μετεχειρίζοντο κυάμους (=κουριά), διὰ τοῦτο καὶ αὐτοὺς ὁ κλήρος ὠνομάσθη **κύαμος**. — **τὸ παλαιόν**, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ὕστερον χρόνον, καθ' ὃν ὁ ἄρχων πολέμαρχος δὲν εἶχε δικαίωμα ψήφου ἐν τῇ συμβουλίῳ τῶν δέκα στρατηγῶν, ἀλλ' ἐδίκαζε τὰς μεταξὺ ξένων καὶ μετοίκων ἀναφυομένας διαφορὰς καὶ ἐπεμελεῖτο τῆς ταφῆς τῶν ἐν πολέμῳ ἀποθνησκόντων.

Κεφ. 109.

Ἐν σοί ἐστι = εἰς τὰς χεῖράς σου κεῖται = ἀπὸ σοῦ ἐξαρτᾶται. — **μνημόσυνα**, νοητέα ἢ αἰτιατ. **τοιαῦτα**· ὁ πληθυντ. ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ· **μνημόσυνον** δὲ = ἀνάμνησις. — **οἷα οὐδέ** . . . , δηλ. **ἐλίποντο**. — **ἐς τὸν ἀπ. ἀνθρ. βίον** = ἕως ἀν ζῶσιν ἀνθρωποι = αἰώνως. — **δὴ** = ὡς γνωστόν. — **ἐξ οὗ**, δηλ. **χρόνου** = ἀπ' ὅτου. — **ὑποκύπτω** = ὑποτάσσομαι. — **δέδεκται** = ἀττ. **δέδεικται**. — **παραδεδομένοι**, δηλ. **ὑπὸ τῶν Μήδων** (= **Περσῶν**). — **περιγίγνομαι** = ὑπερτερῶ, νικῶ. — **οἷός τέ εἰμι** = δύναμαι — **δὴ** = κυρίως. — **ἐς σέ τοι ἀνήκει** = ἀπὸ σοῦ ἀκριβῶς ἐξαρτᾶται· ὡς ὑποκμ. τούτου χρησιμεύει τὸ ἀπαρμφ. **ἔχειν**. — **τούτων τῶν πρηγμάτων**, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ **κῦρος ἔχειν** = ἀποφασίσης ὀριστικῶς περὶ τούτων τῶν πραγμ. — **ἔρχομαι φράσων** = ἔρχομαι νὰ ἐξηγήσω. — **ἡμέων**, ἐκ τοῦ **αἰ γνῶμαι**. — **οὔ**, δηλ. **κελευόντων**. — **νυν**, πῶς ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς; — **ἔλλομαι** (= ἀττ. **ἐλπίζω**), ἐνταῦθα (ἀναφορικῶς πρὸς δυσμενές τι) = φοβοῦμαι. — **διασεῖω** = σεῖω βιαίως, κλονίζω. — **πρὶν καὶ** = πρὸ τοῦ ἀκόμῃ. — **μετεξετέροισι** = ἀττ. **ἐνίοις**. — **σαθρόν τι ἐγγίγνεται τι** = κακὴ τις σκέψις ἐπέρχεται εἰς τινὰ (ἐνταῦθα ἢ τῆς προδοσίας). — **θεῶν τὰ ἴσα νεμόντων** = ἐὰν οἱ θεοὶ ἀπονέμωσι τὸ ἴσον = ἐὰν οἱ θεοὶ εἶναι ἀμερόληπτοι. — **συμβολῆ** = μάχη. — **τείνει τι ἐξ υἱ** = ἀποκείται τι εἰς τι. — **ἤρτηται**, τοῦ ῥ. **ἀρτῶ** (-άω) = ἐξαρτῶ. — **τοι** = ἀττ. **σοι**. — **τὴν**, δηλ. **γνώμην**. — **ἀποσπεύδω** = προσπαθῶ παντὶ τρόπῳ νὰ ἐμποδίσω, ἀποτρέπω. — **τῶν ἐγὼ κτλ.** = **τὰ ἐναντία τούτων τῶν ἀγαθῶν, ἃ ἐγὼ κατέλεξα**.

Καταδουλώσαι Ἀθήνας, ἐὰν δηλ. οὗτος δὲν ταχθῆ μετὰ τὴν γνώμην τοῦ Μιλτιάδου θέλοντος τὴν μάχην, δι' ἧς μόνον δύνανται νὰ ἀποφύγῃσι τὴν ὑποδούλωσιν ἐκ μέρους τῶν Περσῶν. — **οἷα**

οὐδέ . . ., ὁ Ἀρμόδιος καὶ ὁ Ἀριστογείτων, οἵτινες ἐφόρευσαν τὸν Ἴππαρχον, ὑμνοῦντο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ὡς ἐλευθερωταὶ τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τῶν τυράννων. Τὸ ἀγαλμὰ των ἴστατο ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν Ἀθηναίων.—**δέδεκται**, δηλ. διὰ τῆς διαγωγῆς, ἣν ἐπεδείξαντο οἱ Πέρσαι πρὸς τὰς ἄλλας πόλεις, ἃς ὑπέταξαν, ὡς τὴν Ἑρέτριαν.—**ἐλλομαι**, ὁ Μιλτ. ἐφοβεῖτο μήπως συμβῆ ὑστάσις τις ἰδίᾳ παρὰ τῶν φίλων τοῦ Ἰππίου, ἣτις τοσοῦτον ἤθελεν ἐπενεργήσῃ ἐπὶ τῶν Ἀθηναίων, ὥστε οὗτοι νὰ παραδοθῶσιν εἰς τοὺς ἐχθρούς.

Κεφ. 110.

Προσκιῶμαι = λαμβάνω προσέτι· ἐπὶ προσώπων=λαμβάνω μὲ τὸ μέρος μου.—**προσγίγνομαι** = προστίθεμαι. — **κυρῶ (-όω)** = ἀποφασίζω.—**μετὰ δέ**=ἄττ. **μετὰ δὲ ταῦτα**.—**τῶν**=ἄττ. **ῶν**.—**ἡ γνώμη ἔφερε** (μετ' ἀπρμφ.)=ἡ γνώμη ἀπέβλεπεν (ἐκκλινεν) εἰς τὸ νά.—**συμβάλλω**=;(κεφ. 108).—**πρυτανίη**=ἄττ. **πρυτανεία**, ὅπερ ἐνταῦθα=ἡγεμονία, ἀρχιστρατηγία.—**ἐκάστου**, γενν. κτητικ. τοῦ **ἐγίνετο**: ὡς **ἐκάστου** κτλ., κατ' ἐννοίαν=ὅτε εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ἤρχετο ἡ σειρά νὰ ἔχη τὴν ἡγεμονίαν τῆς ἡμέρας.—**δεκόμενος**, δηλ. **αὐτήν, τὴν πρυτανίην**.—**οὔτι κω**=**οὔπω τι**=οὐδόλως ἀκόμη.—**συμβολὴν ποιῶμαι**=**συμβάλλω**.—**πρὶν γε δὴ αὐτοῦ πρ.** **ἐγένετο**=ἕως ὅτου τέλος ἔφθασεν ἡ ἰδική του πρυτανεία.

Πρυτανίη, ἕκαστος τῶν δέκα στρατηγῶν ἐναλλάξ ἐπὶ μίαν ἡμέραν εἶχε τὴν ἡγεμονίαν.—**παρεδίδοσαν**, τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Ἀριστείδου.

Κεφ. 111.

Περιῆλθε, δηλ. ἡ **πρυτανίη**=περιφερομένη ἀπὸ στρατηγῶν εἰς στρατηγῶν ἦλθεν.—**ἐνθαῦτα δὴ**=τότε πλέον.—**κέρως**=ἄττ. **κέρως**.—**οὔτω**, ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ **τὸν πολέμαρχον ἔχειν**.—**τούτου**, δηλ. τοῦ Καλλιμάχου.—**ἐξεδέκοντο**=ἠκολούθουν.—**ὡς ἠριθμούντο**=καθὼς ἠριθμοῦντο, δηλ. κατὰ τὴν σειράν των, ἣτις διὰ κλήρου ὠρίζετο.—**ἐχόμεναι ἄλλ.**=πλησίον ἀλλήλων.—**ἀπὸ ταύτης**, ἡ ἀπὸ ληπτέα ἢ χρονικῶς ἢ αἰτιολογικῶς.—**σφι**=**δι'** αὐτοὺς (τοὺς Πλαταιεῖς) συναπτέον τῇ **κατεύχεται**.—**ἀνάγω**=φέρω ἐπάνω (εἰς τὴν Ἀκρόπολιν).—**πανηγύριος**=ἄττ. **πανηγύρεις**=ἑορτάς.—**ἐν τῆσι πενιετηρίσι**=κατὰ πᾶν πέμπτον ἔτος.—

ἅμα τε Ἄθην . . . , ἢ σύνταξις: λέγων τὰ ἀγαθὰ γίνεσθαι ἅμα τε Ἀθηναίοισι καὶ Πλαταιεῦσι. — τὸ στρατοπέδον = τὸ στρατεύμα. — ἐξισοόμενον, δηλ. κατὰ μέτωπον. — αὐτοῦ, δηλ. τοῦ στρατοπέδου. — ἐπὶ τάξις ὀλίγας = κατὰ βάθος εἰς ὀλίγας τάξεις. — ταύτη = ἐκεῖ, ἐν τῷ μέσῳ. — ἔρρωτο (ὑπερσυντλκ. τοῦ ῥ. ῥών-νυμι) πλήθει = εἶχεν ἐνισχυθῆ διὰ πλήθους.

Τότε, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν χρόνον τοῦ Ἡροδότου. — ἐς τὰς πανηγύριαι, ἐννοοῦνται τὰ μεγάλα Παναθήναια, ἅτινα ἤγοντο πρὸς τιμὴν τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς. — τὸ στρατ. ἐξισοόμενον, ὁ Μιλτ., ἵνα ἀποφύγῃ τὸν κίνδυνον τῆς ὑπὸ τῶν Περσῶν κυκλώσεως, ἔδωκεν εἰς τὸ μέτωπον τοιαύτην ἀνάπτυξιν, ὥστε τὸ εὖρος αὐτοῦ ἦτο ἴσον πρὸς τὸ τῆς ἐχθρικής παρατάξεως. — ἐγίνετο ἐπὶ τάξις ὀλ. δηλ. εἶχε βάθος παρατάξεως ὀλίγων ἀνδρῶν (πιθανῶς τριῶν). — ἔρρωτο πλήθει, διότι ἀπὸ τῶν δύο κεράτων κυρίως ἐξήρτα ὁ Μιλτ. τὴν κρίσιν τοῦ ἀγῶνος.

Κεφ. 112.

Σφι, δοτκ. τοῦ ποιητκ. αἰτίου. — διειέτακτο, ἀπροσώπως = ἡ διάταξις (= ἡ παράταξις) ἐγγεγένητο. — σφάγια = 1) τὰ εἰς τὴν θυσίαν προσφερόμενα ζῆα, 2) θυσίαι, ὡς ἐνταῦθα. — καλὰ = αἴσια, εὐνοϊκά. — ἐνθαῦτα, τοπικὸν ἢ χρονικόν; — ἀπειθῆσαν = ἀττ ἀφείθησαν· τοῦ ῥ. ἀφίημι. — δρόμῳ = δρομαίως. — ἵεμαι = ὄρμῳ. — ἐς = ἐναντίον. — τὸ μεταίχμιον = τὸ μεταξῦ (τῶν δύο στρατῶν) διάστημα. — αὐτῶν, δηλ. Ἀθηναίων καὶ Περσῶν. — ἐπιόντας, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους. — ἐπιφέρω = ἀποδίδω. — πάγχυ = ἀττ. πάνυ. — ὀλίγους, κατηγρμ. τοῦ ἐπειγομένους (= ἰεμέ-ρους) = ὅτι ἐν μικρῷ ἀριθμῷ ὤρμων· τοῦτο δ' ἔτι ἐπιτείνεται διὰ τοῦ καὶ τούτους (= καὶ μάλιστα) δρόμῳ. — ἡ ἵππος = τὸ ἵππικόν. — τοξεύματα = τοξόται. — ταῦτα, ὅτι δηλ. αἱ Ἀθ. ἦσαν ἀνόητοι. — κατεικάζω = εἰκάζω = συμπεραίνω. — τῶν, ἔλξις ἀντὶ τοὺς = οὓς. — ἴδμεν = ἀττ. ἴσμεν (τίνος ῥ.;). — δρόμῳ χρώμαι ἐς τινα = τρέχω δρομαίως κατὰ τινος. — ἀνέσχοντο, πῶς παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς; — τοὺς ἐσθημένους, πρμ. ἀχρήστου τίνος ῥ., τοῦ ἐσθέω (ἐσθῆς) = ἐνδύω. — τέως = ἕως τότε. — καὶ τὸ οὖνομα . . . = οὐ μόνον τὸ ὄρᾶν Μήδους, ἀλλὰ καὶ τό . . . — φόδος = φοβερόν.

Ἀπείθησαν, δηλ. ἐκ τοῦ τόπου, ἔνθα ἕσταντο. — **δρ. ἕεντο**, κατὰ συμβουλήν τοῦ Μιλτ., ἵνα ἀποφεύγωσι τὰ βέλη τῶν Περσῶν τοξοτῶν. — **στάδιοι ὀκτώ**, περίπου $\frac{1}{4}$ τῆς ὥρας. — **ἀνέσχοντο**, ὁ Ἡρόδ. ἐννοεῖ ἐνταῦθα τοὺς ἐν Ἑλλάδι Ἑλληνας· οἱ ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ Ἑλλ. πολλακίς εἶχον συμπλακῆ ἐν μάχῃ μετὰ τῶν Περσῶν. — **δοθῆτα Μηδικήν**, οἱ Πέρσαι ἔφερον περὶ τὰς κεφαλὰς τιάρας, περὶ τὸ σῶμα χιτῶνας ποικιλοχρώμους, θώρακας, περὶ τὰ σκέλη ἀναξυρίδας (= βράκας), γέρρα (= ἀσπίδας ἐπιμήκεις), βραχέα ἀκόντια, τόξα μεγάλα, βέλη καλάμινα καὶ φαρέτρας, πρὸς δὲ ἐγχειρίδια παρὰ τὸν δεξιὸν μηρόν. — **Μήδων**, παρ' Ἡρόδ. πολλακίς γίνεται χρῆσις τῶν Μήδων καὶ Περσῶν ἀδιαφόρως.

Κεφ. 113-114.

Μαχομένων, δηλ. αὐτῶν (= τῶν Ἀθηναίων καὶ Περσῶν). — **τὸ μέσον** = τὸ κέντρον. — **στρατόπεδον** = ; (κεφ. 111). — **τῆ** = ἄττ. ἧ = ἐκεῖ ὅπου. — **ἔτειτάχαιτο** = **τεταγμένοι ἦσαν**. — **κατὰ τοῦτο** = ἐνταῦθα, δηλ. εἰς τὸ κέντρον. — **ῥήξαντες**, δηλ. **τὸ μέσον ῥήγγνυμι** = διαρρήγγνυμι, διασπῶ. — **μεσόγαια** = ξηρά. — **τὸ μὲν τετραμμένον** = **τοὺς μὲν τετραμμένους**, δηλ. εἰς φυγῆν. — **ἕων** = ἄττ. **εἶων**. — **τοῖσι δέ . . . ῥήξαισι**, συναπτέον τῷ **ἐμάχοντο**. — **συνάγω** = συνενῶ, συνάπτω. — **κόπιοντες**, δηλ. **αὐτούς**. — **ἕς δ** = ἄττ. **ἕως**. — **ἐπελαμβάνοντο**, παρατκ. ἀποπειρατικῶς· **ἐπιλαμβάνομαι** = πιάνω. — **τοῦτο μὲν . . . τοῦτο δέ** = ; (κεφ. 44). — **πόνος** = μάχη. — **ἀγαθός** = γενναῖος. — **ἀπὸ δ' ἕθανε**, τμησίς = **ἀπέθανε δέ**. — **ἐνθαῦτα** = **ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ**. — **τὰ ἀφλαστια** = τὰ κατὰ τὴν πρύμναν κοσμήματα τοῦ πλοίου. — **τὴν χεῖρα**, αἰτιατκ. τοῦ κατὰ τι. — **τοῦτο δέ** = πρὸς τούτοις δέ.

Τὸ μὲν μέσον . . . ἐνίκων, διότι ἐν αὐτῷ εἶχον ταχθῆ περισσότεροι καὶ οἱ ἀνδρειότεροι, ἐν ᾧ τοῦναντίον ἐν τῷ ἑλλ. στρατῷ τὸ κέντρον ἦτο ἀραιόν. — **πῦρ τε αἵτεον**, ἵνα δηλ. καύσωσι τὰ πλοῖα. — **ἀφλαστια**, ταῦτα ἦσαν συνήθως εἰκόνες θεῶν ἢ ἡρώων.

Κεφ. 115-117.

Ἐπικρατῶ = γίνομαι κύριος. — **ἐξανακρούομαι** = ὑποχωρῶ, ἀποπλέω. — **βουλόμενοι φθῆναι τοὺς Ἀθ. ἀπικόμενοι ἐς τὸ ἄστυ** = ἐπειδὴ ἤθελον νὰ φθάσωσι πρὸ τῶν Ἀθηναίων εἰς τὸ

ἄστῳ. — **αἰτία ἔσχε** (=κατέσχε) ἐν Ἀθ. = μεταξὺ τῶν Ἀθ. ἐπεκράτησεν (διεδόθη) ἡ κατηγορία. — **ἐξ Ἀλκμ. μηχανῆς** = ἐνεκα βραδουργίας τῶν Ἀλκμ. — **αὐτοὺς ἐπινοηθῆναι** = ὅτι αὐτοὶ (οἱ Πέρσαι) διενόηθησαν. — **τούτους**, δηλ. τοὺς Ἀλκμ. — **συντίθεμαί τι** = συμφωνῶ μετὰ τινος. — **ἀναδέξαι** (=ἀττ. ἀναδειξαί), ἐξαρτ. ἐκ τοῦ νοουμένου **ἐλέγετο ἀναδείκνυμι** = ἀνυψῶ καὶ δεικνύω. — **ὡς ποδῶν εἶχον** = μετ' ἄλλην τὴν δύναμιν τῶν ποδῶν. — **βοηθῶ ἐς τι** = τρέχω πρὸς βοήθειάν (ὑπεράσπισίν) τινος. **ἔφθησαν ἀπικόμενοι** = ἔφθασαν πρότερον. — **πρὶν ἢ** = ἀττ. **πρίν**. — **ὑπεραιωροῦμαι Φαλήρου** = ἐμφανίζομαι εἰς τὸ πέλαγος («᾽ς τ' ἀνοικτὰ») ἀντικρὺ τοῦ Φαλήρου. — **ὑπὲρ τούτου** = πρὸ τούτου (δηλ. τοῦ Φαλήρου). — **ἀνακωχεύω τὰς νέας** = κρατῶ ἐπ' ὀλίγον τὰ πλοῖα εἰς τὰ πανιά. — **κατὰ μετ' αἰτ.** = ἀττ. **εἰς ἢ περὶ** (μετ' αἰτ.).

Ἐκ τῆς νήσου, δηλ. τῆς Αἰγίλειας (μεταξὺ Εὐβοίας καὶ Ἀττικῆς). — **Ἀλκμεωνιδέων**, οὗτοι ἦσαν ὀνομαστὴ οἰκογένεια ἐν Ἀθήναις, συντελέσασα πολὺ εἰς τὴν ἔξωσιν τῶν Πεισιστρατιδῶν ὡς ἐκ τούτου οἱ Ἀλκμεωνίδαι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ συνεννοηθῶσι πρὸς τοὺς Πέρσας ὡς ὑποστηρίζοντας τὸν Ἰππιάν ὅθεν ἡ κατηγορία αὕτη ἦτο συκοφαντία. Τὴν ἀσπίδα πιθανῶς ὑψωσαν οἱ ἐν Ἀθήναις μηδίζοντες. — **ταῦτα (ἐπινοηθ.)**, δηλ. νὰ προσβάλωσιν ἀπροσδοκῆτως τὰς Ἀθήνας, ἐν ᾧ ὁ στρατὸς τῶν Ἀθην. ἦτο ἐν Μαραθῶνι. — **ἀσπίδα**, ὡς σημεῖον τοῦ ὅτι αἱ Ἀθῆναι ἦτο δυνατόν νὰ προσβληθῶσι. — **ἐξ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Μαραθῶνι**, πρβλ. κεφ. 107. — **Φαλήρου**, τοῦ ἀρχαιστάτου λιμένος τῶν Ἀθηνῶν (βλ. εἰκ. ἐν πίν. III). — **τότε**, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ὕστερον χρόνον, καθ' ὃν ὁ Πειραιεὺς ἦτο λιμὴν τῶν Ἀθηνῶν. — **ἀπέπλεον . . . ἐς τὴν Ἀσίην**, διότι εἶδον τοὺς ἐν Κυνοσάργει Ἀθηναίους ὄρατοὺς ὄντας ἐκ Φαλήρου.

Κεφ. 119.

Προσέχω ἐς = προσορμίζομαι εἰς. — **χόλος** = ὀργή· **ἐνέχω χόλον τινὶ** = ὀργίζομαι κατὰ τινος. — **οἶα ἀρξάντων . . . = ἅτε ἀρξάντων . . .** — **ἐποίησε**, δηλ. αὐτοὺς, τοὺς Ἐρετριεῖς. — **τῆς Κισίης χ.**, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ **ἐν σταθμῶ ἐωντοῦ**. — **κατοίκισε**, πῶς ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς; — **σταθμὸς** = ἔπαυλις. — **μέχρι ἐμέο**

= μέχρι τῶν χρόνων μου. — ἔσχε, ἀμετβ. = συνέδησαν

Τοὺς δὲ τῶν Ἑρ. ἠνδραποδισμένους, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 101. — **ἀδικίης**, ποίαν ἀδικίαν ἐπραξαν οἱ Ἑρετριεῖς; — **καὶ μέχρι ἐμέο...**, ὁ Ἡρόδ. κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶχεν ἐπισκεφθῆ καὶ αὐτὴν τὴν χώραν. — **τὴν ἀρχαίην γλῶσσαν**, δηλ. ἐκείνην, ἣν πρότερον ἐν Ἑρετρίᾳ ἐλάλουν.

Κεφ. 120.

Ἔχω σπουδὴν πολλὴν = σπεύδω πολὺ. — **καταλαμβάνω** = φθάνω. — **ὑστεροὶ τῆς συμβολῆς** (= τῆς μάχης), κατ' ἔννοιαν = μετὰ τὴν μάχην. — **ἰμειρομαι** = ἀττ. ἐπιθυμῶ. — **τοὺς Μήδους**, δηλ. τοὺς πεσόντας ἐν Μαραθῶνι Πέρσας. — **μετὰ δέ** =; (κεφ. 110). — **αἰνῶ** = ἀττ. ἐπαινῶ. — **ἀπαλλάσσομαι** =; (κεφ. 45).

Μετὰ τὴν πανσέληνον, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 106. — **τριταῖοι ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττ.**, ἡ πανσέληνος τοῦ Καρνείου μηνὸς τοῦ 490 π. X. συνέβη κατὰ τοὺς γενομένους ὑπολογισμοὺς τῇ 9^ῃ Σεπτ. Οἱ Σπαρτ. λοιπὸν ἐκκινουσιν ἐκ Σπάρτης τῇ 10^ῃ καὶ φθάνουσιν εἰς Ἀθήνας τῇ 12^ῃ, τῇ ὑστεραίᾳ τῆς μάχης. Κατὰ ταῦτα ἡ μάχη συνεκροτήθη τῇ 11^ῃ Σεπτ.

**Α'. Στρατοπέδευσις Ἑλλήνων καὶ Περσῶν
εἰς τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν.**

(Κεφ. 201-207)

Κεφ. 201.

Τῆς Μηλίδος—ἀττ. **τῆς Μαλίδος** ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐν τῇ Τρη-
χινίῃ (=Τραχινία), δηλ. γῆ. — **ἡ δίοδος**—τὸ στενόν. — **χῶρος**—
τόπος. — **πλεόνων**—ἀττ. **πλειόνων**. — **ἐπιχώριοι**—ἐντόπιοι. — **νυν**
= **τοίνυν**. — **ὁ μὲν**, δηλ. ὁ Ξέρξης. — **ἐπικρατῶ τινος** = εἶμαι
κύριός τινος, κατέχω τι. — **τὰ πρὸς βορέην ἄνεμον ἔχοντα** = τὰ
πρὸς βορρᾶν ἀποβλέποντα (μέρη). — **οἱ δέ**, δηλ. οἱ Ἕλληνες. —
μεσαμβρία—ἀττ. **μεσημβρία**. — **τῶν . . . φερόντων**, ἀμετῶτ. =
τῶν . . . ἐχόντων ἢ γενκ. ἐκ τοῦ νοουμένου ῥ. **ἐπεκράτεον**. — **τὸ**
ἐπὶ ταύτης τῆς ἡπείρου, κυρίως = ὡς πρὸς τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς
ἡπείρου μέρος· εἶτα = ταύτης τῆς ἡπείρου.

Ξέρξης, οὗτος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του Δαρείου ἀπε-
φάσισε νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν τρίτην ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Ἑλλάδος.
Ἄφ' οὗ λοιπὸν ἐπὶ 4 ἔτη προητοιμάσθη, ἀνεχώρησε τῷ 480 ἐκ
Σάρδεων διευθυνόμενος πρὸς τὸν Ἑλλάσποντον· τοῦτον δὲ διαβάς
μετὰ τοῦ πολυαριθμοῦ στρατοῦ του καὶ διαπεραιωθεὶς εἰς Εὐρώπην
ἐβάδισε διὰ τῆς Θράκης πρὸς τὴν Μακεδονίαν. Οἱ Ἕλληνες κατα-
νοήσαντες τὸν ἐπικρατέμενον κατὰ τῆς Ἑλλάδος κίνδυνον συνήλ-
θον εἰς σύνοδον ἐν τῇ Ἴσθμῷ τῆς Κορίνθου, ἔνθα ἀποφασίζεται
1) νὰ καταληφθῇ τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν διὰ στρατοῦ, ὅπως
ἐμποδισθῇ ἢ πρὸς τὰ πρόσω πορεία τοῦ Ξέρσου, ὅστις ἐν τῇ μεταξὺ
εἶχεν εἰσβάλει διὰ Θεσσαλίας εἰς τὴν Μαλίδα χώραν, καὶ 2) νὰ
πλεύσῃ ἅπας ὁ ἑλλ. στόλος εἰς τὸ Ἄρτεμισιον, ἀκρωτήριον πρὸς
Β. τῆς Εὐβοίας, ἵνα ἀντιταχθῇ κατὰ τοῦ περσικοῦ στόλου. — **ἐν τῇ**
διόδῳ, ἐννοεῖται ἡ στενὴ πάροδος, ἣτις ἐσχηματίζετο μεταξὺ τοῦ

δρους Καλλιδρόμου καὶ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου· ἡ πάροδος αὕτη κατὰ τὴν εἴσοδον καὶ ἔξοδον ἦτο τόσοσ στενή. ὥστε μία μόνον ἄμαξα ἠδύνατο νὰ διέλθῃ δι' αὐτῆς.—**Θερμοπύλαι**, διὰ τὰς θερμὰς θειούχους πηγὰς, αἵτινες ἀναβλύζουσι παρὰ τὸ στενόν.—**Πύλαι**, διότι κατὰ τὰ δύο ἄκρα ὁ δρόμος συνεκλείετο οὕτως ὑπὸ τῶν προεκβαλλομένων προεξοχῶν τοῦ ὄρους Καλλιδρόμου, ὥστε ἐσχηματίζοντο οἶονεὶ δύο πύλαι τῆς στενῆς παρόδου.

Κεφ. 202 - 203.

Ἑλλήνων, γενκ. διαιρετκ. τοῦ οἱ ὑπομένοντες. — **ὑπομένω τὸν Πέρσην** = ἀναμένω τὴν προσβολὴν τῶν Περσῶν. — **οὐδῶκονια** = ἄττ. **οὐδοήκονια**. — **πάρειμι** = παρευρίσκομαι, προσέρχομαι. — **ἐπὶ κλητος γίνομαι** = προσκαλοῦμαι — **αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες** = οἱ εἰς αὐτὸ τὸ μέρος εὐρίσκόμενοι Ἕλληνες, δηλ. ἐν Θερμοπύλαις. — **πρόδρομοι**, κατγρμ. **πρόδρομος** = ὁ τρέχων ἐμπρὸς τινος, ὁ προπορευόμενος. — **προσδόκιμός εἰμι** = περιμένομαι. — **πᾶσαν ἡμέρην**, αἰτιατκ. τοῦ χρόνου = ἡμέραν μὲ τὴν ἡμέραν. — **σφι** (= ἄττ. **σφίσι**) = αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Ἕλλησι· ποιητκ. αἴτιον τοῦ **ἐν φυλακῇ εἶη**, διότι τοῦτο = **φυλάσσοιτο**. — **φρουρομένη** = ἄττ. **φρουρομένη**· ἢ μετχ. αἰτλγκ. — **(καὶ) σφι**, δηλ. τοῖς Λοκροῖς καὶ Φωκεῦσι. — **δεινὸν** = ἄξιον φόβου. — **θεὸν εἶναι**, τὸ ἀπρμφ. τοῦτο, ὡς καὶ τὰ κατωτέρω **εἶναι**, **ἔσεσθαι**, **οφείλειν**, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ νοουμένου **ἔλεγον**. — **τῷ** = ἄττ. **ῶ**. — **ἐξ ἀρχῆς**. τοῦτο προσδιορίζεται ἀκριθέστερον διὰ τῆς μετχ. **γινομένη** = ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του = ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς γεννήσεώς του. — **κακὸν . . . οὐ συνεμίχθη**, δηλ. **τοῖσι ἀγαθοῖσι** = μὲ τὴν εὐτυχίαν δὲν ἀνεμίχθη δυστυχία τις. — **αὐτῶν**, δηλ. τῶν θνητῶν. — **μέγιστα**, δηλ. **κακὰ συνεμίχθη** — **ῶν** = ἄττ. **οὔν**. — **τὸν ἐπελαύνοντα** = τὸν ἐπιόντα. — **έόντια** = ἄττ. **όντια**. — **πίπτω ἀπὸ τῆς δόξης** = ἀποτυγχάνω εἰς τὴν ἰδέαν μου (εἰς τὴν προσδοκίαν μου). — **οἱ δέ**, δηλ. οἱ Λοκροὶ καὶ οἱ Φωκεῖς.

Ἡμίσεες ἑκατ., δηλ. πεντακόσιοι ἐξ ἐκάστης πόλεως. — **πανστρατιῆ**, διότι εἰς τούτους ὡς κατοικοῦντας ἐγγύτατα τῶν στενῶν ἄμεσος ἦτο ὁ κίνδυνος, ἐὰν οἱ Πέρσαι ἐγίνοντο κύριοι τῶν στενῶν. Οἱ ἀκολουθοῦντες Λοκροὶ ἠριθμοῦντο περὶ τοὺς χιλίους. — **Φωκέων χίλιοι**, ἐκ πόσων ἀνδρῶν ἀπετελέσθη ἅπας ὁ εἰς τὸ

173 22 001
 303 33 001

στενὸν τῶν Θερμοπ. συναθροισθεὶς στρατὸς τῶν Ἑλλ.; — τὸν ἐπιόντα, δηλ. τὸν Ξέρξην. — ἐς τὴν Τρηχίνα, ἔνθα τότε οἱ σύμμαχοι ἀκόμῃ εὐρίσκοντο.

Κεφ. 204.

Κατὰ πόλις = ἄττ. κατὰ πόλεις. — ἐκάστων, ἕξαρτ. ἐκ τοῦ στρατηγοῦ. — θωμαζόμενος = ἄττ. θαυμαζόμενος. — Ἀναξανδρίδew = ἄττ. Ἀναξανδρίδου. — τοῦ Λ. = τοῦ υἱοῦ τοῦ Λ. — Ἀρχέλεω = ἄττ. Ἀρχελαῶν. — Ἠγησίλεω = ἄττ. Ἀγησιλάου. — Ἠγίος = ἄττ. Ἄγιδος. — ἐξ ἀπροσδοκίτου = ἀπροσδοκίτως = παρ' ἐλπίδα.

Δακεδαιμόνιος ἦν Λεωνίδης κτλ., ἡ γενεαλογία αὕτη δεικνύει τὴν ἐπιφανῆ καταγωγὴν τοῦ Λεωνίδου. — ἐξ ἀπροσδοκίτου, ὁ Λεωνίδας ὡς ἔχων δύο ἀδελφοὺς πρεσβυτέρους, τὸν Κλεομένην καὶ τὸν Δωριέα, οὐδέποτε ἤλπιζε νὰ τύχῃ τῆς βασιλείας. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Κλεομένης ἀπέθανεν ἄτεκνος ἄρσενικοῦ παιδός, ὁ δὲ Δωριεὺς δὲν ὑπῆρχε πλέον, ἀλλ' εἶχεν ἀποθάνει καὶ αὐτός, ἡ βασιλεία περιῆλθεν εἰς τὸν Λεωνίδαν.

Κεφ. 205.

Ἦιε = ἄττ. ἦει. — ἐπιλέγομαι = ἐκλέγω. — οἱ κατεστεῶτες = ἄττ. οἱ καθεστηκότες ἢ καθεστῶτες = οἱ (διὰ νόμου) ὄρισμένοι. — παραλαβῶν, συναπτόν τῷ καὶ Θηβ. τοὺς κτλ. = καὶ Θηβαίων τούτους, οὗς κτλ. — ἐς τὸν ἀριθμὸν λογίζομαι = ἀπαριθμῶ. — τοῦδε εἵνεκεν = ἔνεκα τῆς ἐπομένης αἰτίας· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ὅτι (= διότι) σφέων κτλ. — σπουδὴν ποιοῦμαι = σπουδάζω = προσπαθῶ, φροντίζω. — μῦνος = ἄττ. μόνος. — σφέων μεγάλως κατηγόρητο μηδίξειν = εἶχε γείνει μεγάλῃ κατηγορία κατ' αὐτῶν ὅτι ἐμήδιζον. — παρεκάλεε, δηλ. αὐτοὺς (τίνας;) παρακαλῶ = προσκαλῶ. — εἴτε συμπέμψουσι εἴτε καί... = ἂν θὰ ἀποστείλωσι βροῦθειαν ἢ καί... — ἀπερέουσι = ἄττ. ἀπεροῦσι (μέλλ. τοῦ β. ἀπαγορεύω = ἀρνοῦμαι). — ἐκ τοῦ ἐμφανέος = ἐμφανῶς = φανερά. — ἄλλα φρονέοντες = ἂν καὶ ἄλλα ἐφρόνουν, δηλ. ἂν καὶ ἐμήδιζον. — ἔπεμπον, δηλ. συμμάχους.

Τοὺς κατεστεῶτας, ἐννοοῦνται οἱ κατ' ἐκλογὴν ὑπὸ τοῦ βασιλέως προσλαμβανόμενοι τριακῶσιαι ἐν ἐπικινδύνοις ἐπιχειρήσεις. — καὶ τοῖσι ἐτύγγ. π. ἐόντες, ὁ Λεωνίδας ἐκλέγει τριακῶσιους ἄνδρας, οἵτινες πάντες εἶχον οἴκοι παιδᾶς ἄρρενας, ἵνα μὴ ἐν περιπτώσει

θανάτου των εξαφανισθῆ τὸ γένος των. Ἐκ τοῦ γεγονότος δὲ τούτου συναγεται ὅτι ὁ Λεων. εἶχεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ποίαν ἀπόφασιν; — **τούς ἐς... εἶπον**, ἀνωτέρω ἐν κεφ. 202. Ἦσαν δὲ οὗτοι πόσοι;

Κεφ. 206.

Πρώτους, κατγρμ.—ὡς πρωτοπορίαν.—**ἦν αὐτούς**, δηλ. τοὺς Σπαρτ.—**ὑπερβαλλομένους**, δηλ. **στρατεύεσθαι ὑπερβάλλομαι**=ἀναβάλλω.—**μετὰ δὲ**=ἀττ.; (VI, κεφ. 110).—**ὀρτάσαντες**=ἀττ. **ἐορτάσαντες**.—**κατὰ τάχος**=**ταχέως**.—**πανδημεῖ**=**πανστραιῖ** (ᾧ).—**ὥς**=ἀττ. **οὕτως**.—**ἐνένωντο**=ἀττ. **ἐνενόητο**· τοῦ β. **νοοῦμαι**=**διανοοῦμαι**=ἔχω κατὰ νοῦν.—**ἔτερα τοιαῦτα**=ἄλλα παρόμοια=τὰ αὐτά.—**ἦν... συμπεσοῦσα**=**συνέπεσε**.—**κατὰ τωὐτό** (=ταὐτό)=κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον.—(ἦ) **Ὀλυμπιάς**=ἀττ. **τὰ Ὀλύμπια**=οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες.—**τούτοις τ. πρ.**=μὲ ταῦτα τὰ συμβάντα (δηλ. μὲ τὴν ἐκστρατείαν εἰς Θερμοπύλας)· ἢ δοτκ. ἀποδοτέα εἰς τὸ **κατὰ τωὐτό** καὶ εἰς τὸ **συμπεσοῦσα**.—**δοκέοντες**, μετοχ. αἰτλγκ.—**οὕτω** (=τόσον), συναπτόεν τῷ **κατὰ τάχος**.—**διακρίνεται ὁ πόλεμος**=τελειώνει ὁ πόλεμος.

Μετὰ δέ, δηλ. μετὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Καρνείων.—**Κάρνεια**, πρβλ. βιβλ. VI, κεφ. 106 (ἐν σελ. 92).—**ἔτερα τοιαῦτα**, ποῖα;—**τούς προδρόμους**, τοὺς μνημονευθέντας ἐν κεφ. 203.

Κεφ. 207.

Διενένωντο = ἀττ. **διεενόητο**· τοῦ β. **διανοοῦμαι** = ; — **πέλας**=πλησίον· **πέλας γίγνομαι τινος**=ἔρχομαι πλησίον τινός.—**ἐσβολή**=δίσδος, στενόν.—**καταρρωδέοντες**=ἀττ. **κατορρωδοῦντες**· **κατορρωδῶ**=πολὺ φοβοῦμαι.—**ἀπαλλαγῆ**=ἀναχώρησις.—**ἔχω ἐν φυλακῇ**=φυλάττω.—**περισπέρχομαι τινι**=πολὺ δυσχαρεστοῦμαι διὰ τι.—**ἀλέξασθαι** (μ. ἀόρ. τοῦ β. **ἀλέξω**)=**ἀμύνασθαι**· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ **ὀλίγων**=εἰς τὸ νὰ ἀποκρούσωσιν.

Φωκ. καὶ Δ. περισπερχθ., οἱ Φωκ. καὶ οἱ Λοκροὶ δυσχερ-στήθησαν πολὺ, καθ' ἕσον αὐτοὶ μάλιστα πάντων ὡς κατοικοῦντες ἐγγύτατα τῶν στενῶν θὰ ἐκινδύνεον, ἂν κατελείποντο ὑπὸ τῶν Πελοπ.—**τῇ γνώμῃ ταύτῃ**, τῶν Πελοπ., δηλ. νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸν Ἴσθμὸν καὶ νὰ φυλάττωσι τοῦτον.—**αὐτοῦ**, ποῦ;

B'. Αἰ περὶ Θερμοπύλας μάχαι (480).

(Κεφ. 208-213, 215-233)

Κεφ. 208.

Σφέων=αὐτῶν, δηλ. τῶν ἐν Θερμοπύλαις Ἑλλήνων. — **κατάσκοπον**, κατγρμ. εἰς τὸ ἰσπέα. — **ιδέσθαι**=ἄττ. **ιδεῖν** τὸ ἀπρμφ. εἶναι καθαρῶς τελικόν. — **δόσοι εἰ σὶ καὶ ὄ,τι ποιέοιεν**=πόσοι εἶναι καὶ τί πράττουσι· παρατηρητέα ἢ ἀλλαγὴ τῶν ἐγκλίσεων. — **ἀκηκόεε**=ἄττ. **ἤκηκόει**. — **δέ**, ἐνταῦθα=**γάρ**. — **ἐὼν**=ἄττ. **ὄν**. — **ἀλισμένη εἶη**=ἄττ. **ἠλισμένη εἶη**· τοῦ β. **ἀλίξομαι**=συναθροίζομαι. — **ταύτη**=ἐνταῦθα. — **καὶ τοὺς ἠγεμόνας, ὡς εἶησαν**=**καὶ ὡς ἠγεμόνες εἶησαν**. — **προσελαύνω**=(ἔφιππος) πλησιάζω. — **ἐθγεῖτο**, παρατκ. τοῦ **θηεῖσθαι**=ἄττ. **θεᾶσθαι**. — **κατώρα**=ἄττ. **καθεώρα**· **καθορῶ**=βλέπω καλῶς. — **τοῦ τείχεος**, ἐκ τοῦ ἔσω. — **τὸ**=ἄττ. **ὄ**. — **ἀνορθῶ**=ἀνεγείρω. — **οἷά τε ἦν**=**οἷόν τε ἦν**=ἦτο δυνατόν. — **ὁ δέ**, ἐὰν δύο πράξεις ἀποδίδονται ἐν ἀντιθέσει εἰς τὸ αὐτὸ ὑποκμ., πολλάκις ἐπαναλαμβάνεται τὸ ἐνεργοῦν ὑποκμ. ἐν τῇ ἀντιθέσει καὶ γίνεται χρῆσις τοῦ **ὁ δὲ (οἷ δέ)**, ἐν ᾧ τὸ αὐτὸ ὑποκμ. μένει. Ἀντὶ τοῦ **ὁ δὲ** ἀνεμόμενον μόνον τὸν **δέ**=**ἀλλά**. — **μανθάνω**, ἐνταῦθα=παρατηρῶ. — **τοῖσι** (=ἄττ. **οἷς**) **τὰ ὄπλα ἔκειτο**=οἷτινες εἶχον στρατοπεδεύσει. — **ώρα**=ἄττ. **ἑώρα** — **τοὺς μὲν . . . τοὺς δέ**=ἄλλους μὲν . . . ἄλλους δέ. — **θηεύμενος**=ἄττ. ; — **ἐθώμαζε**=ἄττ. **ἐθαύμαζε**. — **ἀτρεκέως**=ἀκριβῶς. — **κατ' ἠσυχίην**=ἠσύχως, ἀνενοχλήτως. — **οὔτε . . . τε**=ὄχι μόνον δὲν . . . ἀλλὰ καί. — **ἀλογίη (-α)**=ἀδιαφορία, καταφρόνησις. — **ἐκύρησε**, ὑποκμ.: ὁ ἵππεύς. — **κυρῶ ἀλογίης**=τυγχάνω ἀδιαφορίας. — **τά περ**=**ἅπερ**. — **ὀπώπεε**=ἄττ. **ὀροάκει**.

Γένος Ἡρακλ., περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ Λεωνίδου βλ. κεφ. 204. — **ἔσω . . . τοῦ τείχεος**, τοῦτο τὸ τεῖχος εἶχον κτίσει πρὸ πολλῶν ἐτῶν οἱ Φωκεῖς, ἵνα προφυλάττωνται ἀπὸ τῶν προσβολῶν τῶν ἀσπόνδων αὐτῶν ἐχθρῶν, τῶν Θεσσαλῶν. — **ἀνορθῶ**

σαντες, διότι τὸ πλείστον μέρος αὐτοῦ ὡς ἐκ τῆς πολυκαιρίας εἶχε καταπέσει.—**τὰς κ. κτενιζομένους**, οἱ Σπαρτ. συνήθιζον πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς μάχης νὰ κτενίζωσι τὰς κόμας αὐτῶν καὶ νὰ κοσμῶσι τὰς κεφαλὰς διὰ στεφάνων, ὡσεὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ἐορτὴν τινα.—**ἀλογίης ἐκύρησε πολλῆς**, οἱ Ἑλλ. δηλ. ἔδειξαν διὰ τὸν ἵππεά μεγάλην ἀδιαφορίαν.

Κεφ. 209.

Ἔχω (μετ' ἀπρμφ.) = δύναμαι. — **συμβάλλομαι** = ἐννοῶ. — **τὸ ἐδὸν** = τὸ ἀληθές· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ **ὅτι παρεσκευάζοντο** κτλ. — **ἀπολεόμενοι καὶ ἀπολέοντες** = ἄττ. ἀπολούμενοι καὶ ἀπολοῦντες. — **ἀλλ' αὐτῶ... γὰρ** (= ἐπεὶ) κτλ. = ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς αὐτόν... — **ἐφαίνονιο**, ποῖον τὸ ὑποκμ.; — **Δημάρητον** = ἄττ. **Δημάρατον**. — **μιν εἰρώτα** (= ἄττ. ἠρώτα) **ἕκαστα τούτων** = ἠρώτα αὐτόν περὶ ἑνὸς ἑκάστου τούτων· παρατηρητέα ἢ μετὰ διπλῆς αἰτιατικ. σύνταξις τοῦ **ἔρωτῶν**. — **πρὸς τῶν Λ.** = ὑπὸ τῶν Λ. — **μεν** = ἄττ. **μου**. — **εὔτε** = ἄττ. **ὅτε**. — **ὀρμῶμεν** = ἄττ. **ὠρμῶμεν**. — **ἔθου** = ἄττ. **ἔθον· γέλωτα τίθεμαί τινα** = κάμνω τινὰ ἀντικειμένον γέλωτος, περιγελῶ τινα. — **λέγοντα**, ἢ μετχ. αἰτλγκ. — **τῆ** (= ἄττ. **ῆ**) **περ** = πῶς. — **ὠρων** = ἄττ.; — **ἐμοὶ ἀγὼν μέγιστός ἐστι** = τὸ μεγαλύτερον ἔργον (καθῆκον) δι' ἐμὲ εἶναι. — **τὴν ἀλήθειαν ἀσκῶ** = λέγω τὴν ἀλήθειαν. — **ἀντία σεῦ** = ἄττ. **ἐναντίον σου** = ἐνώπιόν σου. — **ἀπίκναιται** = ἄττ. **ἀφιγμένοι εἰσί**. — **μαχησόμενοι** = ἄττ.; — **ἡ ἔσοδος** = ἡ δίοδος, τὸ στενόν. **ταῦτα** = εἰς ταῦτα, δηλ. πρὸς μάχην. — **νόμος... ἐστί**, ἢ σύνταξις: **νόμος γάρ** (= **δέ**) **σφι ἐστι ἔχων οὕτω** = **νόμος δέ σφι οὕτω** (= **ὧδε**) **ἔχει** = ἡ ἐξῆς δὲ συνήθεια εἰς αὐτοὺς ὑπάρχει· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ **ἐπεὰν** κτλ. — **ἐπεὰν** = ἄττ. **ἐπὰν**. — **κινδυνεύειν τῆ ψυχῆ** = νὰ κινδυνεύωσι διὰ τὴν ζωὴν των (κυρ. μετ' τὴν ζωὴν των). — **ἐπιστασο** = ἄττ. **ἐπίστω**· τίνος β.; — **τὸ ὑπομένον**, περιληπτικόν = **τοὺς ὑπομένοντας· ὑπομένω** = μένω ὀπίσω. — **καταστρέφεται** (= ἄττ. **καταστρέφει**), μέλλ. **τοῦ καταστρέφομαι** = ὑποτάττω. — **ἔστι**, ἀνεμένετο πρὸ τούτου τὸ **ὅτι ἦ ὧς**. — **ὑπομενεῖ** = **ὑπομενεῖ**· ἐνταῦθα τὸ **ὑπομένω** (μετὰ μετχ.) = **τολμῶ** (νά...). — **ἀνταιιρόμενον** = ἄττ. **ἀνταιιρόμενον· χεῖρας ἀνταίρομαί τινα ἢ τινι** =; (VI, κεφ. 44, ἐν σελ. 84). — **πρὸς β.**, ἢ **πρὸς** = ἐναντίον. — **βασιλῆιος** = ἄττ. **βασιλῆιος** = βασιλικός. — **κάλλιστος** = ἐνδοξότατος.

—*προσφέρειαι* = ἄττ. *προσφέρει προσφέρομαι* = ἐπέρχομαι. — *καὶ ἄνδρας ἀρ.*, ἐξαρτ. ἐκ τῆς *πρός* ἄριστος = ἀνδρείοτατος. — *κάρτα* = ἄττ. *λίαν*. — *ἄπιστος* = ἀπίστευτος. — *δεύτερα* = ἐκ δευτέρου. — *ἐπειρώτα* = ἄττ. *ἐπηρώτα*. — *τοσοῦτοι* = τόσον ὀλίγοι. — *χρᾶσθαι* (= ἄττ. *χρησθαι*), τὸ ἀπρμφ. ἀντὶ προστακτ. = *χρῶ*. — *τοι* = ἄττ. *σοι*. — *ταύτη . . . τῆ* (= ἄττ. *ῆ*) = οὕτω . . . ὅπως.

Καὶ πρότερον εὔτε κτλ., ὅτε ὁ Ξέρξης ἐν Δορίσκῳ — πόλει παραθαλασσίᾳ τῆς Θράκης — ἔκαμνεν ἐπιθεώρησιν καὶ ἀρίθμησιν παντός τοῦ στρατοῦ, ὃν ἤγεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐκάλεσε καὶ τότε τὸν Δημάρατον καὶ ἠρώτησεν αὐτόν, ἂν οἱ Ἑλλ. θὰ τολμήσωσι ν' ἀνισταθῶσι κατὰ τοσοῦτου πολυαρίθμου στρατοῦ· ὁ Δημάρ. ἀποκρινόμενος εἰς τὸν Ξέρξην ὑπέδειξε — καὶ τότε — τὴν ἀνδρείαν τῶν Ἑλλ., ἰδίᾳ τῶν Σπαρτ., καὶ διεβεβαίωσεν αὐτόν ὅτι πάντως οἱ Σπαρτ. καὶ μόνοι θ' ἀνισταθῶσι κατ' αὐτοῦ καὶ δὲν θὰ ὑποχωρήσωσιν. Ὁ Ξέρξης ἀκούσας ταῦτα δὲν ἐπίστευσεν, ἀλλὰ τὰ ἐθεώρησε γελοῖα.

Κεφ. 210.

Οὐκ ἐπειθε = δὲν ἠδύνατο νὰ καταπέσῃ. — *τέσσαρας* = ἄττ. *τέσσαρας*. — *παρεξῆκε*, τοῦ β. *παρεξίημι* (*τινα*) = ἀφίνω (*τινά*) νὰ παρέλθῃ. — *αἰεὶ* = ἄττ.; — *ἀποδρῆσεσθαι* = ἄττ. *ἀποδράσεσθαι* τοῦ β. *ἀποδιδράσκω*. — *ὡς* = ἐπειδή. — *ἀπαλλάσσοντο* = ἄττ. *ἀπηλλάσσοντο*; *ἀπαλλάσσομαι*; (κεφ. 45). — *οἱ* = αὐτῶ, δηλ. τῷ Ξέρξῃ. — *διαχρεώμενοι* = ἄττ. *διαχρώμενοι* μένω *διαχρώμενος ἀναιδεῖα τε καὶ ἀβουλία* = μένω ἀπὸ ἀναίδειαν καὶ ἀπερισκεψίαν. — *σφέας* = αὐτούς, δηλ. τοὺς Ἑλλ. ἢ αἰτιατκ. χρησιμεύει ὡς ἀντικμ. τοῦ *ζωγρήσαντας καὶ ἄγειν*. — *ζωγρῶ* = συλλαμβάνω ζῶντα. — *ἐς ὅψιν τὴν ἐωντοῦ* = ἐνώπιόν του. — *φερόμενοι* = ὄρμητικῶς. — *ἐπεσήσαν* = ἄττ. *ἐπεισησαν* = εἰσῆρχοντο εἰς τὰς θέσεις τῶν πιπτόντων. — *προσπταίω* = βλάπτωμαι. — *δῆλον ἐποίησαν παντί τεω* (= *τω* = *τινι*) *καὶ οὐκ ἦκιστα αὐτῷ β.*, κατ' ἔννοιαν = (τότε) ἔβλεπεν ἕκαστος καὶ μάλιστα αὐτὸς ὁ βασιλεὺς. — *ἄνδρες*, ἐνταῦθα = ἀληθεῖς ἄνδρες, γενναῖοι. — *συμβολή* = μάχη. — *δι' ἡμέρης* = δι' ὅλης τῆς ἡμέρας.

Κεφ. 211.

Ἐπεῖτε = ἄττ. *ἐπεὶ*. — *τραχέως* (= ἄττ. *τραχέως*) *περιέπω* = βλάπτω. — *ἐνθαῦτα* = τότε. — *ὑπεξήσαν* = ἄττ. *ὑπεξῆσαν*.

ὑπεξέρχομαι = ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀποσύρομαι. — **ἐκδέχομαι** = διαδέχομαι. — **τούς** = (ἐκεῖνοι) οὓς. — **ὡς δὴ οὗτοί γε . . . κατεργασόμενοι** (δηλ. **τούς Ἑλλ.**) = ἐλπίζοντες φυσικῶς, ὅτι οὗτοι τοῦλάχιστον θὰ νικήσωσι τοὺς Ἑλλ. — **εὐπετέως = εὐπετῶς = εὐκόλως.** — **συμμίσγω** = ἄττ. **συμμίγνυμι** = συμπλέκομαι. — **πλέον φέρομαι** = περισσότερον κατορθῶ. — **τὰ αὐτά**, δηλ. **ἐφέροντο.** — **στεινόπορος** = ἄττ. **στενόπορος** = ὁ ἔχων στενὸν πέραμα. — **ἦπερ** = ἄττ. **ἦ** (συγκριτικ.). — **ἔχω**, μετ' ἀπαρμφ. =; — **πλήθος** = μέγας ἀριθμός. — **ἄλλα**, αἰτιατικ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ ἀποδεικνύμενοι, ἐξ οὗ ἔξαρτ. ἢ μετχ. **ἐξεπιστάμενοι** = καὶ εἰς ἄλλα ἀποδεικνύμενοι ὅτι ἐγνώριζον καλῶς. — **ἐν οὐκ ἐπισταμένοισι** = μεταξὺ μὴ γνωριζόντων. — **καὶ . . . φεύγεσκον**, μετὰ τὴν μετχ. **ἀποδεικνύμενοι** ἔπεται πρότασις ἀντὶ μετχ. **καὶ . . . φεύγοντες.** — **ὄκως** (= ἄττ. **ὀπότῃ**) **ἐντρέψειαν τὰ νῶτα** = ὁσάκις ἔστρεφον τὰ νῶτα = στρέφοντες τὰ νῶτα. — **ἀλλῆς** = ἄττ. **ἄθροός** = εἰς ἐν ὅλον ἠθροισμένος, συνηνωμένος. — **φεύγεσκον** (= ἄττ. **ἔφρευγον**) **δήθεν** = κατὰ τὸ φαινόμενον ἔφρευγον = προσεποιούντο ὅτι ἔφρευγον. — **πάταγος** = κρότος (τῶν ὀπλων) — **οἱ δέ**, δηλ. **οἱ Λακεδ.** — **καταλαμβανόμενοι** = ὁσάκις προεφθάνοντο. — **ἂν . . . ὑπέστρεφον**, ἐνταῦθα ὁ **ἂν** μετὰ τοῦ παρατικ. ἐκφράζει τὸ κατ' ἐπανάληψιν γιγνόμενον ἐν τῇ παρελθόντι ὥστε = **ὑπέστρεφον** = ἔστρεφον ὀπίσω. — **ἀντίοι εἶναι = ἐναντιοῦσθαι** = μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐναντιώνωνται. — **μεταστρέφομαι** = στρέφομαι ὀπίσω. — **καταβάλλω = ἀποκτείνω** παθ. τούτου τὸ **πίπτω**. — **ἐνθαῦτα** = τότε (τότε;). — **ἐδυνέατο** = ἄττ. **ἠδύναντο**. — **παραλαμβάνω** = κατορθώνω. — **πειρῶμαι τῆς ἐσόδου** = προσπαθῶ νὰ καταλάβω τὴν . . . — **καὶ . . . προσβάλλοντες = ἂν καὶ προσέβαλλον.** — **τέλος** = σῶμα στρατοῦ, τάγμα. — **παντοίως** = κατὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους.

Ἀθανάτους, παρὰ τοῖς Πέρσαις ὑπῆρχε τάγμα ἐκ δεκακισχιλίων ἐπιλέκτων στρατιωτῶν, οἵτινες ἐκαλοῦντο **ἀθάνατοι**. ἐκαλοῦντο δὲ οὕτω, διότι ἀντικαθίσταντο πάντοτε οἱ ὑπὸ νόσου θνήσκοντες ἢ οἱ φονεόμενοι, ὥστε νὰ μένη πάντοτε ἀμείωτος ὁ ἀριθμὸς τῶν 10.000.

Κεφ. 212.

Πρόσδος τῆς μάχης = ἐπίθεσις, ἔφοδος, προσβολή. — **θηεύμενον** = ἄττ. **θεώμενον**. ἢ μετχ. ἀναφορκ. — **ἀναδραμεῖν** = ὅτι ἀνεπή-

δησε.—ἀεθλέω=ἄττ. ἀθλῶ (-έω)=μάχομαι.—*ἄτε ὀλίγων ἐόντων*, δηλ. τῶν Ἑλλήνων γενκ. ἀπόλυτος, ἀν καὶ ἀκολουθεῖ τὸ σφέας, πρὸς ὃ ἔπρεπε νὰ συμφωνήσῃ ἢ μετχ.—*ἐλπίσαντες . . . συνέβαλλον* = συνεπλέκοντο ἐπὶ τῇ ἐλπίδι.—*κατατετρωματίσθαι* = ἄττ. *κατατετραυματίσθαι*.—*οὐκ*, συναπτέον τῷ *ἔτι*=οὐκέτι.—*οἶός τέ εἰμι* = εἶμαι ἱκανός.—*κεκοσμημένοι* = τεταχημένοι.—*ἐν μέρεϊ* = μετὴν σειράν, διαδοχικῶς.—*δὲ*=γάρ.—*οὔρος* = ἄττ. ὄρος.—*ἡ ἀτραπὸς* = τὸ μονοπάτι.—*εὗρισκον*, δηλ. *ἐν τοῖς Ἑλλήσιν*.—*ἄλλοιός* = διαφορετικός.—*ἢ τῇ πρ. ἐνώρων* (= ἄττ. *ἐνεώρων*), δηλ. *ἐν τοῖς Ἑλλησι* = ἀπὸ ὅ,τι εἶχον ἴδει τὴν προηγουμένην ἡμέραν.

Θηεύμενον, ὡς φαίνεται ὁ Ξέρξης παρετήρει τὴν μάχην ἐξ ὑψηλῆς θέσεως.—*κατατετρωματίσθαι*, ἐν ταῖς συμπλοκαῖς τῆς προηγουμένης ἡμέρας.—*ἐς τὸ οὔρος*, δηλ. τὸν Καλλιδρόμον.—*οὐδὲν εὗρισκον ἄλλ. οἱ Π.*, ἢ ἔννοια: ἡ μάχη καὶ τὴν δευτέραν ἡμέραν ἀπέβαινεν ὁμοίως ἐπιβλαθῆς εἰς τοὺς Πέρσας.

Κεφ. 213.

Ὅ,τι χρήσεται τῷ π. πρ. = πῶς νὰ μεταχειρισθῇ τὴν παρούσαν περίστασιν = τί νὰ κάμῃ εἰς τὴν παρούσαν περίστασιν.—*Ἐπιάλτης*=ἄττ. *Ἐφιάλτης*.—*Μηλιεύς*=ἄττ. *Μαλιεύς*.—(*ἢ λθέ*) *οἱ* (= *αὐτῷ*), δηλ. τῷ Ξέρξει.—*ἔρχομαί τινι ἐς λόγους* = ἔρχομαι εἰς συνομιλίαν μετὰ τινος.—*μέγα τι φέρομαι* = λαμβάνω μέγα τι (ὡς ἀνταμοιβήν).—*ταύτη* = ἐνταῦθα, δηλ. ἐν Θερμοπύλαις.—*ὑπομείναντας*=*μείναντας*.—*καὶ οἱ φυγόντι*, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ *ἐπεκηρύχθη* *ἐπικηρύσσω ἀργύριόν τινι*=ὀρίζω χρηματικὴν ἀμοιβήν διὰ τὴν κεφαλὴν τινος.—*χρόνω ὕστερον*=βραδύτερον.—*κατέρχομαι* = ἐπανέρχομαι.—*ἀπέθανε*, παθτκ. τοῦ *ἀποκτείνειν* δι' αὐτὸ καὶ τὸ ποιητκ. αἴτιον ὑπὸ Ἀθηνάδεω (= ἄττ. Ἀθηνάδου).

Διὰ τοῦ οὔρου (δηλ. τοῦ Καλλιδρόμου) *φέρουσαν*, βλ. σχέδ. μάχης ἐν πίν. III.—*ὕστερον δέ . . .*, ὅτε δηλ. οἱ Πέρσαι κατέλιπον τὴν Ἑλλάδα.

Κεφ. 215.

Κατεργάζομαι = κατορθώνω.—*καὶ τῶν ἐστρατήγεε* = καὶ τούτους, ὧν ἐστρατήγεε.—*ὄρμεατο*=ἄττ. ὄρμητο ὄρμῶμαι=

ἐκκινῶ.—**περὶ λύχνων ἀφάς**—περὶ τὴν ὄραν, καθ' ἣν ἀνάπτονται οἱ λύχνοι, δηλ. κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς νυκτός.—**κατηγγήσαντο** (= ἄττ. **καθηγήσαντο**), δηλ. τὴν ἀτραπόν.—**καθηγοῦμαι τὴν ἀτραπόν τινι** = δεικνύω εἰς τινα τὴν ἀτραπόν.—**ἐσβολή** = ; (κεφ. 207).—**ἐν σκέπη εἰμί τινος**—προφυλάσσομαι ἀπὸ τι.—**ἐκ τόσου**, δηλ. **χρόνου**.—**κατεδέδεκτο** = ἄττ. **κατεδέδεικτο**· εἰς τοῦτο ἀνήκει ἢ δοτκ. **Μηλιεῦσι** = εἶχε καταδειχθῆ εἰς τοὺς Μαλιεῖς· κατ' ἔννοιαν = εἶχον ἀναγνωρίσει οἱ Μαλιεῖς.—**ἐοῦσα**, δηλ. **ἡ ἐσβολή**.—**οὐδὲν χρησιτῆ** = οὐδόλως χρήσιμος (δηλ. πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν ἐχθρῶν).

Καὶ τῶν ἐστρατήγεε, ἐννοοῦνται οἱ ἀθάνατοι.—**ὄτε οἱ Φωκ. ἐφράξαντο τείχεϊ**, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 208, ἐν σελ. 103.—**ἐκ τόσου (χρόνου)**, ἀφ' οὗτου δηλ. οἱ Μαλιεῖς εἶχον δεῖξει εἰς τοὺς Θεσσαλοὺς τὴν ἀτραπόν.

Κεφ. 216.

Διασφάξ, γος = χαράδρα.—**τῷ οὖρεϊ τούτῳ** = ἐς τοῦτο τὸ μέρος τοῦ ὄρους.—**κεῖται** = ἐστίν.—**τείνω** = ἐκτείνομαι.—**κατὰ ῥάχιν** = κατὰ μῆκος ῥάχεώς τινος.—**τῶν Λοκρίδων**, δηλ. πόλεων.—**πρὸς τῶν Μηλιέων** = (ὡς πρὸς τὸν ἐρχόμενον) ἀπὸ τῆς χώρας τῶν Μαλιέων.—**κατὰ Μελάμπυγον λίθον** = εἰς τὴν Μελάμπυγον πέτραν.—**τῆ** = **ῆ** = ὄπου.—**τὸ στ.**, δηλ. μέρος (τῆς διόδου).—**καί**, συνδέει τὸ **οὕτω ἔχουσαν** μετὰ τοῦ **ταύτην**. Ἡ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων : **κατὰ ταύτην καὶ οὕτω ἔχουσαν ἀτραπόν**.—**ἠὼς** = ἄττ. **ἕως** = αὐγῆ.—**δῆ** = ἦδη.—**διαφαίνω** = φαίνομαι, διαλάμπω.—**καὶ οἱ** = καὶ οὗτοι.—**γίγνομαι ἐπὶ τινι** = φθάνω εἰς τι.—**ἠὼς τε διέφαινε καὶ οἱ ἐγένοντο**, κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν = ἤρχιζε νὰ φαίνηται ἡ αὐγῆ (= νὰ γλυκοχαράξῃ), ὅτε οὗτοι...—**ἀκρωτήριον** = κορυφή.—**κατὰ τοῦτο** = εἰς τοῦτο τὸ μέρος.—**μοι**, ποιητκ. αἴτιον· διατὶ ἐτέθη κατὰ δοτκ.;—**ῥύομαι** = ὑπερασπίζω.—**κάτω ἐσβολή** = τὸ κάτω κείμενον στενόν.—**ὑπ' ὧν εἴρηται** = ὑπὸ τούτων, **ὑφ' ὧν εἴρηται**, δηλ. αὐτὴν φυλάσσεσθαι.—**ὑποδέχομαι** = ὑπόσχομαι.

'**Ασωπός**... '**Ανόπαια**, βλ. σχέδ. μάχ. ἐν πίν. III.—**τῷ οὖρεϊ τούτῳ**, ἐννοεῖται ὁ Καλλίδρομος, δι' οὗ ἡ ἀτραπὸς ἦγεν.—**ἐν δεξιᾷ μὲν ἔχοντες** κτλ., βλ. σχέδ. ἐν πίν. III.—**καὶ πρότερον**,

ἐν κεφ. 212.—ἦ... **κάτω ἐσθ. ἐφ. ὑπ' ὧν εἶρ...**, οἱ φυλάσσοντες **τὴν κάτω ἐσβολὴν** ἦσαν οἱ Σπαρτ. καὶ οἱ σύμμαχοι τούτων.— **ὑποδεξάμενοι**, τοῦτο (δηλ. ;).

Κεφ. 217.

᾿Ωδε, συναπτεόν τῷ **ἔμαθον** = ὡς ἐξῆς ἐνόησαν.— **σφεας** = ἄττ. **σφᾶς** = αὐτοὺς (τοὺς Πέρσας).— **τὸ οὖρος**, συναπτεόν τῷ **ἀνσβαίνοντες**.— **ἐὸν** = ἄττ. **ὄν** μετχ. αἰτλγκ.— **ἐπίπλεος** = ἄττ. **ἐπίπλεως** = ἐντελῶς πλήρης.— **νηνεμίη** = ἄττ. **νηνεμία** = κόπασις τοῦ ἀνέμου, ἡσυχία.— **ψόφος** = θόρυβος.— **ψόφου δὲ γινομένου...** = ἐπειδὴ δέ...— **οἰκός** = ἄττ. **εἰκός** = φυσικόν.— **φύλλων ὑποκχυμένων** (τοῦ ῥ. **ὑποχεῖν**) **ὑπὸ τ. π.** = διότι φύλλα εἶχον πέσει (ἐκ τῶν δένδρων) καὶ εἶχον σκορπισθῆ ὑπὸ τοὺς πόδας των.— **ἀνὰ... ἔδραμον**, τμησις = **ἀνέδραμον** = ἀνεπήδησαν.— **ἐνδύνω τὰ ὄπλα** = **ἐνδύομαι τὰ ὄπλα** = ἐξοπλίζομαι.— **καὶ αὐτίκα οἱ β. παρήσαν**, πρὸ τῆς προτάσεως ταύτης θὲς ἄνω σιγμῆν καὶ ἐρμήνευσον οὕτω: ἀμέσως δὲ ἐνεφανίσθησαν καὶ οἱ βάρβαροι.— **ἐν θώματι** (= ἄττ. **θαύματι**) **γίγνομαι** = **θαυμάζω** = ἐκπλήττομαι.— **ἐλπόμενοι** = ἄττ. **ἐλπίζοντες**.— **ἀντίξοος** = ἐναντίος, ἐχθρικός.— **οὐδὲν σφι φαν. ἀντίξοον**, κατ' ἐννοιαν = ὅτι οὐδεὶς θὰ ἀντιταχθῆ κατ' αὐτῶν.— **ἐνεκύρησαν** = ἄττ. **ἐνένυχον**.— **ἐνθαῦτα** = τότε.— **ἔωσι** = ἄττ. **ῶσι**.— **ὀποδαπὸς εἶη** = ἐκ τίνος χώρας ἦτο.— **ἀτρεκέως**, συναπτεόν τῷ **πυθόμενος**.— **διατάσσω** = θέτω ἐν τάξει, παρατάσσω.— **ὡς ἐβάλλ.**, τὸ ὡς αἰτιολγκ.· **βάλλω** = χτυπῶ.— **τόξενμα** = βέλος.— **κόρυμβος** = κορυφή.— **ἐπιστάμενοι**, ἐνθαῦθα = νομίζοντες.— **ὡς ἐπὶ σφ. ὀρμήθησαν** = ὅτι κατ' αὐτῶν ἐφώρμησαν (οἱ Πέρσαι)· κατ' ἐννοιαν = ὅτι οἱ Πέρσαι σκοπὸν εἶχον νὰ ἐπιτεθῶσι κατ' αὐτῶν (καὶ οὐχὶ νὰ περικυκλώσωσι τοὺς περὶ τὸν Λεων. μαχομένους).— **ἀρχήν**, ἐπίρρ. = ἐξ ἀρχῆς, κυρίως.— **πυρεσκενάδατο** = ἄττ. **πυρεσκενασμένοι ἦσαν**.— **ἀπολεόμενοι** = ἄττ. ; — **οὐδένα λόγον ποιοῦμαι τινος** = οὐδόλως φροντίζω περὶ τινος, οὐδόλως ἐνδιαφέρομαι διὰ τινος.— **οἱ δὲ** = ἀλλὰ (πρβλ. κεφ. 208, ἐν σελ. 103 «**ὁ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε**»).

Πυθόμενος δέ, ὅτι δηλ. οὗτοι ἦσαν Φωκεῖς.— **ταῦτα (ἐφρ.)**, ποῖα ; — **Φωκέων οὐδ. λόγον ἐποιεῦντο**, διατί ; — **κατέβαινον τὸ οὖρος**, ἵνα ἐπιπέσωσι κατὰ τῶν Σπαρτ. ἐκ τῶν ὀπισθεν.

Κεφ. 218.

Ἐσορῶ ἐς τὰ ἰερά (= ἄττ. *ιερά*) = παρατηρῶ (ἐξετάζω) τὰ σφάγια (= τὰ σπλάγγχνα τῶν σφαγίων, δηλ. τῶν διὰ τὴν θυσίαν σφαγέντων ζώων). — **σφι** = **σφίσι** συναπτόεν τῷ **ἔσεσθαι**. — **ἄμα ἡοῖ** = ἄττ. **ἄμ' ἔω** = μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῆς αὐγῆς· ἐνταῦθα = τὴν ἐπομένην ἡμέραν. — **ἐπὶ δέ**, ἐπίρρ. = ὕστερον δέ. — **περίοδος** = περικύκλωσις. — **ἔτι νυκτός**, δηλ. οὔσης. — **σημαίνω** = φέρω τὴν εἰδήσιν, εἰδοποιῶ. — **οἱ ἡμεροσκόποι**, δηλ. ἐσήμηναν ἡμεροσκόπος = φρουρὸς ἐν καιρῷ ἡμέρας. — **τὸ ἄκρον** = ἡ κορυφή. — **διαφαίνει ἡμέρα** = ἀρχίζει νὰ ἐξημερώνῃ. — **σχίζονται αἱ γῶμαι** = διχάζονται, διαίρουσται αἱ γῶμαι. — **ἔων** = ἄττ. **εἶων**. — **διακρίνομαι** = διαλύομαι, χωρίζομαι. — **οἱ μὲν... οἱ δέ**, παράθεσις κατ' ἐπιμερισμὸν εἰς τὸ **διακριθέντες**, ὅπερ ἔπρεπε νὰ τεθῆ κατὰ γενν. — **ἀπαλλάσσομαι**; (VI, κεφ. 45). — **κατὰ πόλεις**, συναπτόεν τῷ **ἐτράποντο** = διηυθύνθησαν εἰς τὰς πόλεις των. — **παρεσκευάδατο** = ἄττ.;

Οὔτοι μὲν, δηλ. ὁ Μεγιστίας καὶ οἱ αὐτόμολοι. — **ἐσήμηναν**, περὶ τίνος; — **ἡμεροσκόποι**, οὔτοι ἔργον εἶχον νὰ παρατηρῶσι τὴν ἡμέραν ἀφ' ὕψηλῶν μερῶν τὰς κινήσεις τῶν ἐχθρῶν καὶ ν' ἀναγγέλλωσι ταύτας. — **ἀντέτεινον**, δηλ. ἦσαν ὑπὲρ τῆς ἀναχωρήσεως. — **αὐτοῦ**, τοῦ;

Κεφ. 219-220.

Σφέας = αὐτοὺς, δηλ. τοὺς συμμάχους. — **μὴ ἀπόλωνται**, ἐκ τοῦ **κηδόμενος**; **κῆδομαι** = μεριμνῶ, ἐνδιαφέρομαι. — **οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως** = οὐ πρόπειν· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ νοουμένου ἔφη· **πρέπει** = ἀρμόζει. — **ἐς τὴν** = ἄττ. **ἐς ἣν**. — **φυλάξοντες**, δηλ. **τὴν τάξιν**. — **ἀρχὴν**, ἐπίρρ. =; (κεφ. 217). — **ταύτη τῇ γνώμῃ πλείστός εἰμι** = εἰς ταύτην τὴν γνώμην ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἀποκλίνω = μετὰ αὐτὴν τὴν γνώμην καθ' ὁλοκληρίαν συμφωνῶ· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ **Λεωνίδην... κελεύσαι... οὐ καλῶς ἔχειν** = ὅτι δηλ. ὁ Λεωνίδας κτλ. — **καὶ μᾶλλον**, ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως ἢ ἐκεῖνη (τῇ γνώμῃ), καθ' ἣν δηλ. οἱ πλείστοι κατέλιπον τὰς Θερμοπύλας ἕνεκα διαφωνίας. — **ἐπειτε** = ἄττ. ; — **συνδιακινδυνεύω** = συμπολεμῶ μέχρι τέλους. — **αὐτῷ δέ... οὐ καλῶς ἔχειν**, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ **φάναι**, ὅπερ

νοητέον ἐκ τοῦ *κελεῦσαι καλῶς ἔχει* = *καλῶς ἐστι* = εἶναι ἔντιμον. — *ἐπιείπετο* = ἄττ. *ἐφείπετο*. — *ἐξαιλίφω* = ἐξαφανίζω, καταστρέφω. — *ἐκέχρηστο*, παθτικ. ὑπερσυντλκ. τοῦ β. *χρῶ* = δίδω χρησμόν. — *χρεωμένοισι* (= ἄττ. *χρωμένοις*), τοῦ β. *χρῶμαι* (δηλ. *χρησιγίρω* ἢ *Πυθία*) = ἐρωτῶ τὸ μαντεῖον. — *αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ἐγειρομένου* = εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὅτε (οὗτος) ἐξηγείρετο. — *ἢ... ἀνάστατον γενέσθαι . . . ἢ . . . ἀπολέσθαι*, τὰ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ *ἐκέχρηστο* = ἢ νὰ (= ἢ ὅτι θὰ) καταστραφῆ . . . ἢ νὰ (= ἢ ὅτι θὰ) φονευθῆ. — *ἐπιλεγόμενον*, ἢ μετχ. αἰτλγκ., ὡς καὶ ἡ κατωτέρω *βουλόμενον ἐπιλέγομαι* = ἀναλογίζομαι, σκέπτομαι. — *Δεωνίδην*, ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. *ἀποπέμψαι*. — *κατατίθεμαι* = ἀποκτῶ. — *μούνων Σπαρτι.*, ἐκ τοῦ *κλέος* = διὰ μόνους τοὺς Σπαρτ. — *ἢ . . . οἴχεσθαι τοὺς οἰχομένους* = ἢ ὅτι . . . οἱ ἀπελθόντες ἀπῆλθον. — *διεινεχθέντας*, ἢ μετχ. ἀναφέρεται εἰς ὅλους τοὺς περὶ τὸν Δεωνίδα *Ἑλληνας*: ὅθεν ἀνέμενέ τις τὴν γενκ. ἀπόλυτον ἄλλ' ἀντ' αὐτῆς ἐτέθη τὸ ὄλον καὶ τὸ μέρος (*τοὺς οἰχομένους*) κατὰ τὴν αὐτὴν πτῶσιν. — *διαφέρομαι γνώμῃ* = ἔχω διάφορον γνώμην, διαφωνῶ. — *οὕτω*, περιέχει τὴν ἔννοιαν τοῦ *διεινεχθέντας* — *ἀκόσμως* = ἄνευ τάξεως, ἐναντίον τῆς πειθαρχίας.

Κεφ. 221.

Μαρτύριον = ἀπόδειξις: συναπτέον τῷ *οὐκ ἐλάχιστον* = *μέγιστον*. — *τούτου πέρι*, ἀναστροφή = *περὶ τούτου*. — *ὅτι . . . φανερός ἐστι Δεων. ἀποπέμψων* = ὅτι δηλ. εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Δεων. προσεπάθει ν' ἀποπέμψη. — *τὰ ἀνέκαθεν* = ἐκ καταγωγῆς. — *τούτιον εἶπαντα* (= ἄττ. *εἰπόντα*) = τούτον (δηλ. τὸν Μεγιστίαν), ὅστις προσεῖπε. — *ἀποπεμπόμενος*, μετχ. ἐνδοτκ. — *ἀπολείπω*, ἀμετβτ. = ἀπέρχομαι. — *ὄντια οἶ* = *ὄντια αὐτῶ* ἢ μετχ. αἰτλγκ.

Τούτου πέρι, δηλ. περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Δεων. ἀποπομπῆς τῶν συμμάχων. — *ἐκ τῶν ἰρῶν*, πρβλ. κεφ. 218. — *οφί*, τίσι;

Κεφ. 222.

Οἴχοντο = ἄττ. *ῶχοντο*. — *καταμένω* = *μένω*. — *ἀέκοντες . . . καὶ οὐ βουλόμενοι*, πρὸς ἰσχυροτέραν ἔμφασιν ἐκφράζεται ἡ αὐτὴ ἔννοια καὶ θετικῶς καὶ ἀρνητικῶς = ἀκουσίως καὶ παρὰ τὴν

θέλησίν των. — **κατέχω** = κρατῶ. — **ἐν ὁμήρῳ λόγῳ ποιουμαι τινα** = θεωρῶ τινα ὡς ὁμηρον. — **Θεσπιέες δὲ ἐκόντες μάλιστα**, ποῖον τὸ ῥ. τῆς προτάσεως; — **οἷ** = διότι οὗτοι. — **οὐκ ἔφασαν . . . ἀπαλλάξεσθαι** = ἔφασαν οὐκ ἀπαλλάξεσθαι. — **καταμείναντες** = **κατέμειναν καί**. — **Διαδρόμειω** = ἄττ;

Ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιεύμενος, οἱ 400 Θηβαῖοι οἱ συνταχθέντες μετὰ τῆς στρατιᾶς τοῦ Λεωνίδου ἐν Θερμοπύλαις (πρβλ. κεφ. 202) εἶχον ληφθῆ παρὰ τῶν Θηβῶν πρὸς ἀσφάλειαν, ὅτι ἡ πόλις αὕτη, ἣς δὲν ἀπεκρύπτετο ἢ τάσις πρὸς ἀποστασίαν (πρβλ. κεφ. 205), δὲν ἔμελλε νὰ ἐπιχειρήσῃ τι ἐχθρικὸν κατὰ τὰ νῶτα τῆς στρατιᾶς.

Κεφ. 223.

Ἡλίου ἀνατείλαντος = μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου. — **ἐπέχω χρόνον** = περιμένω χρόνον τινά. — **ἐς ἀγορῆς . . . πληθῶρην** = ἄττ. **ἐς ἀγορὰν πληθούσαν** = μέχρι τῆς ὥρας, καθ' ἣν ἡ ἀγορὰ εἶναι πλήρης = μέχρι τῆς μεσημβρίας. — **κου μάλιστα** = περίπου τὸ πολὺ. — **πρόσοδον ποιουμαι** = ἐπιτίθεμαι. — **ἐπέσταλτο οὕτω** = **τοιαύτη ἐπιστολὴ ἐγεγένητο** = εἶχε δοθῆ τοιαύτη παραγγελία. — **χῶρος** = ἀπόστασις. — **πολλὸν** = ἄττ. **πολλῶ** συναπτόεν τῷ **συντομωτέρῳ** καὶ τῷ **βραχυτέρω**. — **ἤπερ** = ἄττ. ἤ. — **ἡ περιόδος**, ἐνταῦθα = ἡ (περὶ τὸ ὄρος) κυκλοτερῆς ὁδός. — **ὡς τὴν ἐπὶ θ. ἔξοδον π.** = **ὡς ἐπὶ θάνατον ἐξιόντες** = ἐπειδὴ ἐγνώριζον ὅτι ἐξήρχοντο πρὸς θάνατον (= διὰ ν' ἀποθάνωσι). — **κατ' ἀρχὰς** = πρότερον. — **ἐπεξέρχομαι**, ἐνταῦθα = προχωρῶ. — **ἐς τὸ εὐρύτερον**, δηλ. μέρος. — **αὐχὴν** = στενόν. — **ἔρυμα** = ὄχρωμα. — **ἐφυλάσσετο**, δηλ. ὑπ' αὐτῶν νοητέος καὶ ἐνταῦθα ὁ προσδιορισμός: **ἀνὰ τὰς πρ. ἡμέρας** = κατὰ τὰς . . . — **οἱ δέ**, δηλ. οἱ Ἑλλ. — **ὑπεξέρχομαι** = προφυλακτικῶς ἐξέρχομαι. — **τότε δέ**, ἡ ἀντίθεσις πρὸς τὸ: **ἀνὰ τὰς πρ. ἡμέρας**. — **συμμισθόντες**, δηλ. οἱ Ἑλλ. ὥστε ἀνεμένετο γενν. ἀπόλυτος **συμμισθόντων αὐτῶν συμμίσθω**; (κεφ. 211). — **τέλος**; (κεφ. 211). — **δαρίζω** = μαστίζω. — **ἐποτρύνοντες**, δηλ. **λέναι**. — **πλεῦνες** = ἄττ. **πλείους**. — **ζῶδς** = ζωντανός. — **οὐδεὶς λόγος ἐστὶ τινος** = οὐδεὶς φροντίζει περὶ τινος. — **τὸ ἀπολλύμενον = οἱ ἀπολλύμενοι**. — **ἄτε γὰρ ἐπιστάμενοι**, δηλ. οἱ Ἑλλ. ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ οὐχὶ τῷ ἦν λόγος. . . — διότι τοῦτο

εἶναι παρενθετική πρότασις—, ἀλλὰ τὴν μεγάλην ἀπώλειαν τῶν Περσῶν.—*ἐκ τῶν περιούτων*, ποιητικὸν αἷτιον τοῦ: *τὸν μέλλοντα σφίσι ἔσθ θάνατον*.—*ἀποδείκνυμαι* = ἐπιδεικνύω.—*ῥώμης*, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ὅσον *εἶχον μέγιστον*—τὴν μεγίστην δύναμιν, τὴν ὅποιαν εἶχον.—*παραχρεώμενοι* = μαχόμενοι ἄνευ σκέψεως περὶ τῆς ζωῆς των, ἀψηφούντες τὴν ζωὴν των· τοῦ ῥ. *παραχρῶμαι*.—*ἀτέοντες*, κυρίως = *ἐν ἄτῃ ἔδοντες*, *λυσσῶντες*· εἶτα = ῥιψοκινδυνεύοντες.—*δούρατα*—*τὰ δούρατα*.—*τοῖσι πλέουσι*—*ἄττ. τοῖς πλείοσι*.—*αὐτῶν*, τῶν Ἑλλήνων.—*τηνικαῦτα* = τότε.—*κατάγνυμι*—θραύω εἰς τεμάχια· ὁ πρkm. *κατέαγα*—εἶμαι τεθραυσμένος εἰς τεμάχια.—*οἱ δὲ*—*ἄλλ' οὔτοι*.—*διεργάζομαι* = ἀποκτείνω.

Τὸ ἔργμα, πρβλ. κεφ. 208.

Κεφ. 224.

Πόνος—*μάχη*.—*ἄριστος* = ἀνδρείοτατος.—*τῶν* = *ἄττ. ὧν* ἢ γενκ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ *τὰ οὐνόματα*.—*ἀξίων*, δηλ. *πυθέσθαι τὰ οὐνόματα αὐτῶν*.—*ἀπάντων τῶν ἱερ.*, δηλ. *τὰ οὐνόματα*.—*καὶ δὴ καὶ*—*καὶ μάλιστα καὶ*—*ἀλλὰ καί*.—*ἐν δὲ δὴ*—*ἄττ. ἐν τούτοις δὲ*—*πρὸς τούτοις δέ*.

Τῶν... *τὰ οὐνόματα*, ταῦτα ὁ Ἡρόδοτος εἶχεν ἀναγνώσει ἐν τῇ στήλῃ τῇ στηθείσῃ τῇ 440 ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Λεωνίδου ἐν Σπάρτῃ.—*ἐνθαῦτα*, ποῦ;

Κεφ. 225.

Ξέρξεω—*ἄττ.*; — *ὠθισμὸς πολλὸς* = *μάχη* πεισματώδης.—*ἐς δ*—*μέχρι οὗ*—*ἕως ἔτου*.—*ἀρετῇ*—*διὰ τῆς ἀνδρείας*.—*ὑπεξεργύω*—*ἀποσύρω*, *ἀποσπῶ*.—*τοῦτο συνεστήκεε*—*αὕτη ἡ μάχη διήρχεσε*.—*ἐνθεῦτεν*—*ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης*.—*ἑτεροιοῦται τὸ νεῖκος*—*μεταβάλλεται ἡ μάχη*, λαμβάνει ἄλλην τροπὴν ἢ μάχη.—*γάρ*, *διασαφητικός*.—*ἀναχωρῶ ὀπίσω*—*ὑποχωρῶ*.—*παραμείδομαι*—*ὑπερβαίνω*.—*ἐπὶ τὸν κολωνόν*, ἀποδοτέον τῇ *ἔλθόντες* καὶ τῇ *ἴξοντο*—*ἦλθον καὶ ἐστάθησαν ἐπάνω εἰς λόφον τινά*.—*ἀλῆς* =; (κεφ. 211).—*ἐπὶ Λεωνίδῃ*—*πρὸς τιμὴν τοῦ Λεων*.—*ἀλεξομένους*—*ἀμυνομένους*.—*τοῖσι αὐτῶν ἐτύγχ.* *ἔτι περιεοῦσαι*—*εἰς ὅσους ἐξ αὐτῶν ὑπελείποντο ἀκόμη* (τοιαῦτα).—*καταχόννυμι*—*χώνω βαθέως, κατακαλύπτω, θάπτω*.—*οἱ μὲν... οἱ*

δὲ=; — ἐξ ἐναντίας=ἐκ τῶν ἔμπροσθεν. — ἐφέπομαι=ἐπιτίθεμαι. — συγχώννυμι=μεταβάλλω εἰς σωρὸν ἐρείπιων, καταστρέφω. — περιέρχομαι=περικυκλώνω. — πάντοθεν = ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη. — περισταδὸν=κυκλικῶς.

Δύο ἀδελφ., δηλ. ὁ Ἀθροκόμας καὶ ὁ Ὑπεράνθης (πρβλ. κεφ. 224). — πλὴν Θηβαίων, οἵτινες παρεδόθησαν εἰς τοὺς Πέρσας. — ἐν τῇ ἐσόδῳ, δηλ. τοῦ ἀπὸ τῆς Λακρίδος στενοῦ. — λέων, μεθ' ὑπαινιγμοῦ πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως. — τὸ ἔρμα τοῦ τέλχεος, πρβλ. κεφ. 223.

Κεφ. 226 - 227.

Α. καὶ Θ. τοιούτων γενομένων = ἂν καὶ οἱ Λακ. καὶ οἱ Θ. ἐδείχθησαν τοιοῦτοι (δηλ. ἀνδρεῖοι). — τὸν = ἄττ. ὄν. — εἶπαι = ἄττ. εἰπεῖν. — τὸ ἔπος=ὁ λόγος. — πρὶν ἢ=ἄττ. πρὶν. — σφεας, δηλ. τοὺς Λακεδ. — πυθόμενον = ἀφ' οὗ ἔμαθε. — πρὸς τευ (=ἄττ. υἱος)=παρὰ τινος. — ἐπεάν... ἀπιέωσι=ἄττ. ἐπὶ ἀφιῶσι· ἀφίημι=ρίπτω. — ὑπὸ=ἔνεκα. — οἰστός = ἄττ. οἰστός = βέλος. — τοσοῦτο πλ. αὐτῶν εἶναι = ὅτι τοσοῦτο ἦτο τὸ πλῆθος αὐτῶν, δηλ. τῶν Περσῶν· παρατηρητέα ἢ μεταβολή τῆς συντάξεως· ἐτέθη ἀπρμφ. μετὰ τὸ ὡς κτλ. — τὸν δέ... εἶπαι, ἐκ τοῦ φασί. — οὐκ ἐκπλαγέντα τούτοις (=ἄττ. τούτοις [γέν. οὐδ.]) = χωρὶς νὰ ἐκπλαγῇ διὰ ταῦτα. — ἐν ἀλογίῃ ποιούμενον, ἢ μετχ. αἰτλγκ.· ἐν ἀλογίῃ ποιούμαι τι = καταφρονῶ τι. — πάντα ἀγαθὰ, ἄνευ ἄρθρου· κυρίως = πᾶν ὅ,τι ἀγγέλλει ὁ ξένος εἶναι καλόν· ἐπομένως = μόνον καλά. — εἰ κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ ἀγαθὰ = ἐάν δηλ. θὰ εἶναι ἢ μάχη κτλ. — ἀποκρυπτόντων τῶν Μ., ἢ μετχ. αἰτλγκ. — ὑπὸ σκιῇ... καὶ οὐκ ἐν ἡλίῳ, ἢ αὐτὴ ἔννοια καὶ θετικῶς καὶ ἀρνητικῶς (πρβλ. κεφ. 222 «ἀέκοντες καὶ οὐ βουλόμενοι»). — πρὸς αὐτοὺς=ἐναντίον αὐτῶν, δηλ. τῶν Μήδων. — τοιουτίτροπα = παρόμοια. — μνημόσυνα, κατγρμ.· μνημόσυνον = ; (VI, κεφ. 109). — εὐδοκίμῳ = διακρίνομαι. — τῷ οὐνομα κτλ. = οὐτος, ᾧ κτλ.

Κεφ. 228.

Θαφθεῖσι (= ἄττ. ταφεῖσι) σφι = ἐπ' αὐτῶν ταφέντων. — αὐτοῦ ταύτη, ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ αὐτοῦ = ἐκεῖ. — τῇ περ = ὅπου

ἀκριβῶς.—*ἦ*, μετὰ τὸ πρότερον=πρίν.—*γράμματα*=ἐπίγραμμα.
 — *μυριάσιν* . . . *τριακοσίαις* = πρὸς τρία ἑκατομύρια.—*τῆδε*
 =ἔδῳ.—*Πελοποννάσου*, δωρικός τύπος ἀντὶ *Πελοποννήσου*.—
τέτορες, δωρικός τύπος ἀντὶ *τέσσαρες*.—*ταῦτα μὲν*, δηλ. τὰ
γράμματα.—*ἰδίᾳ*=ἰδικιτέρως.—*ἀγγέλλειν*, ἀντὶ προστακτικ.=
 ἄγγελλε.—*κείνων*=ἄττ. *ἐκείνων*.—*θήμασι*=νόμοις.—*Λακεδ.*
μὲν δὴ τ., δηλ. ἐπιγέγραπται.—*μάντι*=ἄττ. *μάντει*.—*μνήμα*
τόδε, δηλ. ἐστίν.—*κλεινοῖο*=ἄττ. *κλεινοῦ κλεινός*=ἔνδοξος.
 — *Μεγιστία*, δωρ. γενικ. τοῦ *Μεγιστίας*.—*κτεῖναν*=ἔκτειναν.—
ἀμείβομαι=διαβαίνω.—*μάντιος*, παράθεσις εἰς τὸ *κλεινοῖο Μ*.—
κῆρ, *κηρός*, συνήθως ἐν τῇ πληθ. *κῆρες*=θάνατος.—*σάφα εἰδὼς*
 = ἂν καὶ σαφῶς. . . — *οὐκ εἶλη* (ἀόρ. β' τοῦ ἀχρ. ἐνεστώτος
ιλάω)=δὲν ὑπέμεινε, δὲν ἠθέλησε.—*προλείπω*=καταλείπω.—
ἔξω ἦ=ἄττ. *πλήν ἔξω ἦ τό* . . . =ἐκτὸς τοῦ . . . — *ἐπιγρ* . . .
Ἄμφ. εἰσὶ σφεας (=αὐτούς, δηλ. τοὺς Ἕλληνας) *οἱ ἐπ.* ἢ
 σύνταξις: *οἱ ἐπικοσμήσαντες σφέας ἐπιγράμμασι καὶ στήλησὶ*
 (=ἄττ. *στήλαις*) *εἰσὶ Ἄμφικτύονες*.—*ἐπικοσμῶ*=τιμῶ.—
κατὰ ξεινίην=διὰ τὴν (πρὸς ἐκείνον) φιλίαν.

Τῇ περ ἔπεσον, δηλ. ἐπὶ τοῦ *κολωνοῦ* (πρβλ. κεφ. 225).—
μυριάσιν . . . *τριακοσίαις*, ἀκριβέστερον 2.641.610 (κατὰ τὴν
 μαρτυρίαν τοῦ Ἡροδ. ἀλλαχοῦ).—*χιλιάδες τέτορες*, ἀκριβέστε-
 ρον 3.100 (πρβλ. κεφ. 202).—*ὁ ἐπιγράσας*, καὶ τὰ τρία ἐπιγράμ-
 ματα ἐποιήθησαν ὑπὸ τοῦ Σιμωνίδου, ἀλλὰ διὰ μὲν τὰς στήλας
 τῶν δύο πρώτων ἐδαπάνησαν οἱ Ἄμφικτύονες, διὰ δὲ τὴν στήλην
 τοῦ τρίτου αὐτὸς ὁ Σιμωνίδης.

Κεφ. 229.

Παρεὸν (=ἄττ. *παρόν*), αἰτ. ἀπόλυτος=ἐν τῇ ἦτο δυνατόν· ἐκ
 τούτου ἔξαρτ. τὰ ἀπαρμφ. *ἢ ἀποσωθῆναι* . . . *ἢ* . . . *ἀποθα-
 νεῖν*.—*κοινῶ λόγῳ χρώμαι*=ἔχω τὴν αὐτὴν γνώμην, συμφωνῶ.
 — ὡς, αἰτλγκ.—*μεμετιμένοι ἦσαν*=ἦσαν ἀφειμένοι· πρkm. τοῦ
 ῥ. *μεθίημι*.—*κατεκέατο*=ἄττ. *κατέκειντο*.—*ὀφθαλμῶ (-άω)*
 =πάσχω τοὺς ὀφθαλμούς.—*ἐς τὸ ἔσχατον*=εἰς μέγιστον, παρὰ
 πολύ.—*εἶ γε, ὁ γε*=βεβαίως.—*νοστώ (-έω)*=ἐπιστρέφω εἰς τὴν
 πατρίδα.—*παρεὸν σφι*, ἐπανάληψις τοῦ *παρεὸν αὐτοῖσι*.—*τὰ
 ἕτερα* = τὸ ἕτερον = τὸ ἐν ἐκ τῶν δύο.—*ὄμοφρονῶ*=συμ-

φωνῶ· τὸ ἀντίθετ. *γνώμη διαφέρομαι* = ; — *περίοδος* = ; (κεφ. 218).—*ἄγειν ἑωυτὸν* κτλ., ἢ σύνταξις: *κελεῦσαι τὸν εἴλωτα ἄγειν ἑωυτὸν ἐς τοὺς μαχομένους*· τὸ *κελεῦσαι* ἐκ τοῦ *λέγεται*, ἐξ οὗ καὶ τὰ ἀπρμφ. *οἶχεσθαι*, *διαφθαρῆναι*, *λειφθῆναι*. — *τὸν εἴλωτα* = *τὸν ἑαυτοῦ εἴλωτα*. — *ὄκως* = ἄττ. ὡς ἢ ὅτε. — *ἤγαγε*, δηλ. ὁ εἴλωτος ἐς τοὺς μαχομένους. — *ὄμιλος* = πλῆθος. — *διαφθαρῆναι* = *ἀποθανεῖν*. — *λιποψυχῶ* = ἀποβάλλω τὸ θάρρος. — *λείπομαι* = μένω μακράν, εἶμαι ἀπὼν, λείπω. — *εἰ μὲν ἦν* = ἐὰν μὲν συνέβαινε. — *ἀλγῶ* = νοσῶ. — *ἀπονοσιῶ* = νοσιῶ. — *κομιδῆ* = ἐπιστροφή. — *δοκέειν ἐμοί*, τὸ ἀπρμφ. ἀπολύτως = μοὶ φαίνεται· ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὸ *οὐκ ἂν*... *προσθέσθαι*. — *μῆνιν προστίθεμαί τινι* = ὀργίζομαι ἐναντίον τινός. — *ἀπολομένου... ἐχομένου... ἐθελήσαντος*, μετοχ. αἰτλγκ. — *ἔχομαι τῆς αὐτῆς προφάσεως* = ἔχω τὴν αὐτὴν δικαιολογίαν. — *ἀναγκαίως σφι ἔχειν* = *ἀνάγκην αὐτοῖς εἶναι*· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ *δοκέειν ἐμοί*. — *μηνίω* = ὀργίζομαι.

Τὸν εἴλωτα, πᾶς Λακεδαιμόνιος ὀπλίτης εἶχεν ἓνα εἴλωτα ὡς ὑπακισπστήν του· οὗτος ἐκόμιζε τὴν ἀσπίδα τοῦ κυρίου του, ἐν μάχῃ εὕρισκετο πλησίον του, ἵνα τοῦτον φονευθέντα ἢ τραυματισθέντα μεταφέρῃ ἐκ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. — *τοῦ δὲ τῆς αὐτῆς ἐχ. προφάσιος*. . . , ἢ ἔννοια: ὁ Ἀριστόδημος εἶχε τὴν αὐτὴν δικαιολογίαν, ἣν καὶ ὁ Εὐρυτος, δηλ. τὴν ἀσθένειαν, ἀλλ' ὁ Εὐρυτος δὲν ἠθέλησε νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτῆς.

Κεφ. 230 - 232.

Καί, συνδέει τὸ οὕτω μετὰ τοῦ *διὰ πρ. τοιήνδε*· τὸ δὲ *τοιήνδε* ἐνταῦθα = *τοιαύτην*. — *οἱ δὲ*, δηλ. *λέγουσιν αὐτόν*. — *ἄγγελον πεμφθέντα* = ὅτε ὡς ἄγγελος ἀπεστάλη. — *καταλαμβάνω τὴν μάχην* = *προφθάνω τὴν μάχην*. — *γινόμενην*, χρονκ. μετχ. — *ὑπομένω ἐν τῇ ὁδῷ* = ἀργοπορῶ ἐν τῇ ὁδῷ. — *περιγίνομαι* = σώζομαι. — *συνάγγελον* = ἄττ. *συμπρεσβευτήν*. — *τοιάδε* (δηλ. *οὔτε οἱ πῦρ* κτλ.), *συναπτέον τῷ πάσχων*. — *ἀτιμοῦμαι* (-όμαι) = ὑποφέρω ὄνειδος, προσβολήν, ἀτιμάζομαι. — *πῦρ ἐναύω τινὶ* = δίδω εἰς τινὰ πῦρ ἢ ἀνάψῃ. — *τε* = ἀλλά. — *δρέσας Ἀριστόδημος καλεόμενος* = *καλούμενος δὲ δρέσας Ἀριστόδημος*. — *τρέω* = τρέπομαι εἰς φυγὴν ἐκ φόβου· *τρέσας* = ὁ

εἰς φυγὴν τραπεῖς, δειλός.—**ἀναλαμβάνω**=ἐπανορθῶ, ἀποπλύνω.—**ἐπιφέρω τινὶ αἰτίαν**=ἀποδίδω εἰς τινα κατηγορίαν.—**ἄγγελον**, κατγρμ.—**τῶν τριηκοσίων τούτων**, ἐκ τοῦ ἄλλον.—**τῶ . . . εἶναί**, παρατηρητέον ὅτι ἐτέθη ἀπρμφ. μετὰ τὴν ἀναφρκ. ἀντωνυμίαν.—**ὡς**, αἰτλγκ.—**ἀπάγχομαι**=ἀπαγχονίζομαι.

Κεφ. 233.

Τέως=ἐπὶ τινα χρόνον.—**ὕπ' ἀναγκαίης** (=ἀττ. ἀνάγκης) **ἔχομαι**=ἀναγκάζομαι.—**καθυπέριτερος**=ὑπερτερῶν, ὑπερέχων.—**τὰ πρήγματα τῶν Περσῶν**=οἱ Πέρσαι.—**οὕτω δὴ**=τότε πλέον.—**ἀποσχίζομαι**=ἀποχωρίζομαι.—**ἦσαν**=ἀττ. ἦσαν.—**ἄσσον**, συγκριτκ. τοῦ **ἄγχι**=πλησίον.—**ἐν πρώτοισι**=μεταξὺ τῶν πρώτων.—**ἀπικοίωτο**=ἀττ. ἀφίκοντο· παρατηρητέα ἢ ἀλλαγὴ τῶν ἐγκλίσεων μετὰ τὴν ὀριστικ. (**ἔδοσαν**) ἔπεται εὐκτκ. (**ἀπικοίωτο**)—**τρῶμα**=ἀττ. **τραῦμα**=ἦττα, ἀπώλεια.—**τὰ πάντα**, αἰτιατκ. τοῦ κατὰ τι = καθ' ὅλα.—**πλεῦνας**=ἀττ. **πλείους**.—**στίγματα στίζω τινά**=στιγματίζω τινά μὲ σημεῖα.—**βασιλῆια** (=ἀττ. **βασιλεία**)=θασιλικά (φέροντα δηλ. τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως).

Τῶν σὺν Λεων. Ἑλλήνων ἐπειγ. . ., πρβλ. κεφ. 225 «ἴζοντο ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες ἄλεες οἱ ἄλλοι πλὴν Θηβαίων».—**χεῖρας προέτεινον**, ὡς σημεῖον τῆς παραδόσεως αὐτῶν.—**γῆν τε καὶ ὕδωρ**, πρβλ. βιβλ. VI, κεφ. 94, ἐν σελ. 86.

Α'. Αἱ παρὰ τὸ Ἄρτεμίσιον ναυμαχίαι (480)

(Κεφ. 1-17)

Κεφ. 1.

Οἱ δὲ Ἑλλήνων κτλ. = οἱ δὲ ταχθέντες τῶν Ἑλλήνων ἐς τόν. . . — Ἀθηναῖοι μὲν, δηλ. ἦσαν. — νέας = ἄττ. ναῦς. — ὑπὸ ἀρετῆς = ἀπὸ γενναιότητος (παρακινούμενοι). — ἐόντες = ἄττ. ὄντες· μετχ. ἐνδοκτ. — συνεπλήρουν, δηλ. ἀνδρῶν· παρατηρητέα ἢ μετάβασις ἀπὸ τῆς μετχ. παρεχόμενοι εἰς ῥῆμα παρεμφατικῆς ἐγκλ. — συμπληρῶ τινας τὰς ναῦς = παρέχω ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τινος τὰ πληρώματα τῶν πλοίων. — τεσσεράκοντα = ἄττ. τεσσαράκοντα. — σφι = ἄττ. σφίσι = αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Χαλκιδεῦσι. — Στυρέες = ἄττ. Στυρεῖς. — Κήιοι = ἄττ. Κεῖοι. — πεντηκοντέρους = ἄττ. πεντηκοντόρους· πεντηκόντορος = πεντηκοντάκωπος. — (Δοκροὶ δέ) σφι, δηλ. τοῖς Ἑλλησι. — ἐπεβώθειον = ἄττ. ἐπεδοθήθουν. — ὧν = ἄττ. οὖν. — οὗτοι, κτηρμ. — μοι, ποιητ. αἴτιον· διὰ τὴν κατὰ δοκτ.; — ὅσον. . . τῶν νεῶν = ὅσας ναῦς = πόσας ναῦς. — τὸ πλῆθος, αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — πάρεξ = ἄττ. χωρὶς = ἐκτός, πλῆν.

Οἱ δὲ Ἑλλήνων κτλ., συνέχεια τοῦ ἐν τῇ προηγουμένῃ βιβλ. δηλωθέντος, ὅτι κοινῇ ἀποφάσει ὁ ἑλλ. στόλος ἐπλευσεν εἰς τὸ Ἄρτεμίσιον, ἐν ᾧ ὁ κατὰ ξηρὰν στρατὸς ἀνέλαβε τὴν φυλακὴν τοῦ στενοῦ τῶν Θερμοπυλῶν (πρβλ. κεφ. 201, ἐν σελ. 99). — Χαλκιδέες, οὗτοι ἦσαν κληροῦχοι τῶν Ἀθην., καὶ ὡς τοιοῦτοι ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ ἐκτελέσωσι στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν (πρβλ. VI, κεφ. 100). — πεντηκοντέρους (βλ. εἰκ. ἐν πίν. V), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς νέας = τριήρεις (= πλοῖα πολεμικὰ ἔχοντα τρεῖς σειρὰς κωπῶν ἐκατέρωθεν, τὴν μίαν ἄνωθεν τῆς ἄλλης· βλ. εἰκ. ἐν πίν. V καὶ VI). Τῶν πεντηκοντόρων ὡς πολεμικῶν πλοίων ἐγένετο χρῆσις πρὸ

τῶν τριήρων. — **πάρεξ τῶν πεντηκοντι.**, αἱ πεντηκόντοροι πόσαι ἦσαν;

Κεφ. 2-3.

Κράτος—ἐξουσία.—**Εὐρυκλείδω**—ἄττ. **Εὐρυκλείδου**.—**οὐκ ἔφασαν**... **ἔψεσθαι**—**ἔφασαν οὐκ ἔψεσθαι**.—**ὁ Λάκων**, δηλ. στρατηγός = ὁ ἡγεμὼν τῶν Λακωνικῶν πλοίων.—**ἡγεομένοισι** = ἄττ. **ἡγουμένοις** = ἡγεμόσι (κατγρμ.).—**λύσειν**, ἐκ τοῦ **ἔφασαν**.—**στράτευμα (ναυτικόν)**—στόλος.—**γάρ**, διασαφητικός.—**κατ' ἀρχάς**, ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ **πρὶν ἢ** κτλ.—**πρὶν ἢ** (= ἄττ. **πρὶν**) **καί**—προτοῦ ἀκόμη.—**πέμπειν**, ὡς ὑποκμ. **τοὺς Ἕλληνας** ὡς ἀντικμ. **πρέσβεις**.—**ἐπὶ συμμαχίην** = διὰ συμμαχίαν, ἕνα κάμωσι συμμαχίαν.—**ὡς... χρεὸν** (= ἄττ. **χρεῶν**) **εἶη**—**ὡς... χρεῖη**—ὅτι ἔπρεπε.—**ἐπιτρέπω**—ἄττ. **ἐπιτρέπω**.—**ἀντιβαίνω** = **ἀνθίσταμαι**.—**εἰκώ**—ὑποχωρῶ.—**μέγα ποιῶμαι** (μετ' ἀπρμφ.) = θεωρῶ λίαν σπουδαῖον (νά...).—**περίειμι**—παρμένω (ἐν τῇ ζωῇ), ὑφίσταμαι, ὑπάρχω.—**ἀπολέεται**—ἄττ. **ἀπολεῖται**.—**ὄρθα νοῶ**—ὄρθως σκέπτομαι.—**ἔμφυλος**—ἄττ. **ἐμφύλιος**.—**π. ὁμοφρονέοντος**, ἐκ τοῦ **κάκιόν ἐστι· πόλεμος ὁμοφρονῶν**—πόλεμος ἐκ συμφώνου γινόμενος.—**ὅσφ πόλεμος**, δηλ. **κάκιόν ἐστι**.—**μέχρι ὅσου**, ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου **μέχρι οὗ**.—**κάρτα** = ἄττ. **μάλα, σφόδρα**.—**ἐδέοντο**, ὑποκμ: **οἱ Ἀθηναῖοι** τὸ **δέομαι** = ἔχω ἀνάγκην.—**ὡς διέδεξαν**—ἄττ. **ὡς διέδειξαν**—καθὼς (ὑστερον) φανερώς ἔδειξαν.—**δῆ**—ὡς γνωστόν.—**τὸν Πέρσῃν**—**τὸν Περσῶν βασιλέα ἢ τοὺς Πέρσας**.—**περὶ τῆς ἐκεῖνου**, δηλ. **γῆς**.—**πρόφασιν προῖσχομαί τι** = ὡς πρόφασιν προβάλλω τι.—**ὕδρις** = ἀλαζονεία.—**ἀπείλοντο**—ἄττ. **ἀφείλοντο**· παρατηρητέα ἢ μετὰ διπλῆς αἰτιατκ. σύνταξις τοῦ β. (**τὴν ἡγεμονίην τοὺς Λακ.**).

Οἱ σύμμαχοι, σχεδὸν μόνον οἱ Πελοπον. καὶ οἱ Δωριεῖς, οἵτινες εἰθισμένοι νὰ στρατεῦωσι πάντοτε ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Σπάρτης ἐπεθύμουν καὶ νῦν νὰ ταχθῶσιν ὑπὸ Σπαρτιάτην ἡγεμόνα.—**Ἄθ...** **ἡγεομένοισι**, ἀναφέρονται μόνον οἱ Ἄθην., διότι οὗτοι ὡς ἔχοντες τὰ περισσότερα πλοῖα ἠδύνατο νὰ ἐγείρῳσιν ἀξιιώσεις περὶ τῆς ἡγεμονίας τοῦ στόλου.—**ἐπὶ συμμαχίην**, μετὰ τοῦ Συρακοσίου Γέλωνος κατὰ τῶν Περσῶν.—**ὄρθα νοεῦντες**, τοῦτο προστίθεται ὡς γνώμη τοῦ Ἡροδότου.—**αὐτὸ τοῦτο**, δηλ. **εἰ στυσιά-**

σουσι, ὡς ἀπολέεται κτλ. — αὐτῶν, δηλ. τῶν συμμάχων. — *περὶ τῆς ἐκείνου (γῆς)*, νοητέαι αἱ ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τῶν Περσῶν νῆσοι καὶ παράλια πόλεις τοῦ Αἰγαίου πελάγους μέχρι τοῦ Πόντου. — *ἄδριν*, ποία ἢ ἀλαζονεία τοῦ Πausανίου; — *ἕστερον*, δηλ. μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Βυζαντίου (477 π. Χ.).

Κεφ. 4.

Οἱ καὶ ἐπ' Ἄρτ... καταρρ. δρησμον ἐβουλεύοντο, ὁ καὶ = ὡσαύτως, ὡς δηλ. οἱ ἐν Θερμοπύλαις ἀναφορικῶς πρὸς τό: *οἱ δὲ ἐν Θερμοσ...* "Ἕλληνες καταρρωδέοντες ἐβουλεύοντο περὶ ἀπαλλαγῆς (βιβλ. VII, κεφ. 207). — *Ἑλλήνων*, γενκ. διαιρετικ. τοῦ *οἱ ἀπικόμενοι*. — *κατάγομαι* = προσορμίζομαι. — *στρ. ἅπαντα πλέα*, δηλ. ὄντια πλέος = ἄττ. πλέως = πλήρης. — *ἐπεὶ*, αἰτλγκ. — *παρὰ δόξαν* = παρὰ προσδοκίαν ἀκριβέστερον τοῦτο ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ἧ ὡς αὐτοὶ κατεδόκειον = παρ' ὅ, τι οὗτοι ἀνέμενον. — *τὰ πρήγματα* = ἡ δύναμις. — *καταρρωδήσαντες* = ἄττ. κατορρωδήσαντες κατορρωδῶ = ; (VII, κεφ. 207). — *δρησμός* = ἄττ. δρασμός (διδράσκω) = φυγή. — *ἔστε* = ἔως. — *οἰκέται* = πάντες οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ (ἐνταῦθα γυναῖκες καὶ δοῦλοι). — *ὑπεκθέωνται* = ἄττ. ὑπεκθῶνται τοῦ ῥ. ὑπεκτίθεμαι = φέρω εἰς ἀσφαλῆ τόπον. — *οὐκ ἔπειθον* = δὲν ἠδύναντο νὰ πείθωσιν (αὐτόν). — *μεταβαίνω* = στρέφομαι ἄλλου, στρέφομαι πρὸς ἄλλον. — *ἐπ' ᾧ τε* (= ἄττ. *ἐφ' ᾧ τε*) *ποιήσονται τὴν ναυμ.* = ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ ναυμαχήσωσι παρατηρητέα ἢ σύνταξις τοῦ *ἐφ' ᾧ τε* μετὰ μέλλ. ὀριστικῆς· παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς συνηθεστέρα ἢ μετ' ἀπρμφ. σύνταξις τοῦ *ἐφ' ᾧ τε*.

Παρὰ δόξαν... ἀπέβαινε, οἱ Ἕλληνες δὲν ἀνέμενον τοσαύτην δύναμιν τῶν Περσῶν. Ὁ στόλος τοῦ Ξέρξου ἀποτελεῖτο κατ' ἀρχὰς (κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Ἡροδ.) ἐκ 1.207 τριήρων, ὧν ἐκάστη εἶχε πλήρωμα 200 καὶ στρατιωτικὴν φρουρὰν 30 ἀνδρῶν· ἐκ τῶν τριήρων αὐτῶν διεφθάρησαν ὑπὸ τῆς τρικυμίας κατὰ τῶν βράχων τοῦ Πηγλίου (πρβλ. κεφ. 8) περὶ τὰς 400· ὥστε αἱ ἐλλειμενιζόμεναι νῦν ἐν Ἀφεταις πόσαι ἦσαν; — *ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα*, δηλ. εἰς ἓνα τῶν λιμένων τῆς Πελοπ. — *τέκνα*, ἰδίᾳ καὶ κατὰ πρῶτον ἀναφέρονται ταῦτα, καθ' ὅσον ἐπ' αὐτῶν κατ' ἐξοχὴν στηρίζεται ἡ ὑπαρξίς τοῦ οἴκου.

Κεφ. 5.

Ἐπέχω, ἀμετβ. = μένω. — **ποιῶ** (μετ' ἀπρμφ.) = κάμνω (ἐνεργῶ) ὥστε νά... — **μεταδιδοῖ** = ἀττ. **μεταδίδωσι**. — **ὡς**... **δῆθεν διδούς** = ὡς ἐάν δῆθεν ἔδιδε. — **παρ' ἑωντοῦ** = ἐκ τῶν ἰδίων (χρημάτων). — **οἱ** (= **αὐτῶ**), ποιητκ. αἴτιον. — **γάρ**, ἐνταῦθα = **ἐπεὶ** = ἐπειδή. — **μῦνος** = ἀττ. **μόνος**. — **ἀσπαίρω**, κυρίως = τινάσσομαι σπασμωδικῶς, σπαρταρῶ· ἐνταῦθα = ἀνθίσταμαι. — **φάμενος** = **φάσκων**. — **ἀποπλώσεσθαι** = ἀττ. **ἀποπλεύσεσθαι**· ἢ αὐτῇ ἔννοια πρὸς ἰσχυροτέραν ἔμφασιν ἐκφράζεται καὶ θετικῶς (**ἀποπλώσεσθαι**) καὶ ἀρνητικῶς (**οὐ παραμένειν**). — **δῆ** = λοιπόν. — **εἶπε δ**, περὶ τῆς χασμωδίας ἰδ. Ἡροδ. διὰλ. σελ. 77. — **οὐ**, συναπτόεν τῷ **ἀπολείψεις**. — **τοι** = ἀττ. **σοι**. — **μέζω** = ἀττ. **μείζω**. — **ἢ... ἂν... πέμψεις** = παρ' ὅσα ἤθελε πέμψει. — **Μήδων** = **Περσῶν**. — **τὴν νέα** = ἀττ. **τὴν ναῦν**. — **δώροισι πληγέντες** = δελεασθέντες, πεισθέντες διὰ τῶν δώρων. — **καὶ** = καὶ οὕτω. — **τοῖσι Εὐδ.** **ἐκεχάριστο** (ἀπρσο.) = **ἐγεγένητο χάρις** (κεχαρισμένον, ἡδὺ) **τοῖς Εὐδ.**· κατ' ἔννοιαν = ἔγινεν ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὅποιον παρεκάλεσαν οἱ Εὐδ. — **ἐκέρδηνε** = ἀττ. **ἐκέρδανε**. — **τὰ λοιπά**, δηλ. χρήματα. — **ἀλλά**, ἀναφορικῶς πρὸς τὸ **ἐλάνθανε**, ἐν ᾧ ὑποκρύπτεται ἀρνητικὴ ἔννοια: **οὐκ ἐγένετο φανερός**. — **ἠπιστέατο** = ἀττ. **ἠπίσταντο**· **ἐπίσταμαι** ἐνταῦθα = **νομίζω**. — **ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ** = πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν.

Πρὸς τοῦτον, τὸν Ἀδείμ. — **τὰ λοιπά (χρήματα)**, πόσα ἦσαν ταῦτα; — **ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ**, δηλ. ἵνα διανεῖμῃ τὰ χρήματα εἰς τοὺς στρατηγούς.

Κεφ. 6.

Ἐπειτε = ἀττ. **ἐπεὶ**. — **δῆ** = ἤδη. — **δείλη πρωΐη** = αἱ πρώται μ. μ. ὥραι (12-3 μ. μ.). — **ἀπίκατο** = ἀττ. **ἀφιγμένοι ἦσαν**. — **ἔτι καὶ πρότερον**, ἀποδοτέον τῷ **πυθόμενοι**. — **ναυλοχῶ** = **ὀρμῶ** (-έω) = εἶμαι ἠγκυροβολημένος. — **τότε δὲ αὐτοὶ ἰδόντες**, δηλ. **περὶ τὸ Ἀρτ. ναυλοχεούσας νέας Ἑλλ. ὀλίγας**. — **ἐπιχειρέειν**, δηλ. **αὐτῆσι ἐπιχειρῶ τινι** = ἐπιτίθεμαι ἐναντίον τινός, προσβάλλω τινά. — **εἴ κως** (= ἀττ. **πως**) **ἔλοιεν**, πλαγία ἐρωτημ. πρότασις ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς προτάσεως **περ. ἦσαν ἐπιχ.**, ἥτις περιέχει ἔννοιαν ἀποπείρας = (ἵνα δοκιμάσωσιν) ἐάν κἄπως δυνηθῶσι νά κυριεύσωσιν αὐτάς. — **ἐκ τῆς ἀντίης** = ἐκ τῶν ἔμπροσθεν. — **οὐ κω** = ἀττ.

οὐπω.—**εἵνεκεν** = ἄττ. **ἐνεκα**.—**εὐφρόνη** = νύξ.—**φεύγοντας**, δηλ. τοὺς Ἕλληνας.—**δῆθεν** = πράγματι.—**ἐκφεύγω** = **φεύγω**.—**τῷ λόγῳ** = κατὰ τὴν γνώμην.—**περιγίγνομαι** = σώζομαι.

Καὶ ἔμελλον δῆθεν ἐκφ., τοῦτο προστίθεται ὡς γνώμη τοῦ Ἡροδ.—**πυρφόρος** ἐκαλεῖτο ὁ ἐν τῇ στρατῇ τῶν Λακ. ἱερεὺς, ὁ διατηρῶν ἀκρίμην τὸ πρὸς θυσίας ἱερὸν πῦρ καὶ ὡς ἐκ τούτου θεωρούμενος ἄθικτος, ἀπρόσβλητος. Ἡ φράσις **οὐδὲ πυρφόρος ἐσώθη** εἶναι παροιμία λεγομένη περὶ ὀλοσχεροῦς ἤττης.—**ἐκείνων**, τῶν Περσῶν.

Κεφ. 7.

Πρὸς ταῦτα = ἀναφορικῶς πρὸς ταῦτα.—**ἀποκρίνω** = (ἀπο) χωρίζω.—**ὡς ἂν . . .**, τελικὴ πρότασις μετὰ τοῦ **ἂν**, ὅστις παρὰ τοῖς Ἄττ. σπανιώτατα τίθεται εἰς τὰς τελικὰς προτάσεις τὰς ἐκφερομένας διὰ τοῦ ὡς καὶ **ὄπως**.—**ὡς ἂν μὴ ὀφθείησαν** = ἵνα μὴ παρατηρηθῶσι· ἡ τελικὴ αὕτη πρότασις ἀνήκει μόνον τῇ **ἔξωθεν Σκιάθου**· ἡ δὲ κατόπιν διὰ τοῦ **ἵνα** εἰσαγομένη (**ἵνα . . . περιλάβοιεν**) τῇ **περιέπεμπον**.—**δῆ** = φυσικῶς.—**περιλαμβάνω** = περικυκλώνω.—**σφεῖς** = αὐτοί.—**ταύτη** = ἐκεῖ (δηλ. εἰς τὸν Εὐριπον).—**αὐτῶν**, ἐκ τοῦ **ὁδόν**.—**ἐφέπομαι** =; (VII, κεφ. 225).—**ἐξ ἐναντίας** = **ἐκ τῆς ἀντίας** =;—**τὰς ταχθείσας**, δηλ. **περιπλέειν Εὐβοίαν**.—**ἐν νόῳ ἔχω** = διανοοῦμαι.—**οὐ πρότερον**, ἢ, παρὰ τοῖς Ἄττ. συνηθέστερον **οὐ πρότερον**, **πρίν**.—**οὐνθημα** = συμπεφωνημένον σημεῖον.—**ὡς ἠκόντων** = **ὅτι ἠκουσιν**.—**ἀριθμὸς** = ἀπαρίθμησις, ἐπιθεώρησις.

Περιλάβοιεν, δηλ. τοὺς ἐν Ἀρτεμισίῳ Ἕλλ. — **οἱ μὲν . . . σφεῖς δέ**, διὰ τοῦ **οἱ μὲν** ἐννοοῦνται οἱ περιπλέοντες τὴν Εὐβοίαν, διὰ δὲ τοῦ **σφεῖς δέ οἱ ἐν** Ἀφεταιῖς μείναντες Πέρσαι. — **αὐτοί**, δηλ. οἱ ἐν Ἀφεταιῖς μείναντες Πέρσαι. — **ἀριθμόν**, ἡ ἐπιθεώρησις ἦτο ἀναγκαία μετὰ τὰς καταστροφάς, ἃς εἶχεν ὑποστῆ τὸ ναυτικὸν ἐκ τῆς τρικυμίας τῆς γενομένης παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Πηλίου (πρὸβλ. κεφ. 8).

Κεφ. 8.

Ἐν τῷ = ἄττ. **ἐν ᾧ**.—**ἦν γάρ, ὁ γάρ** = **ἐπεὶ**.—**ναυαγία** = ναυάγιον.—**χρήματα** = πράγματα.—**περιβάλλομαι** = σφετερίζομαι.—**ἄρα** = λοιπόν.—**ἀλλ' οὐ γάρ οἱ** κτλ., ἔλλειπτικῶς: **ἀλλ' οὐκ**

ἠυτομόλησε· οὐ γάρ οἱ κτλ.· ἐν τῇ τοιαύτῃ περιπτώσει ἐρμηνευτέον τὸ ἀλλὰ γὰρ=ἀλλὰ βεβαίως.—οἱ=αὐτῷ.—οὐ παρέσχε, δηλ. αὐτομολέειν.—παρέχει τινὶ (μετ' ἀπρμφ.)=εἶναι εὐκολόν (δίδεται εὐκαιρία) εἰς τινά νά...—διεφ=διφ.—τὸ ἐνθευθεν(=ἐν-τευθεν) ἔτι=μετὰ ταῦτα τέλος (δηλ. μετὰ τὰς ματαιὰς ἀποπειρας του).—ἔχω. μετ' ἀπρμφ.=;—ἀτρεκέως=ἀκριβῶς.—θωμάζω=ἄττ.;—λέγεται γὰρ, ὁ γὰρ διασαφητικός.—ἀνέχω=ἀναδύομαι=ἀνέρχομαι εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.—πρὶν ἢ=ἄττ. πρὶν=εἰμὴ ἀφ' οὗ.—μάλιστά κη (=πη)=καῖπον περίπου· ἢ ἔννοια δὲ αὕτη καθίσταται ἐμφαντικωτέρα καὶ διὰ τοῦ ἐς.—τούτους, κατ' ἔννοιαν=δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου, οὕτως.—διεξέρχομαι=διατρέχω, διανύω.—εἵκελος=ἄττ. εἰοικώς, ὁμοιος.—τὰ δὲ μετεξέτερα=ἄττ. τὰ δὲ τίνα=ἄλλα δὲ τίνα.—περὶ τούτου (οὐδ.)=ὡς πρὸς τοῦτο (δηλ. τὸ λέγεται γὰρ ἐξ Ἄφει. κτλ.).—ἀποδεδέχθω=ἄττ. ἀποδεδείχθω· ἀποδείκνυται γνώμη=ἐκφράζεται γνώμη.—μιν=αὐτόν· ὑποκμ. τοῦ ἀπικέσθαι.—σημαίνω=λέγω, ἀναφέρω.—ὡς γένοιτο=πῶς ἐγένετο.—τὰς περιπεμφθείσας τῶν ν.=τὰς περιπεμφθείσας ναῦς.

Τῇ κατὰ Π. γενομένῃ, ὅτε ὁ Περσικὸς στόλος εὕρισκετο παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Πηλίου καὶ παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Σηπιάδα, σφοδρὸς ἄνεμος ἀπηλιώτης ἐξεγείρας φοβερὰν τρικυμίαν ἐπέφερε δεινὰς ζῆμίας εἰς αὐτόν. Αἱ διαφθαρεῖσαι κατὰ τὴν τρικυμίαν αὐτὴν τριήρεις ἦσαν περὶ τὰς 400, σὺν αὐταῖς δὲ κατεστράφησαν πλείστοι ἄνδρες καὶ ἀπωλέσθησαν πολλὰ σκεύη καὶ πλοῦτῃ τῶν Περσῶν. Μετὰ τὴν τρικυμίαν τὰ ὑπόλοιπα πλοῖα τοῦ στόλου κατέφυγον εἰς Ἄφετάς.—σταδίους ὀγδώκοντα, σχεδὸν=14 χιλιόμετρα, δηλ. ὥρας πόσας;—τὴν τε ναυγήην, δηλ. τὴν κατὰ Πήλιον. Τὸ ναυάγιον τοῦτο τοῦ Περσικοῦ στόλου εἶχον μάθει οἱ Ἕλλ. παρὰ τῶν ἐν ταῖς Εὐβοϊκαῖς ἄκραις ἡμεροσκόπων· ὥστε ὁ δῦτης Σκυλλίας ἀναφέρει ἐνταῦθα οὐχὶ τὸ συμβάν αὐτό, ἀλλὰ τὸ μέγεθος τῶν ἀπωλειῶν τῶν Περσῶν.—τὰς περ. τῶν νεῶν, περὶ τοῦ πράγμ. ἰδ. κεφ. 7.

Κεφ. 9.

Δόγον σφ. αὐτοῖσι ἐδίδοσαν=διεσκέπτοντο.—ἐνίκα=ὑπερίσχε· ὡς ὑποκμ. τὰ ἀπρμφ. πορεύεσθαι καὶ ἀπαντᾶν.—αὐλί-

ζομαι = στρατοπεδεύω, καταλύω.—**μετέπειτα** = ἄττ. ἔπειτα.—**μέση νύξ** = ἄττ. μέσαι νύκτες = ; —**παρέντας**, τοῦ β. **παρήμι** = ἀφίνω νὰ παρέλθῃ.—**τῆσι περιπλ. τῶν νεῶν** = ταῖς περιπλεύσαις ναυσί.—**ὡς**, αἰτλγκ.—**δείλη ὄψη** = τὸ δειλινὸν (3-4 μ.μ.).—**τῆς ἡμέρης**, ἐκ τοῦ **δείλην ὄψην**.—**φυλάττω** = περιμένω.—**ἐπαναπλέω** = ἐξέρχομαι εἰς τὸ πέλαγος κατὰ τινος.—**ἀπόπειραν αὐτῶν κτλ.** = **βουλόμενοι** (μετχ. αἰτλγκ.) **ἀπόπειραν ποιήσασθαι τῆς τε μάχης καὶ τοῦ διεκπλόου αὐτῶν (τῶν Περσῶν)**.—**ἀπόπειραν ποιοῦμαι τῆς μάχης** = δοκιμάζω τὸν τρόπον τῆς μάχης.

Αὐτοῦ, δηλ. παρὰ τὸ Ἄρτεμειον.—**μετὰ δὲ τοῦτο**, δηλ. μετὰ τὴν σύσκεψιν καὶ ἀπόφασιν.—**οὐδεῖς**, δηλ. τῶν ἐν Ἄφεταις Περσῶν.—**διέκπλους**, οὗτος ἦτο ναυτικὸν στρατήγημα, καθ' ὃ ταχύπλοα πλοῖα πλέοντα διὰ μέσου τῶν ἐχθρικῶν πλοίων βλάπτουσιν αὐτὰ καὶ εἶτα ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν ἰδίαν των τάξιν.

Κεφ. 10.

Σφεας = ἄττ. **σφᾶς** = αὐτοὺς (τοὺς Ἕλλ.).—**πάγχυ** = ἄττ. **πάνυ**.—**ἐπενείκαντες** = ἄττ. **ἐπενεγκόντες** ἢ μετχ. αὕτη διατι δὲν συνδέεται τῇ μετχ. **ὄρέοντες** ; —**μανίην ἐπιφέρω τινι** = ἀποδίδω εἰς τινὰ μανίαν, ἐκλαμβάνω τινὰ ὡς τρελλόν.—**οἰκότα κάρτα** = ἄττ. **εἰκότα μάλα** = πολὺ πιθανά.—**γε** = βεβαίως.—**ὄρέοντες**, μετχ. αἰτιολογοῦσα τῇ **ἐλπίσαντες**.—**ὀλίγας**, δηλ. ἐούσας.—**κατάφρονῶ τι** = στηρίζω τὰς σκέψεις μου εἰς τι.—**ἐκυκλοῦντο**, πρτκ. ἀποπρτκ. **κυκλοῦμαι** = περικυκλώνω.—**ἐς μέσον**, βραχυλογικῶς = οὕτως ὥστε νὰ φέρωσιν αὐτοὺς εἰς τὸ μέσον.—**ποιοῦμαι συμφορὰν μεγάλην** = θεωρῶ ὡς μεγάλην συμφορὰν = λυποῦμαι ὑπερβολικά.—**ὄρέοντες... ἐπιστάμενοι**, μετχ. αἰτλγκ.—**περιέχομαι** = κυκλοῦμαι, περικλείομαι.—**ἀπονοστῶ** = ἐπανέρχομαι.—**τὰ πρήγματα** = ; (κεφ. 4).—**ἡδομένῳ ἐστὶ μοί τι** = μὲ εὐχαριτεῖ τι.—**ἀμιλλαν ποιοῦμαι ὅπως** (μετὰ μέλλ. ὀριστικ.) = ἀγωνίζομαι προθύμως, φιλοτιμοῦμαι πῶς (νά..).—**ἐλὼν** = συλλαβών.—**λάμπεται** = ἄττ. **λήψεται**.—**λόγος τινὶ ἐστὶ τινος πλειστός** = ὁμιλεῖ τις ὡς ἐπὶ τὸ πλειστον περί τινος.—**στρατόπεδα** = στόλος.

Οἰκότα κάρτα ἐλπ., τοῦτο προστίθεται ὡς γνώμη τοῦ Ἡροδ.—

τῶν Ἰώνων, τῶν Ἑλλήνων δηλ. τῶν οἰκούντων τὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας καὶ τὰς νήσους, οἵτινες ὑπηρέτουσαν εἰς τὸν περσικὸν στρατόν.—τὸ γινόμενον, δηλ.;—Ἐθνητῶν γὰρ κτλ., ἐπιφέρει τὴν αἰτίαν, δι' ἣν εἶπον οὗτοι νέα Ἀττικὴν καὶ οὐχὶ ἄλλην. — αὐτοῖσι, δηλ. τοῖς Πέρσαις.

Κεφ. 11.

Σημαίνει (δηλ. ὁ σαλπικτῆς)—δίδει τὸ σημεῖον (πρὸς προσβολήν). — πρῶτα = πρῶτον. — ἀντίπρῶτος γίνομαι τινι = στρέφω τὴν πρῶταν πρὸς τινα. — δεύτερα = ἄττ. ἔπειτα. — ἔχομαι τινος = ἐπιλαμβάνομαι τινος, ἐπιχειρῶ τι. — ἐν ὀλίγῳ (δηλ. χώρῳ) = ἐντὸς μικρᾶς περιοχῆς. — περ ἀπολαμφθέντες = ἄττ. καίπερ ἀποληφθέντες ἀπολαμβάνω = ἀποκλείω, περιορίζω. — καὶ κατὰ στόμα (=καὶ μάλιστα πρόσωπον πρὸς πρόσωπον), δηλ. ἔργου εἶχοντο. — ἐνθαῦτα, τοπκ. — τὸν Γόργου κτλ., ἡ σύνταξις: καὶ Φιλάονα τὸν Χέρ. τὸν ἀδελφεὸν Γόργου τοῦ Σαλαμ. βασιλέως. — λόγιμος = ἀξιόλογος, περίφημος. — ἀριστήιον = ἄττ. ἀριστεῖον. — τοὺς δὲ = τούτους δέ. — ἑτεραλκῆς (μάχη) = μάχη κλίνουσα ὅτε μὲν πρὸς τὸ ἐν μέρος, ὅτε δὲ πρὸς τὸ ἄλλο, ἀμφίροπος ἑτεραλκῆως ἀγωνίζομαι = ἀγωνίζομαι ἄνευ ὀριστικοῦ ἀποτελέσματος. — πολλὸν = ἄττ. πολὺ. — παρὰ δόξαν = ; (κεφ. 4). — σὺν βασιλεῖ, συναπτεόν τῷ ἐόντων.

Ἐς τὸ μέσον τὰς πρῦμας συνήγ., οὕτως ὥστε ἐσχηματίσθη κύκλος, ἐκ τοῦ κέντρου τοῦ ὁποῖου προεξείχον τὰ πλοῖα ὡς ἀκτίνες. — παρὰ δόξαν, οἱ Πέρσαι δὲν προσεδόκων τοιαύτην ἐκ μέρος τῶν Ἑλλ. πεισματώδη ἀντίστασιν. — διὰ τοῦτο τὸ ἔργον, ποῖον;

Κεφ. 12-13.

Εὐφρόνη = ; (κεφ. 6). — ἦν μὲν... ἐγένετο δέ, κατὰ παράταξιν ἀντι καθ' ὑπόταξιν: εἰ καὶ ἦν... ἐγένετο — ὥρα = ἔτος. — μέσον θέρος = τὸ μέσον τοῦ θέρος. — ὕδωρ ἄπλετον = βροχὴ ἄφθονος. — σκληρὸς = βαρὺς. — ἐκφοροῦμαι = ῥίπτομαι ἔξω, εἰς τὴν ξηράν. — εἰλοῦμαι = συνωθοῦμαι. — οἱ ταρσοὶ τῶν κωπέων = τὸ πλατὺ μέρος τῶν κωπῶν. — οἱ ταύτη = οἱ εὐρισκόμενοι ἐκεῖ (δηλ. ἐν Ἀφεταις). — καισιέατο = ἄττ. καθίσταντο. — ἐλπίζοντες, ἐνταῦθα = φοβούμενοι: μετὰ τούτου συναπτεόν τὸ πάγχυ (= ἄττ. ;).

— *ἐς οἷα κακὰ ἦγον* = *ὅτι ἐς τοιαῦτα κακὰ ἦγον* = διότι εἰς τοιαύτας συμφορὰς περιέπεσον. — *πρὶν ἢ καὶ* =; (κεφ. 2). — *ἀναπνέω* = ἀναλαμβάνω. — *χειμῶν* = τρικυμία. — *ὑπολαμβάνω* = ἐπακολουθῶ. — *καρτερός* = πεισματώδης. — *ἐκ τῆς...* = μετὰ τὴν... — *ὄμβρος λάβρος* = βραγδαία βροχή. — *ὠρημένα* (μὲ σῆμ. ἐνεστ.) = κινούμενα, καταφερόμενα (ἐκ τοῦ Πηλίου). — *ἢ αὐτὴ περ* = ἢ αὐτὴ ἀκριβῶς. — *εἰσοῦσα*. ἢ μετχ. κατὰ τὴν ἑρμηνείαν περιττή. — *πολλὸν* = *πολλῶ*· μετὰ τούτου συναπτέον τῷ *ἔτι*. — *ἄχαρι* = δυσάρεστον· κατ' εὐφημισμὸν ἀντὶ τοῦ *ὀλέθριον* ἢ *κάκιστον*. — *δὴ* = ὡς γνωστόν. — *πνεῦμα* = ἄνεμος. — *τῆ* = ἀττ. *ἦ* = ποῦ. — *ἐκπίπτω* = ἐκβάλλομαι, ρίπτομαι ἔξω (εἰς τὴν ξηράν). — *πέτρα* =; (VI, κεφ. 44). — *ὅπως ἂν ἐξισωθῆι*, πρὸλ. κεφ. 7 «ὡς ἂν...» ἐν σελ. 122. — *τὸ Ἑλληνικόν* = ἡ Ἑλληνικὴ δύναμις. — *τὸ Περσικόν* = ἡ Περσικὴ δύναμις. — *μηδὲ* = καὶ μή.

Ἄκ. ταῦτα, ποῖα; — *τοῦ γενομένου κατὰ Πήλιον*, περὶ τοῦ πράγμ. πρὸλ. κεφ. 8, ἐν σελ. 123. — *ἐποιέετό τε πᾶν* κτλ., ὁ Ἡρόδ. ἀποδίδει ταύτην τὴν περὶ τὰ μέσα τοῦ θέρους γενομένην βραγδαίαν βροχὴν εἰς τὴν ἄμεσον ἐνέργειαν τοῦ θεοῦ, ὅπερ ἤθελε νὰ τιμωρήσῃ τὴν ὕβριν τῶν Περσῶν.

Κεφ. 14.

Σφι ἀσμένιοι = πρὸς χαρὰν των. — *ἡμέρη ἐπέλαμψε* = ἤρchiσε νὰ φέγγῃ (νὰ ἐξημερώνῃ). — *ἀτρέμας* = ἠσύχως, ἀκινήτως· *ἀτρέμας ἔχω τὰ νέας* = ἔχω τὰ πλοῖα ἀκίνητα. — *ἀποχρῶ* = ἀρκῶ· ἀπροσ. *ἀποχρᾶ* = εἶναι ἀρκετόν· ἐνταῦθα τὸ μέσον *ἀπεχρᾶτο* ἀντὶ τοῦ ἐνεργητ. *ἀπέχρα*. — *κακῶς πρήσουσι*, ἢ μετχ. αἰτλγκ.· *κακῶς πράττω* = εὐρίσκομαι ἐν κακῇ καταστάσει. — *δὴ* = ἦδη. — *ἐπιρρῶν-νυμι* = ἐνισχύω, δίδω θάρρος. — *καὶ ἅμα ἀγγελίη*, δηλ. ἐπέρρωσε. — *φυλάξαντες... πλέοντες*, διατὶ δὲν συνδέονται αἱ μετχ.;

Τὴν αὐτὴν ὠρην, δηλ. *τὴν δείλην ὄψιν*, καθ' ἣν καὶ τὴν προτεραίαν ἐναυμάχησαν (κεφ. 9). — *Κιλίσσησι*, αἱ Κίλικες εἶχον παράσχει 100 πλοῖα εἰς τὸν στόλον τῶν Περσῶν.

Κεφ. 15.

Δεινόν τι ποιῶμαι (μετ' ἀπρμφ.) = θεωρῶ ὡς φοβερόν τι πρᾶγμα νὰ... — *νέας οὕτω... οὕτω ὀλίγας νέας λυμᾶινεσθαί*

σφι.—*λυμαίνομαι τινι*—βλάπτω τινά.—*τὸ ἀπὸ Ξέρξεω*—τὴν ἐκ μέρους τοῦ Ξ. τιμωρίαν.—*δειμαίνω*—φοβοῦμαι.—*οὐκ*, συναπτόν τῷ ἔτι.—*παρακελευσάμενοι*, ἀπολύτως· παρὰ τοῖς ἀττ. *π. ἀλλήλοις*—ἐνθαρρύναντες ἀλλήλους.—*μέσον ἡμέρης*—μεσημβρία.—*συμπίπτει*—συμβαίνει κατὰ τύχην.—*ἦν δὲ πᾶς ὁ ἀγών*, τοῦτο συντάσσεται πρῶτον μὲν μετὰ τῆς *περὶ* καὶ γενκ. (*περὶ τοῦ Εὐρύπου* = περὶ τῆς διόδου τοῦ Εὐρ.) ἔπειτα δὲ μετ' ἀπρμφ. δηλοῦντος σκοπὸν (*τὴν ἐσθ. φυλάσσειν*).—*οἱ μὲν*, οἱ Ἕλληνες· τοῦναντίον *οἱ δὲ*—*οἱ Πέρσαι*.—*ὄκως* (μετὰ μέλλ. ὀριστ.)—πῶς νά...· πλαγία ἐρώτησις.—*παρήμι τινα*—ἀφίνω τινά νά εἰσέλθῃ.—*στράτευμα*, ἐνταῦθα—στόλος.—*πόρος*—δίοδος.—*κρατῶ τινος*—γίνομαι κύριός τινος.

Τοῦ πόρου, δηλ. τοῦ Εὐρύπου.

Κεφ. 16.

Οἱ Ξέρξεω—οἱ ἄνθρωποι τοῦ Ξ., ὁ στόλος τοῦ Ξ.—*ἀτρέμας ἔχω*, ἐνταῦθα ἀμετβ.—*μένω ἡσυχος*, ἀκίνητος.—*μνηοειδής* = ὁ ἔχων σχῆμα ἡμισελήνου· *μνηοειδὲς (σχῆμα) ποιῶ τῶν νεῶν*—παρατάσσω τὰς ναῦς εἰς σχῆμα ἡμισελήνου.—*περιλαμβάνω* = ; (κεφ. 7).—*ἐνθεῦτεν*, χρονκ.—*συμμίσγω* = ; (βιβλ. VII, κεφ. 211).—*παραπλήσιος* = σχεδὸν ἴσος.—*στρατός*, ἐνταῦθα—στόλος.—*ὑπὸ* (μετὰ γενκ.), δηλοῖ τὴν αἰτίαν = ἔνεκα.—*μεγάθεός τε καὶ πλ.*, δηλ. *τῶν νεῶν*.—*πίπτω*—καταστρέφομαι.—*ταρασομένων*... *περιπιπτ*, μετχ. αἰτλγκ.—*ταράσσομαι* (παθ.)—εἶμαι ἐν ταραχῇ.—*αἱ νῆες περιπίπτουσι περὶ ἀλλήλας*—τὰ πλοῖα συγκρούονται πρὸς ἀλλήλα.—*ὅμως μένιοι*—ἀλλ' ὅμως.—*ἀντιῆχε καὶ οὐκ εἶκε*, ἡ αὐτὴ ἔννοια θετικῶς καὶ ἀρνητικῶς (πρβλ. κεφ. 5 «ἀποπλώσσεσθαι καὶ οὐ παραμενέειν»).—*δεινὸν χρῆμα ποιοῦμαι*—*δεινὸν τι ποιοῦμαι* (κεφ. 15).—*τράπεσθαι*—ἀττ. *τρέπεσθαι*.

Κεφ. 17.

Πλεῦνες, πῶς παρὰ τοῖς Ἄττ.;—*ἀγωνιζόμενοι*, ἀνεμένετο ἀόριστος *ἀγωνισάμενοι*.—*δίδοταμαι* = χωρίζομαι· *διέστησαν χωρὶς*, πλεονασμός.—*οἱ ἄλλα τε κτλ.*—*διότι οὗτοι κτλ.*—*ἀπεδέξαντο*—ἀττ. *ἀπεδείξαντο*· *ἀποδείκνυμαι*—ἐπιδεικνύω.—*ὄρμος*

= τόπος, ἔνθα προσορμίζονται, ἀράζουσι τὰ πλοῖα· ἐς ὄρμον ἐπείγομαι = σπεύδω νὰ προσορμισθῶ.

Διηκοσίοισι, τὸ σύνθημα πλήρωμα τῆς τριήρους ἀπετελεῖτο ἐκ 200 ἀνδρῶν. — **ἄσμενοι**, διότι ἡ μάχη οὐδένα ἀπέδειξεν ἡττημένον.

Β'. Κατάπλους τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου εἰς Σαλαμίνα.
Ἐκκένωσις τῶν Ἀθηνῶν. — **Ἄλωσις τῶν Ἀθηνῶν**
καὶ πυρπόλησις τῆς ἀκροπόλεως αὐτῶν.

(Κεφ. 40-42, 49-55)

Κεφ. 40.

Κατίσχω τὰς ναῦς = διευθύνω τὰ πλοῖα. — **προσδέομαι** = δέομαι. — **σχεῖν πρὸς** = πλεῦσαι πρὸς. — **ὑπεξάγομαι** — **ὑπεκτίθεμαι** = ; (κεφ. 4). — **πρὸς δὲ** = πρὸς τούτοις δέ. — **τὸ** (= ἄττ. ὁ) **ποιητέον αὐτ.** ἔσται = ἐκεῖνο, τὸ ὅποῖον θὰ πρέπη (θὰ εἶναι ἀνάγκη) αὐτοὶ νὰ πράξωσιν. — **ἐπὶ τοῖσι κατήκουσι** (= ἄττ. **καθήκουσι**) **πρ.** = ἐν τῇ παρουσίᾳ καταστάσει τῶν πραγμάτων. — **βουλὴν ποιοῦμαι** = **βουλεύομαι**. — **ὡς ἐφενσμένοι**, μετχ. αἰτλγκ.· **ψεύδομαι γνώμης** = ἀπατῶμαι ἐν τῇ κρίσει μου, σχηματίζω ἐσφαλμένην γνώμην. — **ὑποκατημένους** = ἄττ. **ὑποκαθημένους**· **ὑποκάθημαι τινα** = ἐνεδρεύω τινά. — **τὸν βάρβαρον** = **τὸν Περσῶν βασιλέα ἢ τοὺς βαρβάρους**. — **τῶν μὲν** = ἄττ. **τούτων μὲν** ἢ γενκ. ἐκ τοῦ οὐδέν. — **οἱ δὲ ἐπυνθ.** = **ἐπυνθάνοντο** δὲ (πρβλ. VII, κεφ. 208, ἐν σελ. 103 «ὁ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε»). — **τειχέοντας** = ἄττ. **τειχίζοντας**. — **τὴν Πελοπ.**, ὑποκμ. τοῦ **περιεῖναι**, ὅπερ ἐκ τοῦ **περὶ πλ. ποιευμένους** (μετχ. αἰτλγκ.) — **περίεμι** = σώζομαι. — **περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι** = πολὺ φροντίζω. — **ἔχοντας ἐν φυλακῇ**, ἢ μετχ. αἰτλγκ.· **ἐν φυλακῇ ἔχω** = ; (VII, κεφ. 207). — **τὰ ἄλλα δὲ ἀπιέναι** (= ἄττ. **ἀφιέναι**), ἐκ τοῦ **ἐπυνθάνοντο** παρατηρητέα ἢ μεταβολὴ τῆς συντάξεως (μετάβασις ἐκ τῆς μετχ. «**τειχέοντας**» εἰς ἀπρμφ. «**ἀπιέναι**»). — **οὕτω δὲ**, ἐπαναλαμβάνει τὸ **ταῦτα πυνθανόμενοι** = τότε λοιπόν.

Ὁ δὲ Ἑλλ. ναυτικὸς στρατός, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν πεζὸν στρατὸν τῶν Περσῶν, ὅστις μετὰ τὰς μάχας περὶ τὰς Θερμοπύλας πορευθεὶς διὰ Φωκίδος, Δωρίδος καὶ Βοιωτίας κατηρθύνετο εἰς Ἀττικὴν. — αὐτῶν, δηλ. τῶν Ἑλλ. συμμάχων. — τῶν μὲν, τίνων ;

Κεφ. 41.

Κατέχω ἐς = προσρμίζομαι εἰς. — ἐς τὴν ἐωυτῶν, δηλ. χώραν. — κήρυγμα ποιοῦμαι = κηρύττω. — Ἀθηναίων κτλ. = τῆ (= ἄττ. ῆ) τις Ἀθ. δύναται ἢ τις = ὅπου ἕκαστος. — σώζειν, τὸ ὑποκμ. « Ἀθηναίων τις ». — οἰκέται = ; (κεφ. 4). — ἐνθαῦτα, χρονκ. — ἀπέστειλαν, δηλ. τὰ τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας. — ὑπεκτίθεμαι = ; — χρηστήριον = χρησμός. — ὑπηρετῶ τινι = προσφέρω ὑπηρεσίαν εἰς τινα, βοηθῶ τινα. — καὶ δὴ καί, τοῦτο ἐξαίρεται καὶ διὰ τοῦ οὐκ ἦκιστα = μάλιστα. — φύλακα, κτηρμ. — ἐνδιαιτῶμαι = κατοικῶ, διαμένω. — καὶ δὴ = καὶ μάλιστα. — ὡς ἐόντι = ὡς ἐάν ἀληθῶς ὑπῆρχεν (ὁ ὄφισ). — ἐπιμήνια (ἰερὰ) = μηνιαῖαι προσφοραὶ ἢ θυσίαι. — προτιθέντες, καὶ εἰς τοῦτο ἀποδοτέον τὸ ἐπιμήνια προτίθημι = παραθέτω. — μελιτόεσσα (= ἄττ. μελιτοῦττα), δηλ. μᾶζα = πλακοῦς ἐκ μέλιτος, μελόπητα. — ἀναισιμῶ (-ὠ) = καταναλίσκω, κατατρώγω. — ἄφαντος = ἄθικτος. — ἰρείης = ἄττ. ἰερείας. — μᾶλλον τι = πολὺ περισσότερον. — ὡς καὶ τῆς θ. ἀπολελοιπυῖνης, τὸ ὡς δηλοῖ τὴν ὑποκμνκ. αἰτίαν = διότι κατὰ τὴν γνώμην των καὶ ἡ θεὰ εἶχε καταλίπει. — σοφι = ὑπ' αὐτῶν. — ὑπέκκειμαι (πθτ.) = ἔχω μετενεχθῆ εἰς μέρος ἀσφαλές. — τὸ στρατόπεδον = ὁ στόλος.

Τῷ χρηστηρίῳ, κατὰ τὸν χρησμὸν ἔπρεπεν οἱ Ἀθην. νὰ μὴ ἀναμένωσι τοὺς Πέρσας ἐν Ἀθήναις, ἀλλὰ νὰ φύγωσιν ἐξ αὐτῶν πρότερον. — ὄφιν μέγαν, συνήθως ὁ ὄφισ ἐκαλεῖτο ὄφισ οἰκουρὸς ἢ Ἐριχθόνιος. — ἐν τῷ ἰερῷ, δηλ. τῆς Πολιάδος Ἀθηναῖς ὁ ναὸς οὗτος τῆς Ἀθηναῖς ἦτο ὁ ἀρχαιότατος τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει καὶ τὰ θεμέλια τοῦτου ἀνεκαλύφθησαν εἰς τὸ Β. μέρος τῆς ἀκροπόλεως μεταξὺ τοῦ Περθενῶνος καὶ τοῦ Ἐρεχθείου (βλ. σχεδῆμ. ἀκροπόλεως ἐν πίν. IX). — ὡς ἐόντι, διὰ τούτου ὁ Ἡρόδ. ἐκφράζει τὴν ἀμφιβολίαν του περὶ τῆς ἀληθοῦς ὑπάρξεως τοῦ ὄφεως. — τῆς θεοῦ, δηλ. τῆς Ἀθηναῖς, εἰς ἣν ἱερὸς ἦτο ὁ ὄφισ. Τὴν

ἀναχώρησιν τῆς θεᾶς συνεπέβαινον οἱ Ἄθ. ἐκ τῆς ἐξαφανίσεως τοῦ ὄφραως.

Κεφ. 42.

Οἱ ἀπ' Ἄρτ., βραχυλογία ἀντί: **οἱ ἐν Ἄρτεμισίῳ (ὄντες) ἀπ' Ἄρτεμισίου.**—**ὁ λοιπός**, συναπτεόν τῷ **ὁ τῶν Ἑλλ. ναυτικός στρατός.**—**πλεῦνες** = ἄττ.;—**ἡ ἐπ' Ἄρτ. ἐναυμάχεον** = ἡ ὅσαι εἶχον ναυμαχίῃσαι πλησίον τοῦ Ἄρτ. — **πολλίων** = ἄττ. **πόλεων.** — **ἐπῆν**, δηλ. **ταῖς ναοί· ἐπειμί τινι** = προῖσταμαί τινος.—**αὐτός=ὁ αὐτός.**—**οὐ γένεος τοῦ β. ἐών**=ὁ ὅποιος δὲν κατήγετο ἐκ βασιλικῆς οἰκογενείας.—**πάρεξ**=; (κεφ. 1).—**πεντηκοντέρων**=; (κεφ. 1).

Πυνθανόμενος, τοῦτο, δηλ. **τοὺς ἀπ' Ἄρτ. κατασχεῖν τὰς νέας ἐς Σαλ.**—**ἡ ἐπ' Ἄρτ. ἐναυμάχεον**, πόσαι ἦσαν αἱ ναυμαχίῃσαι παρὰ τὸ Ἄρτεμισιον;—**οὐ γένεος τοῦ β. ἐών**, παρὰ τοῖς Λακεδ. συνήθως βασιλεῖς εἶχον τὴν ἡγεμονίαν τοῦ στρατοῦ.

Κεφ. 49.

Προτίθημι = προτείνω. — **γνώμην ἀποφαίνομαι** = ἐκφράζω τὴν γνώμην μου. — **ὄκου... τῶν** (= ἄττ. **ῶν**) κτλ. = **ὄκου τούτων τῶν χωρέων** (= ὄπου ἐκ τούτων...), **ῶν αὐτοὶ ἐγκρατέες εἰσὶ.**—**ἐγκρατῆς**=κύριος.—**δοκέει ἐπ. εἶναι** κτλ. = νομίζει ὅτι εἶναι καταλληλότατον νὰ ναυμαχῶσιν. — **ἀπειτο** = ἄττ. **ἀφείτο**· πθτκ. ὑπερσυντκ. τοῦ **ἀφήμι.** — **πέρι**, ἀναστροφῇ = **περὶ δὲ τῶν λοιπέων**, δηλ. χωρῶν. — **προετίθεε**, δηλ. **γνώμην ἀποφαίνεσθαι** ὡς ὑποκμ. τοῦ **προετίθεε** εἶναι ὁ **Εὐρυβιάδης.** — **συνεκλίπτω**, τοῦτο κυρίως λέγεται περὶ τῶν ψήφων, αἵτινες ἐκπίπτουσιν ἐκ τῆς κάλπης, ἐν ἧ εἶναι συνηγμένα· ἔπειτα μεταφορικῶς περὶ τῶν γνώμῶν· **αἱ γνώμαι συνεξέπιπτον** = αἱ γνώμαι ἦσαν σύμφωνοι. — **πλώσαντας** = ἄττ. **πλεύσαντας.** — **ἐπιλέγοντες**, ἐνταῦθα ἀνέμενέ τις μετὰ τὸ **λερόντων** γενκ. ἀπόλυτον **ἐπιλερόντων**· ἐτέθη ὁμῶς ὀνομαστικ., διότι **αἱ γνώμαι τῶν λ. αἱ πλ. συνεξέπιπτον** = **οἱ πλεῖστοι ἔγνωσαν.** — **ἐπιλέγω** = λέγω προσέτι. — **λόγος** = αἰτία. — **πολιορκήσονται**, μέσος μέλλ. μετὰ παθτικ. σημασίας. — **ἴνα**, τοπικόν = ὄπου. — **τιμωρή** = βοήθεια.—**πρὸς δὲ τῷ Ἰοθ.**, δηλ. **ἐόντες**· ἡ **πρὸς**=πλησίον.

— ἐς τοὺς ἐωντῶν, βραχυλογία ἀντί: ἐς τὰς χώρας τῶν ἐωντῶν.— ἐκφέρομαι (παθτκ., μετὰ μέσου μέλλ. ἐξόλοισμαι) = ἐξέρχομαι, ἀποδιβάζομαι.

Κεφ. 50.

Ἐπιλέγομαι = σκέπτομαι, ἀναλογίζομαι.— τὸν βάρβαρον = ; (κεφ. 40). — ὁ τραπόμενος στρατὸς ἅμα Ξέρξῃ = ὁ στρατός, ὅστις μετὰ τοῦ Ξέρξου διηυθύνθη.— ἐκλελειπῶτων (μετχ. χρονκ.) ἐς Πελοπ., βραχυλογία ἀντί: ἐκλελειπῶτων (τὴν πόλιν) καὶ πεφευγῶτων ἐς Πελοπ.— τὴν Πλαταιέων, δηλ. πόλιν ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἐμπρήσας.— ἐς τὰς Ἀθήνας, ἐνταῦθα = ἐς τὴν Ἀττικὴν.— ἐκεῖνα = τὰ ἐκεῖ (δηλ. τὰ ἐν Ἀττικῇ).— Πλάταιαν, ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου Πλαταιάς· οὕτω ἀπαντᾷ καὶ Θέσπια ἀντὶ τοῦ Θεσπιαί.— πυνθάνομαι τινος, ὅτι = πληροφροῦμαι παρά τινος, ὅτι.— οὐκ ἐμῆδιζον, ὑποκμ.: οἱ Θεσπ. καὶ οἱ Πλατ.— ἀπὸ τῆς διαβ. τοῦ Ἑλλ.— ἀπὸ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν διέβησαν τὸν Ἑλλ.— ἐν τῷ = ἀττ. ἐν ᾧ (δηλ. μηνί) = κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποῦ.— ἐν τρισὶ ἐτέροισι μηνσὶ = ἐντὸς τριῶν ἄλλων μηνῶν.— γίγνομαι ἐν = φθάνω εἰς.— ἄρχω τινὶ = εἶμαι ἄρχων τινός.

Αὐτῶν, δηλ. τῶν Θεσπιέων.— οὐκ ἐμῆδιζον, οἱ Θεσπιεῖς καὶ οἱ Πλατ. εἶχον στείλει στρατὸν κατὰ τῶν Περσῶν (πρβλ. VII, κεφ. 202 — VIII, κεφ. 1). — αὐτοῦ, δηλ. ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ.— Καλλ. ἄρχοντος Ἀθην., δηλ. τῷ 480 π. X.

Κεφ. 51.

Θύρα = σανίς.— ἀμύνομαι = ἀποκρούω.— ἅμα μὲν . . . πρὸς δέ = ἀφ' ἑνὸς μὲν . . . πρὸς τούτοις δέ.— ὑπὸ = ἕνεκα.— ἀσθένεια βίου = πενία.— οὐκ ἐκχωρήσαντες . . . δοκέοντες, μετχ. αἰτλγκ.— ἐκχωρῶ = ἀπέρχομαι, ἀναχωρῶ.— αὐτοὶ = μόνοι.— τὸ μαντήιον, βραχυλογία ἀντί: τὸν νοῦν τοῦ μαντείου = τὴν σημασίαν τοῦ χρησμοῦ.— χρω (-άω) = χρησιμοδοτῶ.— τὸ ξύλινον τεῖχος κτλ., ἐπεξηγήσεις τοῦ μαντήιον = ὅτι δηλ. κτλ.— εἶναι, ἐκ τοῦ δοκέοντος.— κρησφύγετον = καταφύγιον.

Τὸ ἄστυ, τὴν πόλιν ἄνευ τῆς ἀκροπόλεως.— ἐν τῷ ἰρῷ, δηλ. τῆς Πολιάδος Ἀθήνας (πρβλ. κεφ. 41, ἐν σελ. 129).— ταμίαι τοῦ ἰροῦ, οἱ ταμίαι οὗτοι, δέκα τὸν ἀριθμὸν, ἐφύλακτον τὰ κειμήλια

καὶ τὰ χρήματα τῆς θεᾶς Ἀθηνᾶς, καὶ καθόλου φαίνεται ὅτι εἶχον τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἐποπτεῖαν πάντων τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει. — **φραξάμενοι**, κατὰ τὴν ἄνοδον τὴν εἰς τὸ Δ. μέρος (πρὸλ. κεφ. 53). Αἱ ἄλλαι πλευραὶ τῆς ἀκροπόλεως προεφυλάσσοντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων πελασγικῶν τειχῶν καὶ τῆς ἀποκρήνου ἀνωφερείας (βλ. σχεδ. ἀκροπόλεως ἐν πίν. IX). — **αὐτοί**, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἄλλους, οἵτινες ἐνόμισαν, ὅτι ὁ χρησμός, λέγων **ξύλινον τεῖχος**, ἐνόει τὰ πλοῖα. — **αὐτὸ δὴ τοῦτο**, δηλ. τὸ ὑπ' αὐτῶν ἀνεγερθὲν ξύλινον τεῖχος τῆς ἀκροπόλεως.

Κεφ. 52.

Ἴξομαι = στρατοπεδεύω. — **ἄχθος** = λόφος. — **καταντίον** (= ἄττ. **ἐναντίον**) **τῆς ἀκροπόλιος** = ἀπέναντι τῆς ἀκρ. — **ὄκως... ἄφειαν** = **ὁπότε... ἄφειαν** = ὁσάκις ἤναπτον. — **οἰστός** = ἄττ. **οἰστός** = βέλος. — **ἐνθαῦτα**, χρονκ. — **τὸ ἔσχατον κακοῦ** = ἡ ἐσχάτη στενοχωρία. — **προδεδωκότος**, δηλ. αὐτοῦς. — **λόγοι** = προτάσεις. — **ὁμολογία** = συνθήκη. — **ἐνεδέκοντο** = ἄττ. **ἐνεδέχοντο**. — **καὶ δὴ καὶ** = καὶ μάλιστα. — **ὄλοϊτροχος** = λίθος στρογγύλος. — **ἀπίεσαν** = ἄττ. **ἀπίεσαν** **ἀφήμι** = κυλίω. — **ἀπορίησι ἐνέχομαι** = εὐρίσκομαι ἐν ἀμηχανίᾳ. — **συχνός** = πολὺς. — **οὐ δυνάμενον**, μετχ. αἰτλγκ.

Ὄκως στυππ. κτλ., ἡ ἔννοια: οἱ Πέρσαι ἐτύλισσον τὰ βέλη των διὰ στυππείου, ἤναπτον αὐτὸ καὶ εἶτα ἐτόξευον αὐτὸ εἰς τὸ φράγμα. — **τοῦ φρ. προδεδωκότος**, διότι τοῦτο — τὸ φράγμα — δὲν ἀντεῖχε πλέον. — **τῶν Πεισιστρατιδέων**, δηλ. τοῦ Ἴππίου καὶ τῶν ἀπαδῶν του, οἵτινες εὐρίσκοντο ἐν τῷ στρατῷ τοῦ Ξέρξου.

Κεφ. 53.

Χρόνω = μετὰ πάροδον χρόνον, ἐπὶ τέλος. — **τὰ ἄπορα** = αἱ ἀμηχαναί, αἱ δυσχερεῖαι. — **δὴ τις**, τὸ **δὴ** ἐξαίρει τὴν ἔννοιαν τῆς ἀοριστίας τῆς ἀντωνυμίας = κάποια. — **ἔξοδος** = διέξοδος. — **ἔδεε** = ἦτο προωρισμένον. — **θεοπρόπιον** = χρησμός. — **γίγνομαι ὑπὸ τινι** = περιέρχομαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός. — **τῆ** = ἄττ.; (κεφ. 41). — **δὴ** = βεβαίως. — **ἂν ἤλπισε, μὴ** = ἠδύνατο νὰ φοβηθῆ μήπως... — **κατὰ ταῦτα** = εἰς τοῦτο τὸ μέρος, ἐνταῦθα. — **ταύτη** = διὰ τούτου τοῦ μέρους. — **κατὰ τὸ ἰρόν**, ἢ **κατὰ** = πλησίον. — **καίτοι περ**, τὸ

τοι ἐνισχύει τὴν ἐνδοτικὴν σημασίαν τοῦ **καίπερ**—ἀν καὶ βεβαίως.
—**κατὰ τοῦ τείχ.** **κάτω**, πλεονασμὸς—ἀπὸ τοῦ τείχους κάτω.—
τὸ μέγαρον = τὸ ἱερώτατον μέρος τοῦ ναοῦ, τὸ ἄδυτον. — **σφι**
= ὑπ' αὐτῶν.—**κατέστρωντο**, πθηκ. ὑπερσυντκ. τοῦ **καταστρώων-**
νυμι—φανεύω.

Ἐμπροσθε πρὸ τῆς ἀκροπ., δηλ. εἰς τὸ Β. μέρος αὐτῆς.
Ἡ δὲ ἄνοδος εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἦτο εἰς τὸ Δ. μέρος.—**Ἀγλαύρου**,
τὸ ἱερόν τῆς Ἀγλαύρου, μιᾶς τῶν θυγατέρων τοῦ Κέκροπος, ἔκειτο
εἰς τὸ Β. μέρος τῆς ἀκροπόλεως (βλ. σχεδ. ἀκροπ. ἐν πίν. IX).—
ἐς τὸ μέγαρον, δηλ. τοῦ ναοῦ τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς· ἐν αὐτῇ
εὐρίσκατο τὸ ἐκ κορμοῦ ἐλαίας κατεσκευασμένον παλαιότατον
ἄγαλμα τῆς θεᾶς.—**κατέφευγον**, ὡς ἰκέται.—**τὰς πύλας**, δηλ.
τοῦ ναοῦ τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς.

Κεφ. 54.

Σχῶν—καταλαβῶν, κυριεύσας.—**παντελέως**—καθ' ὅλοκληρίαν.
—**ἄγγελον**, κτηγρμ. τοῦ **Ἰσπέα**· ἐπεξηγεῖται ἀκριθέστερον διὰ τοῦ
Ἀρταβάνω ἀγγελέοντα (=ἀπτ. **ἀγγελοῦντα**).—**σφι**, δηλ. **τοῖς**
Πέρσαις.—**εὐπρηξίη**—εὐτυχία.—**ἀπὸ δὲ τῆς πέμψις**, ἐκ τοῦ
δευτέρῃ ἡμέρῃ—**τοῦ κήρυκος**—**τοῦ ἀγγέλου**.—**τρόπῳ τῷ**
σφετέρῳ—κατὰ τὸν ἰδικόν των (δηλ. τῶν Ἀθην.) τρόπον.—**τὰ**
ἰρὰ = τὰς συνήθεις θυσίας.—**εἴτε ἰδῶν . . . εἴτε ἐγένετο**,
παρατηρητέον ὅτι ἐν τῇ β' μέρει τῶν διαζευγνομένων ἐτέθη ῥ.
παρεμφατικῆς ἐγκλίσεως ἀντὶ μετοχ.—**δὴ ὧν**, ἐξαιρεῖ τὸ α' μέ-
ρος τῶν διαζευγνομένων=βεβαίως.—**ὄψις ἐνυπνίου** = ὄραμα
καθ' ὕπνον.—**ἰδῶν**, μετχ. αἰτλγκ.—**ἐνθύμιόν οἱ ἐγένετο ἐμπρή-**
σαντι, κατ' ἐννοίαν=ἤσθάνετο βάρος εἰς τὴν ψυχὴν του (τὸν ἔτυ-
πεν ἢ συνείδησίς του), διότι ἔκαυσε.

Παντελέως, δηλ. μετὰ τῆς ἀκροπόλεως.—**Ἀρταβάνω**, τοῦτον
ὁ Ξέρξης εἶχε καταλίπει ἐν Σούσαις ὡς διοικητὴν τοῦ κράτους του.
—**τοὺς φυγάδας**, δηλ. τὸν Ἰππίαν καὶ τοὺς ὄπαδούς αὐτοῦ,
οὓς ἀνωτέρω ὠνόμασεν ὁ Ἡρόδοτος **Πεισιστρατίδας** (κεφ. 52).

Κεφ. 55.

Τοῦ εἵνεκεν=ἕνεκα τίνος, διατί.—**ἐπιμυμνήσκομαί τινος**=
μνημονεύω τι.—**ἔστι ἐν τῇ ἀκρ.** κτλ., ἡ σύνταξις: **ἔστι ἐν τῇ**

ἀκροπόλι ταύτη νηὸς Ἐρεχθ. τοῦ λεγομένου εἶναι γηγενέος.—**γηγενῆς** = ὁ ἐκ τῆς γῆς γεννηθεὶς.— **ἐν τῷ** = ἄττ. ἐν ῶ.—**θάλασσα** = πηγὴ ἄλμυροῦ ὕδατος — **ἐνι** = ἔνεστι.— **τὰ** (= ἄττ. ἅ), ἀναφέρεται εἰς τὸ **ἐλαίη** καὶ **θάλασσα** ἀφωμοιώθη πρὸς τὸ γένος τοῦ κατγρμ. **μαρτύρια**.—**λόγος παρ' Ἀθηναίους**, δηλ. **ἐστίν** = λέγεται παρ' Ἀθηναίων.— **ἐρίσαντας περὶ τῆς χώρας** = κατὰ τὴν φιλονικίαν περὶ τῆς ἐπὶ τῆς χώρας κυριαρχίας.— **μαρτύρια θέσθαι** = ὅτι ἔθεσαν, παρήγαγον ὡς ἀποδείξεις (δηλ. τῆς προτέρας ἐπὶ τῆς Ἀττικῆς κυριαρχίας των).— **κατέλαβε** = συνέβη.— **Ἀθηναίων**, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ **οἱ κελευόμενοι**.— **ῶρων** = ἄττ. **ἑῶρων**.— **τὸ στέλεχος** = ὁ κορμὸς.— **ὅσον τε** = περίπου.— **ἀναδεδραμηκότα** = ὅτι εἶχεν ἀναδρασθήσει.

Νηὸς Ἐρεχθέος, ὁ ναὸς τοῦ Ἐρεχθέως ἔκειτο πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς εἰς τὴν θέσιν, ὅπου κατόπιν ἐκτίσθη τὸ σήμερον σωζόμενον Ἐρέχθειον (ιδ. σχεδ. ἀκροπ. ἐν πίν. IX καὶ εἰκ. ἐν πίν. XI).— **ἐρίσαντας περὶ τῆς χώρας**, κατὰ τὸν μῦθον ἐν τῇ ἔριδι ταύτῃ ὁ Ποσειδῶν πλήξας διὰ τῆς τριαίνης του τὸν βράχον παρήγαγε πηγὴν ἄλμυροῦ ὕδατος, ἢ δ' Ἀθηνᾶ πλήξασα τὸ ἔδαφος διὰ τοῦ δόρατος παρήγαγεν ἐλαίαν. Ἡ ἔρις αὕτη τοῦ Ποσειδῶνος πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν περὶ τῆς Ἀττικῆς γῆς καὶ μάλιστα ἡ στιγμή τῆς νίκης τῆς θεᾶς παρίσταται ἐν τῷ Δ. ἀετώματι τοῦ Παρθενῶνος (βλ. εἰκ. ἐν πίν. X).

Γ' Πολεμικὸν συμβούλιον τῶν Ἑλλήνων.

(Κεφ. 56 - 64)

Κεφ. 56.

Ἵως ἔσχε τὰ περὶ τὴν . . . = πῶς συνέβησαν τὰ ἀφορῶντα τὴν . . .—**θόρυβος** = ταραχή.— **ἔμενον**, μετ' αἰτιατικ. καὶ ἀπαρμφ. «**τὸ προκ. πρ. κυρωθῆναι**» **μένω** = περιμένω.— **κυρῶ (-όω)** = ἀποφασίζω.— **τὸ προκείμενον πρῆγμα** = τὸ πρᾶγμα, τὸ ὅποιον εἶχε προταθῆ (ὑπὸ τοῦ Εὐρυβιάδου), δηλ. ἡ ἐκλογή τοῦ μέρους

πρὸς ναυμαχίαν. — **ἐσπίπτω** = πίπτω ἐντὸς με ὄρμῃν (με βίαν), εἰσορμῶ. — **ἀείρω** = ἄττ. **αἶρω**. — **ἀποθουσόμενοι**, τοῦ β. **ἀποθέω** = ταχέως ἀπέρχομαι. — **τοῖσί τε ὑπολ.** = καὶ ὑπὸ τῶν ὑπολειπομένων. — **αὐτῶν** (δηλ. τῶν στρατηγῶν), γενκ. διαιρτκ. — **καὶ οἱ** = καὶ οὗτοι.

Ὡς ἀποθουσόμενοι, δηλ. εἰς τὰς ἑαυτῶν πατρίδας. — **πρὸ τοῦ Ἰσθμοῦ ναυμ.**, κατὰ τὴν ἐν τῇ συνεδρίῳ ἐκφρασθεῖσαν γνώμην τῶν πολλῶν (πρβλ. κεφ. 49).

Κεφ. 57.

Ἐνθαῦτα, χρονκ. — **ἐπὶ τὴν νέα** = ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ νέα. — **εἶρετο** = ἄττ. ἤρετο. — **ὅ τι σφι εἶη βεβουλευμένον** = τί ὑπ' αὐτῶν εἶχεν ἀποφασισθῆ. — **πρὸς αὐτοῦ = παρ' αὐτοῦ.** — **ὡς εἶη δεδογμένον** = ὡς εἶη βεβουλευμένον. — **ἄρα** = λοιπὸν (κατὰ τὸν λόγον σου). — **οὔτοι . . . ἔτι ναυμαχῆσεις** = βεβαίως δὲν θὰ ναυμαχήσης πλέον. — **ἀπαείρωσι** = ἄττ. **ἀπάρωσι**. **ἀπαίρω τὰς ναῦς** = ἀποπλέω. — **μὴ οὐ**, ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ **μὴ**. — **ἡ στρατιά** = ὁ στόλος. — **ἀπολέεται τε, ὁ τε μετὰ τὸ οὔτε . . . οὔτε** = ἀλλά. — **ἀβουλίησι** = ἄττ. **ἀβουλίαις**. ὁ πληθ. ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ **ἀβουλία** = ἀπερισκεψία. — **μηχανῆ** = τρόπος. — **διαχέαι**, ἀπρμφ. ἀορ. τοῦ β. **διαχέω** = διαλύω, ματαιώνω. — **ἦν κως** = ἂν δηλ. κάπως. — **ἀναγνώσασαι**, ἀορ. ἀ' παρ' Ἡροδ. ἀπαντῶν τοῦ β. **ἀναγινώσκω**. **ἀνέγνωσα** = ἔπεισα. — **μεταβουλεύομαι** = μεταβάλλω γνώμην.

Κεφ. 58.

Κάρτα = ἄττ. ; — **ὑποθήκη** = συμβουλή. — **ἀμείδομαι** = ἀποκρίνομαι. — **ἦε** = ἄττ. ἦει. — **οἱ (= αὐτῶ)**, συναπτέον τῇ **συμμίξει**. **συμμίγνυμι τι** = ἀνακοινῶ εἰς τινα. — **παρίζομαι τι** = κάθημαι πλησίον τινός. — **καταλέγω** = διηγούμαι, ἐκθέτω. — **ἑωυτοῦ ποιεύμενος** (δηλ. τὰ ὑπὸ Μνησιφίλου βῆθέντα) = οἰκαιοποιούμενος. — **ἄλλα πολλά**, ἀντικμ. τοῦ **καταλέγει** καὶ **προστιθείς**. — **ἐς δ** = ἄττ. ἕως. — **χρηίζων** = δεόμενος (δηλ. Εὐρυβιάδου). — **ἐκβῆναι συλλέξαι τε**, ὑποκμ. αὐτὸν (δηλ. τὸν Εὐρυβ.)· ἀμφότερα τὰ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ **ἀνέγνωσε**.

Κεφ. 59.

Πρὶν ἢ = ἄττ. *πρὶν*. — *προτίθημι τὸν λόγον* = προτείνω τὴν συζήτησιν. — *τῶν εἵνεκεν* = *περὶ τούτων, ὧν ἔνεκα*. — *πολλοὺς ἦν ἐν τοῖσι λόγοισι, κατ' ἔννοιαν* = *πολλοὺς λόγους ἐποιεῖτο*. — *οἷα κάρτα δεόμενος* = ἐπειδὴ εἶχε μεγάλην ἀνάγκην. — *προεξανίσταμαι* = ἐξέρχομαι ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν συναγωνιστῶν πρὶν ἢ δοθῆ ἡ τὸ σημεῖον τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀγῶνος· ἐπομένως = πρότρεχῶ, προορμῶ. — *ῥαπίζω* = μαστιγῶ. — *ἀπολύομαι* = ἀπολογοῦμαι. — *ἐγκαταλείπομαι* = μένω ὀπίσω ἐν ἀγῶνι δρόμου.

Ῥαπίζονται, δηλ. ὑπὸ τῶν *ῥαβδούχων*, ἀρχόντων, εἰς οὓς ἦτο ἀνατεθειμένη ἡ τήρησις τῆς τάξεως τοῦ ἀγῶνος. — *ἐγκαταλείπομενοι* εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες δὲν εἰσέρχονται εἰς τὸν ἀγῶνα εὐθὺς ὡς δοθῆ ἡ τὸ σημεῖον τῆς ἐνάρξεως τούτου.

Κεφ. 60.

Ἐλεγε ἐκείνων κτλ., ἡ σύνταξις: *ἔλεγε οὐδὲν ἔτι ἐκείνων τῶν προ. λεχθέντων*· τοῦτο ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ὧς, *ἐπεὶ ἀπαείρωσι* κτλ. — *διαδιδράσκω* = *ἀποδιδράσκω*. — *οὐκ ἔφερέ οἱ κόσμον οὐδένα* = δὲν ἦτο εἰς αὐτὸν κόσμιον. — *κατηγοροεῖν*, δηλ. *αὐτῶν* (τῶν συμμάχων). — *ὁ δέ, ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ δέ* (πρβλ. κεφ. 40 «οἱ δὲ ἐπυνθάνοντο»). — *ἄλλου λόγου ἔχομαι* = κάμνω χρῆσιν ἄλλου λόγου, ἀναφέρω ἄλλον λόγον.

α) *ἐν σοί . . . ἔστι* = ; (VI, κεφ. 109). — *ἐμοὶ* = ὑπ' ἐμοῦ· διότι τὸ *πείθη* ἐνταῦθα παθητκ. — *μηδὲ καὶ μή*. — *τούτων τοῖσι λόγοισι* = *τοῖς τούτων λόγοις*. — *ἀναξεύγνυμι τὰς ναῦς* = ἀποπλέω. — *ἀντιτίθημι* = συγκρίνω. — *ἐκάτερον*, δηλ. τὰ ὑπὸ τούτων καὶ τὰ ὑπ' ἐμοῦ λεγόμενα. — *συμβάλλων*, δηλ. *τοῖς Πέρσαις συμβάλλω* = συγκρούομαι. — *ἀναπεπταμένος* = ἀνοικτός. — *τὸ* = ἄττ. *δ*. — *ἔχουσι*, μετχ. αἰτλγκ. — *ἀριθμὸν* = ἄττ. *τὸν ἀριθμὸν* αἰτιατκ. τοῦ κατὰ τι. — *τοῦτο δέ* = ἀφ' ἑτέρου δέ. — *τὰ ἄλλα*, αἰτιατκ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ *εὐτυχήσωμεν*. — *ἅμα γὰρ τῶ* κτλ., αἰτιολογεῖ τὸ *ἀπολέεις Μέγαρα*. Ὁ μὲν πεζὸς στρατὸς θὰ καταλάβῃ τὰ Μέγαρα, ὁ δὲ στόλος τὴν Σαλαμίνα καὶ Αἴγιναν. — *κινδυνεύω ἀπάσῃ τῇ Ἑλλάδι* = κινδυνεύω μὲ ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ἐκθέτω ὅλην τὴν Ἑλλάδα εἰς κίνδυνον.

β) *ἐν αὐτοῖσι*, δηλ. *ἐν τοῖς ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις*· τὴν αὐτὴν

σημασίαν ἔχει καὶ κατωτέρω «ἐν αὐτοῖσι ἔνεσι».—*χρηστά* = ὠφέλεια. — *τὰ οἰκότα* (= ἄττ. *εἰκότα*) *ἐκ τοῦ πολέμου ἐκβαίνει* = ὁ πόλεμος λαμβάνει φυσικὴν ἔκβασιν.—*πολλὸν* = ἄττ. *πολὸν* (ἐπιρρ).—*πρὸς τινος* = πρὸς τὸ συμφέρον τινός.—*αὗτις δὲ* = πρὸς τούτοις δέ.—*περιγίνομαι* = σώζομαι.—*ἐς τὴν ἡμῖν ὑπέκκειται τέκνα* = εἰς τὴν ὁποίαν ἔχουσι μετενεχθῆ χάριν ἀσφαλείας ὑφ' ἡμῶν τὰ τέκνα. — *μὲν* = ἄττ. *μὴν* = βεβαίως.—*περιέχομαι τινος* = ἐπιδικῶ τι. — *ὁμοίως αὐτοῦ τε* κτλ., ἐπεξηγήσις τοῦ *τόδε*. — *αὐτοῦ*, ἐν Σαλαμῖνι. — *προναυμαχῶ τινος* = ναυμαχῶ ὑπὲρ τινος.—*καί*, μετὰ τὸ *ὁμοίως* = καθὼς *καί*.—*πρὸς τῷ* . . . = πλησίον τοῦ . . . — *οὐδὲ* = *καὶ οὐ*.—*σφεας*, δηλ. τοὺς Πέρσας. — *εὖ φρονῶ* = καλῶς σκέπτομαι.

γ) *ἐς τὸν Ἴσθμὸν παρέσονται*, βραχυλογικῶς = *ἤξουσιν ἐς τὸν Ἴσθμὸν καὶ παρέσονται ἐν αὐτῷ*.—*ἐκαστέρω* = ἄττ. *πορωτέρω*.—*τε*, μετὰ τὸ *οὔτε* . . . *οὔτε* = ; (κεφ. 57). — *κόσμος* = τάξις. — *Μεγάροισι κερδανέομεν περιεοῦσι* = ἀπὸ τῶν Μεγάρων, ἂν σώζωνται, θὰ ἔχωμεν κέρδος. — *ἐν τῇ* = ἄττ. *ἐν ἡ*. — *λόγιον* = χρησμός. — *καθύπερθε γίγνομαι τινος* = κρείσσων *γίγνομαι τινος* = νικῶ τινα. — *βουλευομένοισι*, μετχ. ὑπθτκ.—*εἰκότα βουλευομαι* = σκέπτομαι σωφρόνως. — *ὡς τὸ ἐπίπαν* = ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. — *ἐθέλει*, ὡς ὑποκμ. *τὰ βουλευόμενα ἐθέλω* = συνηθίζω. — *προσχωρῶ πρὸς τι* = συμφωνῶ πρὸς τι, παραδέχομαί τι.

Κεφ. 61.

Ἐπεφέρετο, δηλ. *αὐτῷ* (τῷ Θεμ.)· *ἐπιφέρομαι τινι* = λοιδορῶ, ὑδρίζω τινά. — *σιγᾶν*, ὡς ὑποκμ. χρησιμεύει ἢ ἐπομένη πρότασις «*τῷ μὴ* κτλ.» = *τοῦτον*, *ᾧ μὴ* κτλ. — *οὐκ ἔδων* = *κωλύων*. — *ἐπιψηφίζω τινί* = δίδω δικαίωμα ψήφου εἰς τινα.—*ἀπόλι* = ἄττ. *ἀπόλιδι*· ἄπολις = ὁ μὴ ἔχων πατρίδα.—*παρέχομαι πόλιν* = ἀντιπροσωπεύω πόλιν.—*οὔτω*, ἐπαναλαμβάνει μετ' ἐμφάσεως τὴν μετχ. *παρεχόμενον* — *γνώμας συμβάλλομαι* = ἐκφράζω τὴν γνώμην μου.—*ταῦτα*, δηλ. *ὅτι Θεμιστοκλῆς ἄπολις ἀνῆρ εἶη*. — *προφέρω τί τινι* = ἐπιρρίπτω τι (ὄνειδος) κατὰ τινος. — *ὅτι*, αἰτλγκ. — *κεῖνον* . . . *πολλὰ ἔλεγε*, παρατηρητέα ἢ μετὰ διπλῆς αἰτιατκ. σύνταξις τοῦ *ἔλεγε*.—*ἑωντοῖσι*, δηλ. *ἑαυτῷ καὶ*

τοῖς ἄλλοις Ἐθ.: ἀνήκει εἰς τὸ ὡς εἶη κτλ.—ἤπερ=ἄττ. ἤ.—
 ἔστε=ἐφ' ὅσον, ἐν ὅσῳ.—οὐδαμοὺς (= ἄττ. οὐδένας), ὑποκμ.
 τοῦ ἀποκρούεσθαι, τὸ δὲ αὐτοὺς (τοὺς Ἐθ.) εἶναι ἀντικμ.: τὸ
 ἀπρμφ. ἐκ τοῦ ἐδήλου.

Κεφ. 62.

Σημαίνω = ἐκθέτω, δηλῶ. — διαβαίνω τῷ λόγῳ ἕς τινα =
 στρέφομαι διὰ τοῦ λόγου πρὸς τινα.—λέγω ἐπεστραμμένα=λέγω
 ἔντονα λόγια.—εἰ μενέεις... καὶ... ἔσει, ὡς ἀπόδοσις νοητέα
 τὸ «καλῶς ἔχει». — ἀνατρέπω = καταστρέφω. — τὸ πᾶν τοῦ
 πολέμου φέρουσι ἡμῖν αἱ νέες=τὰ πλοῖα παρέχουσι ἡμῖν τὴν
 κυριωτέραν δύναμιν ἡμῶν ἐν τῷ πολέμῳ. — ὡς ἔχομεν = ὅπως
 εὐρισκόμεθα: ἐπομένως=αὐτίκα, εὐθύς.—ἀναλαμβάνω τινὰ =
 παραλαμβάνω τινὰ μαζί μου.—οἰκέται; (κεφ. 4).—κομιεύμεθα
 =ἄττ. κομιούμεθα: κομίζομαι=πλέω.—ἐκ παλαιοῦ ἔτι=ἤδη
 ἐκ παλαιοῦ χρόνου. — μονοῦμαι (-δομαί) τινος = ἐγκαταλεί-
 πομαι ὑπὸ τινος.

Τὴν ἐν Ἰταλίῃ, ἀναγκαῖος ὁ προσδιορισμὸς πρὸς διακρίσιν ἀπὸ
 τῆς ἐν Μακεδονίᾳ ὁμωνύμου πόλεως.

Κεφ. 63-64.

Ἀναδιδάσκομαι = μεταβάλλω γνώμην. — δοκέειν δέ μοι, τὸ
 ἀπρμφ. ἀπολύτως = μοι φαίνεται δέ. — ἀρρωδήσας τοὺς Ἐθ...
 μὴ, πρόληψις: ἀρρωδήσας μὴ οἱ Ἀθηναῖοι κτλ.—ἀρρωδήσας
 =ἄττ. ὀρρωδήσας: ὀρρωδῶ=φοβοῦμαι. — ἀπολιπόντων, δηλ.
 αὐτοῦς: ἢ μετχ. ὑποθκ. — ταύτην... τὴν γνώμην, ἐπεξηγείται
 διὰ τοῦ αὐτοῦ μ. διανυμαχέειν. — αἰροῦμαι τὴν γνώμην =
 ἀποδέχομαι τὴν γνώμην.—μένοντας, δηλ. τοὺς Ἑλλ. — διανυ-
 μαχῶ = συγκροτῶ ναυμαχίαν. — ἀκροβολίζομαι ἔπεισι = φιλο-
 νικῶ διὰ λόγων. — ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι = συγχρόνως μὲ τὴν
 ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου. — συμμάχους, κτγρμ. — αὐτόθεν, ἐπεξη-
 γεῖται διὰ τοῦ ἐκ Σαλαμῖνος. — ἐπεκαλέοντο, δηλ. συμμά-
 χους (κτγρμ.). — ἐπὶ δὲ Αἰακὸν κτλ. = διὰ τὸν Αἰακὸν δὲ
 καί... = διὰ τὴν ἐπικαλεσθῆσι δὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Αἰακοῦ καὶ
 τῶν ἄλλων Αἰακ.

Καὶ τοὺς ἄλλους Αἰακ., δηλ. τὸν Πηλέα, Φῶκον καὶ τοὺς
 ἀπογόνους τούτων (Ἀχιλλέα, Τεῦκρον).

Δ'. Πολεμικὸν συμβούλιον τῶν Περσῶν.

(Κεφ. 66 - 67, 70)

Κεφ. 66 - 67.

Ἐπειδή, χρονκ.— ἐκ Τρηχίνος, συναπτεόν τῷ διέβησαν.—
 τρωμα=ἄττ. τραῦμα=ἦττα, ἀπώλειαι.— ἐπέχω = ἀναμένω.—
 γίγνομαι ἐν=; (κεφ. 50).— ἐνθαῦτα=τότε.— συμμίγνυμι τινι=
 ὁμιλῶ μετὰ τινος.— προῖξομαι=καθέζομαι ἐπὶ τῆς πρώτης ἔδρας,
 λαμβάνω τὴν πρωτοκαθεδρίαν, προεδρεύω.— μετάπεμπτος=προσ-
 κληθεὶς (δι' ἀπεσταλμένου).— ταξιαρχος = διοικητῆς (πλοίου).—
 σφι... ἐκάστω=ἐκάστω αὐτῶν.— τιμῆ=τιμητικὴ θέσις, σειρά.
 — ὁ Σιδώνιος βασιλεὺς=ὁ βασιλεὺς τῶν Σιδωνίων.— μετὰ δὲ=
 ἄττ. μετὰ δὲ τοῦτον.— ἐπὶ δὲ=ἄττ. ἐπὶ δὲ τοῦτοις=μετὰ τού-
 τους δέ.— ὄλλοι=οἱ ἄλλοι.— κόσμω=ἐν τάξει.— ἐπεξῆς=ἄττ.
 ἐφεξῆς=κατὰ σειράν.— εἰρώτα=διέταττε νὰ ἐρωτᾷ.— ἀποπει-
 ρῶμαί τινος=προσπαθῶ νὰ μάθω παρὰ τινος.— εἰ ναυμαχίην ποι-
 εοίτο, πλαγία ἐρωτητκ. πρότασις προερχομένη ἐκ τῆς ἀπορηματι-
 κῆς ὑποτακτ. τοῦ εὐθέως λόγου=ἐὰν πρέπει νὰ κάμῃ ναυμαχίαν.

Θεησάμενοι τὸ τρωμα τὸ Δ., μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Ἑλλή-
 των ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου ὁ Ξέρξης διὰ κήρυκος εἶχε δώσει τὴν
 ἄδειαν εἰς τὸν ἐν Ἰστυαίᾳ εὕρισκόμενον ναυτικὸν στρατὸν τοῦ νὰ
 καταλίπῃ τὴν τάξιν τοῦ καὶ νὰ μεταβῇ πρὸς θέαν τῶν ἐν Θερμο-
 πύλαις νεκρῶν.— ἐν Φαλήρω, ἐπινείφ τότε τῶν Ἀθηνῶν. Βρα-
 δύτερον ὁ Θεμιστοκλῆς κατέστησε τὸν Πειραιᾶ κύριον λιμένα τῶν
 Ἀθηνῶν.— (ἐθέλων) σφι, δηλ. τοῖς ἐπιπλέουσι.— πρῶτος ὁ
 Σιδώνιος, διότι τὰ πλοῖα τῶν Σιδωνίων ἦσαν τὰ ἄριστα.

Κεφ. 70.

Οἱ πλεῦνες=ἄττ.;— κατὰ τωὐτὸ γνώμην ἐκφέρονται =
 ἐκφράζουσι τὴν αὐτὴν γνώμην εἶναι τῆς αὐτῆς γνώμης.— τοι-
 γαρῶν = ἄττ. τοιγαροῦν = διὰ τοῦτο λοιπόν.— ἐκέλευε, τοὺς
 περὶ αὐτόν.— παρήγγελλον, ὑποκμ.: οἱ ταξιαρχοί.— ἀναπλέειν

= *ἀνάγεσθαι*. — *παρεκρίθησαν* = παρετάχθησαν (πρὸς ναυμαχίαν)· τούτου ἀκριβεστέρα διασάφησις τὸ *διαταχθέντες* = κατὰ σειράν καὶ τάξιν. — *κατ' ἠσυχίην* = ἡσυχῶς. — *ἐξέχρησε*, τοῦ β. *ἐκχρῶ* (-άω) = ἐξαρκῶ. — *οἱ δὲ παρεσκ.* = *παρεσκευάζοντο* δὲ (πρὸ βλ. κεφ. 40 «οἱ δὲ ἐπυνθάνοντο»). — *ἄρρωδίη* = ἄττ. *ὄρρωδία* = φόβος, τρῆμος. — *ἄρρωδεον* = ἄττ. *ὠρρώδουν* *ὄρρωδῶ* =; — *ὅτι . . . μέλλοιεν . . . πολιορκήσονται* (= *πολιορκηθήσονται*), παρατηρητέα ἢ ἀλλαγὴ τῶν ἐγκλίσεων. — *κατήμενοι* = ἄττ. *καθήμενοι*. — *ἀπολαμφθέντες* = ἄττ. *ἀποληφθέντες*· *ἀπολαμβάνω*; (κεφ. 11). — *ἀπέντες* = ἄττ. *ἀφέντες*.

*Ε'. Προσπάθειαι τοῦ Θεμιστοκλέους
ὅπως οἱ Ἕλληνες ναυμαχήσωσιν ἐν Σαλαμῖνι.*

(Κεφ. 71-72, 74-76, 78-82)

Κεφ. 71-72.

Ὑπὸ νύκτα = διαρκούσης τῆς νυκτός. — *καίτοι* = καὶ ὅμως. — *ἐμμεμηχάνητο*, ὑπερσυντλ. ἐν παθτικ. σημασίᾳ τοῦ β. *μηχανῶμαι* = ἐπινοῶ. — *ὅπως μὴ ἐσβάλοιεν* = πῶς νὰ μὴ εἰσβάλωσιν. — *κατ' ἠπειρον* = διὰ ξηρᾶς. — *ὡς τάχιστα* = εὐθὺς ὡς. — *οἱ ἀμφὶ Λεωνίδην* = ὁ Λεωνίδας καὶ οἱ περὶ αὐτόν. — *πολλίων* = ἄττ. *πόλεων*. — *ἐς τὸν Ἴ. ἴζοντο*, βραχυλογία = *ἐλθόντες ἐς τὸν Ἴ. ἴζοντο ἐν αὐτῷ*· *ἴζομαι*, ἐπὶ στρατοῦ =; (κεφ. 52). — *ἐπειμὶ τινι* =; (κεφ. 42). — *συγγῶ* (-όω) = καλύπτω διὰ χωμάτων, καταστρέφω. — *ἄνω* = *ἀνύω* = περατῶ. — *φορμὸς* (ἐκ τοῦ β. *φέρω*) = κοφίνι. — *ψάμμος* = ἄμμος. — *εισφορῶ* = *εισφέρω* = εἰσκομίζω. — *ἐλινύω* (μετὰ μετχ.) = παύω νὰ . . . — *οἱ βωθήσαντες* = οἱ ἐλθόντες εἰς βοήθειαν. — *Ἑλλήνων*, ἐκ τοῦ *οἱ βωθήσαντες*. — *ὑπερρορρωδῶ* (= ἄττ. *ὑπερορρωδῶ*) *τινι* = μεγάλως φοβοῦμαι διὰ τινος. — *οὐδὲν μέλει τινι* = οὐδὲ ὅπως φροντίζει τις. — *παροιχώκεε*, ὑπερσυντλ. τοῦ *παροίχομαι* = ἔχω παρέλθει.

Παροιχώκεε, ἐπειδὴ ἡ ἑορτὴ τῶν Ὀλυμπίων καὶ Καρνείων

εἶχε παρέλθει, οὐδένα σπουδαῖον λόγον ἠδύναντο νὰ προβάλωσιν οἱ λοιποὶ Πελοπονν. διὰ τὴν καθυστέρησίν των ταύτην.

Κεφ. 74.

Τοιοῦτω πόνῳ συνέστασαν = εἰργάζοντο ἀπὸ κοινοῦ εἰς τοιοῦτον ἐπίπανον ἔργον (δηλ. εἰς τὴν ὀχύρωσιν τοῦ Ἴσθμοῦ). — **περὶ τοῦ παντὸς δρόμον θέω** = διαγωνίζομαι (διακινδυνεύω) περὶ τῶν ὅλων. — **ἐκλάμπομαι τινι** = διακρίνομαι εἰς τι. — **ὅμως**, συναπτέον τῷ ἀρρώδεον, ὅπερ =; (κεφ. 70). — **πυνθανόμενοι**, μετχ. ἐνδοτκ. — **οὐκ οὕτω . . ὡς** = ὅχι τόσον . . ὅσον. — **δειμαίνω περὶ τινι** = φοβοῦμαι περὶ τινος. — **τέως** = ἐπὶ τινα χρόνον. — **σιγῇ** = με χαμηλὴν φωνήν, κρυφίως. — **θῶμα ποιούμενοι**, ἐτέθη ὁ πληθ., διότι ἐν τῷ ἀνὴρ ἀνδρὶ ἐνυπάρχει ἡ ἔννοια τῆς πλειονότητος. — **θαῦμα ποιοῦμαι** = θαυμάζω. — **ἐξερράγη**, ἀπροσώπως = ἐγένετο ἔκρηξις (τῆς ἀγανακτήσεως τῶν στρατηγῶν καὶ στρατιωτῶν). — **ἐς τὸ μέσον** = ἐν τῷ φανερῷ. — **οἱ μὲν**, ἐτέθη ὡς εἰ προηγεῖτο **πολλὰ ἔλεγον ἀντὶ τοῦ ἐλέγετο**. — **χρεὸν** (= ἀττ. **χρεῶν**) εἶη = **χρεῖη** τοῦ ἀπροσ. **χρή.** — **μηδὲ** = **καὶ μὴ**. — **δοριάλωτος** = κυριευθεὶς διὰ πολέμου. — **Ἄθ.** δὲ κτλ., βραχυλογία ἀντὶ: **Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Αἰγ. καὶ Μεγ., ὡς χρεὸν εἶη αὐτοῦ μένοντις ἀμύνεσθαι.**

Ταῦτα πυνθανόμενοι, διὰ τοῦ **ταῦτα** ἐννοεῖται ἡ ὀχύρωσις τοῦ Ἴσθμοῦ. — **περὶ τῶν αὐτῶν**, περὶ ὧν καὶ εἰς τὰ προηγούμενα συνέδρια, δηλ. ἂν πρέπει νὰ φύγωσιν ἢ νὰ μείνωσιν. — **αὐτοῦ**, δηλ. ἐν Σαλαμῖνι.

Κεφ. 75.

Ἐνθαῦτα, χρονκ. — **ὡς**, αἰτλγκ. — **ἔσοῦτο** = ἀττ. **ἦτιῶτο**. — **πλοῖω** = διὰ πλοίου· συναπτέον τῷ **πέμπει**. — **χρεὸν**, δηλ. **ἔστι** = **χρή.** — **τὸν δὴ** κτλ. = ἀκριβῶς τοῦτον, τὸν ὅποιον ὁ Θεμιστ. κτλ. — **ὑστερον τούτων τῶν πρηγμάτων** = μετὰ ταῦτα τὰ συμβάντα· ἐπεξηγεῖται σαφέστερον διὰ του: **ὡς ἐπεδέκοντο** κτλ. — **ἐπιδέχομαι** = δέχομαι. — **πολιήτας** = ἀττ. **πολίτας**. — **χρήμασι ὄλβιον**, δηλ. **ἐποίησε ὄλβιος** = εὐτυχῆς, εὐδαίμων. — **τὰ ὑμέτερα** (δηλ. **πρήγματα**), περίφρασις ἀντὶ: **ὑμᾶς** ὡς καὶ **τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα** = τοὺς Ἑλληνας. — **καθύπερθε γίγνομαι** =; (κεφ. 60)...

— *δρασμὸς* = ἄττ. *δρασμὸς* = ; (κεφ. 4). — *παρέχει* (ἀπρσ.) = ἐπιτρέπεται, εἶναι εὐκόλον. — *ἐξεργάζομαι τι* = κατορθώνω, ἐκτελῶ τι. — *περιορῶ* (μετὰ μετχ.) = ἐπιτρέπω, ἀφίνω νά... — *διαδιδράσκω* = ; (κεφ. 60). — *τε*, μετὰ τὸ *οὔτε*... *οὔτε* = ; (κεφ. 57). — *πρὸς ἑωυτοὺς* = πρὸς ἀλλήλους. — *τοὺς τὰ ὑμέτερα* κ.λ., ἐπεξήγησις τοῦ *σφέας*. — *τοὺς μῆ*, δηλ. *τὰ ὑμέτερα φρονέονιας*.

Ἔστερον τούτων τῶν *πρ.*, δηλ. μετὰ τὸ τέλος τῶν Περσικῶν πολέμων. — *ὡς ἐπεδέκοντο* κ.λ., ἐπειδὴ ὁ ἀριθμὸς τῶν πολιτῶν Θεσπιέων κατὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους ἡλαττώθη (πρβλ. βιβλ. VII, κεφ. 222 καὶ βιβλ. IX, κεφ. 30), οἱ Θεσπιοὶ πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ κενοῦ ἐδέχοντο ξένους ὡς πολίτας· μεταξὺ δὲ τούτων ἦτο καὶ ὁ θερμῶς συσταθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεμιστοκλ. Σικίννος.

Κεφ. 76.

Ἐκποδῶν ἀπαλλάσσομαι = ἀπέρχομαι. — *ὡς* = ἐπειδὴ. — *πιστός* = πιστευτός, ἀξιόπιστος. — *τοῦτο μὲν*... *τοῦτο δέ* = ; (VI, κεφ. 44). — *ἐπειδὴ*, χρονκ. — *ἀνήγον*, ἀπολύτως ἄνευ τοῦ *τὰς ναῦς*· ἔθεν = *ἀνήγοντο*. — *τὸ ἀπ' ἐσπέρης κέρας* = τὸ δυτικὸν κέρας· προσδιορίζει ἀκριβέστερον τὸ ὑποκμ. τοῦ *ἀνήγον*. — *κυκλούμενοι*, δηλ. τοὺς Ἑλλ. — *ἵνα δὴ* = ἵνα φυσικῶς. — *ἀπολαμφθέντες* = ; (κεφ. 70). — *δοῖεν*, μετὰ τὸ *ἐξῆ*· παρατηρητέα ἢ μεταβολὴ τῶν ἐγκλίσεων. — *τίσις* = τιμωρία, ἐκδίκησις· *τίσιν δίδωμί τινος* = τιμωροῦμαι διὰ τι. *ἀγώνισμα* = τὸ ἐν ἀγῶνι γεγεννημένον ἔργον, πολεμικὸν κατόρθωμα. — *τῶν Περσέων* = πολλοὺς τῶν Περσέων. — *ὡς*, τελικὸς σύνδεσμος· ἐπαναλαμβάνεται κατωτέρω διὰ τοῦ ἵνα — *ἐξοισομένων* (μέλλ. μετὰ παθητ. σημασίας τοῦ ῥ. *ἐκφέρομαι*) *τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν ναυηγίων* = ἐπειδὴ καὶ οἱ ἄνδρες καὶ τὰ ναύαγια θά φέρωνται ἔξω (ἐκ τῆς θαλάσσης εἰς τὴν ἐγῆραν). — *πόρος* = πέρασμα· *ἐν πόρῳ τῆς ναυμαχίας τῆς μελλ. ἔσ.* = ἐν τόπῳ, ἐνθα ἔμελλε νά γίνη ἡ ναυμαχία. — *τοὺς μὲν*, δηλ. τοὺς Πέρσας· *τοὺς δέ*, δηλ. τοὺς Ἑλλ. — *περιποιῶ* = διασώζω. — *οιγῆ* = ἰσχύως, ἄνευ ἰσχύου. — *πυρθάνοιαιτο* = ἄττ. — *πυρθάνοιντο*. — *παραρτέομαι τι* = παρασκευάζω τι.

Κεφ. 78-79.

᾽Ωθισμός λόγων=λογομαχία. — **τῆς ἡμέρης**, γενκ. χρονκ.—**ῶρων**=ἄττ. **ἑώρων**=ἑωράκεσαν. — **ἑδόκεον**=ῶοντο. — **εἶναι**, ὑποκμ. **αὐτούς**. — **κατὰ χώραν εἶμι**=εἶμαι εἰς τὴν θέσιν μου. — **συνεσηκότεων τῶν στρατηγῶν**=ἴτε διεφώνουν οἱ στρατηγοί. — **νενόμικα**=εἶμαι πεπεισμένος. — **πυνθανόμενος**, μετχ. αἰτλγκ.—**τρόπος**=χαρακτήρ. — **ᾠνήρ**, κρᾶσις, ἐκ τοῦ ὁ **ἀνήρ**. — **συνέδριον**=τόπος τοῦ συνεδρίου **ἐπὶ τὸ συνέδριον**=εἰς τὴν θύραν τοῦ... — **ἑκκαλοῦμαι**=καλῶ ἔξω. — **ὑπὸ**=ἔνεκα. — **λήθην τινὸς ποιοῦμαι**=ἐπιλανθάνομαι τινος=λησμονῶ τι. — **συμμίγνυμί τι**=; (κεφ. 58). — **ἑξέρχομαί τι**=ἔρχομαι ἔξω πρὸς τινα. — **στασιάζω**=φιλονικῶ. — **ἐν τῷδε**, δηλ. **τῷ καιρῷ**. — **τοι**=ἄττ. **σοι**. — **ἴσον ἐστὶ Πελοποννησίοις**=εἶναι τὸ αὐτὸ διὰ τοὺς Πελοπ. — **ἑκπλῶσαι**=ἄττ. **ἑκπλεῦσαι**. — **περιέχομαι**=; (κεφ. 10).

Ἐξ Αἰγίνης διέβη, ὁ Ἄριστ. ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς ἐξορίας ποιούμενος χρῆσιν τοῦ δικαίωματος, ὅπερ εἶχε χορηγήσει εἰς τοὺς ἐξωστρακισμένους ψήφισμα τῶν Ἀθην. γενόμενον πρὶν ἢ ἐγκαταλειφθῆ ἢ πόλις. — **ἐξωστρακισμένος ὑπὸ τοῦ δ.**, πιθανῶς κατὰ τὸ ἔτος 483 τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Θεμιστοκλ. — **ἐκείνων**, δηλ. τῆς προτέρας ἑχθρας των. — **ἐνθεῦτεν**, δηλ. ἀπὸ Σαλαμῖνος.

Κεφ. 80 - 81.

Ἀμείδομαι=; (κεφ. 60). — **τοισίδε**=ἄττ. **τοῖςδε** (δηλ. τοῖς λόγοις). — **κάρτα**=ἄττ.; — **χρηστά**=ὠφέλιμα. — **διακελεύομαι**=προτρέπω. — **εὐ ἀγγέλλω**=καλὴν εἰδήσιν κομίζω. — **τὰ γὰρ ἐδεόμην** κτλ., ἢ σύνταξις: **ἤκεις αὐτὸς αὐτόπτης γενόμενος (τούτων)**, ἢ γενέσθαι ἐγὼ ἐδεόμην. — **ἐξ ἐμέο**, δηλ. **έόντα**=ὅτι ἐκ μέρους μου προέρχονται, ὅτι εἰς τὰς ἐνεργείας μου ὀφείλονται. — **ὄτε**, ἐνταῦθα ἐν αἰτλγκ. σημασίᾳ=ἐπειδὴ. — **παρασιήσασθαι**=ἀναγκάσαι, δηλ. ἐς μάχην καθίστασθαι. — **πλάσσω**=ἐπινοῶ **δόξω πλάσας λέγειν (αὐτὸ)**=θὰ φανῶ ὅτι ἐξ ἰδίας ἐπινοίας λέγω αὐτά. — **οὐ πείσω**, δηλ. **αὐτούς**. — **ὡς οὐ ποιεύντων τῶν β. ταῦτα**=διότι οὗτοι (οἱ λοιποὶ στρατηγοὶ) νομίζουσιν, ὅτι οἱ βάρβαροι δὲν πράττουσι ταῦτα. — **παρελθῶν**=παρουσιασθεῖς (εἰς τὸ συνέδριον τῶν στρατηγῶν). — **ὡς ἔχει**=πῶς ἔχει,

δηλ. τὸ πρᾶγμα.—*ταῦτα δὴ τὰ κάλλ.*, δηλ. ἐστί. — *ὁμοῖον* = τὸ αὐτό.—*οὐ*, συναπτέον τῷ *ἔτι* = *οὐκέτι*. — *μόγισ* = μόλις, μετὰ δυσκολίας.—*επορμέοντας* = ἄττ. *ἐφορμούντας*· *ἐφορμῶ* (-έω) = μένω ἠγκυροβολημένος παρά τινι τόπῳ, ἐκτελῶ ἀποκλεισμόν.—*παραρτέομαι* = γίνομαι ἕτοιμος, παρασκευάζομαι.—*συνεβούλευε*, δηλ. *αὐτοῖς*. — *ἄλέξομαι* (καὶ μ. μέλλων *ἀλεξήσομαι*) = *ἀμύνομαι*. — *εἶπας* = ἄττ. ; — *μεθίσταμαι* = ἀποχωρῶ. — *τῶν δὲ* = τούτων δὲ (δηλ. τῶν στρατηγῶν). — *ἀμφισβασίη* = ἀμφισβήτησις, φιλονικία· ὥστε *λόγων ἀμφισβασίη* = λογομαχία.— *πειθομαί τι* = πιστεύω τι.

Κάρτα τε χρ. διακελεύει, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἀμίλλαν τίς νὰ εὐεργετήσῃ περισσότερο τὴν πατρίδα.— *εὖ ἠγγειλας*, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἀγγελίαν τῆς περικυκλώσεως τῶν Ἑλλήνων.

Κεφ. 82.

Ἦπερ δὴ = ἀκριβῶς αὐτή, ἣτις βεβαίως.— *ἐν τοῖσι . . .* = μεταξὺ τῶν . . . — *κατελοῦσι* = ἄττ. *καθελοῦσι*· *καθαιρῶ* = νικῶ. — *τῇ πρότερον ἐπ' Ἄρτ.*, δηλ. *αὐτομολησάση*. — *ἔξεπληροῦτο . . . ἐς τὰς*, ἐνταῦθα = ἀνήρχετο εἰς τὸν ἀκριβῆ ἀριθμὸν τῶν . . . — *δύο νεῶν κατέδεε* (ὡς ὑποκμ. : *τὸ ναυτικόν*) *ἐς τὸν ἀριθμὸν* = εἶχεν ἀνάγκην δύο (μόνον) πλοίων διὰ τὸν στοργγύλον ἀριθμὸν.

Ἐς τὸν τρίποδα, τὸν ὅποιον οἱ Ἑλλ. μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην ἀφιέρωσαν εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνα. Ὁ τρίπους οὗτος ἦτο χρυσοῦς καὶ ἐστηρίζετο ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τριῶν χαλκῶν ὄψεων, ὧν τὰ σώματα περιπλεκόμενα ἀπετέλουν σπειροειδῆ στήλην· ἐπὶ τῶν σπειρῶν τῶν ὄψεων οἱ Ἑλλ. ἐπέγραψαν τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων τῶν μετασχοσῶν τῶν κατὰ τῶν Περσῶν ἀγώνων (βλ. εἰκ. ἐν πίν. XII). Καὶ ὁ μὲν χρυσοῦς τρίπους ἐσυλήθη ὑπὸ τῶν Φωκέων ἐν τῷ γ' ἱερῷ πολέμῳ, οἱ δὲ χαλκοὶ ὄφεις μετεκομίσθησαν ἐπὶ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου σώζονται μέχρι σήμερον ἐν τῷ Ἰπποδρόμῳ (Ἀτμεϊντάν) ἠκρωτηριασμένοι. — *τῇ πρότερον ἐπ' Ἄρτ. τῇ Δημνίῃ*, περὶ τοῦ πράγμ. ἰδ. κεφ. 11 «*Ἀντίδωρος Δήμνιος...αὐτομολέει κτλ.*».— *ἐς τὰς*, τὸ ἄρθρον ἐτέθη ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ἐν κεφ. 42 μνημονευθὲν ὀλικὸν ἄθροισμα τῶν 378 πλοίων, ὅπερ νῦν ἀνήλθεν εἰς 380 πλοῖα· ὡσαύτως εἰς τὸ ἐν κεφ. 42 μνημονευθὲν ὀλικὸν ἄθροισμα τῶν πλοίων ἀναφέρεται καὶ τὸ κατωτέρω *τότε*.

ΣΤ'. Ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία (480).

(Κεφ. 83-96)

Κεφ. 83.

Ὡς δὴ=ἐπειδὴ λοιπόν.—τὰ λεγόμενα ῥήματα=οἱ λόγοι.—
 ἡὼς δὴ διέφαινε=; (βιβλ. VII, κεφ. 216).—καὶ οἷ=καὶ οὗτοι
 (οἱ Ἕλλ.). ἀντὶ τῆς ὀνομαστ. «οἷ... ποιησάμενοι» ἀνεμένετο
 γενκ. ἀπόλυτος «τούτων ποιησαμένων»· διατί;—τῶν ἐπιδα-
 τέων=ἄττ. τῶν ἐπιδατῶν· ἐπιβάται=ναυτικοὶ στρατιῶται.—
 προαγορεύω=λέγω ἐνώπιον πάντων.—εὖ ἔχοντα=ώραια, εὖ-
 στοχα· συναπτέον τῷ ἐκ πάντων· κατ' ἔννοιαν=ώραιώτερα ἀπὸ
 ὅλους.—τὰ ἔπεα ἦν ἀντιτιθέμενα (=ἀντιτίθετο)=οἱ λόγοι
 του ἀπέδλεπον εἰς τοῦτο, εἰς τὸ ν' ἀντιπαραθέτη.—πάντα τὰ
 κρέσσω (=ἄττ. κρείσσω) τοῖσι ἔσσοσι (=ἄττ. τοῖς ἦτιοσι)
 =ὅλα τὰ εὐγενέστερα πρὸς τὰ χειρότερα.—κατάστασις=συνή-
 θεια, ὄροι τοῦ βίου.—ἐγγίνεται=κεῖται.—παραινέσας, δηλ.
 τοῖς Ἕλλησι.—τούτων, ἐκ τοῦ τὰ κρέσσω.—καταπλέω τὴν
 ῥῆσιν=παύομαι τοῦ λόγου.—κατὰ τοὺς Αἰακίδας=πρὸς ἐπί-
 κλησιν τῶν Αἰακιδῶν.—ἀπεδήμησε=εἶχεν ἀποπλεύσει.

Προηγόρευε εὖ ἔχοντα..., καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἔλαβον τὸν
 λόγον ἐν τῷ συνεδρίῳ, ἀλλ' ὁ Ἡρόδ. ἀναφέρει μόνον τὸν Θεμιστ.,
 διότι τούτου ὁ λόγος ἦτο ὁ σημαντικώτατος. Τὸ περιεχόμενον
 τοῦ λόγου δὲν ἀνακοινῶ ἡμῖν ὁ Ἡρόδ., ἀλλὰ δηλοῖ ὅλως γενικῶς
 ἐπὶ τίνων σημείων ὁ λόγος ἐστηρίχθη.—πάντα τὰ κρέσσω τοῖσι
 ἔσσοσι, δηλ. τὴν ἀνδρείαν πρὸς τὴν δειλίαν, τὴν ἐλευθερίαν πρὸς
 τὴν δουλείαν, τὴν δόξαν πρὸς τὴν κατασχύνην.—κατὰ τοὺς
 Αἰακίδας, περὶ τοῦ πράγμ. ἰδ. κεφ. 64.

Κεφ. 84.

Ἐνθαῦτα, χρονη.—ἐπεκέατο=ἄττ. ἐπέκειντο· ἐπίκειμαι=
 ἐπιτίθεμαι.—πρῦμναν ἀνακρούομαι=πλέω ὀπισθοδρομικῶς

(οὕτως ὥστε τὸ ἔμβολον νὰ μένη ἐστραμμένον πρὸς τοὺς ἐχθρούς). — **ὠκελλον**, πρτκ. ἀποπειρτκ. **ὀκέλλω τὰς ναῦς** = φέρω τὰ πλοῖα εἰς τὴν ξηράν. — **ἐξανάγομαι** = ἐξέρχομαι (δηλ. ἐκ τῆς τάξεως). — **νηί**, δηλ. **τῶν πολεμίων**. — **ἐμβάλλω νηί** = προσβάλλω πλοῖον διὰ τοῦ ἐμβόλου, κάμνω ἔφοδον κατ' αὐτοῦ. — **συμπλακείσης τῆς νεός**, δηλ. **τῇ νηί τῶν πολεμίων**. — **οὐ δυναμένων**, δηλ. **τῶν ναυτῶν**. — **οὕτω** = τότε. — **συνέμισγον**, δηλ. **τοῖς πολεμίοις** **συμμίσω** = ; (κεφ. 16). — **Αἰγινῆται**, δηλ. **λέγουσι**. — **διακελεύσασθαι**, δηλ. **τοῖς Ἑλλήσι** τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ **λέγεται**. — **διακελεύομαι** = ; (κεφ. 80). — **στρατόπεδον** = στρατεύμα. — **δαιμόνιοι** = ἀνόητοι. — **μέχρι κόσου**, δηλ. **χρόνου**.

Κεφ. 85.

Κατὰ = ἀπέναντι. — **ἐτετάχατο** = **τεταγμένοι ἦσαν**. — **τὸ πρὸς Ἐλευσίνοσ** . . . = τὸ πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἐλ. . . — **τὸ πρὸς ἐσπέρης** . . . = τὸ πρὸς δυσμάς. — **Ἴωνες**, δηλ. **ἐτετάχατο**. — **τὸ πρὸς τὴν ἠῶ** κτλ., δηλ. **κέρας**. — **ἠὼς** = ἀνατολή. — **ἐθελοκακῶ** = ἐκουσίως δεικνύω δειλίαν (ἐν πολέμῳ). — **αὐτῶν**, ἐκ τοῦ **ὀλίγοι**. — **ἔχω**, μετ' ἀπρμφ. = ; — **καταλέγω** = ἀπαριθμῶ. — **χρήσομαι αὐτοῖσι οὐδὲν** = **οὐ χρήσομαι αὐτοῖς** = **οὐ καταλέξω αὐτὰ (τὰ ὀνόματα)**. — **μέμνημαι**, ἐνταῦθα = ἀναφέρω. — **κατασιησάντων τῶν Περσέων**, δηλ. **αὐτὸν τύραννον καθίστημι** = διορίζω. — **οἱ** = αὐτῶ.

Τὸ πρὸς Ἐλ. κτλ., ὥστε οἱ Φοίνικες κατεῖχον τὸ δεξιὸν κέρας τοῦ Περσικοῦ στόλου. — **τὸ πρὸς τὴν ἠῶ** κτλ., ἐπομένως οἱ Ἴωνες ποῖον κέρας τοῦ Περσικοῦ στόλου κατεῖχον; — **κατὰ τὰς Θεμ. ἐντολάς**, ὁ Θεμιστ. κατὰ τὸν ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου ἀπόπλου εἶχε χαράξει ἐπὶ βράχων συμβουλὰς πρὸς τοὺς μετὰ τοῦ Ξέρξου στρατευομένους Ἴωνας, ὅπως ἀποστατήσωσιν ἀπὸ τῶν Περσῶν ἢ παραμένοντες παρὰ τοῖς Πέρσαις δειχθῶσιν ἐκουσίως δειλοὶ κατὰ τὴν συμπλοκὴν. — **διὰ τοῦτο τὸ ἔργον**, ποῖον; — **ἀνεγράφη**, δηλ. ἐν τῇ καταλόγῳ, τῇ ὠρισμένῳ πρὸς σημείωσιν τῶν εὐεργετῶν τοῦ βασιλέως.

Κεφ. 86.

Περὶ τούτους = τὰ ἀφορῶντα εἰς τούτους (δηλ. τοὺς Ἴωνας). — **τὸ πλῆθος τῶν νεῶν**, δηλ. τῶν Περσῶν = **αἱ πλεῖσται νῆες**,

εἰς ὃ παράθεσις κατ' ἐπιμερισμὸν τὸ ἐπόμεν. **αἱ μὲν . . . αἱ δέ.** — **κεραΐζω** = καταδυθίζω, καταστρέφω. — **σὺν κόσμῳ** = κανονικῶς· ἀντιτίθεται πρὸς τὸ **οὔτε σὺν νόῳ**· τὸ δὲ **κατὰ τάξιν** ἀντιτίθεται πρὸς τὸ **οὔτε τεταγμένων**. — **σὺν νόῳ** = μετὰ περισκέψεως. — **συνοίσοσθαι**, μέλλ. τοῦ ῥ. **συμφέρομαι** = γίνομαι, ἀποβαίνω. — **ἐγένοντο** = ἀνεδείχθησαν. — **μακρῶ** = πολὺ (ἐπιρρ.). — **ἀγαθὸς** = ἀνδρεῖος. — **προθυμεόμενος . . . δειμαίνων**, μετχ. αἰτλγκ.· **δειμαίνω** = φοβοῦμαι. — **ἐδόκεε** = ἤλπιζε· μετάβασις ἀπὸ τῆς μετχ. εἰς ῥ. παρεμφτκ. ἐγκλ. — **βασιλέα**, ὑποκμ. τοῦ **θεήσοσθαι**.

Αἰγινητέων, οἴτινες, ὡς φαίνεται, ἦσαν τεταγμένοι ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρατος. — **πρὸς Εὐβοίῃ**, δηλ. παρὰ τὸ Ἄρτεμισιον. — **θεήσοσθαι βασιλέα**, ὁ Ξέρξης καθήμενος ἐπὶ ἀργυρόποδος θρόνου εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Αἰγάλεω ἐπεσκόπει τὴν ναυμαχίαν μετὰ γραμματέων, οἵτινες ἐσημείουν τὴν δρᾶσιν ἑνὸς ἐκάστου.

Κεφ. 87.

Κατὰ τοὺς ἄλλους = ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους. — **ἀτρεκέως** = ; (κεφ. 8). — **ὡς** = πῶς. — **εὐδοκιμῶ παρὰ τινι** = τιμῶμαι, ἀπολαύω καλῆς ὑπολήψεως παρὰ τινι. — **ἐπειδή**, χρονκ. — **θόρυβος** = ἀταξία. — **τὰ βασιλέως πρήγματα** = ὁ στόλος τοῦ βασιλέως. — **ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ** = κατὰ ταύτην τὴν στιγμήν, τότε. — **καὶ ἡ** = καὶ αὕτη. — **ἡ δὲ αὐτῆς**, δηλ. **ναῦς· αὐτῆς** = Ἄρτεμισίας. — **πρὸς τῶν πολεμίων μάλιστα** = πολὺ πλησίον τῶν πολεμίων. — **ἔδοξε οἱ**, ἂν καὶ προηγείται **καὶ ἡ**· ἀντὶ τούτου ἀνεμένετο τὸ **ἐβουλεύσατο**. — **συνήνεικε** (δηλ. **αὐτῇ**), ἄορ. τοῦ ῥ. **συμφέρω (τινί)** = φέρω καλὸν ἀποτέλεσμα εἰς τινα, ὠφελῶ τινα. — **καὶ αὐτοῦ ἐπιπλέοντος τοῦ . . .** = ἐφ' ἧς (νεῶς) ἐπέβαιναν (ὡς διοικητῆς) αὐτὸς ὁ βασιλεὺς τῶν . . . — **εἰ μὲν (= μὴν) καὶ** = ἐὰν ἕμως καὶ πράγματι. — **νεῖκος** = φιλονικία. — **πρὸς αὐτόν**, τὸν Δαμ. — **ἐγεγόνεε**, τῇ Ἄρτεμισίᾳ. — **ἐόντων**, δηλ. **αὐτῶν**, τῆς Ἄρτεμισίας καὶ τοῦ Δαμασ. — **μέντοι** = βεβαίως. — **ἐκ προνοίης** = ἐπιτήδες, μεμελετημένως. — **συνεκύρησε**, ἄορ. τοῦ **συνκυρῆω**, ὅπερ μετὰ μετχ. = συμπίπτω νᾶ . . . — **παραπίπτω** = συναντῶ. — **εὐτυχία χρῶμαι** = ἐπιτυγχάνω. — **ἀγαθὰ** = ὠφέλεια. — **ὅτι ε γάρ . . .**, εἰς ἀπόδοσιν τοῦ **τε** δὲν ἔπεται **καί**· διότι ὁ Ἡρόδ. μετὰ τὴν μνησίαν τῆς πρώτης ὠφελείας ἐπαναλαμβάνει αὐτὴν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ 88

κεφ. διὰ τοῦ **τοῦτο μὲν** καὶ ἐπιφέρει τὴν δευτέραν ὠφέλειαν διὰ τοῦ **τοῦτο δέ**. — **μιν**=**αὐτήν**, δηλ. τὴν Ἄρτεμ. — **αὐτοῖσι**, δηλ. **τοῖς Ἑλλήσι**. — **ἀμύνω τινὶ**=βοηθῶ τινά. — **ἀποστρέφω** (ἀμτβτ.) = στρέφομαι ὀπίσω.

Ἔτι περὶ Ἑλλ. ἐόντων, δηλ. κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς στρατείας. — **αὐτά**, δηλ. **τὸ ἐμβάλλειν νηὶ Δαμασιθύμου**. — **τριήραρχος**, ὁ Παλληγνεὺς Ἀμεινιάς.

Κεφ. 88.

Τοῦτο μὲν . . . τοῦτο δέ=; (κεφ. 76). — **συνήνεικε**, ἐνταῦθα, ὡς καὶ κατωτέρω = συνέβη. — **διαφυγεῖν τε καὶ μὴ ἀπ.**, ἐπεξήγησις τοῦ **τοιοῦτο γενέσθαι**: ἢ αὐτὴ ἔννοια ἐκφράζεται καταφατικῶς καὶ ἀποφατικῶς (πρβλ. κεφ. 5 «ἀποπλώσεσθαι καὶ οὐ παραμενεῖν»). — **ἀπὸ τούτων** = ἐκ τούτου, δηλ. τοῦ **κακὸν ἐργάσασθαι**. — **μανθάνω** (μετὰ μετχ.) = ἀντιλαμβάνομαι, παρατηρῶ (ὅτι . . .). — **καὶ δὴ** = καὶ μάλιστα. — **ὡς εὖ . . .** = πόσον καλῶς. . . — **καὶ τὸν**=**καὶ τοῦτον** (δηλ. τὸν Ξέρξην). — **ἐπειρέσθαι** = ἄττ. ἐπερέσθαι: ἐκ τοῦ **λέγεται**. — **καὶ τοὺς (= καὶ τούτους) φάναί**=καὶ ὅτι οὗτοι (οἱ παρόντες) εἶπον μάλιστα, ναί. — **σαφῶς**=**καλῶς**: συναπτόεν τῷ **ἐπισταμένους**. — **τὸ ἐπίσημον** = τὸ διακριτικὸν ἐπὶ τινος σήμα, σημεῖον. — **ἠπιστέατο** = ἄττ. **ἠπίσταντο**, ὅπερ ἐνταῦθα = ἐπίστευον, ἐνόμιζον. — **τὰ ἄλλα . . . αὐτῇ συνήνεικε** κτλ. = **τὰ ἄλλα, ἃ συνήνεικε, ἐγένετο αὐτῇ** (τῇ Ἄρτ.) **ἐς εὐτυχίην**. — **γίγνεται τί τινι ἐς εὐτυχίαν**=ἀποβαίνει (καταλήγει) τι εἰς εὐτυχίαν τινός. — **ὡς εἴρηται**, δηλ. **ἐμοί**. — **καὶ τὸ τῶν** κτλ., κεῖται παραλλήλως πρὸς τὸ **τὰ ἄλλα** ὡς β' ὑποκμ. τοῦ **συνήνεικε** = καὶ τὸ ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν ἐν τῷ Καλυνδικῷ πλοίῳ σωθεὶς ἐξ αὐτοῦ ἐγένετο κατήγορος (αὐτῆς).

Τὸ ἐπίσημον, τοῦτο παρίστανεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον θεόν τινα ἢ ἦρωα ἐζωγραφημένον ἢ ἐγγεγλυμμένον ἐπὶ τῆς πρύμνης τοῦ πλοίου, ὅπερ καὶ ὠνομάζετο ἐκ τοῦ σημείου τούτου.

Κεφ. 89.

Πόνος=μάχη. — **ἀπὸ μὲν ἔθανε**, τμησις=**ἀπέθανε μὲν**: οὕτω καὶ κατωτέρω: **ἀπὸ δὲ (ἔθανον) = ἀπέθανον δέ**. — **νέω** = κολυμβῶ. — **τοῖσι αἱ νέες δ.**=**οὔτοι, οἷς αἱ νέες δ.**, ὑποκμ. τοῦ

διένεον, ὅπερ διὰ τοῦ *οἱ μὴ . . . ἀπολλύμενοι* περιορίζεται. — *ἀπόλλυμαι ἐν χειρῶν νόμῳ* = ἀποθνήσκω ἐν τῇ συμπλοκῇ, ἐν τῇ μάχῃ. — *διανέω ἐς* = κολυμβῶν διαπεραιοῦμαι εἰς. — *αἱ πρώται* = αἱ ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ τεταγμένα νῆες. — *ἐνθαῦτα* = τότε. — *ἐς τὸ πρόσθε ταῖς ναυσὶ παρέρχομαι* = διέρχομαι πρὸς τὰ ἔμπρὸς μὲ τὰ πλοῖα. — *ἀποδεξόμενοι* = ἄττ. *ἀποδειξιόμενοι*. *ἀποδείκνυμαι* = ; (κεφ. 17). — *περιπίπτω τινὶ* = πίπτω ἐπάνω εἰς τινα.

Καὶ αὐτοί, ὡς καὶ οἱ ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ τεταγμένοι. — *τῆσι σφετ. νηυσὶ φ.*, δηλ. *ταῖς πρώταις ναυσὶ*.

Κεφ. 90.

Τῶν τινες Φ. = *τινὲς τῶν Φοινίκων*. — *διεφθάρατο* = ἦσαν *διεφθαρμένα*. — *ἀπολοίατο* = ἄττ. *ἀπόλοιντο*. — *ὡς προδόντων, αὐτῶν* (δηλ. τῶν Ἰώνων)· γενκ. ἀπόλυτος, εἰ καὶ προηγείται *δι' ἐκείνους*· κατὰ ποῖαν πτῶσιν ἔπρεπε νὰ τεθῆ ἢ μετχ.; — *οὔτω*, ἐνταῦθα = *ᾧδε*· ἐπεξηγείται διὰ τοῦ: *ἔτι τούτων ταῦτα λ.* κτλ. — *ὥστε*, συναπτέον (οὐχὶ τῷ *οὔτω*, ἀλλὰ) τῷ *συνήγεικε*. — *μισθός*, μέση λέξις, ὅτε μὲν = ἀμοιβή, ὅτε δὲ = τιμωρία, ὡς ἐνταῦθα. — *ἐπιφερομένη* = μεθ' ὀρμῆς ἐπερχομένη. — *ἀπαράσσω* = ἐξολοθρεύω, ξεπαστρέω. — *θύομαι* = σώζω. — *ὑπερλυποῦμαι* = ὑπερμέτρως λυποῦμαι, ἀγανακτῶ. — *πάντας*, δηλ. τοὺς Φοίνικας. — *κακός* = *δειλός*· τὸ ἀντίθ. *ἀγαθός*; — *ὄκως . . . ἴδοι=δπότε ἴδοι* = ὁσάκις ἔβλεπε. — *τῶν ἐωντουῦ*, ἐκ τοῦ *τινα*. — *ὑπὸ τῷ οὔρεϊ* = εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους. — *ἀντίον* = ἀπέναντι. — *ἀναπνθάνομαι τινα* = ζητῶ πληροφορίας περὶ τινος. — *γραμματιστής* = γραμματεὺς. — *πατρόθεν* = μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ πατρός. — *πρὸς δέ τι καὶ . . .*, ἢ σύνταξις: *πρὸς δὲ καὶ προσεβάλετό τι τούτου τοῦ Φ. πάθεος Ἄρ. φίλος Ἰώνων ἐών . . .* = πρὸς τούτοις δὲ καὶ συνετέλεσέ τι εἰς τοῦτο τὸ πάθημα τῶν Φοινίκων ὁ Ἄρ. . .

Τοὺς Ἴωνας ἐρρ., ἐπειδὴ Ἴωνες Σάμιοι εἶχον ἀποικίσει τὴν Σαμοθράκην, διὰ τοῦτο καὶ οἱ κάτοικοι τῆς νήσου ταύτης ὑπολογίζονται ἐν ταῖς Ἴωσι. — *κατήμενος ὑπὸ τῷ οὔρεϊ*, ὁ θρόνος, ἐφ' οὗ ἐκάθητο ὁ Ξέρξης, περιστοιχιζόμενος ὑπὸ τῶν συμβούλων καὶ γραμματέων αὐτοῦ, ἕστατο ἐγγὺς τῆς θαλάσσης, ἐπὶ τῶν τελευ-

ταίων προπόδων τοῦ Αἰγάλεω, ἐπὶ λοφίσκου. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐπὶ τῆς θέσεως **Κερατόπυργος**, οὐ μακρὰν τοῦ κατὰ τὸν Πειραιᾶ Κερατσινίου, ἐφ' ἧς σήμερον κεῖται ἐγκαταλελειμμένη πυριτιδαποθήκη (βλ. εἰκ. ἐν πίν. XI).

Κεφ. 91.

Ὑποστάντες, δηλ. τοῖς βαρβάροις· **ὕφισταμαί τι** = ἀνθίσταμαι κατὰ τινος.—**κεραῖζω**; (κεφ. 86).—**ὄκως διαφύγειεν** =; (πρβλ. κεφ. 90 «ὄκως ἴδοι»).—**φερόμενοι**; (VII, κεφ. 210).

Οἱ μὲν, δηλ. οἱ ταχθέντες διὰ τὴν θανάτωσιν τῶν Φοινίκων, οἱ δῆμιοι.—**ἐκπλεόντων**, δηλ. ἐκ τοῦ πορθμοῦ, τοῦ μεταξὺ Σαλαμίνοσ καὶ Αἰγάλεω.—**ἐν τῷ πορθμῷ**, τῷ μεταξὺ τῆς νήσου Ψυτταλείας καὶ Ἀττικῆς.

Κεφ. 92.

Συνεκύρουν=συνγγνῶντο· τοῦ β. **συγκυρέω**.—**νέα**, δηλ. πολεμίαν.—**εἶλε**=συνέλαθε.—**τὴν προφυλάσσουσαν ἐπὶ Σκ.**, δηλ. **ναῦν**· τοῦτου δὲ ὡς ἐμφαντικώτερος προσδιορισμὸς εἶναι τὸ **Αἰγίναϊν**.—**ἡ προφυλάσσουσα ναῦς**=**ἡ προφυλακίς**.—**τὸν**=ἀττ. **ὄν**.—**κατακόπτω**=κόπτω εἰς τεμάχια, κομματιάζω.—**ἀρετῆ**=ἀνδρεία.—**ἐκπαγλέομαι**=καταλαμβάνομαι ὑπὸ ἐκπλήξεως, θαυμάζω καθ' ὑπερβολήν.—**τὸν**=**τοῦτον** (δηλ. τὸν Πυθέαν).—**ἦλω**, ἀόρ. τοῦ β. **άλισκομαι**=συλλαμβάνομαι.—**σημήιον**=**ἐπίσημον** (κεφ. 88).—**βώσας**=ἀττ. **βοήσας**.—**τὸν Θεμιστ.**, ἀντικμ. τοῦ **ἐπεκερτόμησε**· **ἐπικερτομῷ**=κακολογῷ, ἐπιπλήττω.—**ἐς . . . τὸν μηδισμὸν**=ὡς πρὸς τὸν μηδισμὸν . . . —**ὄνειδίζων**, ἡ μετχ. δηλοῖ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἐγένετο τὸ **ἐπικερτομεῖν**.—**ταῦτα**, δηλ. **τὰ ὄνειδη**.—**νηί**, δηλ. **τῇ Σιδωνίῃ**.—**ἀπορρίπτω τι εἰς τινα**=ἐξακοντίζω τι κατὰ τινος.—**περιγίγνομαι**=σώζομαι.—**ὑπὸ τόν . . .**=ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ . . .

Ἦπερ εἶλε τὴν . . ., τὴν σύλληψιν τοῦ Αἰγινήτη. τοῦτου πλοίου ὑπὸ τοῦ Σιδωνίου, καθὼς καὶ τὴν ἥρωικὴν γενναϊότητα τοῦ Πυθέα, διηγεῖται ὁ Ἡρόδ. ἀλλαχοῦ (ἐν βιβλ. VII, κεφ. 179, 181).—**τὸν οἱ Πέρσαι . . . ἐκπαγλ.**, ὅτε συναλαμβάνετο τὸ Αἰγιν. πλοῖον, ἐφ' οὗ ἦτο ὁ Πυθέας, τόσον ἀντειχεν οὗτος πολεμῶν κατὰ τῶν Περσῶν, ὥστε κατεκρεουργήθη ὄλος. Ἐπειδὴ δὲ πεσὼν δὲν ἀπέ-

θανεν, ἀλλ' ἔπνεεν ἀκόμῃ, οἱ Πέρσαι θαυμάσαντες τὴν γενναιότητα αὐτοῦ ἐφιλοτιμήθησαν νὰ περιποιηθῶσιν αὐτὸν θεραπεύοντες τὰς πληγὰς του (πρβλ. τὴν γενναιότητα τοῦ Πυθέα πρὸς τὴν τοῦ Κυνεγείρου [VI, κεφ. 114]).— **ἐξ τῶν Αἰγ. τὸν μηδ.**, οἱ Ἄθην. πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εἶχον ἐπιρρίψει τοῖς Αἰγινήταις τὴν περὶ μηδισμοῦ κατηγορίαν καὶ τὸν πατέρα τοῦ Πολυκρίτου, τὸν Κρίον, εἶχον φυλακίσει. Ταύτην τὴν ἄδικον κατηγορίαν ὑπαινίσσεται ἐνταῦθα ὁ Πολύκριτος.— **ὑπὸ τὸν πεζ. στρατόν**, τὸν παρατεταγμένον κατὰ μῆκος τῆς παραλίας.

Κεφ. 93.

Ἄριστα ἀκούω = παρὰ πολὺ ἐπαινοῦμαι. — **ἐπὶ δὲ** = μετὰ τούτους.— **ἐπιδιώκω** = καταδιώκω.— **ἐν ταύτῃ**, δηλ. **τῇ νηί**.— **οὐκ ἂν ἐπαύσατο**, δηλ. **διώκων**.— **ἢ (=πρὶν) εἶλέ μιν ἢ καὶ... ἦλω** = παρὰ ἄφ' οὗ ἤθελε συλλάβει αὐτὴν (τὴν Ἄρτ.) ἢ καὶ αὐτὸς ἤθελε συλληφθῆ.— **παρεκεκέλευστο** (πθτκ.) = εἶχε δοθῆ διαταγὴ (νὰ συλλάβωσι δηλ. τὴν Ἄρτ.). — **πρὸς δὲ** = ; (κεφ. 40).— **ἄεθλον** = ἄττ. **ἄθλον** κτγρμ.— **ὅς ἂν κτλ.** = **τούτω, ὅς ἂν κτλ.**— **ζῶδς** = ζωντανός.— **ποιοῦμαι δεινόν τι** (μετ' ἀπρμφ.) = θεωρῶ ὡς φοβερόν τι νὰ... .

Ὅς... ἐπεδίωξε, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 87, ἐν ᾧ ὅμως δὲν ὀνομάζεται ὁ Ἄμεινίας.— **ὡς πρότερον εἴρηται**, δηλ ἐν κεφ. 88.— **διέφυγε**, δηλ. εἰς Φάληρον (πρβλ. κεφ. 92 ἐν τέλει).

Κεφ. 94.

α) Αὐτίκα κατ' ἀρχὰς = εὐθὺς ἐν ἀρχῇ.— **συμμίγω** = ; (κεφ. 16).— **ἀείρω** = ἄττ.; (κεφ. 56).— **ὡς δὲ ἄρα φ. γίνεσθαι**, ἐν πλαγίῳ λόγῳ μετὰ χρονικ. σύνδεσμον παρ' Ἡροδ. ἀπαντὰ ἐνίστε ἀπρμφ. ἀντὶ ὀριστικ. = καθὼς δὲ λοιπὸν φεύγοντες ἐφθانون.— **τῆς Σαλαμίνης**, δηλ. **γῆς** ἢ γενκ. ἐξαρτ. ἐκ τοῦ **κατὰ τὸ ἱερὸν Ἄ. Σκιρ.** = πλησίον τοῦ ἱεροῦ τῆς Σκιράδος Ἄθηνᾶς ἐν Σαλαμῖνι.— **περιπίπτειν**, ἐκ τοῦ **λέγουσι περιπίπτω τινί** = κατὰ τύχην συναντῶ τινα.— **κέλῃς** = μικρὸν καὶ ταχὺ πλοῖον.— **θειή πομπῇ** = διὰ θείας ἐπεμβάσεως (συνεργίας).— **τὸν (=δν) οὔτε π. φαν. οὐδένα**, καὶ μετ' ἀναφρκ. ἀντωνυμίαν δύναται ἐν πλαγίῳ λόγῳ νὰ

τεθῆ ἀπρμφ. = τὸν ὅποιον (κέλητα) οὔτε ἐφάνη τις ὅτι ἔστειλε. — οὔτε τι κτλ., ἢ σύνταξις: **καὶ ὄν** (δηλ. **κέλητα**) **προσφέρεσθαι τοῖσι Κορ. εἰδόσι οὐδὲν τῶν ἀπὸ τῆς στρατιῆς**. — **προσφέρομαι τινι** = ἔρχομαι πρὸς τινα, πλησιάζω τινά. — **τὰ ἀπὸ τῆς στρατιῆς** = τὰ συμβαίνοντα ἐν τῷ στρατῷ. — **τῆδε** = ἐκ τῆς ἐπομένης αἰτίας· ἐπεξηγείται διὰ τοῦ ὡς γὰρ κτλ. — **συμβάλλονται**, ὑποκμ. : οἱ Ἀθηναῖοι **συμβάλλομαι** = συμπεραίνω. — ὡς... **γενέσθαι**, ὑποκμ. : **τὸν κέλητα** περὶ τοῦ ὡς μετ' ἀπρμφ. ἐν πλαγίῳ λόγῳ πρβλ. ἀνωτέρω : «ὡς... **γίνεσθαι**». — **γίνομαι ἀγχοῦ τινος** = πλησιάζω τι. — **τοὺς ἀπὸ τοῦ κέλητος**, βραχυλογικῶς ἐλέχθη ἀντὶ **τοὺς ἐν τῷ κέλητι ἀπὸ τοῦ κέλητος**. — **λέγειν**, ἐκ τοῦ **λέγουσι**. — **ἐς φυγὴν**, συναπτέον τῷ **ὄρμησαι** (= **ὠρμησαι**). — **καταπροδίδωμι** = ἐντελῶς προδίδω, ἐγκαταλείπω, «ἀφίνω τινά στήν τύχην του». — **καὶ δὴ** = τῶρα δά. — **ὄσον** = **τοσοῦτον**, **ὄσον**. — **ἀρῶμαι** = εὐχομαι.

Ἀδειμαντον, περὶ αὐτοῦ πρβλ. κεφ. 5, 59, 61. — **ἀειράμενον**, τὰ ἱστία τοῦ πρὸς ναυμαχίαν ἐτοιμοῦ πλοίου συνεστέλλοντο· ἤροντο δὲ ταῦτα κατὰ τὸν ἀπόπλουον τοῦ πλοίου ἐκ τοῦ τόπου τῆς ναυμαχίας. — **θεῖον**, τοῦτο εὕρισκει τις ὅχι τόσον ἐν τῇ ἐμφανίσει τοῦ πλοίου, ὅσον ἐν τούτῳ, ὅτι δηλ. τὸ πλήρωμα τοῦ πλοίου γνωρίζει γεγονότα πολὺ μακρὰν συμβάντα.

β) **Δεγόντων**, δηλ. **αὐτῶν**. — **ἀπιστέειν γὰρ τὸν Ἀδειμαντον** = **ἐπεὶ ἀπιστέειν τὸν Ἀδ.** καὶ μετ' αἰτλγκ. σύνδεσμον ἐν πλαγίῳ λόγῳ ἀπρμφ. ἀντὶ ὀριστικῆς. — **ἀπιστῶ** = εἶμαι δύσπιστος, ἀμφισβάλω. — **λέγειν**, ὡς ὑποκμ. νοητέον **τοὺς ἀπὸ τοῦ κέλητος**· τὸ ἀπρμφ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ **λέγουσι**. — **οἶός τέ εἰμι** (μετ' ἀπρμφ.) = εἶμαι ἱκανὸς νά....· ἐνταῦθα = εἶμαι ἔτοιμος, πρόθυμος νά... — **δμηροί**, κτγρμ. — **φαίνομαι** (μετὰ μετχ.) = εἶμαι φανερός ὅτι... — **ἐπ' ἐξεργασμένοισι** = κατόπιν τετελεσμένου γεγονότος (δηλ. μετὰ τὴν ναυμαχίαν). — **φάτις** = φήμη, λόγος· **τούτους τοιαύτη φάτις ἔχει** = περὶ τούτων τοιαῦτα λέγονται. — **δμολογῶ** = παραδέχομαι. — **σφέας αὐτούς**, κατ' αἰτιατκ. τὸ ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ., ἂν καὶ εἶναι ταυτοπροσωπία. — **τῆς ναυμαχίης**, κατ' ἔννοιαν = **τῶν ναυμαχεόντων**· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ **ἐν πρώτοισι**. — **μαρτυρῶ τινι** = μαρτυρῶ ὑπὲρ τινος.

Κεφ. 95-96.

Τοῦ... ἐπεμνήσθην = οὐ ἐπεμνήσθην· ἐπιμνήσκομαι
 τινος = ἀναφέρω τι. — παρετετάχато = παρατεταγμένοι ἦσαν.
 — ἀπέδησε, ἐνταῦθα μετβτκ. = ἀπεβίβασε. — κατειρύνω = ἀττ.
 κατερύνω = καθέλκω, σύρω. — τῶν ναυηγίων, ὅσα = τοσαῦτα
 τῶν ναυαγίων, ὅσα. — ταύτη = εἰς τοῦτο τὸ μέρος. — τῆσι περι-
 εούσησι = ἀττ. ταῖς περιούσαις· περίεμι (περὶ-εἰμι) =
 ὑπάρχω, ὑπολείπομαι.

Πρότερον τούτων, δηλ. ἐν ταῖς κεφ. 79, 80. — τῆσι... νηυσὶ
 χρήσεσθαι, πρὸς νέαν δηλ. ναυμαχίαν.

Α'. Ἐπέλασις τοῦ Περσικοῦ ἱππικοῦ κατὰ τῶν Ἑλλήνων — Θάνατος τοῦ ἱππάρχου Μασιστίου.

(Κεφ. 20-24)

Κεφ. 20.

Ὡς, αἰτλγκ.—*ἡ ἵππος*—τὸ ἱππικόν.—*ἱππαρχῶ*—εἶμαι ἱππαρχος.—*εὐδοκιμῶ παρά τινι*; (VIII, κεφ. 87).—*καὶ ἄλλως*—καὶ ἐκτὸς τούτου.—*προσελαύνω*—ἱππεύων προχωρῶ.—*ἱππότης*—ἱππεύς.—*τέλος*—σῶμα στρατοῦ, ἱλη.—*κακὰ μεγάλα ἐργάζονται*, δηλ. τοὺς Ἕλληνας.

Μαρδόνιος δέ, οὗτος εἶχε καταλειφθῆ μετὰ στρατοῦ ὑπὸ τοῦ Ξέρξου ἐν Ἑλλάδι πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ πολέμου κατὰ τῶν Ἑλλήνων· μένων δ' ἐν Θεσσαλίᾳ ἐζήτησε προηγουμένως, πρὶν ἐπαναλάβῃ τὸν ἀγῶνα πρὸς ὑποδούλωσιν τῆς Ἑλλάδος, νὰ προσελκύσῃ πρὸς ἑαυτὸν τοὺς Ἀθηναίους· μὴ κατορθώσας ὅμως τοῦτο εἰσέβαλεν εἰς τὴν Βοιωτίαν καὶ ἐκειθεν εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἣν κατέστρεψεν ἐντελῶς. Μετὰ ταῦτα ἐπιστρέψας εἰς Βοιωτίαν στρατοπέδευε ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ παρὰ τὰ σύνορα τῶν Πλαταιῶν, ὅπως ἐκεῖ συγκροτήσῃ τὴν κρίσιμον μάχην πρὸς τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες ἦσαν παρατεταγμένοι ὑπὸ τὸν Πausανίαν ἀπέναντι αὐτοῦ κατέχοντες τὰς κλιτύας τῆς σειρᾶς τῶν ὀρέων τῆς ἐνούσης τὸν Κιθαιρῶνα καὶ τὸν Πάρνηθα, ἀπὸ τῶν Ὑσιῶν μέχρι τῶν Ἐρυθρῶν (βλ. σχέδ. μάχης ἐν πίν. XV).—**οὐ κατέβαινον**, ἐκ τῶν κλιτύων τῶν ὀρέων.—**ἐς τὸ πεδίον**, τῶν Πλαταιῶν.—**Ἕλληνες**, δηλ. ἄλλοι Ἕλληνες συγγραφεῖς καὶ ποιηταὶ (ὡς ὁ ἐκ Σάμου Χοιρίλος, ὁ Σιμωνίδης).—**καὶ γυναῖκας...** ἀπεκάλεον, ὡς τὴν μεγίστην λοιδόρον ἐπωνυμίαν παρὰ Πέρσαις.

Κεφ. 21.

Συντυχία—τύχη.—**τῆ**—ἄτι. **ἧ**—ἕπου.—**ἐπίμαχος**—εὐπρόσβλητος.—**καὶ... ταύτη**—καὶ εἰς τοῦτο τὸ μέρος· παρατηρητέα ἡ

μετάβασις ἐκ τῆς ἀναφρ. προτάσεως (τῆ . . . ἦν) εἰς ἀνεξάρτητον ἀνεμένετο ἀντὶ τοῦ *καὶ . . . ταύτη τὸ καὶ . . . ἦ*. — *πρόσοδος* = προσβολή, ἔφοδος. — *λέγουσι* = διατάττουσι νὰ λέγω (εἰς ὑμᾶς τὰ ἐξῆς). — *εἴμεν* = ἄττ. *εἰσμέν*. — *δέχομαι τὴν ἵππον* = ὑπομένω τὴν προσβολὴν τοῦ ἵππικοῦ. — *στάσιν ταύτην* = *ταύτην τὴν στάσιν* *στάσις* = τόπος, ἐν ᾧ ἴσταται τις, θέσις. — *ἀρχὴν* = ἐξ ἀρχῆς. — *ἐς τὸδε* = μέχρι τοῦδε, ἕως τώρα. — *λιπαρία* = ἐπιμονή. — *ἀρετῆ*; (VIII, κεφ. 92). — *διαδόχους τῆς τάξις*, δηλ. *ἡμῖν* = διαδόχους ἡμῶν ἐν τῇ θέσει. — *ἀποπειρῶμαί τινος*; (VIII, 67). — *ἐθελονταί*, κτηρμ. — *ὑποδέχομαι* = ἀναλαμβάνω, ὑπόσχομαι. — *καὶ Ἄθ.*, ὁ *καὶ* = καὶ μάλιστα. — *λογάδες* = ἐκλεκτοί.

Μεγαρές, τρισχίλιοι τὸν ἀριθμὸν. — *Πανσ. δέ*, οὗτος μετὰ φάλαγγος ὀπλιτικῆς καὶ βαρείας, τῆς τῶν Σπαρτ., δὲν ἠδύνατο ν' ἀγωνισθῆ πρὸς ἵππεις· διὰ τοῦτο καὶ ἀπεπειράθη τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐρωτῶν τίνες ἠθέλον νὰ διαδεχθῶσι τοὺς Μεγαρεῖς. — *ὑπεδέξαντο*, τί;

Κεφ. 22.

Τῶν παρεόντων . . . ἐς Ἐρυθράς, βραχυλογία: *τῶν ἐλθόντων ἐς Ἐρυθράς καὶ παρόντων ἐν αὐταῖς*. — *τὸ οὖς τοξότας* = τοὺς *ἐαυτῶν τοξότας*. — *προσαιροῦμαι* = προσλαμβάνω. — *ἐπὶ χρόνον* = ἐπὶ τινὰ χρόνον. — *προέχω τινός* = προηγοῦμαι τινος, τρέχω πρὸ τινος. — *ἀποσειεται* = ἐκτινάσσει. — *ἐπεκέατο* = ἄττ. *ἐπέκειντο*. — *ἐνεσκεύαστο* = ἦτο ὠπλισμένος. — *οὔτω*, ἐνταῦθα = ὧδε. — *λεπιδωτός* = κεκαλυμμένος διὰ λεπίδων, φολιδωτός. — *καθύπερθέ τινος* = ἀνωθεν, ὑπεράνω τινός. — *κιθῶν* = ἄττ. *χιτῶν*. — *πρὶν γε δὴ* = ἕως οὗτος τέλος. — *τὸ ποιούμενον* = ὅ, τι ἐγένετο, δηλ. τὴν αἰτίαν, δι' ἣν οὐδὲν κατάρθουν. — *κως* = ἄττ. *πως* = ὡς νομίζω· συναπτέον τῇ *ἐλελήθεε*· *λανθάνω τινά* = ; — *ἀναχωρήσιός τε, ὁ τε μετὰ τὸ οὔτε . . . οὔτε*; (VIII, κεφ. 57). — *ἀναχώρησις* = ὑποχώρησις. — *ὑποστροφῆ* = ἐπιστροφή. — *γυνομένης*, μετχ. αἰτλγκ. — *οὐκ ἔμαθον* = ἔλαθεν αὐτούς.

Ἀναχωρήσιος γιν. καὶ ὑπ., ὁ συνήθης τρόπος τῆς προσβολῆς τοῦ ἵππικοῦ τῶν Περσῶν ἦτο ὁ ἐξῆς: οἱ Πέρσαι ἐφώρμων κατὰ τῶν ἐχθρῶν, εἶτα ὑπεχώρουν ὡς πρὸς φυγὴν (*ἀναχωρήσιος*), ἀλλ' αἴφνης ἐπέστρεφον (*ὑποστροφῆς*) πρὸς νέαν προσβολὴν.

Κεφ. 23.

Ἐπειτε = ἄττ. ; — **ἔστησαν**, δηλ. τοὺς ἵππους· **ἴστημι** τοὺς ἵππους = σταματῶ τοὺς ἵππους. — **ἐπόθησαν** (= ἄττ. **ἐπόθησαν**), δηλ. τὸν Μασιστιον. — **ὡς**, αἰτλγκ. — **ὁ τάσων σφέας** = ὁ διατάσων αὐτοὺς (πρὸς νέαν προσβολήν). — **διακελευσάμενοι**, δηλ. **ἀλλήλοις· διακελεύονται ἀλλήλοις** = παραθαρρύνουσιν ὁ εἰς τὸν ἄλλον. — **πάντες**, οὐχὶ πλέον **κατὰ τέλεα**. — **ὡς ἂν . . . ἀνελοῖατο** (= ἄττ. **ἀνέλοιντο**), ἢ τελκ. πρότασις κατ' εὐκτ. μετὰ τοῦ ἂν συνήθης παρ' Ἡροδότῳ. — **ἐπεβῶσαντο** = ἄττ. **ἐπεβοήσαντο· ἐπιβοῶμαι** = προσκαλῶ εἰς βοήθειαν. — **ἐπεβῶθε** = ἄττ. **ἐπεβοήθει**. — **ὄξεα** = ἄττ. **ὄξεϊα**. — **ἐσσοῦντο πολλὸν** = ἄττ. **πολὺ** (= παντελῶς) **ἠτιῶντο**. — **οὕτω δὴ** = τότε πλέον. — **ἐκγίγνεται** = ἔξεστι. — **πρὸς ἐκείνῳ** = **πρὸς τῷ νεκρῷ (Μασιστῷ)**. — **ἀποστήσαντες**, κυρ. ἔνν. **τοὺς ἵππους** = ἀπομακρύναντες τοὺς ἵππους· εἶτα ἀμετῶτ. = ἀποσυρθέντες. — **ἔσον τε** = ; (VIII, 55). — **ἀναρχίης ἐούσης** = ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχεν ἀρχηγός (ὡς φονευθέντος τοῦ Μασιστίου).

Κεφ. 24.

Πένθος ποιούμαι τινος = πενθῶ τινα. — **μέγιστον**, συναπτέον τῷ **πένθος**. — **οἰμωγῇ χρῶμαι ἀπλέτω** = θρηγῶ μεγαλοφώνως. — **τὴν Βοιωτίαν κατεῖχε ἡχῶ ὡς . . .** = ἡ Βοιωτία ἀντήχει ἐκ τῆς φήμης ὅτι... — **λόγιμος** = ἀξιόλογος, ἐπίσημος. — **τρόπος** = συνήθεια, ἔθιμα. — **δέχομαι τὴν ἵππον προσβάλλουσαν** = **δέχομαι τὴν ἵππον** (κεφ. 21). — **ᾤσαντο** = ἄττ. **ἔωσαντο**. — **πρῶτα** = ἄττ. **πρῶτον**. — **θέης** = ἄττ. **θέας**. — **μεγάθεος** = ἄττ. **μεγέθους**. — **τῶν** (= ἄττ. **τούτων**), δηλ. **μεγάθεος εἵνεκεν καὶ κάλλεος**. — **ταῦτα**, ἐνταῦθα = **τάδε**. — **ἐποίευν**, οἱ στρατιῶται ἐν ταῖς τάξεσιν.

Β'. Παράταξις Ἑλλήνων καὶ Περσῶν ἐν Πλαταιαῖς.

(Κεφ. 25-26, 28-32)

Κεφ. 25.

Μετὰ δὲ = μετὰ δὲ ταῦτα ἀπόδοσις τοῦ ἐν τῷ προηγουμένῳ κεφ. «**πρῶτα μὲν**». — **ἐπικαταβαίνω** = καταβαίνω ἐκ τῶν ὑψωμάτων κάτω ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν. — **τοῦ Ἐρυθραίου**, δηλ. **χώρου**. — **τά τε ἄλλα** = καὶ δι' ἄλλας αἰτίας. — **εὐνδρος** = ὁ ἔχων ἀφθονα νερά. — **ἐπὶ** = πλησίον. — **χρεὸν εἶναι = χρῆναι**. — **διατάσσω** = παρατάσσω. — **ἦσαν** = ἄττ. ἦσαν. — **ὑπωρέη** = ἄττ. ὑπώρεια. — **ὄχθος** = ὑψωμα γῆς, λόφος. — **ἄπεδος (α ἀθροιστ. καὶ πέδον)** = ἐπίπεδος, πεδινός.

Ἐπικαταβῆναι, περὶ τῆς προτέρας θέσεως τῶν Ἑλλ. βλ. κεφ. 20 ἐν σελ. 154. — **τὴν Γαργαφίην**, βλ. σχ. μάχης ἐν πίν. XV. — **ἐς τὴν Πλαταιίδα γῆν . . . ἐτάσσοντο . . . πλησίον** κτλ., ἐνταῦθα στρατοπεδεύσαντες οἱ Ἑλλ. εἶχον τὰ νῦτα ἐξησφαλισμένα ὑπὸ τῶν ὀχυρῶν Πλαταιῶν καὶ πρὸ αὐτῶν εὐρὺ πεδῖον, ἐν ᾧ ἔταξαν τὸ μέτωπον πρὸς ἀνατολὰς ἀπὸ τῆς Γαργαφίας, ἔνθα ἴστατο ὁ Παυσανίας μετὰ τοῦ δεξιοῦ κέρατος, μέχρι τῶν κοίλων τῆς πεδιάδος τοῦ Ἄσωπου, ἐν ᾧ ἐστρατοπέδευον οἱ Ἀθην. ὑπὸ τὸν Ἀριστείδην.

Κεφ. 26.

Ἐνθαῦτα, χρονκ. — **διάταξις** =; (πρβλ. **διατάσσω**). — **ὠθισμὸς λόγων** =; (VIII. κεφ. 78). — **ἐδικαίουν** = ἄττ. **ἐδικαίουν δικαίῳ** = θεωρῶ ὡς δίκαιον. — **παραφέρω τι** = φέρω τι εἰς τὸ μέσον, ἀναφέρω τι. — **ἀνέδωσε** = ἄττ. **ἀνεβόησε**. — **στρατόπεδον** = στρατεύμα. — **ἀξιόνικος** = ἄξιος νίκης, ἄξιος προτιμήσεως. — **ἤπερ** = ἄττ. ἦ. — **ἔσχον**, δηλ. τὸ ἀριστερόν κέρασ. — **ὑπερβάλλομαι** = ὑπερισχύω.

Τὸ ἕτερον κέρασ, δηλ. τὸ ἀριστερόν τὸ δεξιὸν ἀνήκεν ὡς ἀναμφισβήτητον προνόμιον εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους. — **καὶ καινὰ καὶ παλαιὰ . . . ἔργα**, οἱ μὲν Τεγεᾶται ἀνέφερον 1) τὴν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς καθόδου τῶν Ἡρακλειδῶν ἡρώϊκὴν πράξιν τοῦ

βασιλέως των Ἐχέμου, ὅστις μονομαχήσας μετὰ τοῦ Ὑλλου, τοῦ ἡγεμόνος τῶν Ἡρακλειδῶν, ἐφρόνευσεν αὐτόν, καὶ 2) τὴν γενναίαν διαγωγὴν, ἣν ἔδειξαν οὗτοι κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους πολεμήσαντες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀνέφερον 1) τὰς ἡρωϊκὰς τῶν πράξεις ἐν παλαιοῖς χρόνοις (ἦτοι τοὺς ἐπιτυχεῖς μετὰ τῶν Ἡρακλειδῶν ἀγῶνας αὐτῶν πρὸς τὸν Εὐρυσθέα, τὴν κατὰ τῶν Καδμείων στρατείαν, τὸ κατὰ τῶν Ἀμαζονίδων κατόρθωμα αὐτῶν καὶ τὴν διάκρισιν τῶν κατὰ τοὺς Τρωϊκοὺς ἀγῶνας) καὶ 2) τὸ ἐν Μαραθῶνι κατόρθωμα αὐτῶν.

Κεφ. 28.

Ἐπιφοιτῶ = ἔρχομαι κατόπιν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ **ἀρχὴν ἔρχομαι** = ἔρχομαι ἐξ ἀρχῆς. — **ἐφύλασσον**, ἐνταῦθα = ἡκολούθου ὡς θεράποντες. — **προσεχῆς τινι** = πλησίον τινός. — **εἶλοντο** = ἐπεθύμησαν. — **εἵνεκεν**, εἰς τὸ **τιμῆς** δηλοῖ τὸν σκοπὸν, εἰς τὸ **ἀρετῆς** τὴν αἰτίαν. — **εὐρόντο**, ὑποκμ.: οἱ Κορίνθιοι. — **εὐρίσκομαι παρὰ τινος** (μετ' ἀπρμφ.) = ἐπιτυχῶν (κατορθῶν) παρὰ τινος νά . . . — **Ποιδιαητέων** = ἄττ. **Ποιδιαιατῶν**. — **ἐχόμενος τινος** = **προσεχῆς τινι**. — **Δεπρητέων** = ἄττ. **Δεπρηατῶν**. — **Παλέες** = ἄττ. **Παλεῖς**.

Ἐόντας Σπαρτι., οἱ λοιποὶ 5,000 ἦσαν περίοικοι. — **ἐφύλασσον**, ἐκ τῶν ἀνηκόντων ἐκάστῳ Σπαρτιάτῃ εἰλώτων ἐκαλοῦντο ἐν στραταίαις ὡς ψιλοὶ κατὰ μέσον ὄρον ἀνά ἑπτὰ, ἐξ ὧν εἰς ἦτο κατ' ἐξοχὴν ὁ θεράπων (δηλ. ὁ ὑπασπιστής) τοῦ κυρίου του (πρβλ. VII, κεφ. 229), ἐν ᾧ οἱ λοιποὶ ἦσαν ἠνωμένοι εἰς στρατιωτικὰ σώματα, ἅτινα ἐχρησιμοποιοῖ κατὰ βούλησιν ὁ βασιλεὺς. — **παρὰ Πανσαν.**, ὅστις ἦτο ἡγεμὼν ὄλου τοῦ στρατοῦ. — **Ἀρκάδες**, ἀναγκαῖος ὁ προσδιορισμὸς πρὸς διάκρισιν τῶν ἐν Βοιωτίᾳ Ὀρχομενίων. — **πρῶτοι**, ὡς πρὸς τὸ ἀριστερὸν κέρασ, ἐν ᾧ ὡς πρὸς τὸ δεξιὸν ἦσαν **τελευταῖοι**.

Κεφ. 29 - 30.

Σπαρτιήησι, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ **περὶ ἕκαστον τεταγμένων** ἐν τῇ ἔρμηνείᾳ συναπτέον τῷ **ἕκαστον** = **περὶ ἕκαστον Σπαρτιάτην**. — **συνάπαντες** = **οἱ πάντες** = ἐν ὄλφ. — **ἀριθμὸν** = ἄττ. **τὸν ἀριθμὸν** αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — **τάξις** = τάγμα, φάλαγξ. — ὡς **ἐόντων**

ἐπιτά, δηλ. ἀνδρῶν.—**παραρτέομαι** (πθτκ.)=παρασκευάζομαι.—**τὸ Ἑλληνικόν**=ὁ Ἑλληνικὸς στρατός.—**μῆας χ.**, ἐξαρτ., ὡς καὶ τὸ **ὀκτακ. ἀνδρῶν**, ἐκ τοῦ **καταδέουσαι**=ὀλιγώτερον.—**πρὸς δὲ** = ; (VIII, κεφ. 93).—**ἐκπληρῶ** = **συμπληρῶ**.—**α ἰ ἔνδεκα μ.** = αἱ λεχθεῖσαι....—**περίειμι** (**περὶ-ειμί**) = ἐπιζῶ, διαμένω ἐν τῇ ζωῇ.

Πεντακόσιοι καὶ τ. καὶ τρισμύριοι, λογιστικὸν σφάλμα τοῦ Ἡροδότου. Μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν 5.000 Σπαρτιατῶν ἐκ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν ὀπλιτῶν (38.700) ὑπολείπονται ὀπλίται 33.700· ὥστε οἱ ψιλοὶ τῶν λοιπῶν Λακ. καὶ Ἑλλήνων ἔπρεπε ν' ἀνέλθωσιν εἰς 33.700 καὶ οὐχὶ εἰς 34.500, ἀφ' οὗ εἰς ψιλὸς ἦτο περὶ ἕκαστον ὀπλίτην.—**τῶν μαχίμων**, ἀναγκαῖα ἢ δήλωσις (ὡς καὶ ἢ κατωτέρω : **τοῖς μαχίμοισι**) ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν **ὄχλον**, τὸν μὴ χρησιμοποιοῦμενον ἐν τῇ μάχῃ, ὅστις δὲν ὑπολογίζεται μὲν ἐνταῦθα, ἀλλὰ πρέπει νὰ νοηθῇ ὅτι παρηκολούθει τὸν στρατόν.—**Θεσπιέων**... **οἱ περιεόντες**, διότι οἱ 700 εἶχον πέσει εἰς τὰς Θερμοπύλας (πρβλ. VII, κεφ. 202, 222).—**ὄπλα**, δηλ. τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ δόρυ, ἅτινα ἀπετέλουν τὸν ὀπλισμὸν τοῦ ὀπλίτου.—**οὐδ' οὔτοι**, ὡς καὶ οἱ ψιλοὶ.

Κεφ. 31.

Ἀποκηδεύω = καύω νὰ θρηνηῶ.—**ταύτη** = ; (κεφ. 21).—**κατὰ** (μετ' αἰτιατκ.)=ἀπέναντι (μετὰ γενκ.).—**καὶ δὴ**=καὶ πράγματι· ἀνήκει εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν **ἐπὶ τε τάξεις** κτλ.—**γάρ**, ἐνταῦθα=**ἐπει**=ἐπειδὴ.—**περίειμι** (**ειμί**), ἐνταῦθα=εἶμαι ὑπέρτερος, ὑπερέχω.—**ἐπὶ τάξις πλεῦνας**=ἄττ. **ἐπὶ τάξεις πλείους** = κατὰ θάθος εἰς περισσοτέρας τάξεις.—**ἐκεκοσμέατο** = ἄττ. **ἐκεκόσμητο· κοσμῶ** = παρατάσσω.—**ἐπέχω τινὰ** = ἵσταμαι, τοποθετοῦμαι ἀπέναντί τινος.—**οὕτω** = ὥδε.—**ὅ,τι ἦν αὐτῶν δυνατώτατον**, ἢ γενκ. **αὐτῶν** (δηλ. **τῶν Περσῶν**) ἐξαρτ. ἐκ τοῦ **ὅ,τι**, ὅπερ ἐνταῦθα ἐν περιληπτικῇ ἐννοίᾳ ἀντὶ τοῦ **οὔτινες=οὔτινες αὐτῶν ἦσαν δυνατώτατοι**.—**ἀπολέγω**=ἐκλέγω.—**ἀντίον**=**κατὰ** (μετ' αἰτιατκ.).—**τὸ ἀσθενέστερον**=**τοὺς ἀσθενεστέρους**.—**φραζόντων καὶ διδασκόντων** = τῇ προτροπῇ.—**μετὰ δέ**, ἐπιρρηματικῶς.—**ἀντία**=**ἀντίον**.—**οὐ γὰρ ὦν**, αἰτιολογεῖ διατὶ μέρος μόνον τῶν Φωκέων ἐμνημονεύθη· τὸ **ὦν** (= ἄττ.) ἐνταῦθα =

θέβαια.—*αὔξω τὰ Ἑλλήνων* (δηλ. *πρήγματα*) = ἐνισχύω τὰς δυνάμεις τῶν Ἑλλ. = ὑποστηρίζω τοὺς Ἑλλ.—*κατειλέω* = συναθροίζω, συγκεντρῶ πθηκ. πρκμ. *κατείλημαι*.—*οἰκημένους* = ἄττ. *ῶκημένους* = *οἰκοῦντας*.

Κεφ. 32.

Ὀνόμασται = ἄττ. *ὠνόμασται*.—*τάπερ* = ἄττ. *ἄπερ*.—*πλείστον λόγου εἰμί* = εἶμαι ἀξιολογώτατος, ἐνδοξότατος.—*ἐνήσαν*, δηλ. *ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῖς ὑπὸ Μαρδονίου ταχθεῖσι*.—*ἐν δέ*, ἐπιρρ. = μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων.—*ἀποδιδάξομαι* = *ἀποδιδάξω*.—*ἐπιδάται* = ; (VIII, κεφ. 83).—*ῶν* = ; (κεφ. 31).—*ὡς ἀπεικάσαι*, τὸ ἀπρμφ. ἀπολύτως = καθ' ὅσον δύναται τις νὰ εἰκάσῃ (νὰ συμπεράνῃ).—*ἐς πέντε μυριάδας*, ὑποκμ. τοῦ *συλλεγῆναι*.—*χωρίς* = χωριστά.

Τούτους, δηλ. τοὺς Ἑρμοτύβιας καὶ Καλασίριας.—*ἀπὸ τῶν νεῶν*, οἱ Αἰγύπτιοι εἶχον παράσχει 200 ναῦς.

Γ'. Ἀγγελία τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας
Ἀλεξάνδρου. — Ἀλλαγὴ θέσεως τῶν στρατῶν.

(Κεφ. 44-49)

Κεφ. 44.

Πρόσω = ἄττ. *πόρρω* *πρόσω τῆς νυκτὸς προελήλατο* = ἡ νύξ ἀρκετὰ εἶχε προχωρήσει.—*καὶ μάλιστα οἱ ἄνθρωποι κτλ.*, δηλ. *ἐδόκουν*.—*τηνικαῦτα* = τότε.—*προσελαύνω ἵππω* = πλησιάζω ἐφιππος.—*Ἀμύντεω* = ἄττ. *Ἀμύντου*.—*δίξημαι* = ζητῶ, ἐπιθυμῶ.—*ἔρχομαι ἐς λόγους* = *διαλέγομαι*.—*οἱ δέ* = τινὲς δέ.—*παραγυμνῶ (-όω)* = ἀποκαλύπτω, ἐκθέτω.—*ὀνομάζω* = ὀνομασι ἀναφέρω.—*ἐς λόγους ἐλθεῖν*, δηλ. *αὐτοῖς, τοῖς στρατηγοῖς*.

Μακεδόνων, οἱ Μακεδόνες ἦσαν παρατεταγμένοι ἀπέναντι τῶν Ἀθηναίων (κεφ. 31).

Κεφ. 45.

α) **Παραθήκην** = ὡς παρακαταθήκην (δηλ. ὡς ἀπόδειξιν τοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς φροντίδος, ἣν ἔχω περὶ ὑμῶν). — **τίθεμαι** = **κατατίθεμαι**. — **ἀπόρρητα** = μυστικά· **ἀπόρρητα ποιοῦμαι** = ἀπαγορεύω. — **Πausανίην**, πρὸ τούτου νοητέα ἢ πρόθ. **πρός**. — **μή** = ἵνα μή. — **καί** = παντελῶς. — **τῶρχαῖον** (ἐκ τοῦ : τὸ ἀρχαῖον) = ἔξ ἀρχῆς.

β) **Δὲ ὦν** = λοιπόν. — **καταθύμιος** = σύμφωνος πρὸς τὰς διαθέσεις τινός, αἴσιος. — **πάλαι γὰρ** κτλ., δηλ. **εἰ τὰ σφάγια καταθύμια ἐγένετο**. — **οἱ** = αὐτῷ (δηλ. τῷ Μαρδονίῳ). — **ἐὼ χαίρειν** = ἀφίνω κατὰ μέρος. — **διαφώσκω** = δεικνύω φῶς διὰ μέσου, ἀνατέλλω· **ἄμα ἡμέρῃ διαφωσκούση** = εὐθὺς ὡς ἡ ἡμέρα ἀρχίσῃ νὰ χαράξῃ. — **συμβολή** = ; (VI, κεφ. 109). — **καταρρώδηκε** = ἄττ. **κατωρρώδηκε**· **κατορρωδῶ** = ; (VII, κεφ. 207). — **ὑπερβάλλομαι** = ἀναβάλλω. — **καὶ μὴ ποιέηται**, δηλ. **τὴν συμβολήν**. — **λιπαρῶ** = ἐπιμένω. — **μένω** = διατηρῶ τὴν θέσιν μου. — **σφι** = αὐτοῖς (δηλ. τοῖς Πέρσαις). — **κατὰ νόον** = κατ' εὐχίν. — **τινα** = ὑμᾶς. — **ἐμεῦ**, ἐκ τοῦ **μνησθῆναι**. — **ἐλευθ. πέρι**, ἀναστροφῇ = **περὶ ἐλευθερώσιος** = ὡς πρὸς τὴν ἀπελευθερώσιν μου (δηλ. ἀπὸ τῶν Περσῶν). — **οὕτω**, συναπτέον τῷ **παράβολον**· **παράβολος** = ἐπικίνδυνος. — **μὴ προσδ. κω** = ἄττ. **μήπω προσδεχομένοις** = χωρὶς ἀκόμη νὰ περιμένγητε (αὐτούς).

Οὐ δύναται, διότι οἱ θεοὶ δὲν εὐνοοῦσι τὴν ἐπιχείρησίν του. — **ἐλευθερώσιος πέρι**, οἱ Μακεδόνες διετέλουν ὑπὸ τὴν Περσικὴν κυριαρχίαν.

Κεφ. 46.

Τούτῳ τῷ λόγῳ, δοτικὴ τῆς αἰτίας εἰς τὸ **καταρρωδήσας**. — **ἠὼς** = ἄττ. **ἕως** = αὐγῆ. — **κατὰ τινα** = ἀπέναντί τινος. — **μάχη** = τρόπος τοῦ μάχεσθαι. — **μαχεσάμενοι**, δηλ. **αὐτοῖς**. — **ἀδαῆς** = ὁ μὴ γινώσκων, ἄπειρος. — **πεπειρήται** = ἄττ. **πεπειράται**· **πειρῶμαί τινος** = λαμβάνω πειρᾶν τινος, δοκιμάζω τινά. — **ἡμεῖς δέ**, ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ **δὲ** = **ἀλλὰ** (πρβλ. βιβλ. VII, κεφ. 208, ἐν σελ. 103 «ὁ δέ»). — **ἀλλ'** = ἔθεν, διὰ τοῦτο. — **ἀναλαβόντας**, ὑποκμ.: **ἀφοτέρους**, δηλ. τοὺς Λακ. καὶ Ἀθην., εἰς ὃ παράθεσις κατ' ἐπιμερισμὸν τὸ **ὑμέας μὲν**. . . **ἡμέας δέ**. — **ἐν νόῳ γίγνεται** = ἐπέρχε-

ται εἰς τὸν νοῦν. — **φθάντες προφέρετε**, ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου **προφέροντες ἔφθητε** (δηλ. **ἡμᾶς**) = πρότερον (ἡμῶν) προετίνατε. — **ἄρρωδέομεν**, πρακτ. ἀναύζητος. — **καὶ ἠδομένοι οἱ ἡμῖν οἱ λόγοι γεγόνασι** = **καὶ ἡμεῖς ἠδόμεθα τοῖς λόγοις**.

Μήδους, πρβλ. βιβλ. VI, κεφ. 112. — **Σπαρτι. οὐδεῖς**, ὁ Ἄριστόδημος, ὁ μόνος ἐπιζήσας ἐκ τῶν 300, εὐρίσκεται μὲν νῦν ἐν τῇ στρατῷ τοῦ Πausανίου, δὲν εἶχεν ὅμως μετάσχει τῆς περὶ τὰς **Θερμοπύλας μάχης** (πρβλ. βιβλ. VII, κεφ. 229). — (**ποιεῖν**) **ταῦτα**, δηλ. τὴν ἀλλαγὴν τῆς θέσεως.

Κεφ. 47.

Ἦώς τε διέφαινε καὶ διαλλ., κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν (πρβλ. βιβλ. VII, κεφ. 216). — **μεθίστημι** = μεταβάλλω τὴν τάξιν (τοῦ στρατοῦ). — **παράγω** = ὀδηγῶ κατὰ μῆκος τῆς παρατάξεως. — **τοιοῦτο**, κτηγμ. = οὕτω. — **ὅτι οὐ λανθάνει**, δηλ. **διαλασσόμενος τὴν τάξιν** = ὅτι δὲν ἀλλάσσει τὴν τάξιν χωρὶς νὰ γίνῃ ἀντιληπτός· κατ' ἔννοιαν = ὅτι παρετηρήθη ὑπὸ τῶν Περσῶν ὡς ἀλλάσων τὴν τάξιν τοῦ στρατοῦ του. — **ὡς δ' αὐτως**, τμησις = **ὡσαύτως δέ**. — **καὶ ὁ Μαρδ.**, δηλ. **ἦγε τοὺς Πέρσας**.

Κεφ. 48.

α) **Δῆ** = βεβαίως (εἰρωνικῶς). — **τῆδε** = **ταύτη** = ἐνταῦθα· **οἱ τῆδε ἄνθρωποι** = οἱ ἄνθρωποι τούτων τῶν μερῶν, ταύτης τῆς χώρας. — **ἐκπαγλέομαι** = καταλαμβάνομαι ὑπὸ ἐκπλήξεως, θαυμαζῶ. — **ὡς** = διότι. — **τε**, μετὰ τὸ **οὔτε... οὔτε** = ; — **τῶν** = ἅττ. **τούτων**. — **πρὶν ἢ** = ἅττ. **πρὶν**. — **συμμίξαι ἡμέας**, δηλ. **ὑμῖν**. — **ἀφικνοῦμαι ἐς χειρῶν νόμον** = ἔρχομαι εἰς χεῖρας. — **δῆ** = ἦδη. — **ἐν Ἀθηναίοισι** = διὰ τῶν Ἀθ. — **πρόπειρα** = πρώτη δοκιμὴ, ἀπόπειρα. — **ἀντία καὶ ἀντίον** = ἀντικρῦ. — **δοῦλοι**, ἐνταῦθα = ὑπῆκοι. — **ταῦτα**, δηλ. **ἐστί**. — **δῆ**, ἐπιτείνει τὸ **πλεῖστον** = τὰ μέγιστα. — **ψεύδομαι ἐν τινι** = ἀπατῶμαι ὡς πρὸς τινα. — **κατὰ κλέος** = ἔνεκα τῆς δόξης (ὑμῶν). — **δῆ** = προφανῶς. — **ἄρτιος** (μετ' ἀπρμφ.) = παρεσκευασμένος, ἔτοιμος. — **πιώσω** = ἅττ. **πιήσω** = συστέλλομαι (ζαρώνω) ἐκ φόβου, φοβοῦμαι. — **μᾶλλον**, δηλ. **ἢ προκαλυμένους**.

Τῆδε, δηλ. ἐν Ἑλλάδι. — τῶν δ', δηλ. οὔτε φεύγετε ἐκ π. οὔτε ἐκλείπετε. μένοντές τε ἢ ἀπόλλ κτλ.—ποιέειν ταῦτα, δηλ. μάχεσθαι ὑμῖν μόνοις.

β) Ἄλλ' ἡμεῖς, ὁ ἀλλὰ πρὸς ἔξαρσιν τῆς ἀποδόσεως. — τι δὴ οὐ . . . ἐμαχεσάμεθα; = λοιπὸν διατι δὲν ἐπολεμήσαμεν . . . ; = λοιπὸν εὐθύς ἄς πολεμήσωμεν. . . — πρὸ τινος = ὑπέρ τινος. — δεδόξασθε, τοῦ ῥ. δοξοῦμαι (-όμαι) = φημίζομαι ὁ πρkm. ἐνταῦθα ἰσοδυναμεῖ ἐνεστώτι. — ἀριθμὸν = ἄττ.; (κεφ. 29). — δοκέη, δηλ. ὑμῖν. — οἱ δ' ὧν, ὁ δὲ ἐν τῇ ἀποδόσει, καθὼς καὶ κατωτέρω (ἡμεῖς δέ). — μετέπειτεν = ἄττ. ἔπειτα. — εἰ . . . δοκέοι, δηλ. καὶ τοὺς ἄλλους μάχεσθαι. — ἀλλ', δηλ. ὑμῖν δοκέοι. — ἀποχρῶ (-άω) = ἀρκῶ, εἶμαι ἀρκετός. — διαμάχομαι = πολεμῶ μέχρι τέλους, ἀγωνίζομαι ἀνευδότης καὶ ἐπιμόνως. — τῷ ἅπαντι στρατ. = εἰς ὅλον τὸ στρατόπεδον. — νικᾶν, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ λέγομεν ἢ προτίθεμεν, ὅπερ νοητέον ἐκ τοῦ ἄρχομεν τούτου τοῦ λόγου· τὸ δὲ νικᾶ, ἐνταῦθα = εἶμαι νικητής.

Κεφ. 49.

Ἐπισχῶν χρόνον = περιμείνας ἐπὶ τινὰ χρόνον. — ὧς = ἐπειδή. — ὑποκρίνομαι = ἀποκρίνομαι. — ἀπελθῶν = ἐπανελθῶν. — τὰ καταλαβόντα = τὰ συμβάντα. — ἐπαερθεῖς = ἄττ. ἐπαρθεῖς. — ψυχρός, ἐνταῦθα = μάταιος. — ἐπῆκε = ἄττ. ἐφήκε· ἐφήμι ἐπὶ τινα = πέμπω ἐναντίον τινός. — ἱππότης; = (κεφ. 20). — σίνομαι = βλάπτω. — ὥστε . . . ἐόντες = ἄττ. ἄτε . . . ὄντες. — ἱπποτοξότης = ἔφιππος τοξότης. — καὶ προσφ. ἄποροι, προσωπ. σύνταξις ἀντὶ ἀπροσώπου = καὶ ἄπορον ἦν προσφέρεσθαι αὐτοῖς = καὶ ὧς ἐκ τούτου ἦτο ἀδύνατον νὰ συνάψῃ τις μάχην πρὸς αὐτοὺς ἐκ τοῦ συστάδην. — συνταράσσω τὴν κρήνην = διαταράσσω τὸ ὕδωρ τῆς κρήνης. — συνέχωσαν, τοῦ ῥ. συγχώννυμι = καλύπτω διὰ σωροῦ χώματος.

Ψυχεῖ νίκη, ὁ Μαρδόνιος θεωρεῖ ὡς νίκην τὸ ὅτι οἱ Σπαρτ. δὲν ἐδέχθησαν τὴν πρὸς μάχην πρόκλησίν του.

Δ'. Ἡ ἐν Πλαταιαῖς μάχη (479).

(Κεφ. 58-70)

Κεφ. 58.

Ἀποίχομαι—ἔχω ἀποχωρήσει.—**ὑπὸ νύκτια**—κατὰ τὴν νύκτα.—**ἐρῆμον**, δηλ. **ὄντα** (ἀνδρῶν).—**Θρασυδήμιον**—ἄττ. **Θρασυδαῖον**.—**παῖδες**—ἀπόγονοι.—**Ἀλεύεω**—ἄττ. **Ἀλεύου** ὀνομαστικ.—**Ἀλεύας**.—**ἔτι**—τοῦ λοιποῦ, εἰς τὸ ἐξῆς.—**τάδε**—**τόνδε τὸν χῶρον**.—**πλησιόχωροι**—γείτονες συναρεῦντες.—**μειισταμένους ἐκ τῆς τάξιος**—προσπαθοῦντας ν' ἀλλάξωσι τὴν θέσιν των (μὲ τοὺς Ἀθ.).—**παροιχόμενος**—παρελθών.—**καί**, συναπτέον τῷ **διαδράντας**: **διαδιδράσκω**—διαφεύγω.—**διέδεξάν τε, ὁ τε**—καὶ οὕτω **διέδεξαν**—ἄττ. **διέδειξαν** **διαδείκνυμι**—ἀποδεικνύω.—**μάχη διακρίνομαι πρὸς τινα**—ἀγωνίζομαι διὰ μάχης πρὸς τινα.—**ἄψευδέως**—ἀληθῶς.—**δι οὐδένες** κτλ., ἐξαρτ. ἐκ τοῦ **διέδεξαν**.—**οὐδένες**—οὐδενὸς (λόγου) ἄξιαι.—**ἄρα**—ὡς φαίνεται.—**ἐν οὐδαμοῖσι ἐοῦσι Ἑλλ. ἐναπεδεικνύατο**—**ἐπεδείκνυντο τὴν ἀρετὴν** (= ἔκαμνον ἐπίδειξιν τῆς ἀνδρείας των) **ἐν Ἑλλήσιν, οἳ οὐδένες εἰσί**.

Τοὺς **Ἑλλ. ἀποιχομένους**, οἱ Ἑλλ. μετὰ τὰς ζημίας, ἃς παρέσχεν αὐτοῖς ἢ ἐπέλασις τοῦ ἵππικοῦ τῶν Περσῶν, ἀπεφάσισαν ἐν πολεμικῇ συμβουλίῃ νὰ καταλίπωσι τὴν παρὰ τὸν Ἀσωπὸν θέσιν των καὶ νὰ μεταστρατοπεδεύσωσι μεταξὺ τῶν μικρῶν ῥυάκων, οἵτινες κάτωθεν τῶν Πλαταιῶν συνενοόμενοι συναποτελοῦσι τὸν μικρὸν ποταμὸν Ὠερόην. Ἡ ἀπόφασις ὁμῶς αὕτη δὲν ἐξετελέσθη· οἱ Ἑλλ. ἕνεκα τῆς ἀταξίας περὶ τὴν μετακίνησιν, τῆς ἐπιμονῆς τοῦ λοχαγοῦ Σπαρτιάτου Ἀμομφάρτου ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ θέλοντος νὰ καταλίπη τὴν ἦν εἶχε θέσιν καὶ τοῦ ἀναποφασίστου χαρακτηῆρος τοῦ Πausανίου διεσπάσθησαν εἰς τρεῖς μοῖρας· ἢ μὲν μία μοῖρα (c) — ἦν ἀπετέλουν οἱ Ἑλλ. τοῦ κέντρου — κατέφυγον ἔξω τῶν τειχῶν τῶν Πλαταιῶν παρὰ τὸ Ἡραῖον ἢ δευτέρα (b)—ἢ τῶν Λακεδ., ἦν ἠκολούθησέν εἶτα καὶ ὁ Ἀμομφάρατος — κατέ-

λαβε τοὺς λόφους καὶ τοὺς πρόποδας τοῦ Κιθαιρώνος παρὰ τὸν ναὸν τῆς Δήμητρος κατὰ τὴν θέσιν τὴν λεγομένην Ἀρμιόπιον, καὶ ἡ τρίτη (α) — ἡ τῶν Ἀθηναίων — διηρθύθη εἰς τὴν πεδιάδα (βλ. σχέδ. μάχης ἐν πίν. XV). — **τὸν χῶρον**, τὸν περὶ τὸν Ἀσωπόν. — **Θώρηκα καὶ τοὺς ἀδελφ.**, οἵτινες εἶχον συμμαχήσει τοῖς Πέρσαις διὰ τὸν κατὰ τῶν Ἑλλ. πόλεμον. — **ἐλέγετε . . . οὐ φεύγειν**, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 48. — **μετῆσι. ἐκ τῆς τάξις**, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 46 καὶ 47. — **πρὸς τοὺς ἀψευδέως ἀρίστους**, ἔννοεῖ τοὺς Πέρσας.

β) **Ἐπαινεόντων** = ὅτε ἐπηνεῖτε· ἡ μετχ. ἐτέθη κατὰ γενκ., εἰ καὶ προηγείται ἡ δοτκ. **ὑμῖν. — τοῖσί τι καὶ συνηδέετε** (= ἄττ. **συνῆστε**) = τοὺς ὁποίους καὶ ἐγνωρίζετε κἄπως. — **θῶμα ἐποιεῦμην = ἐθαύμαζον· θαυμάζω** τινός = παραξενεύομαι μέ τινα. — **καὶ μᾶλλον** = ἔτι μᾶλλον· ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἢ ὑμέων. — **τὸ καὶ καταρρωδῆσαι** = διὰ τὸ ὅτι ὑπερβολικὰ ἐφοβήθη. — **ἀποδέξασθαι** = ἄττ. **ἀποδείξασθαι· ἀποδείκνυμαι γνώμην** = προτείνω, ἐκφράζω γνώμην. — **ἀναξεύγγυμι τὸ στρατόπεδον** = διαλύω τὸ στρατόπεδον. — **λέναι**, δηλ. **ἡμᾶς**. — **πολιορκησομένων**, μέσος μέλλων ἐν παθητκ. σημασίᾳ. — **τὴν** = ἦν, δηλ. **γνώμην δειλοτάτην**. — **ἔτι . . . βασιλεὺς** = καὶ ὁ βασιλεὺς. — **τούτων**, ἐκ τοῦ λόγος = περὶ τούτων. — **ἐτέρωθι** = ἄλλαχοῦ. — **ταῦτα**, δηλ. τὸ **διαδρᾶναι**. — **ποιεῦσι = πειρωμένοις ποιεῖν**. — **ἐπιτρεπτέα ἐστί**, δηλ. **ταῦτα ποιεῖν**. — **ἐς δ' = ἕως ὅτου**. — **καταλαμφθέντες** (= ἄττ. **καταληφθέντες**), δηλ. **ὑφ' ἡμῶν**. — **δώσουσι** κτλ., ἡ σύνταξις: **δώσουσι ἡμῖν δίκας τούτων πάντων, ἃ δὴ (= ἤδη) ἐποίησαν Πέρσας**. — **δίδωμι δίκας τινί τινος** = τιμωροῦμαι ὑπὸ τινος διὰ τι.

Ἐμῖν, δηλ. τῇ Θώρακι καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ. — **γνώμην δειλοτάτην**, ταύτην εἶχε προτείνει ὁ Ἄρτ. ἐν τινι πρὸ ὀλίγου συγκροτηθέντι πολεμικῇ συμβουλίᾳ. — **ἐτέρωθι**, δηλ. παρὰ τῇ βασιλεῖ. — **ἐκείνοισι**, δηλ. τοῖς Λακεδ.

Κεφ. 59.

Δρόμω = δρομαίως· συναπτεόν τῷ ἤγε. — **στίβος** = ἔχνος, πάτημα ποδός· **κατὰ στίβον** = ἐπὶ τὰ ἔχνη. — **ὡς δὴ ἀποδιδρασκόντων** = ἀκριβῶς ὡς ἐὰν ἔφευγον. — **ἐπειῆχε**, δηλ. τοὺς Πέρσας· **ἐπέχω** =

ὁδηγῶ. — ὑπὸ = ἔνεκα. — ὄχθος = ; (πρβλ. κεφ. 25). — τέλος = σῶμα στρατοῦ, τάγμα. — ἤειραν τὰ σημήια = ἄττ. ἤραν τὰ σημεῖα· σημεῖον = σημαία. — ὡς ποδῶν εἶχον = ; (πρβλ. VI, κεφ. 115-7). — κόσμος = τάξις, κανονικότης. — κοσμῶ = ; (κεφ. 31). — ὄμιλος = θόρυβος. — ἀναρπάζω = καταβάλλω, νικῶ ἐξ ἐφόδου.

Διαβάντας τὸν Ἄσ., οἱ Πέρσαι ἕσταντο ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἄσωποῦ. — ἐπὶ Δακ., οἵτινες ἦσαν ἐστρατοπεδευμένοι παρὰ τὸν ναὸν τῆς Δήμητρος κατὰ τὴν θέσιν τὴν λεγομένην Ἀργιόπιον (πρβλ. κεφ. 58, ἐν σελ. 164/5).

Κεφ. 60.

Πρόσκειμαι = στενοχωρῶ, καταδιώκω ἐκ τοῦ πλησίον. — τὸ ἐνθεῦτεν = εἰς τὸ ἐξῆς· συναπτέον τῷ τὸ ποιητέον ἡμῖν = τοῦτο, ὃ ποιητέον ἐστὶν ἡμῖν· τούτου ἡ ἐπεξήγησις κείται ἐν τῇ ἐπομένῃ προτάσει ἀμυνομένους γὰρ κτλ. — τῆ = ἄττ. ἧ = ὅσον. — περιστέλλω τινα = προφυλάττω, βοηθῶ τινα. — ὠρμησε, ἀμτῆ. — ἀρχὴν, ἐπίρρ. = κατ' ἀρχάς. — δῆ = φυσικά. — γὰρ = ἐπεὶ = ἐπειδὴ. — ἀπασα, δηλ. ἡ ἵππος. — δίκαιοι ἐστε ὑμεῖς. . . ἀμνν. ἰέναι, προσωπ. σύνταξις ἀντὶ ἀπροσώπου: δίκαιόν ἐστι ὑμέας ἀμννέοντας (= βοηθήσοντας) ἰέναι. — πρὸς τὴν πιεζομένην κτλ. = πρὸς τὴν μάλιστα πιεζομένην μοῖραν. — ἄρα = ἴσως, τυχόν. — καταλελάδηκε = ἄττ. κατέληφε = συμβέβηκε, γεγένηται· τούτου ὑποκμ. εἶναι τό τι, εἰς ὃ προσδιορισμὸς τὸ ἀδύνατον (= ἔχει συμβῆ τι, ὅπερ καθιστᾷ ἀδύνατον)· ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὸ αὐτοῦς ὁ. βωθέειν, δηλ. ἡμῖν. — ὑμεῖς δ°, περὶ τοῦ δὲ ἐν τῇ ἀποδόσει πρβλ. κεφ. 48 «οἱ δ' ὦν». — ἡμῖν . . . ἀποπέμψαντες χάριν θέσθε = κάμετέ μας τὴν χάριν ν' ἀποστείλητε. — συνοίδαμεν = ἄττ. σύνοιμεν. — ταῦτα ἐσακούειν, δηλ. ἡμῖν· ἐσακούω τινί τι = ἀκούω τινα εἰς τι.

Κεφ. 61.

Ὁρμέατο = ἄττ. ὠρμηγτο. — τὰ μάλιστα = ἄττ. μάλιστα = πάσῃ δυνάμει. — ἐπαμύνω = ὑποστηρίζω. — στείχω = πορεύομαι. — τὸ προσκείμενον, περιληπτ. = οἱ προσκείμενοι. — λυπῶ = ἐνοχλῶ, βλάπτω. — ἀριθμὸν = ἄττ. ; (πρβλ. κεφ. 29). — οὐδαμὰ = ἄττ. οὐδαμῆ· ἐνταῦθα = οὐδέποτε. — ἀποσχίζομι = ἀποχωρί-

ζομαι.—**σφαγιαζομαι** = θυσιάζω.—**ὡς συμβαλέοντες**—ὡς μέλλοντες νὰ συμπλακῶσιν.—**καὶ οὐ γὰρ, ὁ γὰρ—ἐπει**—ἐπειδὴ.—**χρησιτός**—αἴσιος.—**φράξαντες τὰ γέρρα** = συμπυκνώσαντες τὰς πλεκτὰς ἀσπίδας, ἀποτελέσαντες δηλ. διὰ τῶν πλεκτῶν αὐτῶν ἀσπίδων περὶ ἑαυτοὺς φράκτην (πρὸς προστασίαν τῶν σωματίων των).—**ἀπίσαν** = ἀττ. **ἀφίσαν**.—**ἀφειδέως** = ἀφθόνως.—**οὐ γινομένων**, δηλ. **χρησιτῶν**.—**χηρίζω**—παρακαλῶ.—**ψεύδομαι τινος** = ἀπατῶμαι εἰς τι.

Πεντακισμῦριοι, δηλ. 5.000 Σπαρτιάται, 35.000 εἰλωτες, 5.000 περίοικοι καὶ 5.000 ἐλαφρῶς ὀπλισμένοι (**ψιλοὶ**) πρβλ. κεφ. 28-30.—**τρισχίλιοι**, δηλ. 1.500 ὀπλίται καὶ 1.500 ψιλοὶ (πρβλ. κεφ. 28).—**τὴν θεόν**, δηλ. τὴν Ἥραν.

Κεφ. 62.

Προεξαναστάντες πρότεροι, πλεονασμός· **προεξανίσταμαι** = σηκώνομαι καὶ ἐξέρχομαι πρότερος.—**πρότεροι**, δηλ. ἢ οἱ Λακεδ.—**ὡς δέ... ἐγένετο**, δηλ. **τὰ σφάγια χρησιτά**.—**χρόνω κοτὲ** = τέλος πάντων.—**ἀντίοι** (= **ἐναντίοι**), δηλ. **ἐχώρουν**.—**μετέντες**—ἀττ. **μεθέντες**· **μεθίημι**—ἀφῆνω.—**τὰ γέρρα** = ὁ φράκτης τῶν ἀσπίδων.—**ὠθισμός** = συμπλοκή (ἐκ τοῦ συστάδην).—**τὰ δούρατα**, ἀντικμ. τοῦ **κατέκλων**· εἰς δὲ τὸ **ἐπιλαμβανόμενοι** νοητέα ὡς ἀντικμ. ἢ γενκ. **τῶν δουράτων**.—**κατακλῶ** (—άω) = θραύω.—**ἐπιλαμβάνομαι τινος** = πιάνω τι.—**λήμα** = θάρρος, ἀποφασιστικότης.—**ἔσσονες** = ἀττ. **ἡσσονες** (δηλ. τῶν Ἑλλ.).—**ἀνοπλοὶ δέ... σοφίην**, δηλ. **ἡσσονες ἦσαν**.—**ἀνοπλοὶ**—ἄοπλοι.—**πρὸς** = πρὸς τούτοις.—**ἀνεπιστήμονες**, δηλ. **τοῦ μάχεσθαι**.—**σοφίη**—πολεμικὴ ἐμπειρία.—**προεξαῖσσω** = πηδῶ πρῶτος ἐκ τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ.—**κατ' ἓνα καὶ δέκα** = ἀνὰ ἓνα ἢ ἀνὰ δέκα.—**συστρέφομαι** = συμπυκνοῦμαι.

Τὰ τόξα μετέντες, ἓνα μεταχειρισθῶσιν ἤδη τὰ ξίφη καὶ τὰ δόρατα.—**περὶ τὰ γέρρα**, πρβλ. κεφ. 61 «**φράξαντες τὰ γέρρα**».—**ἀνοπλοὶ**, δηλ. ἄνευ ἀσπίδων· τὰς ἀσπίδας των οἱ Πέρσαι εἰς τί εἶχον χρησιμοποιοῦσαι;

Κεφ. 63.

Τῆ—ἀττ. **ῆ**—ὅπου.—**λογάδες**—ἐκλεκτοί.—**ταύτη δέ**, περὶ τοῦ δὲ ἐν τῇ ἀποδόσει πρβλ. κεφ. 60 «**ὕμεῖς δ'**» οὕτω καὶ κατωτέρω

ὁ δέ: «οἱ δὲ ἀντεῖχον». — ταύτη = εἰς τοῦτο τὸ μέρος. — ἐπίεσαν, ἄορ. τοῦ πιέζω. — περιῆν = ἔζη. — καταβάλλω = φονεύω. — τὸ τεταγμένον, περιληπτ. = οἱ τεταγμένοι. — οὕτω δὴ = τότε πλέον. — εἴκω τινὶ = ὑποχωρῶ εἰς τινα. — δηλέομαι = βλάπτω. — ἐρῆμος ὄπλων = ἄνευ ὀπλων.

Ἔοπλων, ὄπλα ἐννοοῦνται τὰ ἀμυντικά, ἐνταῦθα ὁ θώραξ, τὸ κράνος καὶ αἱ κνημίδες (ἀλλαχοῦ καὶ ἡ ἀσπίς).

Κεφ. 64.

Ἐνθαῦτα = τότε. — δίκη = ἐκδίκησις. — ἐκ = ὑπό. — ἀναιροῦμαι = κερδαίνω, νικῶ. — τῶν, καθ' ἕλξιν ἀντί: ἄς. — κατύπερθε = πρότερον. — οἱ (ὄτκ.) προγόνων = προγόνων αὐτοῦ. — ἐς Λεων. = μέχρι τοῦ Λεωνίδου. — οὔτοι = οἱ αὐτοὶ (δηλ. πρόγονοι). — χρόνω = χρόνω τινί. — τὰ Μηδικὰ = οἱ Περσικοὶ πόλεμοι. — Μεσσοπαῖσι, συναπτέον τῇ συνέβαλε· συμβάλλω = ;

Ἐἴρηται, ἐν βιβλ. VII, κεφ. 204. — σφι, δηλ. Πausανία καὶ Λεωνίδα. — πολέμου ἐόντος, τοῦ τρίτου δηλ. Μεσσηνιακοῦ πολέμου (465 - 455).

Κεφ. 65.

Ἐτράποντο, παρατκ. τοῦ τράπομαι = ἄττ. τρέπομαι. — οὐδένα κόσμον = οὐδενὶ κόσμῳ = ; (κεφ. 59). — μοῖρα = μέρος γῆς, χώρα. — θῶμα . . . μοι (δηλ. ἐστίν) = θαυμάζω. — ὄκως = πῶς. — μαχομένων, δηλ. αὐτῶν (τῶν τε Ἑλλ. καὶ Περσῶν). — τὲ, μετὰ τὸ οὔτε . . . οὔτε = ; — βέβηλος = τόπος παραδεδομένος εἰς τὴν ἀνθρωπίνην χρῆσιν (οὐχὶ ἱερός). — δοκέω = ἔχω τὴν γνώμην. — εἴ τι . . . δοκέειν δεῖ = ἂν ἐπιτρέπεται νὰ ἔχη τις γνώμην τινά. — ἡ θεὸς κτλ., ἀνεξάρτητον, εἰ καὶ προηγείται τὸ δοκέω δέ.

Ἐς τὸ στρατόπεδον, βλ. σχέδιον τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης ἐν πίν. XV. — ἡ θεός, δηλ. ἡ Δημήτηρ. — τὸ ἱερόν, τὸ περίφημον δηλ. ἐν Ἐλευσίνι ἱερόν τῆς Δήμητρος καὶ Περσεφόνης.

Κεφ. 66.

Ἐπὶ τοσοῦτο ἐγένετο = τοιαύτην ἔκδοσιν ἔλαβε. — αὐτίκα κατ' ἀρχὰς = εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς. — ἀρέσκομαι = εὐχαριστοῦμαι. — λείπομαι ἀπὸ τινος = ἀποχωρίζομαι ἀπὸ τινος. — ἀπαγορεύω =

ἀποτρέπω. — **ἀνύω** = κατορθώνω. — **ἐποίησέ τε, ὁ τε** = ὅθεν.
 — **τοιάδε**, ἐπεξηγείται διὰ τοῦ **τῶν ἔστρατ.** κτλ. — **καὶ ἐς** =
 καὶ μάλιστα περίπου. — **ὄκως**, ἐνταῦθα = ὅτε. — **εὖ**, ἐνισχύει
 τὴν ἐν τῇ προθέσει **ἐξ (ἐξ ἐπιστάμενος)** εὐρισκομένην ἔννοιαν. —
ἐξεπίσταμαι = καλῶς γνωρίζω. — **κατηρημένος** = καλῶς παρε-
 σκευασμένος, ἐν καλῇ τάξει. — **κατὰ τούτῳ . . . ὄκως ἂν αὐτὸν**
ὀρῶσι σπουδῆς ἔχοντα = μὲ τὴν αὐτὴν ταχύτητα (μὲ τὸ αὐτὸ
 βῆμα). . . μὲ τὴν ὁποίαν βλέπουσιν αὐτὸν προπορευόμενον (κυρ.
 σπεύδοντα). — **τῇ ἂν αὐτὸς ἐξηγήται** = ὅπου αὐτὸς τοὺς ὀδηγεῖ.
 — **προτερῶ τῆς ὁδοῦ** = προηγούμεναι, προπορεύομαι ἐν τῇ ὁδῷ. —
καὶ δὴ = ἤδη. — **τὸν αὐτὸν κόσμον** = τῷ αὐτῷ κόσμῳ. — **καθη-**
γοῦμαι = ὀδηγῶ. — **τὴν ταχίστην (δηλ. ὁδὸν)** = ὡς τάχιστα. —
τροχάζω = τρέχω. — **ἐς Φωκέας** = εἰς τὴν χώραν τῶν Φωκέων.
Ἀριτάβατος . . . πολλὰ ἀπαγ., περὶ τοῦ πράγμ. ἴδ. κεφ. 58. —
ξύλινον τεῖχος, πρβλ. κεφ. 65.

Κεφ. 67 - 68.

Δὴ = ἀληθῶς. — **ταύτη** = ; (κεφ. 63). — **ἐθελοκακῶ** = ; (VIII,
 κεφ. 85). — **τῶν ἄλλων . . . ἐθελοκακεόντων** = ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι . . .
 — **ἔπεσον** = ἀπέθανον. — **οὔτοι, οἱ Θηβαῖοι.** — **τῆπερ** (= ἄττ.
 ἤπερ) = ὅπου. — **ὄμιλος** = πλῆθος. — **ἀποδεξάμενος** = ἄττ. **ἀπο-**
δειξάμενος ἀποδεικνυμαί τι (ἔργον) = ἐπιδεικνύω κατόρθωμά
 τι. — **δηλοῖ**, ἐνταῦθα ἀπροσώπως = **δηλόν ἐστι.** — **τὰ πρή-**
γματα = ἡ δύναμις. — **ἀρτῶ (-άω)** = ἐξαρτῶ. — **εἰ**, αἰτλγκ. =
 διότι. — **οὔτοι, οἱ βάρβαροι, οἱ ὑπήκοοι τῶν Περσῶν.** — **πρὶν ἢ**
 = ἄττ. ; — **τοὺς Πέρσας, δηλ. φεύγοντας.** — **τοσαῦτα = τοσαδε**
 ἐπεξηγείται διὰ τῶν μετοχῶν **εἰσοῦσα ἀπέργουσα.** — **πρὸς τῶν**
πολεμίων = πρὸς τοὺς πολεμίους. — **ἄγχιστα**, ἐπίρρ. ὑπερθκτ.
 τοῦ **ἄγχι** = ἐγγύς. — **ἀπέργουσα** = ἄττ. **ἀπειργουσα** ἀπείργω
 = ἀπομακρύνω, δὲν ἀφίνω τινὰ νὰ πλησιάσῃ. — **φίλιος** = φίλος.
 — **ἀπὸ τῶν Ἑλλ.**, συναπτέον τῷ ἀπέργουσα.

Ταύτη, δηλ. ποῦ; — **οὐ τῆπερ οἱ Πέρσαι**, δηλ. ἐς τὸ στρα-
 τόπεδον καὶ ἐς τὸ τεῖχος τὸ ξύλινον (κεφ. 65). — **τῶν ἄλλων**
συμμάχων, ὑπὸ τούτους νοητέοι οὐχὶ οἱ Ἑλλ. σύμμαχοι, ἀλλ' οἱ
 βάρβαροι, οἱ ὑπήκοοι τῶν Περσῶν. — **ἀπὸ τῶν Ἑλλ.**, δηλ. τῶν
 διωκόντων.

Κεφ. 69.

Οἱ μὲν—οὗτοι μὲν.—**φόβος**, ἐνταῦθα=φυγή.—**ἀπογίγνομαι τινος**=εἶμαι μακρὰν τινος, δὲν μετέχω τινός.—**οὐδένα κόσμον** =; (κεφ. 65).—**οἱ ἀμφὶ Κορινθίους**=οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ περὶ αὐτούς· οὕτω καὶ **οἱ ἀμφὶ Μεγ. καὶ Φλ.**—**τρέπομαι τὴν φέρουσαν** (δηλ. **ὁδὸν**)=ἀκολουθῶ τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν.—**ὑπωρέη**= ἄττ.; (κεφ. 25).—**κολωνός**=λόφος.—**ἰθύ** (=ἄττ. **εὐθύ**) **τινος**=κατ' εὐθείαν εἰς τι.—**τὴν λειοτάτην**, δηλ. **ἐτράποντο· λειός**=ὀμαλός.—**ἀγχοῦ**=**ἄγχι**=;—**ἀφορῶ**=βλέπω μακρόθεν.—**οὐδένα κ.**, συναπτέον τῷ **ἐπειγομένους**.—**τοὺς ἵππους**, συναπτέον τῷ **ἤλαυνον**.—**κατεστόρεσαν**, ἄρ. τοῦ **καταστορέννυμι**=καταρρίπτω τινὰ νεκρὸν, τὸν στρώνω κατὰ γῆς, φονεύω.—**καταράσσω**=κατασυντρίβω.

Κεφ. 70.

α) **Ἐν οὐδενὶ λόγῳ**=χωρὶς οὐδεὶς λόγος νὰ γείνη (περὶ αὐτῶν), ἄνευ δηλ. δόξης καὶ τιμῆς (διότι οὗτοι δὲν ἔπεσον ἐν τῇ κυρίως μάχῃ).—**ἐδυνέατο**=ἄττ. **ἠδύναντο**.—**κατεστήκει**=ἄττ. **καθειστήκει**.—**σφι**, δηλ. τοῖς μαχομένοις.—**ἐρρωμένος**=ἰσχυρός.—**οἱ δέ**, δηλ. οἱ Πέρσαι· περὶ τοῦ δὲ ἐν τῇ ἀποδόσει πρβλ. κεφ. 63 «**οἱ δὲ ἀντεῖχον**».—**πλέον ἔχω**=ὑπερτερῶ.—**ὥστε**, μετὰ μετχ.=**ἄτε** (μετὰ μετχ.).—**οὕτω δὴ**=; (κεφ. 63).—**λιπαρία**=; (κεφ. 21).—**ἐρείπω**=καταρρίπτω, κατακρημνίζω.—**τῆ** (=ἄττ. **ῆ**) **δὴ**=ὅπου ἀκριβῶς.—**ἐσχέομαι**=εἰσορμῶ.

β) **Τά τε ἄλλα** κτλ., ἀκριβεστέρα διασάφησις τοῦ **τὴν σκηνὴν διαρπάσαντες**, ἐξ οὗ νοητέα ἢ μετχ. **ἀρπάσαντες**.—**ἐς τωούτο**, συναπτέον τῷ **τοῖσι Ἑλλήσι**=εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, εἰς ὃ καὶ (οἱ ἄλλοι) Ἑλληγες.—**ἐσῆνεικαν**=ἄττ. **ἐσῆνεγκαν**.—**σιῖφος**=σῶμα ἀνδρῶν ἐν πυκνῇ παρατάξει, φάλαγξ.—**ἀλκῆ**=ἀνδρεία.—**ἀλυκιάζω** (κατὰ παρατκ. μόνον)=εἶμαι ἐκπεπληγμένος.—**τε**, μετὰ τὸ **οὔτε**=ἄλλά.—**οἶα**=ἄτε.—**φοβοῦμαι**, ἐνταῦθα=καταφεύγω.—**κατειλέω**=ἀποκλείω, στενοχωρῶ.—**παρῆν**=ἔξῃν· ὁ δ' ἀκολουθῶν **τε**=καὶ οὕτω.—**καταδεουσέων τεσσέρων** (δηλ. **μυριάδων**)=ἐκτὸς 40.000.—**περιγίγνομαι**=διασώζομαι.—**οἱ πάντες**=ἐν ὅλῳ.

Θέης ἀξιῶν, διὰ τὴν τεχνικὴν ἐπεξεργασίαν καὶ τὰ κοσμήματα.
— **τὰς ἔχων Ἄρι. ἔφευγε**, πρβλ. κεφ. 66. — **τῶν λοιπέων**,
δηλ. 260.000. — **τῶν ἐκ Σπάρτης**, ὥστε δὲν ὑπολογίζονται οἱ
πεσόντες περίοικοι καὶ ἐλῶτες.

Ε'. Ἡ ἐν Μυκάλη μάχη (479).

(Κεφ. 90-92, 96-106)

Κεφ. 90.

Τῆς περ, ἀντὶ **τῆ περ** = ἄττ. ἤπερ = καθ' ἣν ἀκριβῶς. — **τρῶμα**
= ἄττ. **τραῦμα** = ἦττα. — **συγκυρέω** = συμβαίνω· ἐνταῦθα ὁ
ἀόρ. **συνεκύρησε** ἀπροσώπως. — **γενέσθαι**, ὡς ὑποκμ. νοητέον
τὸ τρῶμα. — **ἐπειδὴ**, χρονκ. — **κατέατο** = ἄττ. **ἐκάθηντο**. — **Δευ-**
τυχίδη = **Δεωτυχίδη**. — **ἐπέρχομαι ἐπὶ τοὺς στρατηγούς** =
παρουσιάζομαι ἐνώπιον τῶν στρατηγῶν. — ὡς κτλ., ἐπεξηγήσεις τοῦ
πολλὰ καὶ π. — **ἴδονται** = ἄττ. **ἴδωσιν**. — **ἄγρη** = ἄττ. **ἄγρα** =
θήραμα. — **εὐρεῖν ἄν**, ἐκ τοῦ **ἔλεγε**. — **ἀνακαλῶ** = ἐπανειλημ-
μένως καλῶ, ἐπικαλοῦμαι. — **προέτραπε** = ἄττ. **προέτρεπε**. —
αὐτούς, δηλ. τοὺς ἐν Δήλῳ καθημένους Ἑλλ. — **θύομαι** = διαφυ-
λάττω, σώζω. — **δουλοσύνη** = ἄττ. **δουλεία**. — **ἀπαμύνω** = ἀπο-
κρούω. — **εὐπετές**, δηλ. **εἶναι**, ἐξ οὗ ἐξαρτ. **τὸ ταῦτα γίνεσθαι**
εὐπετέης = εὐκολος. — **αὐτῶν**, τῶν Περσῶν. — **καὶ οὐκ... εἶναι**, ὡς
ὑποκμ. νοητέα ἐκ τῆς γενκ. **αὐτῶν** ἢ αἰτ. **αὐτούς**. — **κείνοισι** =
ἄττ. **ἐκείνοισι** (δηλ. τοῖς Ἑλλ.). — **αὐτοί**, δηλ. **οἱ ἄγγελοι ἀπὸ**
Σάμου. — **εἶ τι ὑποπι**, ὑποκμ.: οἱ Ἑλλ. — **προάγω** = παρακινῶ.

Τὸ τρῶμα, τίνων; — **ἐν τῇ Δήλῳ**, μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυ-
μαχίαν ὁ ἔλλ. στόλος ἐναυλόχει ἐν Δήλῳ. — **σφι**, τίσι; — **λάθρη**
τῶν Π., ὧν ὁ στόλος ἄρμει ἐν Σάμῳ. — **τὸν κατέσθησαν τύραν-**
νον οἱ Π., πρβλ. βιβλ. VIII, κεφ. 85. — **τοιαύτην**, δηλ. **οἷα αὐτὴ**
ἐστίν. Ἡ ἔννοια: οἱ Ἑλλ. ἐνταῦθα θὰ εὐρωσι τὸ καλύτερον θήραμα,
δηλ. τὴν σύλληψιν ὀλοκλήρου τοῦ περσικοῦ στόλου. — **ἀνδρας**
Ἑλληνας, δηλ. τοὺς Ἴωνας.

Κεφ. 91.

Ὡς=ἐπειδή. — πολλὸς (=ἀττ. πολὺς), ἐν ἐπιρρ. σημασία = παρὰ πολὺ. — ἦν λισσόμενος=ἐλίσσετε· λίσσομαι=παρακαλῶ. — εἶρομαι=ἔρωτῶ. — κληδὼν=σημεῖον προαγγελτικόν, οἰωνός· κληδόνος εἶνεκεν=ἵνα λάβῃ οἰωνόν τινα. — συντυχία=; (κεφ. 21). — τί τοι (=ἀττ. σοι) τὸ οὖνομα, δηλ. ἐστί. — ὑφαρπάξω τὸν λόγον=ἀρπάξω τὸν λόγον ἐκ τοῦ στόματός τινος, διακόπτω αὐτόν. — εἶ τινα, δηλ. λόγον. — ὄρμητο = ἀττ. ὄρμητο=εἶχε κατὰ νοῦν· τοῦ β. ὀρμῶμαι. — ὄκως... ἀποπλώσει. πλάγια ἔρωτμηκ. πρότασις ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ποίει, ἐν ᾧ περιέχεται ἡ ἔννοια τῆς προσπαθείας, φροντίδος=φρόντιζε πῶς νὰ ἀποπλεύσῃς. — δούς πίστιν = ὁμόςας· ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὸ ἦ μὲν (=ἀττ. ἦ μὴν) . . . ἔσσεσθαι=ὅτι τῷ ὄντι θὰ εἶναι.

Κληδόνος εἶνεκεν, ὁ Λεωτυχίδης ἐπεθύμει νὰ μάθῃ τὸ ὄνομα τοῦ πρεσβευτοῦ ἐλπίζων ὅτι ἐκ τοῦ ὀνόματος θὰ λάβῃ καλὸν ἢ κακὸν οἰωνὸν διὰ τὴν ἐκστρατείαν. — τὸν οἰωνόν, ὁ (καλὸς) οἰωνός ἔκειτο ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἡγησιστράτου (= ἡγεμόνος τοῦ στρατοῦ).

Κεφ. 92.

Τὸ ἔργον = ἡ πράξις. — προσῆγε, δηλ. τῷ (ἑαυτοῦ) λόγῳ· προσάγω=προσθέτω. — πίστιν τε καὶ ὄρκια ποιοῦμαι=κάννω συνθήκην ἀνταλλάσσειν ἀμοιβαίως διαβεβαιώσεις καὶ ὄρκους. — συμμαχίης πέρι, ἀναστροφή=; — οἱ μὲν, δηλ. οἱ δύο ἄλλοι Σάμιοι πρεσβευταί. — ἐς τὴν ἐσωτῶν, χώραν. — ἐκέλευε, ὑποκμ.: ὁ Λεωτυχίδης. — ποιοῦμαι τι οἰωνόν = θεωρῶ τι ὡς καλὸν οἰωνόν. — ἐπέχω=περιμένω. — ἐκαλλιρέοντο, πρακτ. ἀποπειρατικός· καλλιρέομαι=ἀττ. καλλιεροῦμαι=λαμβάνω κατὰ σημεία ἐκ τῆς θυσίας.

Κεφ. 96.

Ἐκαλλίρησε, τοῦ ἀπροσώπου καλλιρέει = αἱ θυσίαι γίνονται εὐνοϊκαί. — ἀνάγω τὰς νέας=ἀποπλέω. — τῆς Σαμ, δηλ. χώρας· ἢ γενκ. ἐκ τοῦ πρὸς Καλάμοισι· ἢ πρὸς=πλησίον. — κατὰ=παρὰ — τὸ ταύτη (δηλ. ὄν)=τὸ ἐκεῖ κείμενον. — ἀπῆκαν=ἀττ. ἀφεῖσαν. — ὦν=βεβαίως. — ὁμοῖοι=ἰσόπαλοι (δηλ. πρὸς τοὺς πολε-

μίους).—*ὑπὸ τὸν πεζὸν*—ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ πεζοῦ.—*τοῦ ἄλλου στρατοῦ*, γενν. διαιρητ. τοῦ *ὄς*.—*ὑπερφέρω*—ὑπερτερῶ, ὑπερέχω.—*ἀνειρῶ*=ἀνασύρω.—*περιβαλέσθαι*, δηλ. *ταῖς ναυσὶ περιβάλλομαι ταῖς ναυσὶ ἔρκος* = κάμνω περὶ τὰς ναῦς περιφραγμα.—*ἔρυμα*=ὄχύρωμα.—*κρησφύγετον*=; (VIII, κεφ. 51).

Κεφ. 97.

Τῆς Μυκ., ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐς *Γαίω. τε καὶ Σκολ.*—*ἐπισπόμενος*, ἀόρ. τοῦ β. *ἐφέπομαι*.—*κτιστὺς*=κτίσις· *ἐπὶ κτιστὺν*=εἰς τὴν...—*ἐνθαῦτα*, ἐπαναλαμβάνει μετ' ἐμφάσεως τὸ *τῆ Δήμητρος* κτλ.—*σκόλοψ, ποσ*=πάσσαλος (παλοῦκι).—*καταπήγνυμι*=ἐμπήγω.—*παρεσκευάδατο*=ἀττ. *παρεσκευασμένοι ἦσαν*.—*πολιορκησόμενοι*, μέσος μέλλων μετὰ σημασίας παθητ.—*ἐπιλέγομαι ἐπὶ τι*=ἀναλογίζομαι τι.

Νεῖλ. τῷ Κόδρον... ὁ Νηλεὺς ἐκδιωχθεὶς ἐκ τῆς Ἀττικῆς ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του Μέδοντος κατέφυγεν εἰς τὴν Ἰωνίαν καὶ ἴδρυσε μετὰ ἄλλων ἀποικιῶν καὶ τὴν Μίλητον.—*ἀμφοτέρα*, δηλ. καὶ τὴν πολιορκίαν καὶ τὴν νίκην.

Κεφ. 98.

Οἴχωκα=ἔχω ἀπέλθει· ἰων. πρkm. τοῦ *οἴχομαι*.—*ὡς ἐκπεφυγότων*, δηλ. *αὐτῶν*· ἢ μετχ. αἰτλγχ.—*εἶτε .. εἶτε ...*, ἐπεξηγήσεις τοῦ *ὅτι ποιέωσι*.—*ἔδοξε*, δηλ. *αὐτοῖς*.—*μηδέτερα*=*μηδέτερον*.—*ἀποδάθρα*=σανὶς τιθεμένη ἀπὸ τοῦ πλοίου μέχρι τῆς ξηρᾶς πρὸς ἔξοδον καὶ εἴσοδον (*σκάλα*).—*σφι*, συναπτέα ἢ δοτκ. τῷ *ἐπαναγόμενος*· *ἐπανάγομαί τινι*=ἐπιπλέω ἐναντίον τινός.—*παρακρίνομαι*=παρατάττομαι.—*ἐνθαῦτα*=τότε.—*ἐν τῇ νηί*=ἐν τῇ ἑαυτοῦ νηί.—*ἐγχρίμψας*, δηλ. *τὴν ναῦν ἐγχρίμπτω*=πλησιάζω.—*τὰ μάλιστα*, ἐνταῦθα=*ὅτι μάλιστα*=ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον.—*ὑπὸ κήρυκος προαγορεύω*=διὰ κήρυκος προκηρῦττω.—*ἐπακούοντες*, δηλ. *ἐμοῦ*.—*συνήσουσι*, τοῦ β. *συνίημι*=ἐννοῶ.—*τινά*=ἕκαστον.—*πάντων*, ἐκ τοῦ *πρῶτον*.—*μετὰ δὲ*=μετὰ δὲ ταῦτα.—*τάδε*, ἐνταῦθα ἀναφέρεται εἰς τὰ προηγούμενα· ὥστε = *ταῦτα*.—*ἴστω*, προσκτ. τοῦ *οἶδα*.

Τοῦ στρατοπέδου, δηλ. τῶν Περσῶν.—*τοῦ τείχεος*, δηλ. τοῦ ἐκ ξύλων καὶ λίθων ἔρκους (πρβλ. κεφ. 97).

Κεφ. 99.

Ἵποθεμένον, δηλ. τοῖσι Ἴωσι ὑποτίθεμαί τινι=συμβουλεύω τινά.—*δεύτερα δὴ*, ἀπόδοσις τοῦ ἐν κεφ. 98 «*πρῶτον μὲν*».—*προσέχω τὰς ναῦς*=φέρω τὰ πλοῖα εἰς τὸν λιμένα.—*τοῦτο μὲν*=ἄφ' ἐνός μὲν ἢ ἀπόδοσις κατωτέρω: «*τοῦτο δὲ τὰς διόδους . . .*».—*ὑπονώσαντες*=ἄττ. ὑπονοήσαντες ὑπονοῶ=ὑποπτεύω.—*ἀπαιρέονται*=ἄττ. ἀφαιροῦνται.—*γὰρ ὧν*=; (πρὸλ. κεφ. 96).—*ἀπικομένων* κτλ., ἀνεμένετο αἰτ. πτώσις ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ *λυσάμενοι . . . ἀποπέμποσι*.—*λύομαι*=ἀπελευθερώνω, λυτρώνω.—*ἐφοδιάζω*=ἐφοδιάζω τινά με τὰ ἀπαιτούμενα διὰ ταξείδιον.—*ὑποψίην εἶχον*. ὑποκμ.: οἱ Σάμιοι ὑποψίαν ἔχω=ὑποπτεύομαι.—*κεφαλὰς πολεμίων=πολεμίους*.—*καταδοκῶ τινι*=ὑποπτεύω τινά.—*νεοχμὸν*=νέον, νεωτερισμός· ἐνταῦθα=ἀποστασία.—*ἐπιλαμβάνομαί τινος*=λαμβάνω τι.—*συμφορῶ (-έω)*=ἐπισωρεύω.

Κεφ. 100.

Παρεσκεύαστο, ἀπρσ.=*παρασκευῆ ἐγγεγένητο*.—*ἐσπέπιατο*, μέσος ἄορ. τοῦ ῥ. *ἐσπέτομαι*=πετῶ ἐντός, διαδίδομαι.—*κηρυκῆιον*=ἄττ. *κηρυκεῖον*=σηήπτρον κήρυκος.—*κυματογῆ*=μέρος, ἔνθα τὰ κύματα θραύονται, ἀκτῆ.—*ἡ φήμη διηλθέ σφι ὧδε*=ἡ διαδοθεῖσα μεταξὺ αὐτῶν φήμη ἦτο τοιαύτη.—*ἐν Βοιωτοῖσι*=ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Βοιωτῶν.—*δὴ*=τῇ ἀληθείᾳ.—*τὰ θεῖα τῶν προηγημάτων*=ἡ θεῖα βούλησις.—*εἰ*, ἐνταῦθα αἰτλγκ.=ἐπειδὴ.—*συμπίπτοντος*, μετχ. ἐνδοτκ.—*συμπίπτω*=συμβαίνω.—*τοῦ τε ἐν Πλατ.*, δηλ. *τρῶματος τρῶμα*=; (κεφ. 90).—*ταύτη*=; (κεφ. 96).

Κηρυκῆιον, τὸ εὔρεθὲν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς κηρυκεῖον ἐθεωρήθη, ὅτι ἐδείκνυε τὰς εὐμενεῖς διαθέσεις τῶν θεῶν.

Κεφ. 101.

Συμβολή=; (κεφ. 45).—*ἐν τῇ Πλαταιίδι*, δηλ. χώρᾳ.—*γεγονέναι νίκην*, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἡ φήμη συνέβαινε ἔλθοῦσα.—*ὀρθῶς*=ἀληθῶς.—*τὸ μὲν ἐν Πλατ.*, δηλ. *τρῶμα*.—*ὅτι δὲ* κτλ., ἐξαρτ. ἐκ τοῦ *δῆλα (=δηλον) ἐγίνετο*.—*ἀναμανθάνουσι*, ἢ μετχ. συναπτέα τῷ *σφι*· *ἀναμανθάνω*=ἐξετάζω λεπτομερῶς.

— ἀρρωδίη=ἀττ. ὀρρωδία=φόβος. — οὔτι... οὔτω, ὡς=ἔχι τόσον, ὅσον. — τῶν Ἑλλήνων, δηλ. τῶν μετὰ Πausανίεω· πρὸ τῆς γενκ. νοητέα ἢ πρόθεσις *περί*. — *πταίω περί τινι*=ἤττωμαι ὑπό τινος. — *κληδῶν*=φήμη. — *τὴν πρόσδοδον ποιοῦμαι*=ἐπιτίθεμαι. — ὡς, αἰτλγκ. — *ἄεθλα*=ἀττ. ἄθλα.

Καὶ πρότερον, δηλ. ἐν κεφ. 62 καὶ 65. — *ὠσαύτως*, δηλ. *παρὰ τὸ Δημήτριον*. — *τῆς αὐτῆς ἡμέρης*, ἀμφοτέραι αἱ μάχαι συνέδησαν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τῇ 26 Μεταχειρτιῶνος, δηλ. τῇ 10 Σεπτεμβρίου (479 π. Χ.).

Κεφ. 102.

α) *Τοῖσι προσεχ...*=*τοῖσι τεταγμένοισι προσεχέει τούτοισι· προσεχῆς τινι*=; (κεφ. 28). — *μέχρι κου τῶν ἡμίσεων* (δηλ. στρατιωτέων)=μέχρι σχεδὸν τοῦ ἡμίσεος στρατοῦ. — *ὁδὸς*=πορεία. — *ἄπεδος*=; (κεφ. 25). — *ἐπεξῆς* (=ἀττ. ἐφεξῆς) *τινι*=*προσεχῆς τινι*. — *περιήσαν*=ἀττ. περιῆσαν. — *καὶ δὴ*=; (κεφ. 66). — *ἔλασσον ἔχω*=εἶμαι κατώτερος. — *προσεχέων*, δηλ. αὐτοῖσι. — *παρακελευσάμενοι*, δηλ. ἀλλήλοις. — *ἔχομαι τινος*=ἐπιλαμβάνομαι υἱος, ἐπιχειρῶ τι. — *ἐνθεῦτεν*, χρονκ.=ἐκ τῆς στιγμῆς ταύτης. — *ἐτεροιοῦμαι*=μεταβάλλομαι. — *διωσάμενοι*, μέσος ἄρ. τοῦ *διωθοῦμαι*=ἀπωθῶ. — *φερόμενοι*=ὀρμητικῶς. — *ἀλῆς*=ἀττ. ἀθρόος=εἰς ἓν ὄλον ἡθροισμένος, συνηνωμένος.

Τοῖσι προσεχ... *τεταγμ.*, δηλ. τοῖς Κορινθίοις, Σικυωνίοις καὶ Τροιζηνίοις. — *οὔτοι οἱ ἐπί...*, δηλ. οἱ Ἀθην. καὶ οἱ πλησίον τούτων τεταγμένοι. — *ἐπὶ τῷ ἐτέρῳ κέρει*, δηλ. τῇ ἀριστερῇ. — *τὰ γέρρα*, ἄτινα εἶχον συμπυκνώσει, ἵνα ἀποτελέσωσι περὶ ἑαυτοὺς φράκτιν (πρὸς προστασίαν τῶν σωματίων των)· πρὸβλ. κεφ. 99. — *ἐς τὸ τεῖχος*, εἰς τὸ περίφραγμα δηλ., ὅπερ εἶχον κατασκευάσει περὶ τὰς ναῦς ἐκ ξύλων καὶ λίθων (πρὸβλ. κεφ. 97).

β) *Συνεσέπιπτον*=εἰσώρμων ὁμοῦ, δηλ. μετὰ τῶν ἐχθρῶν. — *ἀραιρητο*=ἀττ. ἤρητο=εἶχε καταληφθῆ, κυριευθῆ. — *οὔτε... τε*=; (κεφ. 70). — *πρὸς ἀλκὴν τράπομαι* (=τρέπομαι)=ἀνθίσταμαι. — *ὄρμέατο*=ἀττ. ὄρμηγντο. — *κατ' ὀλίγους γινόμενοι*=διαιρούμενοι εἰς μικρὰ τμήματα. — *ὁ ἀεὶ*=ὁ ἐκάστοτε. — *συνδιαχειρίζω*=ἐκτελῶ ὁμοῦ.

Κεφ. 103.

Ἀπαραιρημένοι = ἄττ. ἀφηρημένοι· αἱ μετχ. ἐόντες... ἀπαρ-
εῖναι ἐνδοτκ. — ἐτεραλκῆς = ; (VIII, κεφ. 11). — **ἔρδω** = πράττω.
— **προσωφελῆειν**, ἐνταῦθα μετὰ δοτκ. (τοῖσι Ἑλλησι) ἀντί τῆς
συνηθεστέρας αἰτ. (πρβλ. κεφ. 68). — **ἄρξαντας**, δηλ. τοῦ ἀπο-
κτεῖναι. — οὕτω δὴ = ; (κεφ. 70).

Κεφ. 104.

Ἐκ = ὑπό. — **τηρῶ** = φυλάττω. — **σφι**, δηλ. τοῖς Πέρσαις. —
καταλαμβάνη, ὡς ὑποκμ. τὸ τοιαῦτα, ἕπερ νοητέον ἐκ τοῦ οἶά
περ· καταλαμβάνει τινά τι = εὐρίσκει τινά τι, συμβαίνει εἰς τινά
τι. — **ἡγεμῶν** = ὁδηγός. — **καθηγοῦμαι τινι ὁδόν** = δεικνύω εἰς
τινα ὁδόν.

Προσετέτακτο ... τὰς διόδους τηρεῖν, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ.
κεφ. 99. — **ἔχοντες ἡγεμόνας**, δηλ. τοὺς Μιλησίους. — **ἐπὶ τοῦτο**
τὸ πρ., δηλ. ἐπὶ τὸ τηρεῖν τὰς διόδους. — **τούτου εἵνεκεν**, δηλ.
ἵνα χρησιμεύσωσιν εἰς αὐτοὺς ὡς ὁδηγοί. — **τὸ δεύτερον**, τὸ πρῶ-
τον ἀπεσπάτησε πρὸ 20 ἐτῶν (499 π. X).

Κεφ. 105-106.

Ἐπασκῶ τι = ἀσκοῦμαι εἰς τι. — **παγκράτιον** = ἀγὼν πάλης
καὶ πυγμαγῆς. — **καταλαμβάνει τινά** (μετ' ἀπαρμφ.) = συμβαίνει
εἰς τινά νά... — **κεῖσθαι** = τεθάρθθαι. — **κατεργάζομαι** = φονεύω.
— **τὰς νέας**, νοητέα ἢ αἰτ. ἀπάσας ἐκ τοῦ ἅπαν. — **λήλην** = ἄττ.
λείαν. — **προεξάγω** = ἐξάγω πρότερον.

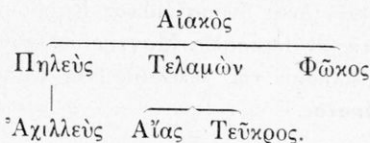
Πολέμου ἐόντος Ἐθ. καὶ Καρ., ἐν ἔτει 476 π. X.

ΠΙΝΑΞ ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

A.

Ἄθως, ἀκρωτήριον ἐπὶ τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου, νῦν Ὁγιον ὄρος.

Αἰακίδαι, οἱ ἀπόγονοι τοῦ Αἰακοῦ :

Αἰακός, βασιλεὺς τῆς Αἰγίνης, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς νύμφης Αἰγίνης.

Αἴας, υἱὸς τοῦ Τελαμῶνος, βασιλεὺς τῆς Σαλαμῖνος.

Αἰγάλεως, ὄρος ἐν Ἀττικῇ ἀπέναντι τῆς Σαλαμῖνος.

Αἰγίλια, τόπος παρὰ τὴν Ἐρέτριαν.

Ἄκανθος, πόλις ἐπὶ τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου πρὸς Β. τῆς χερσονήσου Ἀκτῆς.

Ἄλῆ, ἐπωνυμία τῆς Ἀθηνᾶς, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐτιμᾶτο ἐν Τεγέᾳ, ἐνθα ἦτο καὶ ὁ περίφημος ναὸς τῆς.

Ἀλεύης, γενάρχης τῶν Ἀλευαδῶν, τοῦ ἐπισημοτάτου γένους ἐν Θεσσαλίᾳ.

Ἄλῆιον πεδίον, εὐφορος πεδιάς ἐν Κιλικίᾳ μεταξὺ τῶν ποταμῶν Πυράμου καὶ Σάρου.

Ἀλπηγνός ἢ **Ἄλπηγνοί**, πόλις ἐν Λοκρίδι πλησίον τῶν Θερμοπυλῶν.

Ἄμπρακιῶται, οἱ κάτοικοι τῆς Ἀμπρακίας, πόλεως ἐν Ἀκαρνανίᾳ.

Ἄμφικτύονες, οἱ ἀπεσταλμένοι τῶν πόλεων, ὅσοι ἦσαν συνδεδεμένοι εἰς ἀμφικτυονικὴν ὁμοσπονδίαν· συνήρχοντο δις τοῦ ἔτους, τὸ μὲν ἕαρ ἐν Δελφοῖς, τὸ δὲ φθινόπωρον ἐν Ἀνθήλῃ παρὰ τὰς Θερμοπύλας.

Ἀναγυράσιος, ὁ ἐκ τοῦ δήμου Ἀναγυροῦντος· ὁ δῆμος οὗτος ἔκειτο μεταξὺ Πειραιῶς καὶ Σουνίου νοτιῶς τοῦ Ὑμηττοῦ.

Ἄνακτόριοι, οἱ κάτοικοι τοῦ Ἄνακτορίου, πόλεως ἐν τῷ Ἀμβρακικῷ κόλπῳ.

Ἀντικύρη, πόλις παρὰ τὸν Μαλιακὸν κόλπον, ἢ πατρὶς τοῦ προδότου Ἐφιάλτου.

Ἀρήιος πάγος, λόφος ΒΔ. τῆς ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀρτάβαξος, ἐπιφανὴς στρατηγὸς τῶν Περσῶν.

Ἀρτεμισίη, βασίλισσα τῆς Ἀλικαρνασσοῦ.

Ἀρτεμίσιον, ἀκρωτήριον ἐν Εὐβοίᾳ.

Ἄσωπός, ποταμὸς 1) ἐν Βοιωτίᾳ, 2) ἐν Φθιώτιδι παρὰ τὰς Θερμοπύλας (νῦν ὄυαξ ὀνομαζόμενος Καρβουναριά).

Ἄφραιά, πόλις τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Μαγνησίας ἔχουσα καὶ λιμένα.

Ἄφιδναι, πόλις πλησίον τῆς Δεκελείας (νῦν Καπαντρίτη)· ὁ κάτοικος **Ἄφιδναῖος**.

B.

Βάκτριοι, οἱ κάτοικοι τῶν Βάκτρων, πρωτεύουσος τῆς ἐν Ἀσίᾳ Βακτριανῆς.

Βεργῶι, λαὸς Θρακικὸς κατοικῶν πλησίον τῆς Μακεδονίας.

Γ.

Γαίσων, ποταμὸς χυνόμενος μεσημβρινῶς τῆς Μυκάλης.

Γεραιστός, ἀκρωτήριον τῆς Εὐβοίας εἰς τὸ Ν. μέρος αὐτῆς.

Δ.

Δαρεῖος, υἱὸς τοῦ Ὑστάσπου, βασιλεὺς τῶν Περσῶν (γεννηθεὶς τῷ 550 π. Χ. ἐγένετο βασιλεὺς τῷ 521, ἀπέθανε δὲ τῷ 485).

Δημάρητος, βασιλεὺς ἐν Σπάρτῃ στερηθεὶς οὗτος τῆς βασιλείας τῷ 491 κατέφυγεν εἰς Περσίαν παρὰ τὸν Δαρεῖον τὸν Ὑστάσπου καὶ ἠκολούθησε τὸν Ξέρξην ἐκστρατεύσαντα κατὰ τῆς Ἑλλάδος τῷ 480.

Δημήτριον, ναὸς τῆς Δήμητρος πλησίον τοῦ χωρίου Ἀργιοπίου (Δ. τῶν Πλαταιῶν).

Ε.

Ἐρέτρια, πόλις τῆς Εὐβοίας.

Ἐρεχθεύς, ἀρχαῖος ἦρως τῆς Ἀττικῆς· υἱὸς τῆς Γῆς καὶ τοῦ Ἥφαίστου.

Ἐρυθραὶ, πόλις τῆς Βοιωτίας ἐπὶ τῶν ὑπαρχειῶν τοῦ Κιθαῶνος· ἐπίθετον: **Ἐρυθραῖος (χῶρος)**.

Εὐριπος, πορθμὸς μεταξύ Εὐβοίας καὶ Βοιωτίας.

Η.

Ἡραιον, ναὸς τῆς Ἡρας 1) ἐν Πλαταιαῖς 2) ἐν Σάμῳ.

Ἡράκλειον, ναὸς τοῦ Ἡρακλέους 1) ἐν Μαραθῶνι 2) ἐν Κυνοσάγει.

Θ.

Θάσος, νῆσος πλησίον τῆς Θράκης· οἱ κάτοικοι : **Θάσιοι**.

Θέσπια, πόλις Βοιωτικὴ πρὸς Δ. τῶν Θηβῶν· οἱ κάτοικοι : **Θεσπιεῖς**.

Ι.

Ἰκαρος, νῆσος πρὸς Δ. τῆς Σάμου· ἐκ ταύτης ἔλαβε τὸ ὄνομα τὸ **Ἰκάριον πέλαγος**.

Ἰνδοί, οἱ κάτοικοι τῆς Ἰνδίας, χώρας ἐν Ἀσίᾳ.

Ἰστιαίη, πόλις ἐν Εὐβοίᾳ.

Κ.

Κάλαμοι, ἡ ἀνατολικὴ παραλία τῆς Σάμου, παρὰ τὴν ὁποίαν ἔκειτο τὸ Ἡραιον.

Καλυνδεῖς, οἱ κάτοικοι τῆς Καλύνδης, πόλεως ἐν Καρίᾳ· ἐπίθετον : **Καλυνδική (νηῦς)**.

Καρνεῖα, ἑορτὴ τελομένη ἐν Σπάρτῃ κατ' ἔτος πρὸς τιμὴν τοῦ Καρνείου Ἀπόλλωνος καὶ διαρκούσα ἑννέα ἡμέρας.

Καφηρεὺς, ἀκρωτήριο τῆς Εὐβοίας εἰς τὸ Ν. μέρος αὐτῆς.

Κέος, ἀκρωτήριο εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς Σαλαμῖνος.

Κέρκωπες, μικρὰ σκωπτικὰ καὶ πανοῦργα ὄντια· ταῦτα ἀπὸ τὸν Ἡρακλέα κοιμώμενόν ποτε ἐπὶ τοῦ Μελαμπύγου λίθου ἀφῆρεσαν τὰ ὄπλα, δι' ὧν ὕστερον τὸν ἠπέιλον· ὁ Ἡρακλῆς ὁμῶς συλλαβὸν ἐδέσμευσεν αὐτά, ἀλλὰ ταχέως ἀφῆκε φαιδρυνθεῖς ἐκ τῶν ἀστεῖσμων των.

Κῆιοι, οἱ κάτοικοι τῆς νήσου Κέω.

Κιλικίη, χώρα τῆς Μ. Ἀσίας· ἐπίθετον : **Κίλισσαι (νέες)**.

Κισίη, χώρα τῆς Περσίας, ἐν ἣ ἔκειτο ἡ πρωτεύουσα τὰ Σοῦσα· οἱ κάτοικοι **Κίσσιοι**.

Κλεινίης, υἱὸς Ἀλκιβιάδου τινὸς καὶ πατὴρ τοῦ περιφήμου Ἀλκιβιάδου· ἀνῆκεν οὗτος εἰς πλουσιωτάτην οἰκογένειαν τῶν Ἀθηνῶν.

Κοῖλα, τὰ ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Γεραιστοῦ μέχρι τῆς Ἐρετρίας

κείμενα παράλια μέρη τῆς Εὐβοίας, ἅτινα ἦσαν πολὺ ἐπικίνδυνα τοῖς θαλασσοπόροις.

Κυνέγειρος, Ἀθηναῖος, ἀδελφὸς τοῦ ποιητοῦ Αἰσχύλου.

Κυνόσαργες, γυμνάσιον ἐν Ἀθήναις παρὰ τὴν εἰς Φάληρον ἄγουσαν ὁδὸν (ΝΑ. τοῦ σημερινοῦ Α' στρατιωτικοῦ νοσοκομείου παρὰ τὴν Γαργαρέταν).

Κυνόσουρα, ἀκρωτήριο ἐν τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς Σαλαμῖνος.

Λ.

Λεπρεῆται, οἱ κάτοικοι τοῦ Λεπρέου, πόλεως τῆς Ἡλίδος.

Λευτιχίδης, βασιλεὺς τῆς Σπάρτης.

Λήμνιος, ὁ ἐκ τῆς Λήμνου, νήσου τοῦ Αἰγαίου πελάγους· οἱ κάτοικοι **Λήμνιοι**· ἐπίθετον: **Λημνίη** (νηῦς).

Δοκροί, ὄνομα τριῶν ἑλληνικῶν φυλῶν· 1) οἱ Ὀπούντιοι περὶ τὸν Εὐβοῖον ἀπέναντι τῆς Εὐβοίας, 2) οἱ Ἐπικνημιδιοὶ περὶ τὸν Μαλιακὸν κόλπον καὶ 3) οἱ Ὀξόλαιοι περὶ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον· ἐπίθετον: **Δοκρίδες** (πόλεις).

Μ.

Μαραθῶν, πεδιάς παρὰ τὴν ΒΑ. παραλίαν τῆς Ἀττικῆς ἐκτεινομένη εἰς μῆκος 3 περίπου ὥρῶν.

Μελάμπους, περίφημος μάντις τῆς Ἑλλάδος κατὰ τοὺς μυθικοὺς χρόνους.

Μελάμπυγος, κατ' ἀρχὰς ἐπίθετον τοῦ Ἡρακλέους· εἶτα ἀπεδόθη καὶ εἰς τὸν ἐν Θερμοπύλαις λίθον, ἐφ' οὗ ποτε ἐκοιμήθη ὁ Ἡρακλῆς.

Μηλῖς, χώρα παρὰ τὸν Μαλιακὸν κόλπον συνορεύουσα πρὸς τὴν Οἰταίαν, τὴν Δωριδα καὶ Λοκρίδα· οἱ κάτοικοι: **Μηλιέες**.

Μνησίφιλος, Ἀθηναῖος, πατρικὸς φίλος τοῦ Θεμιστοκλέους.

Μουνιχίη, χερσόνησος τῆς Ἀττικῆς μετ' ὁμώνυμον λιμένα κείμενον μεταξὺ Πειραιῶς καὶ Φαλήρου.

Μυκάλη, ἀκρωτήριο κατὰ τὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας ἀπέναντι τῆς Σάμου.

Μυσοί, οἱ κάτοικοι τῆς Μυσίας, χώρας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ν.

Νισαῖος ἵππος, ὁ καταγόμενος ἐκ τῆς πεδιάδος τῆς Μακεδονίας Νισαίου, ἣτις παρήγεν ἀρίστους ἵππους.

Ο.

Οἰταῖοι, οἱ κάτοικοι τῆς περὶ τὴν Οἶτην χώρας.

᾽Οπούντιοι, βλ. **Δοκροί**.

Π.

Παίονες, οἱ κάτοικοι τῆς Παιονίας, χώρας τῆς Β. Μακεδονίας.

Παλεῖς, οἱ κάτοικοι τῆς Πάλης, πόλεως ἐν Κεφαλληνίᾳ.

Παλληνεύς, ὁ ἐκ τοῦ ᾽Αττικοῦ δήμου Παλλήνης (νῦν Χαρβάτι).

Παλλήνη, ἡ δυτικωτάτη τῶν τριῶν χερσονήσων τῆς Χαλκιδικῆς.

Ποιταῖηται, οἱ κάτοικοι τῆς Ποιταΐας, πόλεως τῆς Παλλήνης τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου.

Πόντιαι, ἐπωνυμία τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Περσεφόνης.

Πυλαγόροι (ἦ-αι), οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν 12 λαῶν τῶν μετεχόντων τοῦ ἀμφικτυονικοῦ συνεδρίου· συνήρχοντο δις τοῦ ἔτους, τὸ μὲν ἔαρ ἐν Δελφοῖς, τὸ δὲ φθινόπωρον ἐν ᾽Αθηναῖς παρὰ τὰς Θερμοπύλας.

Ρ.

᾽Ρηναίη, νῆσος μικρὰ 4 στάδια μακρὰν τῆς Δήλου (νῦν Μεγάλη Δῆλος).

Σ.

Σάκαι, λαὸς κατοικῶν εἰς τὰ ΒΑ. τῆς ἐν ᾽Ασίᾳ Βακτριανῆς· ἐθεωροῦντο ὡς ἀνδρειότεροι καὶ καλύτεροι στρατιῶται τοῦ περσικοῦ στρατοῦ.

Σαλαμῖνιοι, οἱ κάτοικοι τῆς ἐν Κύπρῳ Σαλαμίνας.

Σαμοθρήκες, οἱ κάτοικοι τῆς Σαμοθράκης, νήσου τοῦ Αἰγαίου πελάγους παρὰ τὰ παραλία τῆς Θράκης· ἐπίθετον: **Σαμοθρηκίη** (νηῦς).

Σιδώνιος (βασιλεὺς), ὁ βασιλεὺς τῆς Σιδῶνος, πόλεως τῆς Φοινίκης.

Σικυῶνιοι, οἱ κάτοικοι τῆς Σικυῶνος, πόλεως ἐν Πελοποννήσῳ πλησίον τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου.

Σιμωνίδης, ἐκ Κέω, υἱὸς τοῦ Λεωπρέπου, διάσημος ἐπιγραμματοποιὸς τῶν Ἑλλήνων (556-468 π. Χ.).

Σίρις, πόλις ἑλληνικὴ ἐν τῇ κάτω Ἰταλίᾳ.

Σκιρωνίς ὁδός, ἡ ἄγουσα ἀπὸ τῆς Κορίνθου εἰς Μέγαρα καὶ Ἄττικὴν παρὰ τὴν θάλασσαν ἐπὶ ἀποτόμων βράχων ὠνομάσθη οὕτως ἀπὸ τοῦ ληστοῦ **Σκιρωνος**, ὃν ἐφόνευσεν ὁ Θεσεύς.

Σκίαθος, νῆσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους πρὸς Β. τῆς Εὐβοίας.

Σκιράς, ἐπωνυμία τῆς Ἀθηνᾶς· τὸ ἱερόν αὐτῆς ἔκειτο παρὰ τὸ ἀκρωτήριο Σκιράδιον εἰς τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν τῆς Σαλαμῖνος.

Σκιωναῖος, ὁ ἐκ Σκιώνης, πόλεως τῆς χερσονήσου Παλλήνης.

Σκολοπόεις, τόπος τις παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Γαίσιωνος ποταμοῦ εἰς τὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας.

Σπερχειός, ποταμὸς ἐν Θεσσαλίᾳ.

Στενύκληρος, πόλις τῆς Μεσσηνίας.

Στυρεῖς, οἱ κάτοικοι τῶν Στύρων, πόλεως τῆς Εὐβοίας πλησίον τῆς Καρύστου.

Τ.

Τάμναι, τόπος παρὰ τὴν Ἐρέτριαν.

Τελαμών, πατὴρ τοῦ Αἴαντος· βασιλεὺς τῆς Σαλαμῖνος.

Τρηχίς, πόλις μεταξὺ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου καὶ τῆς Οἴτης· οἱ κάτοικοι: **Τρηχῖνιοι**.

Τροιζήν, πόλις ἐν Ἀργολίδι οὐ μακρὰν τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου· οἱ κάτοικοι: **Τροιζήνιοι**.

Τύριος (βασιλεύς), ὁ βασιλεὺς τῆς Τύρου, πόλεως τῆς Φοινίκης.

Υ.

Ύσαι, πόλις τῆς Βοιωτίας κειμένη εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Κιθαιρῶνος καὶ παρὰ τὸ πεδίον τῆς μάχης τῶν Πλαταιῶν.

Φ.

Φλιοῦς, πόλις ἐν Ἀργολίδι· οἱ κάτοικοι **Φλιάσιοι**.

Φρύγες, οἱ κάτοικοι τῆς Φρυγίας ἐν Μ. Ἀσίᾳ.

Χ.

Χοιρέαι, τόπος παρὰ τὴν Ἐρέτριαν.

Ψ.

Ψυττάλεια, μικρὰ νῆσος πλησίον τῆς Α. ἄκρας τῆς Σαλαμῖνος ἀπέναντι ἀκριβῶς τοῦ Πειραιῶς (νῦν Λιψοκουτάλα).

Ω.

Ὠρωπός, πόλις ἐν τοῖς ὄρεισις Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας ἀπέναντι τῆς Ἐρετρίας.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Βιβλ. VI

Σελ.

Α'. Ἀτυχῆς ἐκστρατεία τοῦ Μαρδονίου κατὰ τῆς Ἑλλάδος (κεφ. 43-45)	5
Β'. Δευτέρα ἐκστρατεία τῶν Περσῶν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὸν Δᾶτιν καὶ Ἀρταφέρνην. Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη (κεφ. 94-97, 100-117, 119-120) .	7

Βιβλ. VII

Α'. Στρατοπέδευσις Ἑλλήνων καὶ Περσῶν εἰς τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν (κεφ. 201-207)	15
Β'. Αἱ περὶ Θερμοπύλας μάχαι (κεφ. 208-213, 215-233).	17

Βιβλ. VIII

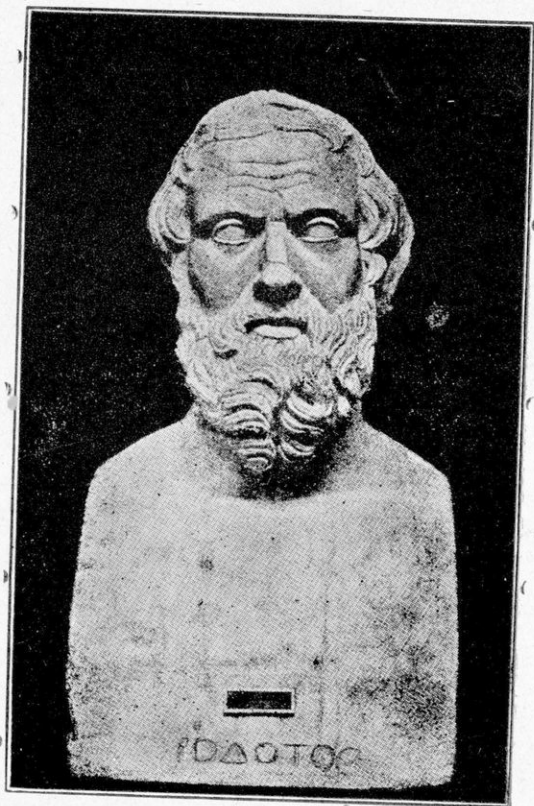
Α'. Αἱ παρὰ τὸ Ἀρτεμίσιον ναυμαχίαι (κεφ. 1-17) .	27
Β'. Κατάπλους τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου εἰς Σαλαμίνα. Ἐγκένωσις τῶν Ἀθηνῶν. Ἄλωσις τῶν Ἀθηνῶν καὶ πυρπόλησις τῆς ἀκροπόλεως αὐτῶν (κεφ. 40-42, 49-55).	33
Γ'. Πολεμικὸν συμβούλιον τῶν Ἑλλήνων (κεφ. 56-64)	37
Δ'. Πολεμικὸν συμβούλιον τῶν Περσῶν (κεφ. 66-67, 70)	41
Ε'. Προσπάθειαι τοῦ Θεμιστοκλέους ὅπως οἱ Ἕλληνες ναυμαχήσωσιν ἐν Σαλαμῖνι (κεφ. 71-72, 74-76, 78-82).	42
Ϛ'. Ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία (κεφ. 83-96)	46

Βιβλ. IX

Α'. Ἐπέλασις τοῦ Περσικοῦ ἱππικοῦ κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Θάνατος τοῦ ἱπλάρχου Μασιστίου (κεφ. 20-24)	52
---	----

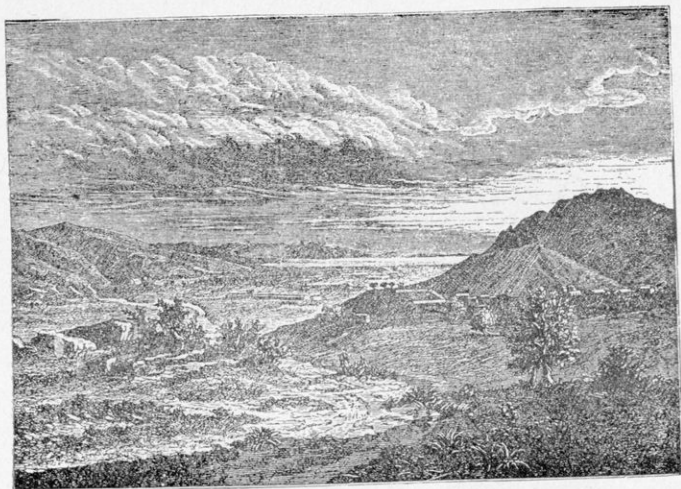
	Σελ.
Β'. Παράταξις Ἑλλήνων καὶ Περσῶν ἐν Πλαταιαῖς (κεφ. 25-26, 28-32)	54
Γ'. Ἀγγελία τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Ἀλεξάν- δρου. Ἀλλαγὴ θέσεως τῶν στρατῶν (κεφ. 44-49).	58
Δ'. Ἡ ἐν Πλαταιαῖς μάχη (κεφ. 58-70)	61
Ε'. Ἡ ἐν Μυκάλῃ μάχη (κεφ. 90-92, 96-106)	67
 <i>Εἰσαγωγή</i>	 75-82
1. Βίος Ἡροδότου	75
2. Τὸ ἱστορικὸν ἔργον τοῦ Ἡροδότου	76
3. Σύνοψις τῶν κυριωτάτων διαφορῶν τῆς Ἡροδο- τείου διαλέκτου ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς	77
 <i>Σημειώσεις</i>	 83
<i>Πίναξ κυρίων ὀνομάτων</i>	177

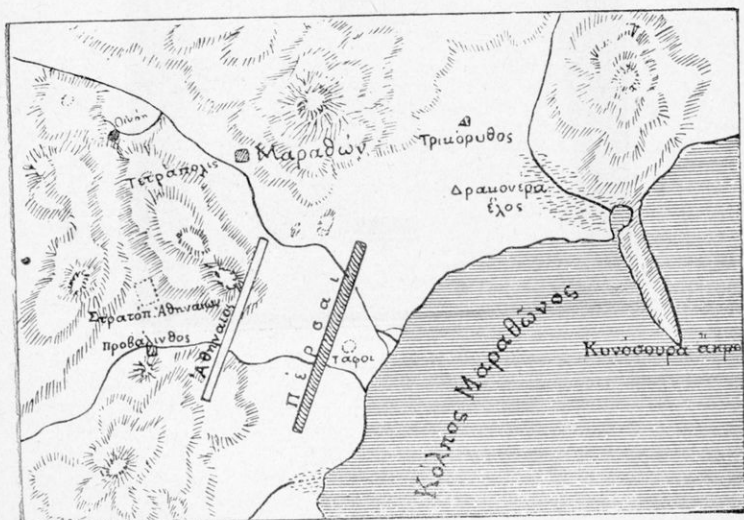

**Ηρόδοτος*

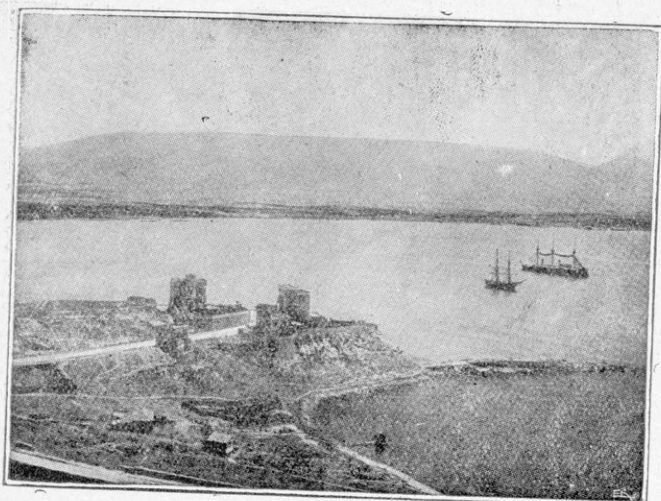
Κ. ΚΟΣΜΑ — ΗΡΟΔΟΤΟΣ. *Εκδ. ένδεκάτη

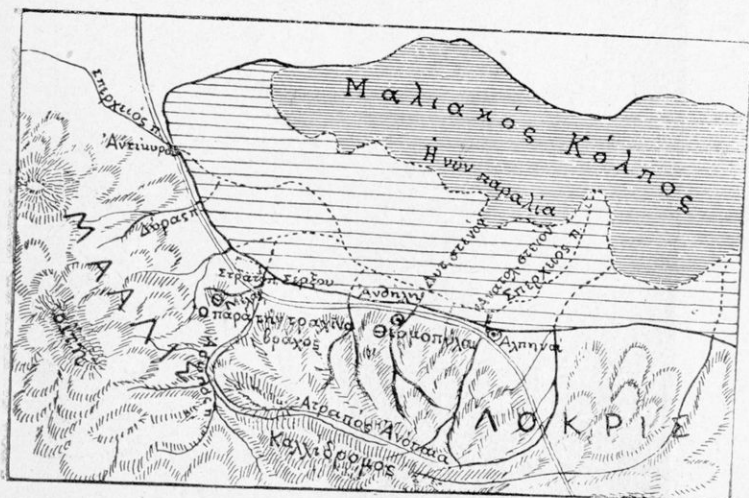
Ἡ πεδιάς τοῦ Μαραθῶνος (Ἡροδ. VI, 102 κ. ἐξ.)

Σχέδιον τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης (Ἡροδ. VI, 102-117 κ. ἐξ.)

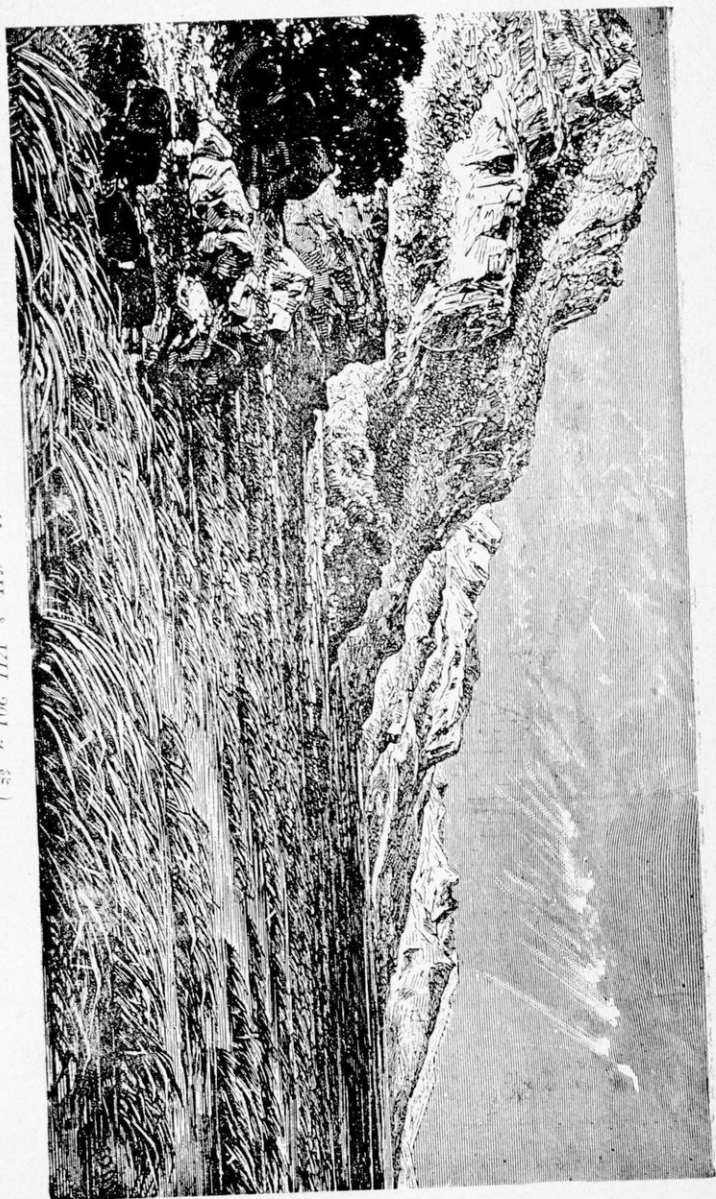

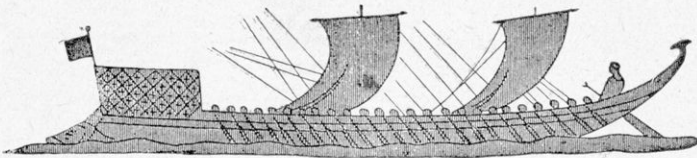
Ὁ Φαλιρικός ὄρμος. Θέα ἀπὸ τοῦ λόφου τῆς Μουνιχίας

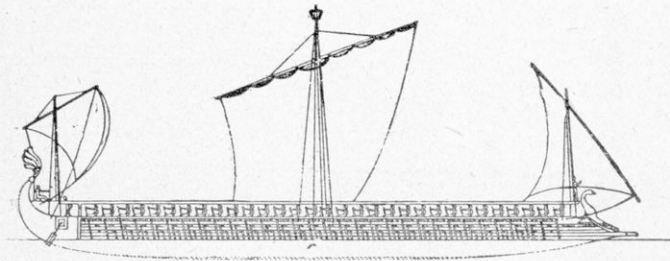
Σχέδιον τῆς ἐν Θερμοπύλαις μάχης (Ηροδ. VII, 213-218)

Θερμοπύλαι (Herod., VII, 201 κ. ε.)

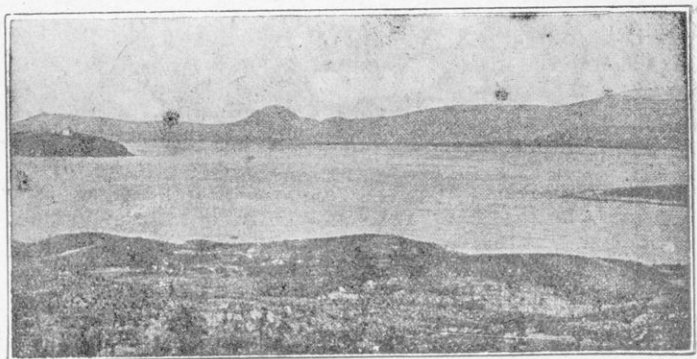
Πεντηκόντορος (*Ηροδ. VIII, 1)

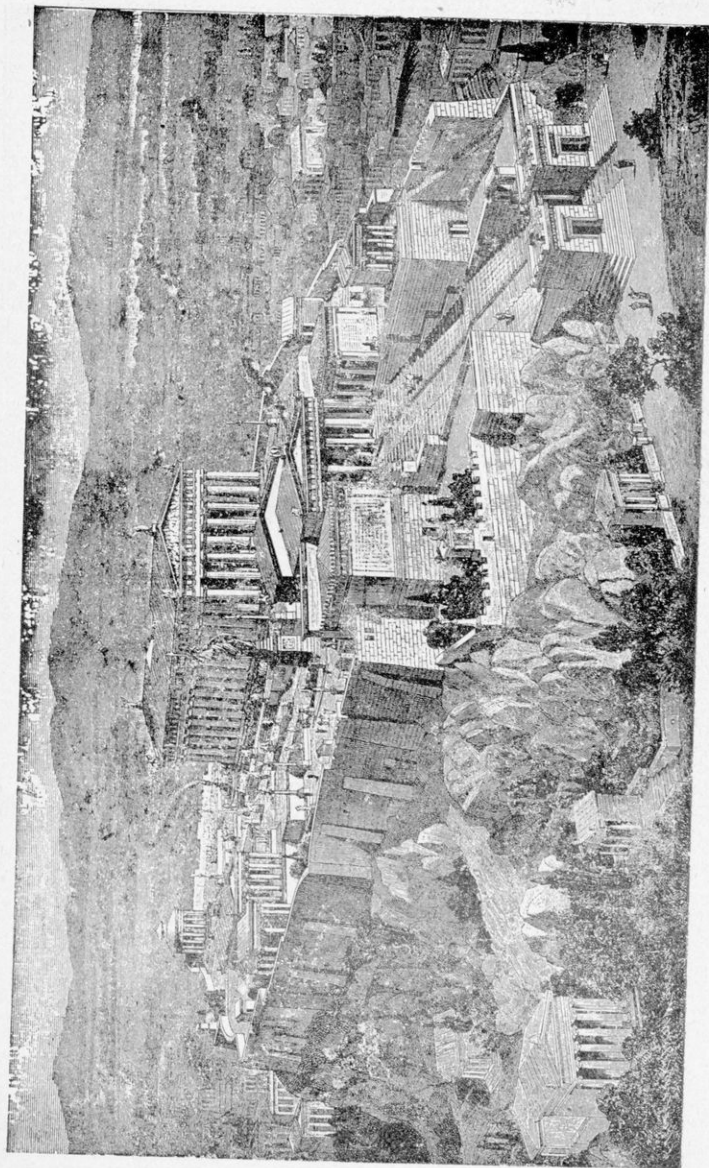
Τριήρης

Μέρος τριήρους ἐπὶ ἀρχαίου ἀναγλύφου

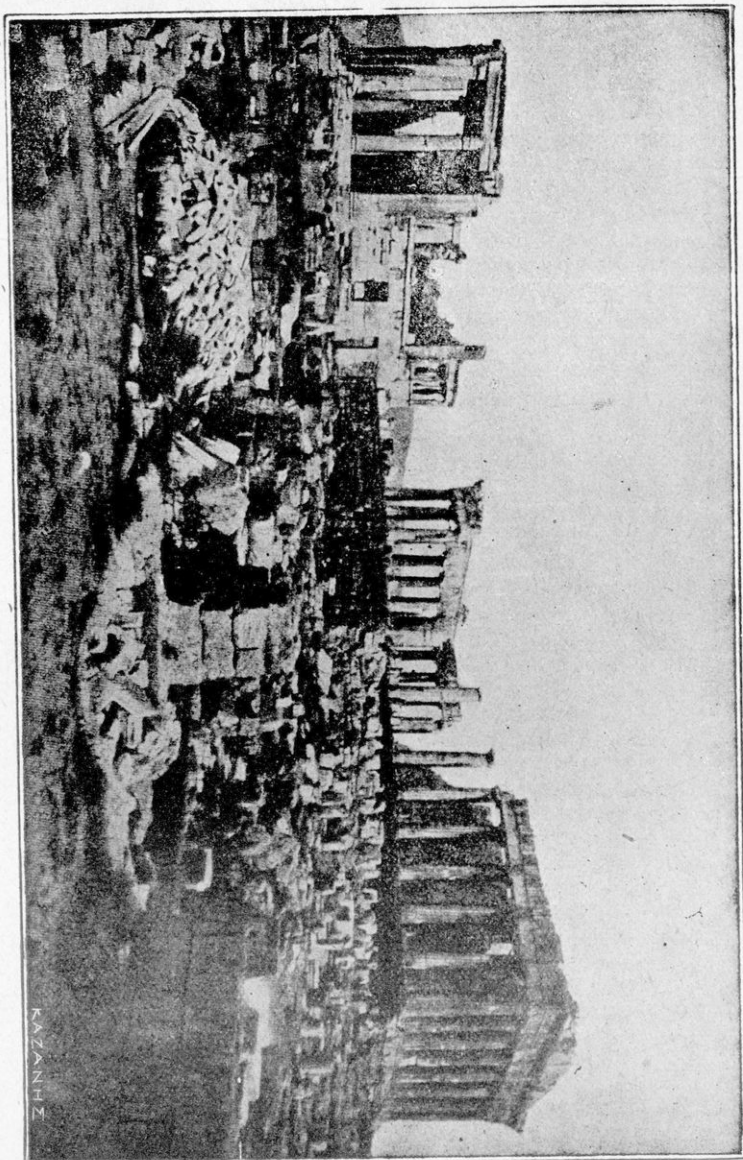

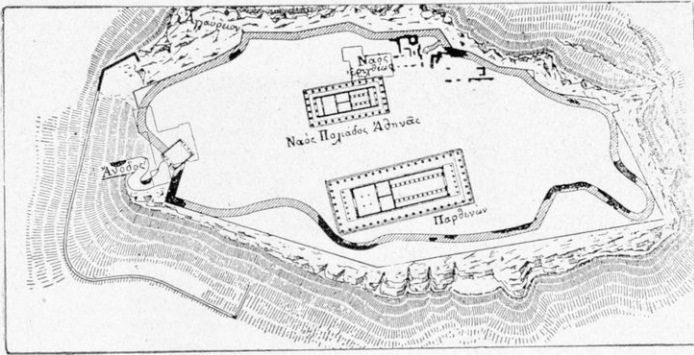
*Ὁ κόλπος τῆς Σαλαμῖνος (*Ηροδ. VIII, 41 κ. ἐξ.)*

Ἡ ἀκρόπολις τῶν Ἀθηῶν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα

Καθολικό της Σφαιρωμένης, αὐτῶν Σιγμοειδῶν Η.

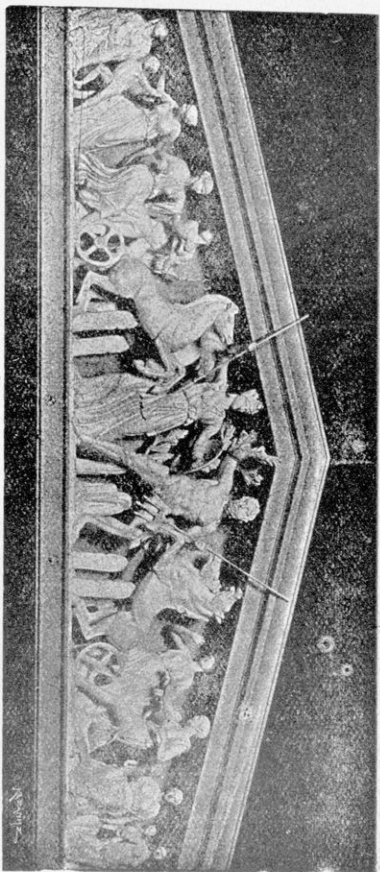

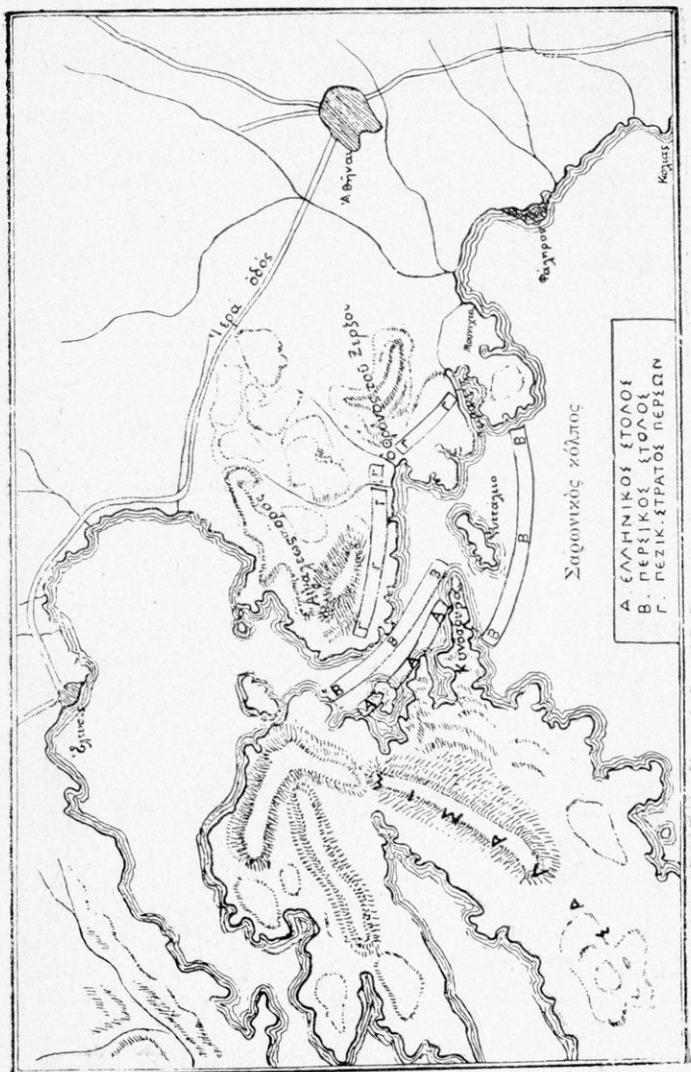
Σχεδιάγραμμα τῆς ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν
 πρὸ τῶν Περσικῶν πολέμων (Ἡροδ. VIII, 51-55)

Ὁ Ἀργεῖος πάγος (Ἡροδ. VIII, 52)

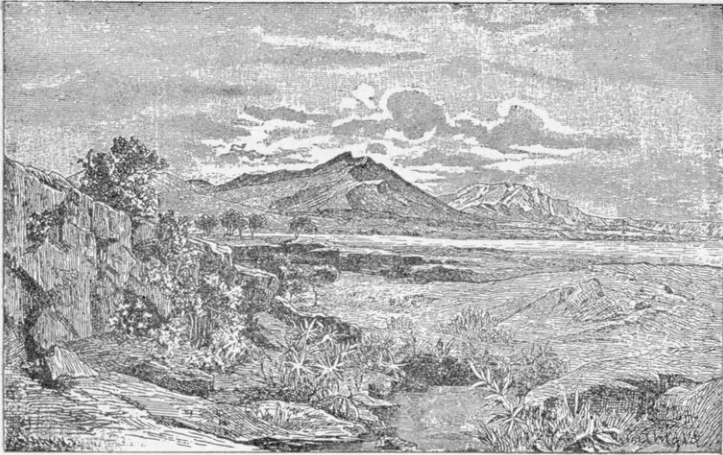
Τὸ δυτικὸν ἀέτωμα τοῦ Παρθενῶνος (Hood, VIIII, 55)

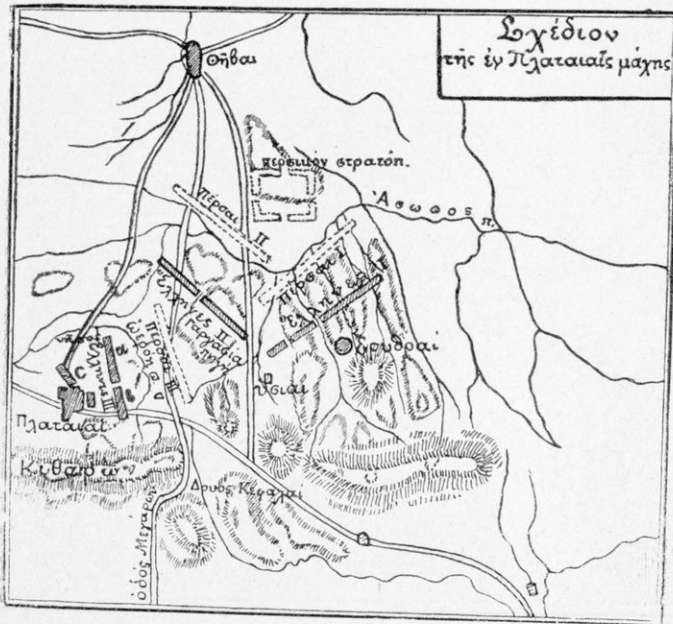
Σχέδιον τῆς ἐν Σαλαμίνι ναυμαχίας (Hood. VIII, 76-92)

Η εν Σαλαμίνοι ναυμαχία

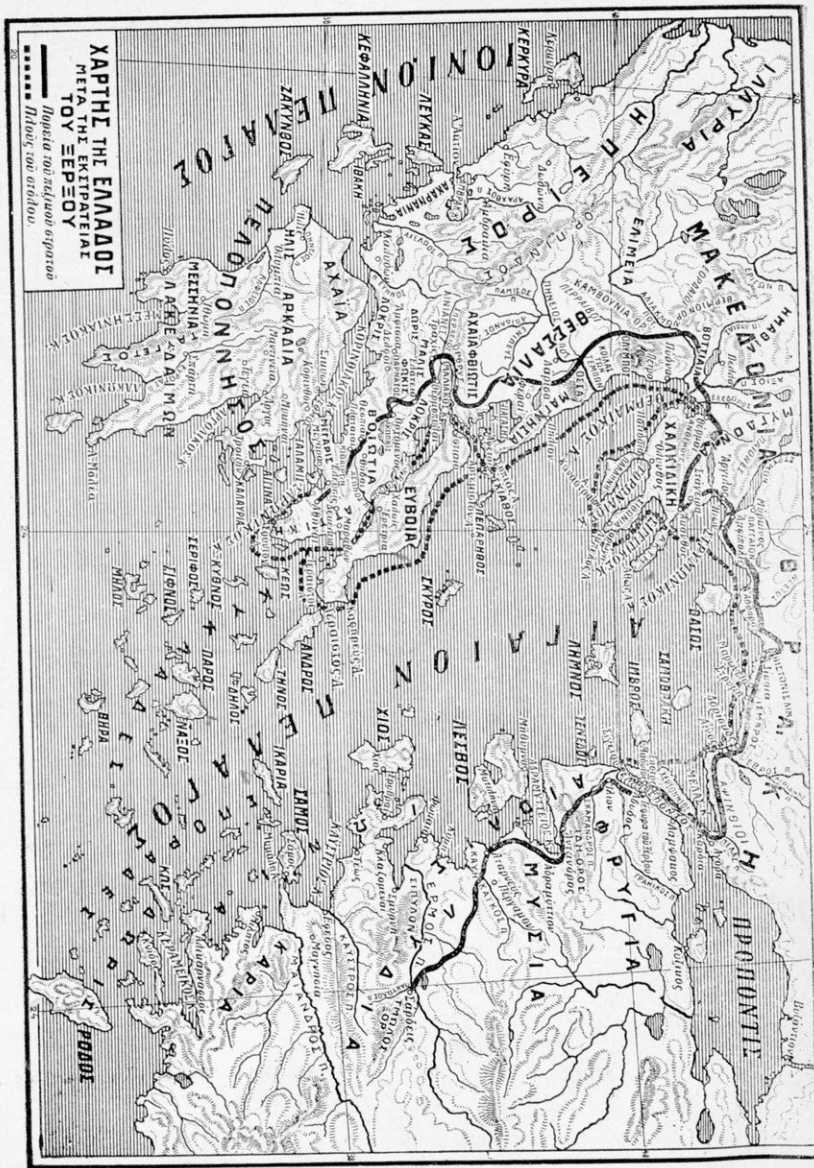

Ἡ πεδιάς τῶν Πλαταιῶν (Ἡροδ. IX, 20, 25)

Σχέδιον τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης (Ἡροδ. IX, 58-70)

Νεγίη Κολώνια

Ἄριθ. { Πρωτ. 18429
Διεκπ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 6 Μαΐου 1927

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΠΡΟΣ

τὸν κ. Κ. Γ. Κοσμᾶν, καθηγητήν.

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν, ὅτι δι' ἡμετέρας πράξεως τῇ 3 τοῦ ἰσταμένου μηνὸς ἐκδόθεισας καὶ τῇ 13 τοῦ αὐτοῦ δημοσιευθείσας ἐν τῷ ὑπ' ἄριθ. 37 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐνεκρίθη τὸ βιβλίον ὑμῶν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡρόδοτος» (κείμενον μετὰ σχολίων) πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Α' τάξεως τοῦ Γυμνασίου διὰ μίαν δεκαετίαν, λογιζομένην ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1927—28.

Ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργοῦ

Ὁ Διευθυντής

Ε. ΚΑΚΟΥΡΟΣ

Κ. ΚΑΜΠΕΡΗΣ

Συνεπεία τῆς ἀπὸ 17 Σεπτεμβρίου 1926 πράξεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας καὶ τῶν Θρησκευμάτων ἀυξάνεται ἡ τελικὴ τιμὴ τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῶν σχολείων τῆς μέσης καὶ δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως κατὰ 20% ἐφ' ὅσον ταῦτα μεταφέρονται ἐκ τῆς πόλεως, ἐν ᾗ ἐξεδόθησαν, εἰς ἄλλας πόλεις.

Τύπος: Στ. Χρῆστον—Γωνία Γαμβέτα καὶ Γλάστουος 12.
